

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 74 · 6. mai
Sesjonen 2024–2025

Møte tysdag den 6. mai 2025 kl. 10

President: Ingrid Fiskaa

Dagsorden (nr. 74):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om regulering av lønnen for Høyesteretts medlemmer (Innst. 240 S (2024–2025))
2. Innstilling fra justiskomiteen om Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig (Innst. 242 S (2024–2025), jf. Meld. St. 9 (2024–2025))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.) (Innst. 232 L (2024–2025), jf. Prop. 43 L (2024–2025))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om fire representantforslag om stans av elektrifisering av Hammerfest LNG (Melkøya) og alternative energiløsninger (Innst. 221 S (2024–2025), jf. Dokument 8:61 S (2024–2025), Dokument 8:62 S (2024–2025), Dokument 8:67 S (2024–2025) og Dokument 8:70 S (2024–2025))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Geir Pollestad og Gro-Anita Mykjåland om sterkere folkevalgt styring av Statnett (Innst. 230 S (2024–2025), jf. Dokument 8:77 S (2024–2025))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Gro-Anita Mykjåland og Aleksander Øren Heen om å stanse ytterligere elektrifisering med kraft fra land og Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om stans av elektrifiseringen av Haltenbanken med kraft fra land (Innst. 228 S (2024–2025), jf. Dokument 8:60 S (2024–2025) og Dokument 8:88 S (2024–2025))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tina Bru, Nikolai Astrup, Ove Trellevik og Bård Ludvig Thorheim om å lyse ut 26. konsesjonsrunde (Innst. 237 S (2024–2025), jf. Dokument 8:87 S (2024–2025))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Erlend Wiborg, Bengt Rune Strifeldt, Silje Hjemdal, Hans Andreas Limi, Dagfinn Henrik Olsen og Marius Arion Nilsen om tilpasninger i eller reservasjon mot innføring av EUs fremtidige direktiv om blyforbud på skytebaner (Innst. 220 S (2024–2025), jf. Dokument 8:64 S (2024–2025))
9. Interpellasjon fra representanten Alfred Jens Bjørlo til klima- og miljøministeren:
«Ein ny rapport frå NIVA (Norsk institutt for vannforskning) syner at norske fjordar er på veg inn i ein kritisk miljøtilstand. Det har lenge vore kjent at situasjonen i Oslofjorden er alvorleg. Temperaturauke som følgje av klimaendringar og utslepp frå mellom anna kloakk og avrenning frå jordbruk går ut over oksygenkonsentrasjonen i vatnet. Det fører til auka algevekst, som bruker opp det som er igjen av oksygen. Den nye rapporten syner at den same krisa er i ferd med å ramme fjordane også på Vestlandet. Rapporten slår alarm om at Noregs lengste og mest ikoniske fjord, Sognefjorden, held på å døy. Det same gjeld truleg mange andre fjordar langs kysten vår.
Vil statsråden sørge for fortgang i planane om å gjere Sognefjorden til marint verneområde, og kva andre tiltak vil statsråden ta initiativ til for å redde livet i fjordane ut frå den nye kunnskapen vi no har fått?»
10. Redegjørelse av utenriksministeren om viktige EU- og EØS-saker i 2025
11. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson og Marie Sneve Martinussen om å styrke obligatorisk tjenestepensjon (OTP) (Innst. 193 S (2024–2025), jf. Dokument 8:92 S (2024–2025))
12. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Pensjonar frå statskassa (Innst. 246 S (2024–2025), jf. Prop. 84 S (2024–2025))
13. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Årsmelding 2024 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemmer (Innst. 247 S (2024–2025), jf. Meld. St. 19 (2024–2025))
14. Interpellasjon fra representanten Alf Erik Bergstøl Andersen til samferdselsministeren:
«E39 mellom Kristiansand og Mandal har en svært høy bompengetakst, langt høyere enn den som lå til grunn for kommunale vedtak da strekningen ble vedtatt bygget. Fylkestinget i Agder gjorde vedtak om bygging 18. juni 2022. Bompengetakstene ble økt i februar 2024 og Ferde varsler nå i brev av 7. april 2025 en ytterligere økning. Økningen i februar 2024 ble begrunnet med svakt inntektsgrunnlag da mange velger å bruke gamle E39, en strekning som er svært trafikkfarlig og har økende bruk på grunn av høye takster på nye E39. Vintertid har man i tillegg problemer med å holde den gamle veien åpen på grunn av stans som følge av

snømengder og konsekvenser av det. I fylkesutvalget 1. april 2025 er Ferde klare på at det kun er myndighetene som kan endre forutsetningene for takstene.

Ser statsråden urimeligheten i dagens situasjon, og vil det bli tatt et slikt initiativ overfor Stortinget for å få bompengebelastningen ned?»

15. Referat

Minnetale over tidligere stortingsrepresentant Berit Ås

Presidenten [10:00:20]: Vyrde medrepresentantar!

Den 14. september 2024 gjekk Berit Ås bort i ein alder av 96 år. Med henne mista Noreg ei av sine mest markante, klokaste og modigaste røyster – ein pioner for likestilling, rettferd og kunnskapsbasert politikk.

Berit Ås vaks opp i Fredrikstad, i ein heim der kunnskap og utdanning stod i høgsetet, der begge foreldra hennar var lærarar. Ås viste tidleg engasjement mot maktmisbruk då ho som femåring arrangerte basar til inntekt for Dyrebeskyttelsen, og som skulejente organiserte ho – med stort alvor – ein demonstrasjon mot rektor for at ungane skulle få lov til å leika hauk og due i skulegården. Ho lærte tidleg at røysta hennar hadde kraft, og at ho kunne forandra noko, og ho viste kva demokrati kunne utrettea.

Ås vart ei av vår tids viktigaste røyster for kvinnekamp og likestilling, og ho var ein av dei første som kopl forskning og politikk slik at det gjorde ein konkret forskjell i livet til folk. Som nyutdanna psykolog jobba ho tidleg med kjønnsperspektiv, og hennar første forskingsprosjekt handla om ulikskapar i ulykker, samtidig som ho sette kunnskap for å betra trafikksikkerheita ut i live gjennom lokalpolitikken i Asker. Ho var ein av våre første trafikksikkerheitsforskarar, og arbeidet hennar på feltet er viktig den dag i dag.

Berit Ås var aktiv i lokalpolitikken i Asker og blei varaordførar etter «kvinnekuppet» i 1971, der ho var ein av initiativtakarane. Kvinner ville inn i kommunestyra for å løfta viktige velferdssaker, som barnehage, førskule og trafikksikkerheit for mjuke trafikantar, opp på den politiske agendaen. Dette var saker som ikkje blei prioriterte i eit mannsdominert kommunestyre, og som var heilt essensielle for at kvinner skulle kunne ta lønna arbeid og delta på like vilkår i samfunnet.

Ås var landets første kvinnelege partileiar, først i Demokratiske sosialistar, frå 1973, og så første leiar for Sosialistisk Venstreparti, i 1975, og ho var stortingsrepresentant frå 1973 til 1977.

Ho var eit forbilde for andre kvinner i politikken heile livet. Arbeidet hennar med hersketeknikkane har vore uvurderleg for å setja ord på noko særleg kvinner

møter i politikken, og for å bevisstgjera oss på korleis me behandlar kvarandre. Ho gav oss eit viktig verktøy for å forstå makt, motmakt og mekanismene som verkar i det stille. Mange har kjent seg igjen i skildringane hennar og funne styrkje til å stå imot.

Ås var ikkje berre folkevald og akademikar. Ho via livet sitt til noko større enn seg sjølv – til fredsarbeid, kvinnefrigjering og rettferd, både her heime og internasjonalt. Ho var ei sentral kraft i både fredsrørsla og kvinneverksla i Noreg og i verda. Ho leia den norske avdelinga av kvinnes internasjonale fredsaksjon frå 1960 til 1966, og ho var stiftar og leiar av Kvinneuniversitetet på Løten, no Likestillingssenteret.

Ås hadde eit langt og aktivt liv i politikken og akademien, med mange publikasjonar og viktige bøker. Ho blei utnemnt til riddar av 1. klasse av St. Olavs Orden i 1977 og mottok mange utmerkingar for eit viktig akademisk liv, med æresprofessorat i USA, Danmark og Sverige. Ho har vore ein inspirator og vil inspirera stadig nye generasjonar.

Me lyser fred over minnet til Berit Ås.

Representantane høyrde ståande på presidentens minnetale.

Presidenten [10:05:12]: Representantane Anette Trettebergstuen, Siv Mossleth, Mona Nilsen, Rigmor Aaserud, Marian Hussein og Ingjerd Schie Schou, som har vore permitterte, har igjen teke sete.

Følgjande innkalla vararepresentantar tek no sete:

For Vest-Agder: Jorunn Gleditsch Lossius

For Akershus: Anita Patel, Tore Grobæk Vamraak, Kari Mette Prestrud og Rita Hirsum Lystad

For Buskerud: Lavrans Kierulf

For Hordaland: Charlotte Spurkeland

For Møre og Romsdal: Jan Steinar Engeli Johansen og Gunnhild Meringdal

For Nordland: Trine Fagervik

For Oslo: Eirik Lae Solberg

For Rogaland: Marte Eide Klovning

For Sør-Trøndelag: Jan Grønningen og Maren Grøthe

For Vestfold: Camilla Maria Brekke

For Østfold: Bjørnar Laabak og Lars Vegard Fosser

Frå den møtande vararepresentanten for Rogaland, Hadle Rasmus Bjuland, ligg det føre søknad om fritak frå å møta i Stortinget i dagane 6. og 7. mai under representanten Olaug Vervik Bollestad's permisjon, av velferdsgrunnar.

Etter forslag frå presidenten blei samrøystes vedteke:

1. Søknaden blir handsama straks og vedteke.
2. Vararepresentanten, Anne Kristin Bruns, blir innkalla for å møta i permisjonstida.

Presidenten [10:06:22]: Anne Kristin Bruns er til stades og vil ta sete.

Val av setjepresident

Presidenten [10:06:36]: Presidenten vil gjera framlegg om at det blir valt ein setjepresident for stortingsmøtet i dag, og ser det som vedteke.

Presidenten vil tilrå Ingjerd Schie Schou. – Andre framlegg ligg ikkje føre, og presidenten reknar Ingjerd Schie Schou som samrøystes vald som setjepresident for stortingsmøtet i dag.

Før sakene på møtekartet blir tekne opp til handsaming, vil presidenten opplysa om at møtet i Stortinget måndag 26. mai blir sett kl. 10.00 – ikkje kl. 12, som tidlegare annonsert. Det blir også votering den dagen kl. 15.

Vidare vil presidenten opplysa om at møtet i dag held fram utover kl. 16.00, og i dag er det votering ved slutten av møtet.

Sak nr. 1 [10:07:24]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om regulering av lønnen for Høyesteretts medlemmer (Innst. 240 S (2024–2025))

Presidenten [10:07:36]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:07:41]

Innstilling fra justiskomiteen om Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig (Innst. 242 S (2024–2025), jf. Meld. St. 9 (2024–2025))

Presidenten [10:07:58]: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Sandra Borch (Sp) [10:08:37] (ordfører for saken): Jeg vil først og fremst få takke komiteen for et godt samarbeid i denne viktige saken. Det har vært flere møter med flere partier om hva de mener er viktig å få inn i innstillingen, og det spriker selvfølgelig i hva som er viktige temaer for de ulike partiene, men i all hovedsak er dette en melding som i dag vil få et bredt politisk flertall bak seg. Det er jeg veldig glad for.

Denne uken markerer vi at det er 80 år siden annen verdenskrig ble avsluttet. Annen verdenskrig ga nasjonen en skremmende erfaring og viste at Norge var for dårlig forberedt. Totalforsvaret ble derfor etablert som et norsk konsept, basert på erfaringene fra annen verdenskrig og erkjennelsen av at hele samfunnet må mobiliseres for å håndtere krigssituasjoner.

Det er ingen liten sak vi behandler i dag. Overskriften på meldingen, som er «Forberedt på kriser og krig», viser alvoret i en sak som jeg, og nok flere med meg, ikke trodde skulle være nødvendig å behandle for bare noen år siden. Det viser også hvor viktig det er å ivareta den nasjonale sikkerheten vår, og at det er en av statens viktigste oppgaver. Det opplevde vi under koronapandemien, og det har vi opplevd under større naturhendelser.

Langtidsplanen for Forsvaret ga et betydelig løft for vår militære evne. Det var viktig. Meldingen om totalberedskap og totalforsvaret er en viktig oppfølger av den, og den gir føringer for et taktskifte i utviklingen av den sivile delen av totalforsvaret og vår sivile motstandskraft.

På vegne av komiteen og som ordfører i denne saken tror jeg vi alle kan skrive under på at engasjementet rundt totalberedskap er veldig stort der ute. Vi merket oss det i høringsrunden – gjennom både kommuner, fylkeskommuner, organisasjoner og andre instanser, og ikke minst gjennom privatpersoner – at veldig mange er opptatt av denne saken.

Trusselbildet nå krever et mer årvåkent og mer motstandsdyktig sivilt samfunn. Det innebærer at vi også må planlegge for å kunne møte krigshandlinger på norsk territorium, noe som igjen innebærer behov for omlegging av den sivile delen av totalforsvaret og for å styrke den sivile motstandskraften i befolkningen.

Komiteen er enig i at et motstandsdyktig og utholdende sivilt samfunn er en viktig forutsetning for at Norge kan evne å motstå et mer akutt og komplisert trusselbilde, og det må vi som politikere og samfunn minne oss på. Motstandskraft og kapasiteter bygges best i fredstid og gjennom et bredt spekter av tiltak og virkemidler, og ikke minst gjennom et bredt forlik i Stortinget.

Denne stortingsmeldingen skal, i likhet med totalforsvarsmeldingen, minne oss alle på én ting, og det er at det norske demokratiet står sterkt. Når alle partier kan være med på hovedlinjene i denne meldingen, viser det en av Norges største styrker, nemlig folks respekt for demokratiet, også i krevende tider. Også det at alle politiske partier evner å samarbeide, også i forbindelse med denne meldingen, viser hvor sterkt det norske demokratiet er.

Utfordringen framover blir hvordan den sivile beredskapen skal ivareta et så stort spenn av mulige hendelser som kan skje, enten det er krigshandlinger, natur-

katastrofer eller cyberangrep osv., men vi har en viktig jobb å gjøre foran oss. Den mener jeg at vi som komité – og jeg håper også Stortinget i dag – gjennomfører.

Jeg er glad for at komiteen slutter opp om de store hovedlinjene. Jeg valgte å bruke mitt hovedinnlegg nå på å snakke på vegne av komiteen, for jeg mener det er viktig at man tverrpolitisk står sammen om større saker som dette. Så vil jeg, og sikkert flere av mine kolleger på sine respektive områder, komme tilbake til innlegg om Senterpartiets forslag i saken.

Med det vil jeg ta opp forslagene nr. 2–13, 15–21, 28–37 og 39–40, som Senterpartiet har alene eller sammen med andre.

Masud Gharahkhani hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [10:13:29]: Representanten Sandra Borch har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Odd Harald Hovland (A) [10:13:41]: Eg vil starte med å understreke det komiteen seier innleiingsvis i innstillinga. Det er med stort alvor me behandlar denne meldinga. Difor er det òg bra at me kan seie at det er brei einigheit om dei vesentlegaste punkta i meldinga. Det er òg viktig at høyringsinstansane gjennomgåande var positive til meldinga. Det er naturleg, for meldinga følgjer i alt vesentleg opp anbefalingane frå totalberedskapskommisjonen, som vart sett ned av regjeringa kort tid etter valet i 2021.

Me lever i ei tid der eg vil seie at det aldri før har vore viktigare at me samlar oss om gode løysingar og nødvendige tiltak. Dei siste åra har me opplevd pandemi, ekstremvær og dataangrep – og verst av alt: Det vert utkjempa ein fullskala krig i det sentrale Europa der eit av våre naboland er den aggressive parten.

Som følgje av den endra sikkerheitspolitiske situasjonen og utviklinga har me vedteke ein langtidsplan for Forsvaret i eit historisk forlik her i Stortinget. Den langtidsplanen har liten verdi dersom ikkje det sivile samfunnet òg vert sett i stand til å handtere det som potensielt kan ramme oss. Difor vil eg gjenta og understreke hovudmåla i meldinga om å styrkje motstandskrafta til det sivile samfunnet. Me skal ha eit sivilsamfunn som er førebudd på krise og krig, som motstår samansette truslar, og som understøttar militær innsats. Det siste punktet kan ikkje understrekast nok. Forsvaret vårt er heilt avhengig av eit sivilsamfunn som fungerer i heile krisespekteret, også i krig. Utan eit sivilt samfunn som har evne til å støtte opp under militær innsats, vil effekten av langtidsplanen for Forsvaret forvitte. Difor er denne meldinga så viktig, og difor behandlar me ho med stort alvor. Og viktigast av alt: Ho må følgjast opp med stort alvor.

Eg seier ikkje at Noreg vil kome i krig. Det veit ingen, men det me veit, er at den sikkerheitspolitiske situasjonen er dramatisk endra på kort tid. Det gjer risikobildet heilt annleis enn det var for nokre år sidan. Det me likevel kan seie rimeleg sikkert, er at det vil kome kriser og truslar, større og mindre, og dei må handterast. Det er vanskeleg å seie kva som vert den neste store krisa, anna enn at ho sannsynlegvis ikkje vert lik den siste. Det betyr at beredskap må kunne handtere det uføresette, og me må øve på mange ulike scenario.

I meldinga vert det lagt opp til etablering av ein einskapleg rådsstruktur på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå for å styrkje koordineringa av beredskapsarbeidet, inkludert beredskapsråd innanfor kritiske samfunnsområde der slike råd ikkje finst i dag. Dette vil styrkje beredskapsevna i heile krisespekteret.

Eg vil i den forbindelsen trekkje fram spesielt rolla til næringslivet. Privat næringsliv har ein rettmessig plass i beredskapsråd på alle nivå, og dei må involverast langt meir systematisk enn i dag. Samtidig må òg privat næringsliv vere bevisste på trusselbildet og kva konsekvensar det kan få dersom deira verdier skulle rammast. Dei må òg ha eigenberedskap mot uønskte hendingar. Den nye lova om grunnsikring av verksemdar vil stille krav til private om risikovurderingar, implementering av sikkerheitstiltak og krav til hendingshandtering.

Eg har registrert forventningar til denne meldinga når det gjeld økonomiske løyvingar. Det er kanskje naturleg med bakgrunn i langtidsplanen for Forsvaret, men me har altså ikkje kome fullt så langt. Dette er ei stortingsmelding, og komiteen slår fast, med bakgrunn i meldinga, at det skal lagast ein langtidsplan for sivil beredskap. Ein langtidsplan for sivil beredskap vil måtte omfatte departementa, næringslivet og frivillig sektor. Det vil gje grunnlag for meir langsiktig styring og riktig prioritering av menneske, utstyr og ikkje minst økonomi. Planen må byggje på risikovurderingar, og han må rullerast for å verte tilpassa endringar i risikobildet.

I tillegg er me einige om at det skal lagast ein langtidsplan for politiet, vår viktigaste beredskapsressurs i fredstid. Eg vil kome tilbake til det i eit anna innlegg.

Det har skjedd enormt mykje innanfor beredskapsområdet generelt på få år. No viser denne meldinga vidare retning, og komiteen er einige om hovudretninga. Det er utruleg viktig, tenkjer eg. Det me må vere førebudde på, er at beredskap må prioriterast, og me må vere førebudde på at det har ein kostnad. Det bildet vil verte endå klarare når første versjon av langtidsplanen ligg føre.

Avslutningsvis om votering: Arbeidarpartiet vil stemme for forslag til vedtak XXII. Me står ikkje med på det i innstillinga, men vil altså stemme for.

Ingunn Foss (H) [10:18:43]: Vi lever i en urolig tid som er preget av økende geopolitiske spenninger, klimarelaterte utfordringer og teknologiske trusler. Det er krig i Ukraina, det er krig i Midtøsten, det er handelskrig, og det er rivalisering mellom stormaktene. Det er spionasje, sabotasje, cyberangrep og påvirkningsoperasjoner. Digitaliseringen av samfunnet, bruk av sosiale medier og utviklingen av kunstig intelligens bidrar til utfordringen. Klimaendringene øker risikoen for naturkatastrofer her hjemme og kan forsterke migrasjon og konflikter globalt.

Totalberedskapsmeldingen er derfor både betimelig og nødvendig. Høyre støtter hovedlinjene i meldingen og anerkjenner behovet for en styrket og helhetlig tilnærming til nasjonal beredskap. Det er stort behov for en forsterket beredskapspolitikk som vektlegger bredden i totalforsvaret og et sterkere sivilt-militært samarbeid.

Langtidsplanen for Forsvaret er et betydelig løft av vår militære evne. I totalberedskapsmeldingen settes retningen for den sivile delen av totalberedskapen og for den sivile motstandskraften. Det sivile samfunnet må være forberedt på krise og krig og bygge et samfunn som understøtter militær innsats og motstår sammen satte trusler. Samhandling mellom forvaltningsnivåer og mellom offentlig, privat og frivillig sektor er en forutsetning for et robust totalforsvar. For å kunne håndtere kriser og uforutsette hendelser må aktørene finne sammen og samarbeide.

Å styrke samfunnets motstandskraft krever en rekke tiltak. Summen av tiltak på individnivå, i offentlig sektor, i næringslivet og i frivilligheten må bidra til bevisstgjøring, kunnskapsoppbygging og felles situasjonsforståelse, for at vi sammen kan forebygge og håndtere uforutsette hendelser. Motstandskraft og kapasitet bygges best i fredstid, gjennom samarbeid og et bredt spekter av tiltak og virkemidler.

Det er som sagt stor enighet i komiteen om både beskrivelsen av utfordringene og de tiltakene som skal iverksettes. Jeg vil allikevel kommentere et par ting.

For å håndtere de utfordringer vi står overfor, er det avgjørende viktig at private aktører får sin rettmessige plass i beredskapsarbeidet. De eier betydelige andeler av kritisk infrastruktur og har kapasiteter og kompetanse av betydning for både forebygging og krisehåndtering.

Privat næringsliv må være representert i beredskapsråd på alle nivåer i forvaltningen, og de må involveres langt mer systematisk enn i dag. I denne sammenheng er det naturlig å trekke fram dagligvarebransjen og private helsetilbydere, som var helt avgjørende for matforsyning og testing og vaksinerings under koronapandemien. Uten denne fleksibiliteten og muligheten for oppskalering er det lite sannsynlig at det ville vært mulig å gi et like godt tilbud til befolkningen.

Regjeringen skriver i meldingen at det er ønskelig med et styrket samvirke på tvers av sektorer, men det er påfallende hvordan dagens regjering undergraver privat næringsliv med et uforutsigbart og høyt skatte- og avgiftsnivå som har resultert i at kapital flytter ut av Norge. I tillegg ble det etablert et avkommersialiseringsutvalg som skulle utrede hvordan private tilbydere kunne fases ut av velferdsproduksjonen. Dette er en retning Høyre er sterkt imot og vil snu.

Høyre er også bekymret for at regjeringen ikke følger arbeidet i EU tett nok, og mener at viktigheten av et europeisk samarbeid i beredskapssammenheng er underkommunisert i meldingen. EUs nedslagsfelt blir stadig større, og utviklingen er i stor grad drevet fram av kriser og en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon. Beredskap og krisehåndtering har fått en langt større rolle i EU enn tidligere. Det er etablert en felles sivilberedskapsmekanisme, det jobbes med felles energiberedskap og forsyningssikkerhet, cyberberedskap og digital infrastruktur, matvareberedskap og forsyningslinjer, helseberedskap og pandemihåndtering, sikkerhetspolitisk koordinering og hybrid krisehåndtering, for å nevne noe. Som medlem ville Norge hatt direkte tilgang til disse prosessene og større innflytelse på beslutninger og prioriteringer.

Det er vårt klare syn at Norge ville ha sikret sine innbyggere trygghet og motstandskraft på en bedre måte hvis vi hadde vært medlem av EU. Vi kan heller ikke forvente at våre interesser blir like godt ivaretatt som interessene til medlemslandene.

I meldingen understrekes også viktigheten av Svalbard i en mer spent sikkerhetspolitisk situasjon. Norges suverenitet er ubestridt, og en konsekvent og fast håndhevelse av suvereniteten er et av de fem overordnede målene for svalbardpolitikken. Jeg benytter denne anledningen til å sende en takk til Longyearbyen lokalstyre og Sysselmasteren, som gjør en utrolig viktig jobb for Norge under krevende forhold og i en spent sikkerhetspolitisk situasjon.

Politiet har også en veldig viktig rolle i beredskapsarbeidet, og jeg vil komme tilbake til det i et senere innlegg.

Jeg tar med dette opp Høyres forslag i saken.

Presidenten [10:23:21]: Da har representanten Ingunn Foss tatt opp de forslagene hun refererte til.

Helge André Njåstad (FrP) [10:23:35] (leiar i komiteen): Totalberedskapsmeldinga er ei viktig sak for Noregs sikkerheit i ei tid prega av aukande usikkerheit. Framstegspartiet deler den alvorlege vurderinga av trusselbildet, frå Russland sin aggresjon i Ukraina til cyberangrep, sabotasje og klimaendringar som forsterkar

naturkatastrofar. Me står i ei farlegare verd, og behovet for eit robust totalforsvar har aldri vore tydelegare.

Både totalberedskapskommisjonen og denne meldinga legg eit godt grunnlag, men me er likevel bekymra for at tiltaka ikkje matchar alvoret i situasjonen. Det er ikkje snakk om viss, men når ting vil skje – når straumen vil gå, når eit cyberangrep vil inntreffa, eller når alle dei elektriske bussane står.

Dette med sårbarheita til elektrifiseringa er det Framstegspartiet er mest kritisk til i denne meldinga, som så langt har vore omtalt som ei brei einigheit. Det er nokre punkt der ein ikkje har den breie einigheita, og elektrifisering er eit av dei der Framstegspartiet står veldig aleine.

La meg trekkja fram nokre av dei mest akutte utfordringane me står i. Me treng ikkje å gå lenger tilbake enn førre veke for å sjå det som skjedde i Europa, der millionar av menneske vart ramma av eit straumbrot. Det er eit skremmande eksempel. Kritisk infrastruktur som sjukehus, naudetatar og vassforsyning vart sette ut av spel. Sabotasje mot straumnett, cyberangrep eller ekstremvêr kan lamma samfunnet vårt òg, på veldig kort tid.

Me kan ikkje gambla med nasjonal sikkerheit ved å gjera alt avhengig av éi energikjelde. Difor har Framstegspartiet føreslått å redusera denne sårbarheita med vårt forslag nr. 20, om å be regjeringa fremja ein plan for å gjera Noreg mindre sårbart for sabotasje av straumnettet ved å redusera krava til elektrifisering. Vidare, i forslag nr. 21, strekar me under at sikkerheits- og beredskapsomsyn må vega tyngre i det grøne skiftet, slik at me unngår eit samfunn som kollapsar utan straum. Diverre ser det ut som at desse forslaga ikkje får fleirtal.

Andre kritiske sårbarheiter me har peika på, er at me har for liten kontroll på kva utanlandsk personell som har ansvar for vår kritiske infrastruktur. I vårt forslag nr. 41 ber me regjeringa gjennomgå alle tillatingar og ordningar for personar frå land me ikkje har sikkerheitspolitisk samarbeid med, som f.eks. russiske navigatørar i farleisbevisordninga. Dette er eit hòl i vår sikkerheit som må tettast no. Difor føreslår me òg i forslaga nr. 10 og 11 at offentlege anskaffingar av køyretøy og kollektivtransport berre skal koma frå land me har sikkerheitspolitisk samarbeid med. Dette er konkrete tiltak som vil styrkja beredskapen, men diverre ser det ut som at Framstegspartiet vil stå aleine om desse forslaga.

Det er i fredstid me kan byggja motstandskraft i samfunnet. Det er mange gode formuleringar i meldinga om å rusta vår eigen beredskap. Det er bra at me gjer våre eigne innbyggjarar bevisste på at dei må styrkja eigenberedskapen sin, sånn at det offentlege kan hjelpa dei som treng det aller mest, ved at folk og bedrifter er i stand til å hjelpa seg sjølve lenger i ein krisesituasjon. Di-

for er det bra at denne meldinga har skapt debatt og engasjement og sørgt for at folk har byrja å forbereda seg på å ha kriselager, at dei tek på alvor råda dei får frå myndigheitene, og sørgjer for å ha moglegheiter til å klara seg lenger sjølve, før dei treng hjelp frå det offentlege. Det er bra med denne meldinga.

Det som ikkje er bra med denne meldinga, er at det ikkje følgjer med ressursar. Då me fekk ein langtidsplan for Forsvaret, var det ein proposisjon frå regjeringa der det følgde med ressursar, det følgde med ei stor satsing. Det er like viktig å satsa på oppbygging av denne delen, altså den sivile delen, men dette er berre ei melding. Difor har me store forventingar til at det vil koma auka løyvingar til politiet og andre etatar i dei årlege budsjetta. Det er like viktig å tryggja fyrstelinja, som faktisk er politiet. På konferansane sine snakkar dei om den blå sona. Det er politiet som vil møta dei aller fleste truslane fyrst. Difor er det viktig at politiet har ressursar, og at politiet blir bygd opp, ikkje ned, som ein har sett under denne regjeringa.

Framstegspartiet har store forventingar til oppfølginga av det me er einige om. Det er viktig at regjeringa og departementet følgjer det opp raskt. Me er glade for at det er einigheit om noko, men me skulle gjerne ønskt at det hadde vorte einigheit om endå meir, for å tetta sårbarheiter.

Noko det har vorte einigheit om, er at ein skal gjennomføra krav om tilfluktsrom. Det er viktig. Me ser at det kan bli ein auka kostnad for dei som byggjer ut. Då minner eg om at det er ein samla komité som forventar at ein får andre tilsvarande reduksjonar i byggjekostnader, gjennom forenklingar i plan- og bygningslova og andre krav som blir reduserte. Det er veldig viktig at det blir gjort, sånn at byggjenæringa kan ha tillit til myndigheitene, og at det ikkje skal bli dyrare å byggja hus og anlegg i Noreg.

Med det tek eg opp dei forslaga Framstegspartiet er med i.

Presidenten [10:28:40]: Representanten Helge André Njåstad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:28:48]: Eg tar med dette opp forslaga frå SV. Før eg dykkar ned i alle dei viktige enkeltsakene i innstillinga, tenkte eg at eg skulle kome med nokre overordna betraktningar om saka vi behandlar i dag.

Den 5. juni 2023 var totalberedskapskommisjonen ferdig med sitt arbeid, altså sommaren 2023. Sidan den gong har enormt mykje skjedd. Klimaet var hovudtemaet i deira rapport – klimaendringar med påfølgjande naturødeleggingar som trekkjer teppet vekk under beina på næring og matforsyning og skapar farlegare vêr og

vêrforhold. Ukraina-krigen var også eit viktig tema, men var meir eit sikkerheitspolitisk bakteppe.

No i dag, 6. mai 2025, er bildet vesentleg forverra. USA under Trump har skapt djup både økonomisk, miljøpolitisk og sikkerheitspolitisk ustabilitet globalt, og det set heile fundamentet for norsk sikkerheitspolitikk i spel. Framveksten av ytre høgre i stadig fleire land undergrev internasjonal rettsorden og forkastar felles mål for miljø og menneskerettar, for å nemne noko. Behovet for å rydde opp i alle dei utfordringane vi har med norsk beredskap, har gått frå å haste til nesten å vere på overtid allereie. Det som kjenneteiknar desse utfordringane, er at dei er samansette og tverrsektorielle.

Der trur eg vi er litt i kjernen av problemstillinga vi behandlar i dag, for det er jo ikkje berre innanfor temaet totalberedskap vi har djupe utfordringar. Det som kjem i innstillinga frå Stortinget, er eigentleg ei omfattande bestillingsliste til regjeringa om å kome tilbake med mange nye ulike planar og tiltak for å forbetre ein alle-reie svak totalberedskap. Også forsvarskommisjonen, helsepersonellkommisjonen, koronakommisjonen, klimautvalet og totalberedskapskommisjonen peikar i sine utgreiingar på at vi har eit sektorprinsipp i Noreg i dag som er direkte utfordrande når det gjeld å handtere samansette tverrsektorielle utfordringar. Sektorprinsippet gjer det altså vanskeleg å handtere sektorovergripande problem og moglegheiter, fordi ingen tar ansvar for heilskapen. Kwart departement er orientert mot eigen sektor og eigne sektormål, mens tverrgåande omstillingstiltak i praksis har låg prioritet. Dette peika alle desse kommisjonane på.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring i staten undersøkte i 2019 departementa si rolle ved omstilling, og dei fann at samordningsdepartementet – det vi her snakkar om, er Justisdepartementet – har lite gjenomslag fordi sektorprinsippet står så sterkt. Prinsipielt har vi altså eit problem i måten den norske staten organiserer arbeidet sitt på når det gjeld tverrsektorielle utfordringar, anten det er klima, korona, totalberedskap eller helsekrise, fordi sektorprinsippet står så sterkt. Eg vil seie at utfordringa framover kjem til å bli endå større på dette området. Om ein ser gjennom lista til totalberedskapskommisjonen, ser ein at dei fleste av utfordringane dei peikar på der, er nettopp tverrsektorielle. Ein klarar ikkje å finne dei isolert sett i kvar enkelt sektor. Dei finst på kryss og tvers av det norske samfunnet.

Den regjeringa som tar tak i desse problemstillingane, vil også kunne meine alvor i å ta tak i dei store utfordringane i vår tid, anten det er digitale truslar, miljøtruslar, helsepersonellutfordringar, totalberedskap eller for-svar. Eg kan nesten seie det såpass spist at det ser ut som om utviklinga på alle desse områda faktisk blir verre, og at sektorprinsippet er noko vi må fornye, endre, forkaste

– kva veit eg – men det kan ikkje fortsetje på den same måten som i dag. «There is something rotten in the state of Norway», og det er ei problemstilling vi må ta på djupaste alvor dersom vi som stat skal kunne forsvare oss i både krise og fred og planleggje samfunnet på lang sikt.

Presidenten [10:33:50]: Dermed har representanten Torgeir Knag Fylkesnes tatt opp de forslagene han refererte til.

Tobias Drevland Lund (R) [10:34:00]: Vi lever i urolige tider. Verden virker på mange måter både farligere og mer usikker enn på mange tiår. Krigen i Ukraina har rast i over tre år, og det pågår et folkemord i Palestina. Klimaendringene blir mer tydelige og mer skadelige for hvert år, og fra USA får vi nærmest daglig nyheter om hvordan Trump snur verden på hodet.

Til tross for alt som skjer – i en urolig verden er det faktisk nå det er tid for å handle. I altfor mange år har sivil beredskap blitt nedprioritert, og det må det bli en slutt på. Vi må alle ta et ansvar for å styrke den sivile beredskapen og den sivile motstandskraften i møte med framtiden.

Stortingsmeldingen vi i dag skal vedta, har et passende navn, for det handler til sjuende og sist om at vi må være forberedt – forberedt på kriser og i verste fall krig, forberedt på at vi som samfunn kan utsettes for store farer. Hver enkelt av oss må ta et større ansvar for egen beredskap, men det er vi som storsamfunn som sammen må ta et større ansvar for den totale sivile beredskapen. Nå er det alvor, som totalberedskapskommisjon slo fast.

Jeg vil takke justiskomiteen for gode møter og godt samarbeid i behandlingen av denne meldingen, der også partier utenfor komiteen ble invitert til å være med. Vi lever i usikre tider, og vi ser hvordan demokratier rundt omkring i verden preges av en farlig polarisering som både splitter folk og skaper frykt. Derfor er det godt å se at vi i denne salen evner å samarbeide på tvers av ulike politiske partier, og at det norske demokratiet tross alt består. Vi er kanskje ikke enige om alt, men vi evner å snakke godt sammen og finne mye enighet her i dag.

Den totalberedskapsmeldingen vi har foran oss, er noe annet enn det som i sin tid ble lagt fram av regjeringen. Komiteens innstilling inneholder flere gode forbedringer, og Rødt støtter flere av komiteens forslag, både flertallsforslag og mindretallsforslag. Rødt mener likevel at det fremdeles er områder som er omtalt i denne meldingen, som kan styrkes ytterligere, og jeg skal nevne noen av de løse forslagene vi har fremmet.

La oss ta det første først – behovet for økt selvforsyning: Norge trenger skjerpede mål for omdisponering av dyrket mark for å ta vare på den viktige matjorda vår for framtiden, og vi må jobbe målrettet for å få selvforsy-

ningsgraden opp til 60 pst. innen 2030. Tiden vi lever i nå, viser for alvor viktigheten av å øke selvforsyningsgraden, og derfor fremmer jeg, på vegne av Rødt, forslag om akkurat dette her i dag.

Rødt fremmer også et forslag hvor vi ber regjeringen sette ned et lovutvalg og komme tilbake til Stortinget med forslag til lov om matberedskap og forsynings sikkerhet for mat og vann for sivile og militære uansett situasjon, også i krisetid. Vi mener utvalget bør utrede ansvarsfordelingen for å sikre samhandling mellom offentlige myndigheter, og utrede langsiktige finansieringsmodeller for beredskapsarbeid. Både forsvars- og beredskapsinstitusjoner og sivilsamfunn bør inkluderes i et sånt utredningsarbeid. Det er et forslag vi hadde håpt kunne fått støtte fra flere partier.

I totalberedskapsmeldingen står det at regjeringen vil øke antallet tjenesteppliktige i Sivilforsvaret fra 8 000 til 12 000 over en åtteårsperiode. Det er bra, for Sivilforsvaret spiller en viktig rolle, både nasjonalt og lokalt, i vår totale beredskap. Samtidig som antallet som skal tjenestegjøre, økes, bør også antallet øvelsestimer for tjenesteppliktig mannskap økes. Derfor foreslår Rødt å øke det antallet fra 24 til 36 timer, samtidig som det sikres økning i ressurser og fast ansatte i Sivilforsvaret.

I tillegg ber Rødt regjeringen om å utrede hvordan førstegangstjenesten kan avtjenes i Sivilforsvaret, og komme tilbake til Stortinget.

Jeg er også glad for at flertallet går inn for en kartlegging av de frivillige beredskapsressursenes omfang, kapasitet og tilgjengelighet på alle nivåer. Det er på høy tid at en slik kartlegging gjøres, slik at vi får et samlet overblikk over ressursene som er tilgjengelig, og unngår en potensiell samtidighetsproblematikk. Dette er noe jeg har tatt opp tidligere i Stortinget, bl.a. med statsråden, og jeg ser nå at flertallet går inn for at dette er en nødvendig kartlegging som skal finne sted.

Angående tilfluktsrom har Rødt et forslag der «Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for hvordan man kan ta i bruk eksisterende infrastruktur som tunneler og underjordiske stasjoner på jernbane og T-bane, som mulige tilfluktsrom». Dette bør vi kartlegge så raskt som mulig. Erfaringer, bl.a. fra Ukraina, viser oss at vi har mye å tjene på å bruke mer av den eksisterende infrastrukturen som tilfluktsrom.

Nå er det alvor, det må vi ta inn over oss. Jobben med denne stortingsmeldingen stanser ikke med det vi gjør her i dag; nå trengs det også penger på bordet og å følge opp de tiltakene som blir vedtatt.

Med det tar jeg opp forslagene fra Rødt.

Presidenten [10:38:56]: Representanten Tobias Drevland Lund har tatt opp de forslagene han refererte til.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:39:15]: Å sørge for innbyggernes trygghet er en av statens aller viktigste oppgaver, og sjelden har det vel blitt opplevd som så viktig som det gjør nå. Dette er viktig nettopp fordi det handler om folks trygghet og at vi som samfunn skal være rustet til å møte kriser, uansett når og i hvilken form de kommer, enten truslene kommer fra andre land eller terrororganisasjoner, eller handler om naturkatastrofer eller epidemier og pandemier.

Vi vet at en krise ofte kommer fort. Vi vet at en krise ikke venter på at det passer for oss. Og vi vet at en krise ikke tar hensyn til at vi opererer med sektorinndeling i Norge. I møte med alvorlige hendelser er det viktig at de ulike delene av samfunnet finner hverandre, at beredskapen er klar, at de samhandler slik at ressurser finner hverandre, og at det finnes en tydelig nasjonal kriseledelse. Samtidig må bevisstheten om sikkerhet i samfunnet heves – også hos oss, som enkeltpersoner – og vi må lære av de tingene vi allerede har vært gjennom.

Venstre mener at denne stortingsmeldingen presenterer mange viktige tiltak for å ta tak i noen av disse utfordringene, men vi mener også at det er noen vesentlige mangler ved den.

For det første mener vi at meldingen undervurderer betydningen av forebygging. Regjeringen fokuserer i hovedsak på håndtering og motstandsdyktighet, men ikke på hvordan vi kan redusere sannsynligheten for at krisene oppstår i utgangspunktet. Ikke misforstå meg: Det er ingen som mener at det holder å snakke bare om forebygging, men forebygging er likevel viktig, fordi vi vet at det ofte er langt mer kostnadseffektivt enn akutte tiltak.

For det andre mener vi at det er problematisk at meldingen mangler systematiske kost-nytte-analyser. Regjeringen erkjenner selv behovet for å følge opp krisescenarier fra DSB, men tiltakene som foreslås i denne meldingen, er ofte verken prioritert etter risiko eller vurdert for kostnadseffektivitet. Det mener vi svekker denne politikken legitimitet og øker risikoen for feil investeringer.

Den tredje generelle kritikken er at samarbeidet med en av våre nærmeste allierte, nemlig EU, er altfor svakt behandlet i denne meldingen. Vi lever i en tid der beredskap i stadig større grad må løses i samarbeid med våre europeiske naboer. Da må Norge ha en tydeligere strategi for vår tilknytning til EUs krisehåndterings-systemer. Pandemien viste oss hvor sårbare vi er uten en sterk og forpliktende kobling til EU. De ga oss vaksinene under pandemien, men vi kan ikke være like sikre på å være så heldige neste gang.

Mitt og Venstres klare standpunkt er at Norge ville ha sikret sine innbyggers trygghet og motstandskraft i størst grad dersom vi var medlem i EU. Når vi ikke er medlem, må vi ha gode planer for samarbeid.

For det fjerde mener vi at stortingsmeldingen mangler omtale av konkrete virkemidler for i stor nok grad å benytte næringslivets kapasitet og kompetanse i beredskapsarbeidet. Næringslivet er imperativt for beredskap i forbindelse med alt som er knyttet til forsyning, transport, IKT, energi, osv. Det er viktig at vi drar nytte av den kompetansen de sitter på.

Til slutt: Jeg er skuffet over at regjeringen ikke er interessert i å befeste pressens sentrale rolle i krise og krig ved å inkludere redaktørstyrte medier i oversikten over det som anses som kritiske samfunnsfunksjoner. Erfaringene vi gjorde oss under pandemien, viser at det trengs både for å formidle informasjon og for å hindre spredning av desinformasjon.

Når det er sagt, er det mye som er godt i denne meldingen. Vi har kommet fram til mye god enighet i fellesskap på Stortinget, som løfter en del av de utfordringene vi har hatt med totalberedskapen fram til nå.

Totalberedskap er ikke bare et spørsmål om forsvar, politi og helsetjenester. Det handler også om forskning, frivillighet, kunnskap og kritisk infrastruktur, som i stor grad også er forvaltet av næringslivet. Det handler om pressens rolle i å sikre informasjon og motvirke desinformasjon. Og det handler om å evne å se helheten før krisene inntreffer og ikke etter.

Jeg tar med det opp Venstres forslag i saken.

Presidenten [10:44:09]: Representanten Ingvild Wetrhus Thorsvik har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Anne Kristin Bruns (KrF) [10:44:22]: Noreg og Europa står i ein heilt annan geopolitisk situasjon enn for berre nokre få år sidan. Sjølv om det dessverre har teke lang tid, er eg glad for at den nye realiteten no begynner å søkke inn i norsk politikk òg. Meldinga vi behandlar i dag, har retta opp i ein del forsømmingar vi har kunna leve med i ei djup fredstid, men situasjonen vi no står i, gjer det heilt nødvendig at vi kjem med konkrete tiltak.

No skal ikkje eg gjenta det mange andre innlegg alle-reie har sagt. Det har vore fokusert mykje på den ytre og fysiske beredskapen i dagens debatt, og det er heilt klart viktig. Om sikkerheita vår vert teken vekk, har vi ikkje noko meir å debattere. Hendinga med straumbrot som vi såg i Spania og Portugal sist veke, bør vere ein vekkjar for kor sårbar den ytre beredskapen vår faktisk er.

Samstundes ønskjer eg å rette merksemda mot den indre beredskapen i landet vårt, og spesifikt mot ei anna form for beredskap som verken det offentlege eller private kan ta seg av. Det er inga overdriving å seie at Den norske kyrkja og andre trus- og livssynssamfunn spelar ei avgjerande rolle i totalberedskapen vår. Komiteen har på klokt vis anerkjent folkekyrkja si rolle og samstundes understreka betydinga av heile trus- og livssynssekto-

ren i beredskapsarbeidet. Denne tydeleggjeringa rettar opp vesentlege svakheiter i totalberedskapsmeldinga, og for det fortener justiskomiteen stor takk.

Den norske kyrkja er ikkje berre ein grunnleggjande og landsdekkjande institusjon. Kyrkjebygga er òg viktig infrastruktur og sentrale samlingspunkt når ei krise rammar. Kyrkja gjev støtte gjennom sørgiegudstenester, opne kyrkjer og andre viktige markeringar, i tett samarbeid med offentlege styresmakter. Samstundes fungerer Kyrkja som ein viktig brubyggjar og samarbeidspartnar med andre aktørar. Difor er det heilt nødvendig å sikre Kyrkja rammer for å ta vare på si totale rolle i beredskapsarbeidet, både nasjonalt og lokalt.

Trus- og livssynsorganisasjonane spelar òg ei avgjerande rolle med si erfaring innan sjelesorg, moralsk og eksistensiell støtte og praktiske omsorgsoppgåver. Desse funksjonane vert berre viktigare når samfunnet vårt står midt i ei krise.

Eg vil avslutte med å streke under at det er nettopp i krisetider vi ser verdien av samarbeid og fellesskap. Det er då ein verkeleg ser at alle samfunnsaktørar spelar på lag, alt frå offentlege styresmakter, frivilligheita og trus-samfunn til det sivile samfunnet. Det er når vi står saman og spelar kvarandre gode, at vi kan yte den motstanden som krevst i ei krise.

Med dette vil eg ta opp Kristeleg Folkepartis forslag i saka.

Presidenten [10:47:16]: Representanten Anne Kristin Bruns har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:47:35]: I fjor gjorde Stortinget et historisk vedtak om styrking av Forsvaret da samtlige partier samlet seg om langtidsplanen. Jeg er glad for at innstillingen til totalberedskapsmeldingen viser at det er bred enighet også om hovedgrepene for å styrke beredskapen i det sivile samfunnet. Det betyr at vi nå får et bredt forlik i Stortinget om politikken som skal styrke Norges samlede forsvarsevne framover – som skal sørge for at vi er godt forberedt på kriser og krig.

Jeg vil takke saksordfører Borch og resten av komiteen for det viktige arbeidet de nå har gjort for den sivile beredskapen.

Meldingen er rettet mot den spisseste enden av krisespekteret. Det er nødvendig med en bevisstgjøring av oss alle på at vi må være forberedt, også på situasjoner vi før ikke kunne tenke oss. Samtidig vil jeg understreke at når vi styrker beredskapen for de mest alvorlige krisene og i verste fall krig, styrker vi også beredskapen for hverdagshendelser.

Norge har et godt utgangspunkt. Mye er bra med beredskapen. Rundt om i landet gjør folk en fantastisk innsats i beredskapsarbeidet. Nå forsterker vi det vi vet vir-

ker: en beredskap som er lokalt forankret, og som bygger på tillit og samarbeid mellom folk, og mellom folk og myndigheter.

Oppfølgingen av totalberedskapsmeldingen skal gi effekt og bidra til styrking av beredskapen, og regjeringen har allerede startet det arbeidet. Vi er i gang med å etablere den nye rådsstrukturen som skal styrke koordineringen av beredskapsarbeidet. Den skal sikre at private og frivillige aktører involveres mer systematisk i beredskapsarbeidet, og bidra til best mulig utnyttelse av samfunnets samlede kompetanse og ressurser nasjonalt, regionalt og lokalt.

Flere kommuner enn før har etablert beredskapsråd, og jeg opplever et stort engasjement i kommunene for deres ansvar på beredskapsområdet. Nasjonalt er målet at vi skal ha på plass beredskapsråd på alle viktige samfunnsområder ved årsskiftet.

Vi jobber aktivt for at det sivile samfunnet kan understøtte Forsvaret. Vi er en pilotnasjon og skal innføre NATOs konsept for mottak av allierte forsterkninger og kravene til bl.a. havner, jernbane og flyplasser. Her er også dialogen med NATO godt i gang om hva dette betyr for de ulike sektorene.

Vi arbeider kontinuerlig med å styrke digital motstandskraft. Etableringen av en offentlig-privat cyberberedskapsordning for håndteringen av alvorlige cyberhendelser er i gang. Målet er å ha ordningen klar i løpet av året.

Det gjøres et betydelig arbeid med å kartlegge verdier, avhengigheter og verdikjeder av betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. En viktig del av dette er å vurdere havners betydning for våre nasjonale sikkerhetsinteresser.

Stortinget er godt kjent med innholdet i meldingen, som komiteen har jobbet grundig med og som i dag debatteres og votes over. Oppfølgingsarbeidet som står foran oss, vil kreve bidrag fra mange. Det viser også justiskomiteens forslag til vedtak – de treffer en rekke departementer og sektorer. Justis- og beredskapsdepartementet skal sørge for at oppfølgingen blir godt koordinert.

Presidenten [10:51:56]: Det blir replikkordskifte.

Sandra Borch (Sp) [10:52:24]: For en drøy uke siden, den 25. april, gikk strømmen i store deler av Spania og Portugal. Det viser at det er ganske kritiske samfunnsfunksjoner og tjenester som er basert på elektrisitet, og det er en kilde til sårbarhet vi også må ta høyde for i beredskapsarbeidet.

I dag fremmer Senterpartiet to forslag, bl.a. en plan om å gjøre Norge mindre sårbar for sabotasje av strømmen gjennom mindre krav til elektrifisering av samfunnet, og man ber om at regjeringen i det grønne skiftet også skal ta beredskapshensyn.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor støtter ikke Arbeiderpartiet og statsråden disse forslagene, i den tiden vi lever i nå?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:53:20]: Jeg vil starte med å si at mye av det som også ligger i meldingen, og som blir et viktig oppfølgingsansvar, er kartlegging av sårbarheter, se på hvordan sikkerhetsloven fungerer, om den dekker godt nok, og etablering av et nasjonalt cybersikkerhetssenter. Alt dette vil også være med og styrke arbeidet inn i det. Det samme vil rådsstrukturen, både kommunalt, regionalt og kanskje særlig på nasjonalt nivå. Det vil være viktige virkemidler inn for å styrke den samlede beredskapen.

Som dere alle har vært inne på, omfatter arbeidet med sikkerhet og beredskap en lang rekke virksomheter, aktører og ulike ressurser i en rekke sektorer. Energi, avhengighet av strøm og elektrisitet er eksempler på dette. Det regjeringen vil prioritere, er oppfølgingen av både det som ligger i meldingen, og de vedtak Stortinget gjør.

Sandra Borch (Sp) [10:54:24]: Jeg mener også det er en veldig bra melding, og mye er hensyntatt, vi skulle bare ønske at noe av det var forsterket.

En ting til som er blitt synliggjort i det siste, er Finlands satsing på beredskapsbutikker. Det kom etter at meldingen var lagt fram. Hva er statsrådens tanker om å etablere samme ordning i Norge, ut fra finsk modell?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:54:55]: Det er viktig å se også til andre land og hvordan de rigger seg i sitt beredskapsarbeid, og å få til et samarbeid med både nordiske og europeiske land og institusjoner. Når det gjelder matvareberedskap og matvareforsyning, har Norge og Finland valgt forskjellige løsninger. Det som er regjeringens mål, er at alle matbutikker skal være i drift også under kriser, sånn at folk skal kunne handle i sin vanlige butikk.

Ingunn Foss (H) [10:55:45]: I mitt innlegg var jeg inne på alle de prosessene og temaområdene som fokuserer på beredskap i EU nå. Som statsråden vet, kan vi ikke være med og påvirke prioritering og vedtak, men Norge har mulighet til å følge mange av disse prosessene.

Spørsmålet til statsråden er: Kan hun si noe om samarbeidet med EU på beredskapsområdet?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:56:09]: Det gjør jeg gjerne. I selve meldingen omtales det europeiske beredskapsarbeidet, og det understrekes f.eks. at regjeringen arbeider for at Norge skal få en tilknytning til helseberedskapssamarbeidet.

I beredskapsunionstrategien signaliserer EU-kommisjonen at de ønsker en bred tilnærming til beredskapen. Vi har gått inn og sett på hva man der bygger bered-

skapsarbeidet på. Vi ser at den strategien langt på vei understøtter norske prioriteringer, og også at EU-strategier bygger på nasjonalstatenes eget ansvar, samtidig som en peker på behovet for mer koordinering.

Vi er allerede inkludert i noen viktige felleseuropeiske ordninger, f.eks. EUs ordning for sivil beredskap, og vi vil arbeide for ytterligere deltakelse i EUs beredskapssamarbeid. Et nært samarbeid med EU er viktig også for den norske beredskapen.

Tor André Johnsen (FrP) [10:57:30]: Ministeren sier at vi skal jobbe aktivt for at det sivile samfunnet skal understøtte Forsvaret. Det er meget bra og veldig positivt, men da går jeg tilbake til strømmen: Hva gjør vi egentlig når drivstofflagrene er borte? Forsvaret er avhengig av drivstoff, og det er sivile lagre som fungerer helt perfekt ved at vi har et marked av biler, lastebiler, busser, gravemaskiner og fly. Hva det enn er, får man drivstoff i hele landet på grunn av at det er et marked som har behov for det og etterspør produktet. Når politikerne vedtar å tvinge alle til å gå over til elektriske biler, busser, lastebiler, gravemaskiner, ferjer og fly, hva det enn er for noe, så vil disse markedene rett og slett kollapse, og drivstofflagrene vil bli borte.

Da er spørsmålet mitt: Hva gjør vi når drivstofflagrene som er der i dag på grunn av at det er et marked som fungerer, blir borte?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:58:27]: Det viktige både i denne meldingen, i langtidsplanen for Forsvaret og i innstillingen til justiskomiteen til totalberedskapsmeldingen handler om å være forberedt. Dermed må vi både kartlegge hvilke ressurser vi har, og hva vi har behov for, og vi må se på hva vi må ruste oss for. Da vil det være en av de tingene vi må være rustet for. Vi må selvfølgelig kunne ha biler, fly og helikoptre som vi også kan bruke i en sann situasjon. Dette vil være en del av hvordan vi tar dette meldingsarbeidet videre.

Tor André Johnsen (FrP) [10:59:21]: Kan jeg da tolke ministeren som enten at regjeringen vil legge opp til å bruke statlige midler for å sørge for å bygge opp tilstrekkelige drivstofflagre så Forsvaret har drivstoff i en krigssituasjon, eller at fokuset på elektrifisering vil dempes, slik at det private markedet som er der, fungerer og det da fortsatt vil være bensin/dieslbiler, -lastebiler og -gravemaskiner i markedet, noe som automatisk vil sørge for at vi har drivstofflagre rundt i hele landet uten å bruke skattebetalernes penger på det?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:59:45]: Som jeg prøvde å si i mitt første svar: Dette er noe en selvfølgelig må se på i oppfølgingen: Hvordan er vi rustet for også å stå i kriser og krig? Har vi de ressursene vi trenger? Har

vi de strukturene vi trenger? En viktig del av denne totalberedskapsmeldingen er at vi også skal understøtte Forsvaret. Det er en av grunnene til at vi er plukket ut som en pilot for NATOs konsept for mottak av allierte forsterkninger og de kravene som stilles der. Dette er noe vi må se på i det videre arbeidet.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:00:39]: Eg skal stille eit knusktørt spørsmål som eg trur er veldig viktig. Som eg var inne på i innlegget mitt, er det påpeikt av mange at vi har eit problem med å handtere tverrsektorielle utfordringar i Noreg i dag. Som leiar av kanskje samordningsdepartement nummer ein – Justisdepartementet – er dette ei problemstilling eg reknar med at statsråden har reflektert mykje over. Difor ønskjer eg egentleg berre å få statsråden til å tenkje litt høgt, som ny statsråd på dette feltet. Det blei tatt opp i kommisjonen at sektorprinsippet er eit problem. I meldinga blir det ikkje tematisert. Dette er ikkje det einaste samfunnsområdet der det er eit problem, og det tårnar seg opp på ulike område. Kan statsråden seie litt om korleis ho tenkjer om dette no?

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:01:42]: Det kan være farlig å stå og reflektere rundt et tema som statsråd, men jeg skal ta utfordringen.

Jeg har selvfølgelig sett dette også før jeg kom inn som statsråd, i arbeidet i koronakommisjonen, og jeg er enig i at det er en utfordring at vi i Norge har bl.a. sektorprinsippet også i kriseberedskapen. Det stiller jo ekstra store krav til oss, særlig før krisene treffer.

At ansvaret for oppfølgingen av totalberedskapsmeldingen ligger på hvert enkelt departement, mener jeg er viktig, for det er de som er nærmest til å vite hva som er situasjonen i dag, og hva som må gjøres. Så må vi få til et enda sterkere koordineringssamarbeid og gjøre Justisdepartementets pådriveransvar enda tydeligere. Jeg tror representanten må be presidenten om et oppfølgingsspørsmål.

Presidenten [11:02:48]: Dessverre må vi gå videre til siste replikk, som stilles av representanten Tobias Drevland Lund.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:02:54]: Ja. Vi får ta det over en kaffe.

Tobias Drevland Lund (R) [11:03:04]: Dessverre må vi ta mitt spørsmål. Rødt har et forslag her i dag der vi ber regjeringen sette ned et lovutvalg og komme tilbake til Stortinget med forslag til lov om matberedskap og forsyningssikkerhet for mat og vann for sivile og militære uansett situasjon, også i krisetid. Jeg tror det nettopp er i de tidene vi lever i nå, med usikkerhet, at viktigheten av norsk matproduksjon, selvforsyning og mat-

beredskap kommer særlig til syne. I Finland har man en lov man har god erfaring med, og som også har en modell for både finansiering og tiltak. Mitt spørsmål muner ut i hva statsråden tenker om en slik lov, og om det hadde vært lurt å få på plass også i Norge.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:03:54]: At vi må ha matsikkerhet, og at vi må styrke den, er det ingen tvil om. Det tas opp både i meldingen og i komiteens innstilling.

Når det gjelder spørsmålet om en lov, er det riktig at Arbeiderpartiet ikke følger Rødt i det forslaget. Det som er viktig for regjeringen, er at vi nå tar både de tiltakene som ligger i meldingen, og de vedtakene som Stortinget gjør. Det er det vi skal prioritere først i vår oppfølging.

Presidenten [11:04:33]: Dermed er replikkordskiftet avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olav Tyldum (Sp) [11:04:53]: Det er gledelig og jammen på tide at Stortinget behandler denne meldingen, etter mange år med påtrykk fra oss i Senterpartiet.

Hvordan være best mulig forberedt på krise og krig? Det er naturlig med et stort engasjement i saken med min bakgrunn både som offiser i Forsvaret og som ordfører. Overhalla kommune har virkelig fått prøvd seg på uforutsette hendelser, som i ettertid kanskje ikke kan betegnes som kriser, men som var opplevd kritisk nok når det pågikk. Et godt samspill med lennsmannen, en dyktig rådmannsstab og kriseledelse, et oppegående næringsliv og en erfaren, frivillig sektor var og er uvurderlig. Erfaring til tross: Et godt planverk og prioritert trening gjorde at vi løste stadig nye utfordringer, men ingen kan være 100 pst. forberedt.

Komiteen har gjort et godt stykke arbeid i saken. Den påpeker viktigheten av at offentlig, frivillig og privat sektor må samhandle for å løse utfordringene. I dette arbeidet er det avgjørende at beslutningstakere får en samlet vurdering av tilstand, tiltak og prioriteringer. I praksis er det jammen erfart, bl.a. ved at et slukningshelikopter ikke ble rekvirert til en skogbrann i min kommune fordi diskusjonen om hvem som måtte betale kostnaden, ikke var avklart. Det er viktig at det nå ryddes opp i ansvars- og beslutningsforhold og kommandolinjer.

Et annet punkt er å sørge for at det jevnlig gjennomføres beredskapsøvelser, særlig på kommunalt nivå, all den tid kommunen utgjør grunnmuren i beredskaps- og sikkerhetsarbeidet. Merk det siste: Kommunen utgjør grunnmuren i beredskaps- og sikkerhetsarbeidet. Sivilsamfunn og frivillige organisasjoner trengs for å bygge fellesskap og sikre beredskapsevnen i lokalsamfunn. De

har lokalkunnskap og tilgang på uante ressurser når kriser rammer. De har beredskapskompetanse og stiller opp, bare de blir spurt. Derfor er det bra at en samlet komité ber regjeringen kartlegge de frivillige beredskapsressursenes omfang, kapasiteter og tilgjengelighet.

Jeg er glad for at flertallet også anerkjenner Norske Kvinners Sanitetsforening og Norges Bygdekvinnelag som bidragsytere for mat- og omsorgsberedskap. De finnes heldigvis i hele landet og understøtter kommuner i krisehåndtering. De bidrar med omsorg og gir trygghet når det står på som verst. Senterpartiet mener at slike frivillige organisasjoner bør finansieres på like vilkår som andre nasjonale beredskapsorganisasjoner. Alle bidrar på sine måter til beredskap, stiller opp og gir trygghet og omsorg når krisen inntreffer.

Ragnhild Male Hartviksen (A) [11:08:06]: Som ledd i beredskapen har vi alle et ansvar, og jeg vil derfor starte med å minne alle som kan det, på å sikre at de har egenberedskapen i orden. Jo lenger vi som kan klare oss, klarer oss ved en krise, jo mer kan vi bidra til at den første innsatsen går til dem som virkelig trenger det.

Videre vil jeg også løfte området mat- og omsorgsberedskap, som er viktig. Jeg håper at mange er med og sikrer forslaget om at regjeringen skal gå i dialog med organisasjoner som står for omsorgsoppgaver i kriser og katastrofer, for å etablere ordninger som bedre ivaretar deres økonomiske behov. I forslaget nevnes to organisasjoner spesielt, nemlig Norske Kvinners Sanitetsforening, som gjør et betydelig forebyggende beredskapsarbeid og ikke minst stiller opp ved kriser, og Norges Bygdekvinnelag, som bidrar med å styrke evnen til egenberedskap i befolkningen.

At jeg her nevner to spesifikke organisasjoner, må ikke tas til inntekt for at de andre aktørene ikke fortjener plass i innlegget – tvert imot. Frivillighet og frivillig innsats består av en bred vifte av engasjerte, kunnskapsrike personer og organisasjoner, som utfører kritisk og akutt bistand, sikrer trygghet og stiller opp på oppdrag, trening og kunnskapsinnhenting. Dette er organisasjoner og innsats vi ikke hadde klart oss uten.

Avslutningsvis vil jeg også få løfte betydningen Den norske kirke gjennom tidligere kriser og katastrofer har vist oss at de har hatt som samlingspunkt for innbyggerne i landet vårt, uavhengig av religion. Kirken har en viktig psykososial funksjon ved å kunne bidra med sin formelle utdanning og erfaring med sjelesorg, riter, samtaler og støtte, åpne og tilgjengelige kirkerom, dødsbudskap, minnemarkeringer, sørgegudstjenester og ikke minst som en viktig brobygger og koordinerende funksjon til andre tros- og livssynssamfunn, som har en svært viktig rolle for sine medlemmer. Kirken har dermed, med sin landsdekkende tilstedeværelse, en viktig og

særegen rolle i norsk beredskap, både forebyggende og akutt.

Det er mange som står på, står opp tidlig og stiller opp for samfunnet vårt på mange ulike måter, frivillig og gjennom arbeid. Jeg vil i dag få rette en stor takk til alle dem det gjelder.

Anne Kristine Linnestad (H) [11:11:13]: Evalueringen etter ekstremværet Hans viste at det var helt avgjørende at kommuneadministrasjonen hadde tilgang på personer med kartkompetanse, som kunne bruke digitale kart for å forutse hvilke områder som måtte evakueres.

I Kartverkets rapport fra 2025 kommer det fram at det er et stort behov for å styrke og sikre Kartverkets infrastruktur. Dagens løsninger er ikke rustet for framtiden, og det trengs å jobbes tettere sammen fra alle departementenes side for å legge et godt fundament for godt og effektivt kriseforebyggende arbeid. Et svært viktig element i dette er oppdaterte digitale kart.

Både NVE, kommuner, fylker, forsvar, ambulansetjenester, transportører og frivillige sivile organisasjoner er helt avhengige av et godt fungerende kartverk i bunnen for å kunne jobbe effektivt i en krise. Utvikling av veiledning, kunnskapsgrunnlag og digitale løsninger er viktige verktøy og virkemidler for å støtte kommunenes beredskapsarbeid. På naturfareområdet har Kartverket en viktig oppgave med å understøtte kommunenes arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser, og de har et nasjonalt ansvar for å samle inn, forvalte og tilgjengeliggjøre kart og kartdata som er avgjørende for effektiv kommunal planlegging.

Dersom dette skal fungere godt, er det også viktig med oppdatert regelverk for kartdata. I Kartverkets statusrapport fra 2025, Kartdata for sikkerhet og samfunnsutvikling – Veien mot en bedre styrt og finansiert infrastruktur, påpekes det at gode kart og kartdata kan forhindre forsinkelser i boligbygging, svakere beredskap, trege respons i kriser og tapte muligheter for næringsutvikling.

Det er derfor viktig for oss alle at regjeringen ser på hvordan anbefalingene fra Kartverket kan følges opp. Dette er ikke et eget punkt, vi skal ikke stemme over et forslag, men det står i en samlet komitémerknad.

Kathrine Kleveland (Sp) [11:13:43]: I nyttårstalen sin i 2023 sa kong Harald:

«Vi kan ikke ta fred og frihet, ressurser og fellesgoder for gitt. Vi må stå vakt! Norges beredskap er, når det kommer til stykket, summen av den enkeltes motstandskraft.»

Beredskap er et kjerneord for Senterpartiet. Samfunnsoppdraget til jordbruket er å sikre innbyggerne

nok og trygg mat, og at det produseres på norske naturressurser. Enhver jordflekk som dyrkes, er beredskap.

Det dyrkbare arealet i Norge er rundt 3 pst., sammenlignet med 48 pst. i Ungarn og 57 pst. i Danmark. For hvert mål matjord som bygges ned, fratar vi framtiden 1 000 brød i året. Da er det et paradoks at det fortsatt legges norsk matjord under asfalt, kjøpesenter og industribygg i et urovekkende tempo.

I en verden som roper etter mat, har vi både rett og plikt til å opprettholde egen matproduksjon. Den norske modellen, med jordbruksforhandlinger, tollvern og samvirkebedrifter, er bærebjelken i matproduksjonen. Vi må gi matprodusentene tilbake troen. Derfor ga vi mer i det første jordbruksoppgjøret enn i de ti foregående årene til sammen, og vi har hatt rekordhøye oppgjør og strømkompensasjonsordninger. Høye jordbruksoppgjør er beredskap.

Det er også nødvendig og viktig at det gjennomføres en nasjonal risiko- og sårbarhetsanalyse av norsk matforsyning. Dette innebærer bl.a. kartlegging av sårbarheter i forsyningslinjene. At Norge er sterkt avhengig av importerte matvarer, gjør oss sårbare i kriser. Det er derfor satt i gang tiltak som styrker norsk industri og matproduksjon.

Totalberedskapsmeldingen beskriver bl.a. bedre utnyttelse av norske råvarer og økt støtte til landbruket. Senterpartiet har, sammen med norske matprodusenter, klare forventninger til et godt oppgjør også i år. Målet er å sikre Norge matforsyning selv om globale handelsruter blir forstyrret. Dette er nødvendig. Norges selvforsyningsgrad er lavest i Norden, med rundt 40 pst. Målet, vedtatt i denne sal, er å øke denne til 50 pst. innen 2030, korrigert for fôrimport. Det kommer ikke av seg selv. Forbrukernes valg spiller også en rolle. Jo flere norske produkter som kjøpes, dess høyere selvforsyningsgrad.

Nyt Norge, og kjøp norsk, for når det gjelder norsk matproduksjon, er det viktig at Norge, og ikke EU, bestemmer. Nei til EU, ja til norsk matproduksjon.

Geir Jørgensen (R) [11:16:51]: Det er ikke vanskelig å være enig med foregående taler om både Nyt Norge og kjøp norsk, men da må det jo være noe å nyte, og det må være noe å få kjøpt. Vi i Rødt er fornøyd med og glad for at vi har fått denne beredskapsmeldingen, men vi har identifisert en stor mangel i det arbeidet som har vært gjort, for det mest grunnleggende for all annen beredskap er at vi klarer å ha en tilfredsstillende og god matvaresikkerhet her til lands selv. En nasjon som ikke kan brødfø seg selv, er en svak nasjon.

Oljerikdommen har gjort mye godt for Norge. Den har satt sitt preg på både norsk politikk og norsk samfunnsplanlegging. Men den dagen det ikke er noe å få

kjøpt, står det dårlig til med oss. Hele poenget med beredskap er at vi må ha det før vi trenger det. Vi må ha det før krigen, vi må ha det før krisen, vi må ha det før katastrofen. Derfor vil jeg henlede oppmerksomheten på to av de løse forslagene som Rødt har fremmet her i dag, forslagene nr. 58 og 59. Vi ønsker et ytterligere skjerpet mål for omdisponering av dyrket mark. Omdisponering foregår i altfor stor skala allerede i dag, selv med den ganske strenge lovgivningen vi har. Dette vil vi skjerpe inn. Og så ber vi regjeringen sette ned et lovutvalg og komme tilbake til Stortinget med forslag til en lov om matberedskap og forsynings sikkerhet for mat og vann for sivile og militære uansett situasjon, også i krisetid.

Det kommer ingen fra NATO eller fra EU og melker kua og tar imot lammene, pløyer jorda og sår og høster inn kornet. Nei, i disse spørsmålene er vi totalt overlatt til oss selv, som et land som er helt på bunn i verden når det gjelder selvforsyning. Vi er på 40 pst. nå, vi skal opp til 50 pst., men Rødt mener at vi må opp til 60 pst. Dette krever noe av oss som lager lovene. Selv med den forsterkede beredskapen som vi hadde nå på lagring av korn, har vi ennå ikke som et mål at vi skal kunne ha nok korn fra den ene innhøstingssesongen til den andre. Vi var mye bedre på 1970-tallet når det gjelder dette. Så vi vil egentlig bare henlede oppmerksomheten på forslag nr. 59. Justisministeren er her, og det kunne vært fint om det var denne statsråden og denne regjeringen som satte i gang dette lovarbeidet og satte et avtrykk på det.

Rita Hirsum Lystad (A) [11:20:01]: Vår vestlige verden med demokratiske idealer, samfunn bygget opp med maktbalanse mellom rettssystem, lovgivende og utøvende makt samt en fri presse opplever nå muligens sine største utfordringer siden annen verdenskrig. Totalberedskapsmeldingen som vi nå behandler, er derfor utrolig viktig for at vi som samfunn skal stå best mulig forberedt på de utfordringene vi kan støte på i årene som kommer, enten det er angrep på demokratiet, teknologiske utfordringer, fysiske inngrep i landet vårt for å skremme oss eller krig på eget territorium.

Samfunnets motstandskraft avhenger av forberedelsene vi gjør, og en viktig del av motstandskraften er befolkningens vilje. Da hjelper det å ha et samfunn med goder og verdier som innbyggerne opplever at det er viktig å kjempe for. I den sammenheng er det viktig for meg å trekke fram frivillig sektor som en viktig del av det som skaper verdier og samhold mellom mennesker, og som gjør at vi er villige til å stille opp for hverandre og fellesskapet når det kreves.

Ifølge Frivillighetsbarometeret 2024 bidro 61 pst. av befolkningen i frivillig arbeid. Når vi nå nærmer oss 17. mai er det lett å tenke på korpsbevegelsen, som vel kan sies å representere lyden av Norge på nasjonaldagen,

med sine over 61 000 medlemmer. Det er ett av mange viktige bidrag til å skape fellesskap og møteplasser. I de tider vi nå er inne i, er det viktig at vi ikke glemmer frivilligheten i hele sitt omfang og satser på nettverkene som binder folk sammen, og som også gir vilje og kompetanse til å løse oppgaver sammen når det kreves av oss.

Totalberedskap er mye mer enn våpen, infrastruktur og digital kontroll. La oss sammen bidra til god beredskap ved å styrke frivillig sektor og bidra til samhold og trening i samarbeid med vår neste i hverdagen. Det tror jeg gir mye motstandsevne med begrensede ressurser.

Avslutningsvis takker jeg for en god melding. Det er meget positivt at frivilligheten omtales i totalberedskapsmeldingen, og jeg ser også fram til den nevnte langtidsplanen, som skal omfatte frivilligheten i hele sitt omfang.

Irene Ojala (PF) [11:22:42]: Jeg minner om at det i totalberedskapskommisjonens rapport står at sivile sykehus og Forsvaret må utfylle hverandre.

Flertallet i komiteen viser til at «en sentral del av beredskapen er å sikre robuste lokalsamfunn i hele landet», og at «viktige forutsetninger for å sikre bo- og sysselsetting er et godt og tilgjengelig offentlig tjenestetilbud». Dette er helt riktig. Uten trygghet og uten tilgjengelige helsetjenester er det mange som ikke lenger kan eller vil bo i hos oss i nordområdene. Spørsmålet er: Hva har finnmarkingene igjen for å være beredskapsvoktere for Norge? Svaret er: svært lite.

Sist uke behandlet vi her på Stortinget en redegjørelse om myndighetenes håndtering av koronapandemien. I dag behandler vi totalberedskapsmeldingen, og den 11. juni skal Stortinget behandle et forslag fra Senterpartiet om å gjøre sykehusene i Norge rustet for krig og kriser. Disse sakene henger i hop, mener jeg.

Koronakommisjonen var tydelig på at vi må bli bedre rustet til å håndtere kommende pandemier eller andre kriser, og vi må trene personell jevnlig for å håndtere disse krisene. Vi må også ha fleksible sykehus og en overordnet plan for å kunne flytte pasientene mellom sykehus. Da må vi ta hensyn til vær, vind og føreforhold.

Det har ikke vært et tema de siste årene hvor sykehusene skal bygges. Det er vi nødt til å fokusere på, for vi skal forberede oss på de verst tenkelige scenarioene. Når været er bra, er det meste bra, men koronakrisen lærte oss at når veiene i Finnmark er stengt, er ikke samfunnsikkerheten i fylket ivaretatt. Det samme ser vi i dag når uvær herjer og pasientene ikke kommer seg til lokal sykehuset grunnet stengte veier, der de er på den ene siden og sykehuset på den andre, og de ikke har noen mulighet til å komme fram til hjelpen sin.

La oss se for oss en ny pandemi, og så plusser vi på stadig mer utfordrende vær og legger til en urolig geopolitisk situasjon – og vi har fortsatt blikket rettet mot Finnmark. Hva får vi da? Vi får utrygghet.

I justiskomiteens tilrådningspunkt VI, går en samlet komité inn for følgende:

«Stortinget ber regjeringen sikre tilstrekkelig bemanning og ressurser i helsevesenet, inkludert rekruttere og ansette flere helsepersonell og øke kapasiteten på sykehus og helsestasjoner.»

Helseministeren har sagt at vi skal rekruttere og beholde helsepersonell, men det gir ledelsen på sykehuse- ne et ansvar for å skape et så godt arbeidsmiljø at helsepersonell blir i jobben. Dagens situasjon ved Finnmarkssykehuset er at intensivsykepleiere sier opp eller varsler oppsigelse. Seks har sagt opp sine stillinger, og ytterligere fem skal ut i pensjon innen neste år. Mange oppgir omstilling, nedbemanning og høy arbeidsbelastning som årsak.

Vi er altså nødt til å gjøre noe med helseberedskapen, for hvis ikke går ikke dette bra.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:26:02]: Det er nå mer enn fire år siden Stortinget vedtok å be regjeringen om å starte arbeidet med å realisere Nord-Norgebanen. Vedtaket ble gjort med et stort flertall i Stortinget, et flertall bestående av Fremskrittspartiet, SV, Senterpartiet, Arbeiderpartiet – Arbeiderpartiet, altså – Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Jernbane mellom Narvik og Bardufoss er den desidert viktigste strekningen for å styrke militær beredskap. Det knytter sammen NATO i nord, og det er den absolutt minst kostnadskreven delen av vedtaket fra 2021. Ifølge hærledelsen er dette det viktigste samferdselsprosjektet i nord for å styrke vår evne til å håndtere beredskap i en skarp situasjon i det som er Hærens kjerneområde, nemlig mitt hjemfylke, Troms.

Logistikk er en forutsetning for å skape beredskap og utholdenhet for militære operasjoner, det være seg i fred, krise eller krig. Nettopp det har krigen i Ukraina lært oss: Logistikkens forutsetninger, rolle og betydning er helt essensielt for å gjennomføre militære operasjoner, og det er viktig på alle nivå.

Derfor har flere partier – Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti – gått sammen og fremmet et forslag om å starte arbeidet med å planlegge jernbanetraseen mellom Narvik og Bardufoss, som er en mindre del av vedtaket fra 2021. Jeg må si det er litt trist at det ikke ser ut til å oppnå flertall i dag. Det er for øvrig ikke overraskende at Høyre svikter. Høyre har aldri vært for jernbane nord for Fauske. Det får Høyre stå for selv. Det som kanskje er langt mer overraskende, og jeg vil si rystende, er at Arbeiderpartiet ikke ser ut til å støtte det-

te forslaget – til tross for at de har vedtatt det i sitt eget partiprogram. Det er å føre velgerne bak lyset, og det gjør Arbeiderpartiet til det fulle hvis dette forslaget blir stemt ned i dag på grunn av dem. Forsvar og beredskap i nord skal være mer enn festtaler hver gang Støre besøker Tromsø.

Guro Angell Gimse (H) [11:29:08]: Jeg kom inn i justiskomiteen på tampen av behandlingen av meldingen og har latt meg imponere over det gode samarbeidet komiteen har fått til på tvers, og hvordan dypt alvor og respekt har preget behandlingen.

«Nå er det alvor» er overskriften på totalberedskapskommisjonens rapport. Selv om det har rådet mye konsensus i prosessen rundt å bedre totalberedskapen i Norge, er det kanskje i overgangen fra offentlig utredning til melding at kritikken har kommet. Vi har fra flere hold fått tilbakemelding om at meldingen er mangelfull. Et eksempel er at frivilligheten får liten plass, likeså helsetjenesten. Det er mangel på og behov for helseindustri i Norge. Domstolene og Svalbard har også fått for lite plass i meldingen. Forhåpentligvis har en samlet komité greid å tette noen av disse hullene. Det er alltid sånn at man ikke greier å helgardere seg. Det er ikke mulig å ta høyde for alt.

Når det gjelder matberedskapen, har vi hatt en årelang diskusjon rundt fiskens rolle i beredskapen, og det har vi også diskutert i denne runden. Jeg er glad for at fisken nå skal komme med i regnestykket for matsikkerheten. Regjeringen har fått marsjordre om å foreslå en modell for matsikkerhet der sjømat, fiskeri og havbruk er inkludert.

Med kornlagre på mindre lokale anlegg og kontinuerlig økt matproduksjon, samt kornlagrene vi har i dag, skal vi være beredt dersom forsyningslinjene blir brutt en periode. Jeg sier «en periode», for når alt kommer til alt, er vi en liten, åpen økonomi som er avhengig av verden rundt oss, og vi greier ikke å produsere alt i landet vårt. Landbruket er f.eks. avhengig av komponenter fra andre land, og selv om vi jobber for å bli mer selvforsynt, f.eks. på proteiner til landbruk og oppdrett, trenger vi andre land rundt oss.

Det blir viktig framover å styrke det internasjonale samarbeidet, spesielt opp mot Europa. EØS er en «no-brainer», noe EØS-utredningen er veldig klar på. Dette må vi videreutvikle. Ingen greier seg i lengden uten forpliktende vennskap.

Til slutt: Takk til komiteen for et givende samarbeid. Vi har skrevet oss sammen og vært åpne for hverandres innspill. Dette er demokratiet på sitt beste.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Tom Einar Karlsen (A) [11:32:24]: Det er godt å se at engasjementet for jernbane i Nord-Norge lever blant mine kollegaer fra nord, men det må også være lov å si at tid og sted for forslag nr. 9 i denne innstillingen er noe forunderlig, spesielt sett i lys av fjorårets behandling av Nasjonal transportplan, NTP. Jeg registrerte ikke nevneverdige protester fra verken Fremskrittspartiet, SV eller Senterpartiet på regjeringens oppfølging av Nord-Norgebanen og Vedtak 813 fra forrige stortingsperiode.

Det var derimot et kraftig engasjement i det som da var opposisjonen, for flere jernbaneprosjekter i sør. Jeg kan nevne Ringeriksbanen, Vestfoldbanen og Majorstua stasjon. Det er for så vidt flotte samferdselsprosjekter, men de har også en flott prislapp. Hvor man skulle hente pengene fra, ble ikke de partiene som gikk sammen om store endringer i NTP, enige om.

Erfarne stortingsrepresentanter vet godt at det får konsekvenser å vedta noe uten inndekning. Fremskrittspartiet og SV var i fjor med på å sprengte rammen for NTP, med flere svært kostbare jernbaneprosjekter i Sør-Norge. Dermed skapte de også usikkerhet rundt alle andre samferdselsprosjekter i landet, også jernbane i nord. Da mener jeg det blir mer enn litt spesielt å komme etterpå og kritisere regjeringen for ikke å følge opp stortingsvedtak som var godt kjent da NTP ble behandlet. Den usikre geopolitiske situasjonen og krigen i Ukraina var også godt kjent da. Kritikken ville vært langt mindre hul om man selv hadde fulgt opp forslaget da muligheten var der, men da valgte ikke Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet å prioritere opp jernbane i nord. Fremskrittspartiet og SV prioriterte i stedet opp jernbane i sør.

Arbeiderpartiet har som mål å utvikle jernbanen i nord og bygge Nord-Norgebanen. Vi mener at jernbaneutbygging i nord må bygge opp under forsvarssatsing og arbeidet med å samle NATO i nord. Vi mener også at vi bør få med oss innspill fra faggrupper fra forsvarsektorens transportbehov, og at det ville være langt mer naturlig å ta beslutninger om jernbane når vi behandler saker fra Samferdselsdepartementet og transport- og kommunikasjonskomiteen framfor Justisdepartementet og justiskomiteen.

Jeg kan avslutte med å si at jeg gleder meg til framtidige behandlinger av jernbanesaker i transport- og kommunikasjonskomiteen, for jeg regner med at forslagsstillerne sørger for at det samme brennende engasjementet for Nord-Norgebanen som åpenbart lever i justiskomiteen, smitter over til deres medlemmer i transport- og kommunikasjonskomiteen.

Kari Mette Prestrud (Sp) [11:35:16]: Det er godt at Stortinget kan samle seg om de fleste forslagene i denne innstillingen, men det har gått hele tre år siden Russ-

lands fullskala krig mot Ukraina startet, og vi er fortsatt på det stadiet hvor vi diskuterer utredning og kartlegging av ressursene. Jeg bekymrer meg stort over at arbeidet med å forberede vårt eget land på krise og krig går for sent, til tross for at vi er enige om at det nå er alvor.

Med denne farten kommer vi neppe i mål med vår egen grunnsikring i form av reserveløsninger og beredskapslager av det vi alle er helt kritisk avhengige av, nemlig mat, vann, strøm, drivstoff og medisiner. Fortsatt skal vi bruke ytterligere tid på å finne fram til hvilke konkrete tiltak som skal til for å oppfylle formålene i innstillingen vår, i tillegg til at finansiering vil ta tid.

Jeg er derfor skuffet over at ikke alle partiene kan være med Senterpartiet på de forslagene som faktisk er viktige, som faktisk er konkrete og viktige for realisering, bl.a. beredskapsbutikker, tilfluktsrom, transportressurser, flyplassberedskap, økonomiske behov for Norske Kvinners Sanitetsforening og Norges Bygdekvinnelags omsorgsarbeid i kriser i tillegg til rammebetingelser på finansiell beredskap nasjonalt.

Stortinget var tidlig med å prioritere Forsvaret, og det er gode grunner til det etter tidligere nedskjæringer. Mest sannsynlig er det politiets ressurser som først vil bli strukket for å håndtere kriser lengre opp på kriseskalaen. Så er det ikke politiet vi først skulle begynt med for å håndtere situasjonen akkurat nå? Vi er enige om å utarbeide politiets langtidsplan og politirolleutvalg, men burde vi ikke fokusere på de konkrete behovene nå, som helikopterberedskap og antidroneberedskap? Trusselvurderinger omtaler fenomenet «crime as a service», og E-sjefen omtaler Russland som altså benytter kriminelle til å utføre oppdrag for seg i NATO-land. Vi har flere mistenkelige hendelser også i Norge.

Eksempelvis fikk politiet tildelt 600 kjærkomne millioner for arbeidet med kriminelle nettverk, men til sammenligning planlegger Bane NOR i mitt nærområde å legge om togsporet mellom Kråkstad stasjon og Ski stasjon for hele 7 mrd. kr uten å få noe bedre togtilbud. I tillegg er det enda flere famøse samferdselsprosjekter vi har på dagsordenen, framfor å først sikre det vi er helt kritisk avhengig av. Mitt inntrykk er at vi fortsatt er villige til å bruke milliarder på «nice to have» framfor «need to have». Har vi egentlig da forstått at det er alvor nå?

Tor André Johnsen (FrP) [11:38:27]: I fjor vedtok Stortinget, fra langt ut på venstresiden til akkurat sånn passe langt ut på høyresiden, en enstemmig langtidsplan for Forsvaret. Etter flere år med politisk styrt nedbygging av Forsvaret våknet heldigvis Stortinget og vedtok en forpliktende langtidsplan med klare og konkrete mål, når det gjelder både materiell, personell og utstyr. Vi har også forpliktet oss til klare prosentmål i

forhold til langtidsplanen og BNP. Nå snakker vi ikke lenger bare om 2-prosentmålet, det ser heldigvis ut til at vi kan komme oss tilbake til 3-prosentmålet. Det kan kanskje høres mye ut, men det er faktisk ikke det, for vi lå stort sett på 3 pst. i løpet av hele den kalde krigen. I årene etter andre verdenskrig var vi faktisk oppe på 5 pst.

For langtidsplanen og Forsvaret ser det altså lyst ut, det er ikke noen stor grunn til bekymring for de målene og forpliktelsene vi har der, men når det gjelder totalberedskapsmeldingen, er det større usikkerhet. Der har vi en motsatt situasjon. Vi har gode ambisjoner, vi har gode ønsker, og vi har ideelle mål, men hva med konkrete, forpliktende tiltak?

Totalberedskapsmeldingen er full av gode ønsker, planer og tanker om hva som er viktig, hva vi trenger, og hva vi egentlig må gjennomføre, men så stopper det litt der, på grunn av at det dessverre ikke følger noe forpliktende finansiering med meldingen. Vi er helt avhengig av at Stortinget følger opp med konkrete bevilgninger hvert eneste år i alle år framover. Jeg frykter dessverre at det blir med vakre ord, gode intensjoner og gode ambisjoner, og at det stopper litt der.

Ett konkret enkeltteksempel er å oppheve fritaket om å få slippe å bygge tilfluktsrom, som ble innført i 1998. Dette fritaket burde egentlig vært opphevet umiddelbart allerede den 25. februar 2022, dagen etter at Russland invaderte Ukraina. Vi har utfordret tidligere justisminister Mehl på dette flere ganger. Første gangen undertegnede tok det opp, var allerede 3. mars 2022, rett etter invasjonen, men justisministeren viste dessverre ingen vilje eller forståelse med tanke på viktigheten av å oppheve fritaket.

Siden krigen i Ukraina startet, har dekningsgraden og sikringen av det norske folk gått ned fra år til år, og vi er nå nede på et historisk lavt nivå på bare 45 pst. Til sammenligning har Finland det dobbelte, hele 90 pst. Så ikke nok med at Senterpartiet i regjering sviktet på tilfluktsrom, jeg må si det er litt overraskende at selv etter at de har gått ut av regjering og er i opposisjon, ønsker de ikke engang å oppheve fritaket for bygging før nye regler er på plass – og alle vet at det kan ta litt tid. Situasjonen er heller ikke noe bedre av at vi ikke har tilstrekkelig med luftvern, og ikke engang lagdelt luftvern. – Så her er det absolutt mye å ta tak i, og jeg håper Stortinget følger det opp videre framover.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:41:48]: Det har gått lang tid siden Norge sist hadde en totalgjennomgang av beredskapen. Willoch-utvalget la fram sin utredning i 2000. Samfunnet har forandret seg betydelig siden den gang.

Stortinget har vedtatt forsvarsløftet, som gir et betydelig løft for Forsvaret og et løfte til befolkningen om

bedre trygghet og sikkerhet. Uansett om man står overfor omfattende terrorangrep, press mot norsk grense, infrastruktur eller sentrale nasjonale institusjoner, eller sågar en invasjon, er man avhengig av å ha folk over hele Norge som har evne og vilje til å beskytte landet og trygge lokalsamfunnet sitt.

Den norske kysten, med store havområder, verdifulle naturressurser, en liten befolkning og en stormakt som nabo, har en militær strategisk plassering som fører til at vi er mer utsatt for konflikter. I en allerede kreven- de topografi har et villere og våtere klima allerede fått store konsekvenser for bygging, sikring og vedlikehold av grunnleggende infrastruktur, som avløp, kraftforsyning, jernbane og veier.

Det digitale rom gir mulighet for å begå datainnbrudd, drive spionasje og gjennomføre påvirkningskampanjer for å skade næringsliv, politiske beslutningsorganer og enkeltindivider. Markedsliberalisering og økende grad av utenlandsk eierskap i norsk infrastruktur og nøkkelbedrifter fører til beredskapsmessige utfordringer. Den norske verdikjeden for mat kjenne- tegnes av mange spredte produsenter og få, store aktører som driver med distribusjon og innkjøp, og vi produserer rett og slett mindre av maten vi spiser selv.

I dag skal Stortinget behandle og vedta totalberedskapsmeldingen. Det må føre til at vi bygger opp et samfunn som skal tåle krise og krig og understøtte alliert militær innsats dersom det skulle bli nødvendig. Vi må utarbeide en langtidsplan for sivil beredskap, og det samme for politiet. Vi må styrke Sivilforsvaret. Vi må kartlegge frivillige beredskapsressursers omfang, kapasitet og tilgjengelighet. Vi må styrke samarbeidet, øke kapasiteten, sikre bemanning, etablere beredskapsavtaler og koordinere ulike aktører i helsevesenet, tilgjengeliggjøre transportressurser i krise og sikre beredskap på flyplasser. Vi må forsterke samarbeidet, utarbeide planer og anskaffe nødvendige reserveløsninger mellom infrastruktureiere og tilbydere i kraft- og ekomsektoren. Vi må etablere lokale anlegg for lagring av korn, og vi må kartlegge ressurser på maritim sektor. Kort og godt: Vi må rett og slett forberede oss på en helt annen måte enn vi har gjort de siste 20 årene.

Camilla Maria Brekke (A) [11:45:06]: Totalberedskapsmeldingen handler om storsamfunnets evne til å forebygge og håndtere sammensatte trusler, kriser, konflikter og i verste fall krig. Evnen til god og samlet krisehåndtering bygges mellom krisene. Vi trenger et robust samfunn som er forberedt når kriser inntreffer. Hver eneste dag går tusenvis av mennesker på jobb for fellesskapet for å bidra til at vi alle kan leve et godt, fritt liv. Det er ekstremt viktig, men vår beredskap innebærer også det sivile samfunnets motstandskraft. Det

handler om oss innbygges evne til å være forberedt om noe skulle skje. For regjeringen er det et viktig mål at Norge har et motstandsdyktig sivilsamfunn som står mot sammensatte trusler.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, DSB, har verktøyene vi trenger for å kunne opptre samlet i en krise. Dette inkluderer sivilbefolkningen, næringslivet, frivillige organisasjoner og lokale og nasjonale myndigheter. DSBs krisescenarioer og veiledere hjelper oss å planlegge for kriser. Deres øvelser hjelper oss med å teste ut vår felles beredskap. DSBs samvirkekonferanser bidrar til at vi fanger opp problemstillinger som havner mellom sektorer.

Vi vet ikke hva den neste trusselen er, eller hvordan den vil se ut. DSBs styrking av Statsforvalterens regionale samordningsrolle og kommunenes lokale håndtering er viktig i et langstrakt land som Norge. Uten helhetsblikket til fagfolkene i DSB ville vi vært dårligere rustet som land til å håndtere neste krise, enten det er flom, cyberangrep, trusler, terror eller forsyningssvikt. Vår jobb som et fellesskap er derfor å sikre at Norge er forberedt på det uforberedte.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:47:21]: Som annonsert i hovudinnlegget mitt, vil eg no dukke ned i enkeltsaker som er viktige.

Som vi veit, er totalberedskapsmeldinga og den innstillinga vi no diskuterer, tjåka full av tverrsektorielle utfordringar. Det er kanskje det største problemet med meldinga; korleis vi skal ta tak i det som går på tvers av sektorar, når vi har eit såpass sektorstyrt samfunn som vi har i dag, der stort sett alt som er tverrsektorielt problematisk, blir verre og meir problematisk fordi vi har ei organisering som ikkje legg til rette for det.

Det er i det perspektivet jernbane i nord er eit veldig interessant eksempel. Det er eit tiltak som har full støtte frå Forsvaret sjølv. Dei meiner det er heilt nødvendig å etablere ein sterkare og betre infrastruktur gjennom jernbane mellom Finland og Sverige til Noreg, til Andre Troms. Kommunane meiner dette er nødvendig for å utvikle regionen og byggje landsdelen til å bli nettopp nordområda som det viktigaste strategiske satsingsområdet for Noreg. Næringslivet meiner dette er nødvendig om vi skal få høgare verdiskaping, osv. Det er rasjonelt og avgjerande viktig for samfunnet, for beredskap, men ikkje rasjonelt og viktig for sektor – foreløpig. Der står vi i dag.

Det som gjer meg ganske oppgitt, er at også Arbeidarpartiet fall for dette grepet. Dei har nettopp vedtatt eit arbeidsprogram der det står at dei har som mål å byggje jernbane i nord, men dei har ikkje tenkt å følgje det opp her. Dei har tidlegare støtta forslag om at ein skal seje i gong arbeidet med å realisere Nord-Noregbanen,

men dei støttar det ikkje i Nasjonal transportplan. Kvar gong det betyr noko, vel Arbeidarpartiet ikkje å gjennomføre det. Det er akkurat som om dei ønskjer å ha det som ei form for hundefløyte til befolkninga i nord, om at ja da, Arbeidarpartiet er for det, men når det kjem til stykket, ønskjer dei ikkje å gjennomføre det.

Dermed står vi i den situasjonen at vi kunne ha danna eit breitt fleirtal her, beståande av Framstegspartiet, Senterpartiet, SV – Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne òg, reknar eg med – og Arbeidarpartiet, men Arbeidarpartiet brukar all si kraft på å stanse ei slik satsing. Da står vi i den tverrsektorielle sumpen igjen, der eit heilt nødvendig tiltak for å etablere eit sterkare NATO-samarbeid på kryss og tvers av grensene i nord, i ein situasjon der sikkerheitsgarantiane frå USA er svekte, ikkje blir gjennomført. Skam for dei som ikkje stemmer for det!

Odd Harald Hovland (A) [11:50:52]: Eg må bruke anledninga til å svare litt på avslutninga til representanten Fylkesnes. Representanten Karlsen frå Arbeidarpartiet gjorde eigentleg veldig tydeleg greie for Arbeidarpartiets haldning i saka som gjeld jernbane, i innlegget sitt. Det er altså sett ned ei gruppe som skal jobbe med militær infrastruktur, og ho er faktisk tverrsektoriell. Så eg tenkjer det er svart godt på korleis ein skal køyre prosessen framover. Dei kjem med ei innstilling, eit resultat, i juni. Me i Arbeidarpartiet meiner det er veldig fornuftig å avvente det arbeidet før me gjer noko vedtak her i salen.

Så til det eg eigentleg hadde tenkt å snakke om: Det er å sitere meldinga, der det står:

«Styrking av samfunnets motstandsdyktighet i fredstid virker avskrekkende og bidrar til økt beredskap i krise og væpnet konflikt.»

Det er kloke ord og heilt riktig, tenkjer eg. Det er ganske innlysande at ei befolkning som er motstandsdyktig, og som har vilje og evne til å stå imot ein trussel, i seg sjølv er avskrekkende.

Vi lever i ei tid der det vert brukt såkalla samansette verkemiddel. Dei rammar breitt, og det kan vere både lovleg og ulovleg verksemd. Ein av intensjonane til dei som driv med dette, er bl.a. å svekkje tilliten i eit samfunn og destabilisere det. I dette bildet vil eg peike på at ein av dei store styrkane i det norske samfunnet er det høge tillitsnivået. Me har generelt høg tillit mellom menneske og mellom innbyggjarar og myndigheiter i dette landet. I all hovudsak vil eg påstå at det er ein styrke. Det er ein styrke at me stoler på kvarandre, og at me stoler på myndigheitene. Eg vil hevde at det gjer oss meir motstandsdyktige som nasjon.

Då vert det òg viktig å behalde dei faktorane som gjer at me har dette tillitsnivået. Nokre av dei momenta som vert trekte fram, er bl.a. eit samfunn med relativt

små forskjellar, at velferdsstaten fungerer, eit velfungerande og organisert arbeidsliv med trepartssamarbeidet som grunnstammen og sjølvsagt eit velfungerande demokrati med rettsstatlege prinsipp og pressefridom. Det er dette som byggjer tilliten og gjev oss den sterkaste motstandskrafta og det som er viktig å bevare. Difor er det sjølvsagt god beredskap å føre ein politikk der me hegnar om desse forholda og verdiane.

Avslutningsvis vil eg nemne at det er politiet som har hovudansvaret så lenge me er i terskelen under krig. Difor er det veldig bra at me i innstillinga og i meldinga er tydelege på at me òg skal ha ein langtidsplan for langsiktig styring av politiet, som er det viktigaste maktapparatet vårt og den viktigaste beredskapsressursen vår i fredstid.

Ingunn Foss (H) [11:54:09]: Politiet er en av de viktigste aktørene i det sivile beredskapen. De har en sentral rolle i å ivareta trygghet, orden og krisehåndtering ved alvorlige hendelser som terror, naturkatastrofer og store ulykker. De håndterer i praksis alle hendelser under krig i krisespekteret. De leder ofte den operative innsatsen i akutte hendelser og samarbeider tett med helsevesenet, brannvesenet, Sivilforsvaret, kommuner og nasjonale myndigheter.

Det er behov for en gjennomgang av politiets oppgaver og ansvar for å legge bedre til rette for en mer langsiktighet i styringen av politietaten. Forrige politirollemelding kom i 1981, og samfunnet har endret seg mye siden den gang. Vi er blitt mer digitaliserte, kriminaliteten har endret seg, og den sikkerhetspolitiske situasjonen er langt mer alvorlig.

Stortinget vedtok enstemmig i juni 2024 å nedsette et politirolleutvalg, og nå, ett år etter, er utvalget ennå ikke på plass. Det blir nå vedtatt at det skal være på plass innen 1. september 2025. Det er enighet i komiteen om at regjeringen, basert på politidirektørens faglige råd og politirolleutvalgets utredning, skal fremme en stortingsmelding om langtidsplan for politiet. Det skal gis en orientering om framdriften i dette arbeidet i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.

Høyre er bekymret for utviklingen i politiet, som har mistet flere hundre politifolk de siste årene. Det er som sagt politiet som står i førstelinjen for alle hendelser før krig og krise, og derfor er det veldig uheldig at politiet de siste årene har opplevd nedgang, når de burde blitt satt bedre i stand til å utføre samfunnsoppdraget.

Det haster med å få på plass en utredning av hva framtidens politi skal være, og jeg forventer at dette arbeidet gis prioritet. Et viktig område er å se på hvordan pengene fordeles i etaten. Modellen for fordeling av midler til distriktene gjør at politimestrene ikke vet eksakt hvor mye penger de får, før i april året etter, og midler som

blir bevilget i revidert budsjett eller gjennom politiske vedtak, kommer ofte sent i budsjettåret. Da er det vanskelig å omprioritere, og det tar flere måneder å ansette folk, inngå avtale og kjøpe nytt utstyr. Dette fører ofte til at det ikke er mulig å iverksette tiltak eller å ansette folk før året er omme.

Politiet må få klarhet i hva deres rolle skal være framover, hvilke oppgaver de skal utføre, og hvilke de eventuelt skal fritas fra. De må også få en langtidsplan som staker ut en retning som kan sikre forutsigbarhet, bedre ressursbruk og langsiktig utvikling. En langtidsplan vil gi politiet rom til å tenke og handle strategisk – ikke som nå, hvor de styres av kortsiktige budsjetter, uforutsigbare endringer og detaljstyring. Jeg forventer at dette arbeidet gis høy prioritet, spesielt i lys av den funksjonen politiet skal ha i beredskapssammenheng.

Helt til slutt en stemmeforklaring: Høyre støtter forslag nr. 56, fra Rødt.

Trine Fagervik (Sp) [11:57:20]: Aktive sivilsamfunn bygger fellesskap. Innsatsen som aktive lag, foreninger og organisasjoner gjør i fredstid, gjør oss også mer beredt på kriser og krig.

Jeg vil trekke fram betydningen av lokal kunnskap og lokal forankring i totalberedskapen, og da særlig de frivillige organisasjonene og beredskapsaktørene. For å aktivere ressurser raskt og nå ut til flest mulig må bredden av frivillige organisasjoner inkluderes både i kommunale beredskapsråd og i det øvrige beredskapsarbeidet. Vi må vite hva de frivillige beredskapsressursenes omfang, kapasitet og tilgjengelighet er, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Denne oversikten er verdifull i det daglige og helt uvurderlig når krisen inntreffer og ressursene trengs.

Jeg vil også trekke fram betydningen Den norske kirke har for mange innbyggere, uavhengig av religion, samt ulike tros- og livssynssamfunns betydning for sine medlemmer. Som en landsdekkende institusjon i samfunnet har Den norske kirke en viktig rolle i beredskapen. Erfaringer fra tidligere kriser lokalt og nasjonalt har vist oss betydningen Den norske kirke har for mange innbyggere, uavhengig av religion. Kirkene og forsamlingshusene er viktige som infrastruktur, men har også en viktig psykososial funksjon ved å kunne bidra med støtte, sjelesorg, åpne kirker, sørgegudstjenester og andre markeringer i samarbeid med det offentlige, og er en viktig brobygger til andre tros- og livssynssamfunn. Folkekirken er tilgjengelig i bygd og by, ute på øyene og oppe i dalene.

Senterpartiet ønsker å binde landet tettere sammen og videreutvikle samfunn i hele Norge. Levende lokal- og samfunn styrker totalberedskapen. Det handler om å

sette folk først, lytte til dem som står med skoene på, og sikre nasjonens utvikling og potensial.

Det er særlig behov for styrket beredskap i nord. Norge er et langstrakt land, og skal vi benytte ressursene i krise og krig, må vi utnytte og bygge ressursene hele tiden. Vi må ha folk som lever, produserer, bidrar og skaper verdier i små og store lokalsamfunn, og særlig i nord.

Beredskap i nord betyr også trygghet for tilgjengelige helsetjenester og akuttstusykehus, at ambulansen og helikopteret kommer fram, at båtene og togene går, at personell er tilgjengelig, og at medisin kommer fram. Trygghet i nord gir trygghet i Norge.

Guro Angell Gimse (H) [12:00:13]: Jeg ønsker å peke på næringslivets betydning for landets totalfor-svar. Regjeringen har også framhevet dette i meldingen, og det er bra. Samtidig har jeg merket meg at når det kommer til stykket, har regjeringen snakket med en annen tunge i andre sammenhenger. Jeg tenker da på skattepolitikken, som gjør det svært krevende for norsk, lokalt eierskap: Formuesskatten har faktisk økt med over 50 pst. Skal næringslivet få lov til å vokse og være den ressursen for landet vårt som det kan være, må det være igjen penger i selskapene til innovasjon, slik at man kan bidra også i beredskapssammenheng. Formuesskatten rammer kun norske bedrifter, som må betale skatt uavhengig av om det er overskudd eller underskudd i bedriften. Dette må det løses opp i.

En annen sak er avkommersialiseringsutvalget, som ble nedsatt for å fase ut kommersielle aktører fra omsorgen. Hvordan i alle dager skal vi kunne bedrive helseinn-ovasjon og offentlig privat samarbeid om helsebered-skap hvis kommersielle fases ut?

Videre savner jeg perspektivet med å bruke offentlige innkjøp til å skape innovasjon og å bruke metodik-ken innovative innkjøp. Det går ut på at når det offentlige har et problem, går de i dialog med markedet før an-skaffelsen og formidler dette behovet, og så er det leve-randørene som kommer med løsningene. Et konkret ek-sempel på et problem er den eksplosive økningen vi har opplevd når det gjelder jamming. Det betyr å forstyrre GPS-signaler sånn at bl.a. fly og helikoptre får feil posi-sjon. Det kan også påvirke kommunikasjonssystemer. For å håndtere dette problemet gikk Kystverket til det skritt å foreta en innovativ anskaffelse, med mål om å ut-vikle en løsning som kunne forhindre dette. Den løsnin-gen fikk de gjennom en norskeid bedrift som utviklet teknologien for å bekjempe jamming.

Det finnes flere områder der innovative innkjøp kunne ha vært brukt. Overvåkning og beskyttelse av un-dersjøisk infrastruktur er noe vi opplever, og som krever teknologiske løsninger og økt samarbeid mellom nær-ingsliv og myndigheter. Innovative anskaffelser må det

gjøres mer av. Det er en vinn-vinn-situasjon, for det ska-per et solid grunnlag også for produktutvikling og lokal næringsvekst og skaper muligheter for eksport. Vi må sikre at næringslivet får de beste forutsetningene til å kunne bidra.

Helge André Njåstad (FrP) [12:03:30]: Når me no går mot slutten, er det på tide å takka for mange gode innlegg og stort engasjement om beredskap. Det er ein styrke for det norske samfunnet at ein er oppteken av dette. Framstegspartiet har vore veldig oppteke av be-redskap, og me var vel kanskje forut for vår tid då me som fyrste parti fekk ein eigen statsråd for samfunnssik-kerheit og beredskap i 2019. Det viser at Framstegspar-tiet då evna å seia at dette har ein viktig plass i samfun-net, og at det burde ha ein eigen ministerpost, som me var dei fyrste i historia som fekk.

Eg vil òg takka alle dei som har vore med i høyringa. Det som slo meg då me hadde høyring, er kor mange som har lyst til å bidra. Næringslivet stilte opp og hadde lyst til å bidra. Sjømatnæringa sa at sjømat òg er matbe-redskap, og at dei ville bidra og ha ein større plass. Dei frivillige ville òg ha sin plass og bidra. Det er ein styrke for samfunnet at mange vil bidra.

Mange har snakka om at politiet er dei som står i fyrstelinja. Difor er me i Framstegspartiet veldig glad for at dei andre partia vart einige med oss om å ha ein lang-tidsplan for politiet. Det vedtok me allereie i juni i fjor. Me ser at det er lagt litt ulik betydning i det. Framstegs-partiet vil ha ein langtidsplan for å planleggja langsiktig, mens andre vil bruka lang tid på ein plan. Eg håpar me kan gå vekk frå å bruka lang tid på ein plan, men heller koma oss på langtidsplansporet, sånn at ein slepp gass-og-brems-budsjettering for politiet.

Til slutt: Fleire har snakka om helikopter, men det er berre Framstegspartiet som står inne i forslaget om å gje politiet investeringar til helikopter andre plassar enn på det sentrale austlandsområdet, som er det einaste i dag som har helikopterkapasitet. Me treng helikopter i nord for å visa sivilt nærvær i nord. Me treng helikopter i vest for å kunna flytta mannskap når det er vanskeleg å koma seg fram over fjordar, ut på øyar, ut på oljeplattformer og for å visa vår suverenitet, og me treng eit helikopter i Midt-Noreg. Eg håpar at fleire parti vurderer å stemma for at me no må bruka den opsjonen som ligg der, og sik-ra helikopter for Midt-Noreg, Vest-Noreg og Nord-No-reg. Det vil vera viktig i beredskapssamanheng, og eg hå-par det er ein feil at dei andre partia ikkje er med på for-slaget frå Framstegspartiet.

Til stemmeforklaring: Me har fått nokre lause for-slag. Framstegspartiet vil støtta forslag nr. 52, frå Raudt, fordi mat og medisinar er viktig. Me oppfattar at det al-lerieie ligg inne som intensjon i det som står i meldinga,

men me støttar det likevel, for å understreka viktigheita av spesielt i større grad å vera sjølvforsynte med medisinar. Me støttar òg forslag nr. 54. Siviltforsvaret spelar ei viktig rolle, og me ønskjer å styrkja det. Me vil i likskap med Høgre òg stemma for forslag nr. 56, om å utarbeida ein plan for korleis ein kan bruka annan infrastruktur, som eksisterande tunellar og underjordiske stasjonar på jarnbane og T-bane, som moglege tilfluktsrom. Kristeleg Folkeparti har òg levert inn eit forslag. Me oppfattar at det allereie er ivareteke. Kyrkja har rammer. Stortinget er løyvende myndigheit og gjev dei rammene. Kyrkja står for ei viktig oppgåve, men me stemmer ikkje for, for me opplever at dette allereie er ivareteke.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [12:06:48]: Beredskapspolitikken og denne meldinga har synleggjort at det har vore mykje mindre kaffidrikking i Justis- og beredskapsdepartementet dei siste fire åra enn det var i tida før, så det er bra.

Straumbrotet i Spania og delvis i Portugal har synleggjort at me lever i ei ny tid. Dette kan skje i alle land i verda dersom ein ikkje førebur seg godt. Det kan òg skje i Noreg, sjølv om sannsynet for at det skjer samtidig i heile landet, er lite.

Når me byggjer kraftnett, må me ha beredskap i bakhovudet. Kraftlinjene våre er noko av den viktigaste kritiske infrastrukturen me har, om ikkje den viktigaste. Det er masse som kan skje: ekstremvær, ustabil vør og flaum, som f.eks. uregulerte vassdrag som fløymer over. Det har me gjort noko med.

Det er ikkje alt me kan planleggja for, men noko kan me gjera. Me skal no få beredskapsråd i alle kommunar, regionar og på kritiske samfunnsområde. På reisene mine rundt om i Rogaland var den tydelege tilbakemeldinga at dette må på plass, for om noko uventa skjer, og frivilligheita, offentlege tenester, folk og næringsliv skal jobba saman, må dei kjenna til kvarandre. Det er òg viktig at me politikarar forstår korleis straumsystemet vårt er rigga og har kjennskap til det.

Nasjonal kraftforsyning er ein grunnleggjande nasjonal funksjon. Det er ikkje tilgangen til straum. Det betyr at kvar enkelt av oss må vera rigga for straumbrot. Kva gjer me om dei økonomiske systema ikkje fungerer i ein periode, om me ikkje får vatn i springen, om butikkane er stengde, og om varmeapparatet ikkje får straum? Me må ha beredskapslager heime, og kvar enkelt av oss må vera førebudde.

Då straumen forsvann i Spania i mange timar, var det mange som leid. Søskenbarnet mitt var der saman med familien sin, inkludert dei to små ungane sine. Dei fekk ingen beskjed om kva som hadde skjedd. Me har no fått på plass varsling til befolkninga om noko skjer. Søskenbarnet mitt hadde heldigvis mat liggjande, og dei

fann nokre kontantar dei kunne bruka på vatn. Det er difor svært viktig at me har fått på plass moglegheita til framleis å kunna bruka kontantar, for om straumen ryk, er det berre kontantar som gjeld. Det gjeld òg i Noreg.

Tor André Johnsen (FrP) [12:09:08]: Jeg vil fortsette å snakke litt om tilfluktsrom og luftvern. Det er et tankekors og egentlig litt pinlig også at vi klarte å bygge tilfluktsrom etter andre verdenskrig og gjennom hele den kalde krigen uten en eneste krone i oljeinntekter, mens nå, når vi svømmer i milliarder, klarer vi det ikke. Det er virkelig bekymringsfullt. Det er også bekymringsfullt at vi faktisk har en av verdens beste produsenter av luftvern i Kongsberg, som lager NASAMS, og så klarer vi ikke engang å få tilstrekkelig luftvern til å sikre Forsvaret eller hovedstaden. Vi klarer heller ikke å ha skikkelig lagdelt luftvern, slik at en kan skyte med forskjellige typer raketter på forskjellige nivåer. Det er bekymringsfullt.

En ting til som er litt viktig å tenke over, som mange kanskje ikke har reflektert så mye rundt: Det kan faktisk være viktigere å sørge for en god, robust strømforsyning, eller at befolkningen har mat og vann, at Siviltforsvaret og redningstjenestene får de ressursene de trenger, og at samferdsel har fått nok midler til å bygge ut god infrastruktur, enn å kjøpe den siste fregatten, kjøpe den siste ubåten eller kanskje kjøpe det siste helikopteret til Forsvaret. Som jeg sa i mitt forrige innlegg, føler jeg at viktigheten av at totalforsvaret fungerer er litt undervurdert.

Strømbroddet i Spania har blitt nevnt av flere. Jeg er veldig glad for at flere kanskje våkner. Vi i Fremskrittspartiet har advart lenge. Vi gjør oss veldig sårbare med at alt skal elektrifiseres. Det får en kortvarig – forhåpentligvis – veldig negativ og kanskje også veldig alvorlig konsekvens, men det jeg var inne på i spørsmålet mitt til justisministeren i stad, er mer alvorlig: Hva gjør vi når tilgangen på drivstofflagrene blir borte fordi flertallet i denne sal har tvunget hele Norge over til å bli elektrisk? I dag har vi et marked som fungerer. Drivstofflagrene er distribuert rundt i hele landet, basert på at det er tilbud og etterspørsel. Bilister, gravemaskiner, entreprenører, ferjer, busser – eller hva det nå har vært – har trengt drivstoff, og da er det bygd opp et distribusjonsnettverk av drivstoff.

Når markedet blir politisk bestemt nedlagt, hvor skal da Forsvaret få drivstoff fra? Det er kun to muligheter, sånn jeg ser det: Enten må vi slutte med denne ukritiske elektrifiseringen, som absolutt er farlig i en krigssituasjon og i en krisesituasjon, eller så må staten bruke masse skattepenger og bygge opp egne ekstra distribusjonslagre av drivstoff. Det er ingen tvil om hva vi i Fremskrittspartiet foretrekker. Det er at vi skal elektrifisere mindre og sørge for at vi får en bedre beredskap, og at vi også kan få samfunnet til å fungere ved strømbrodd.

Mahmoud Farahmand (H) [12:12:16]: Beredskap handler i stort om å være forberedt på å håndtere det uforutsette. Det krever samordning, det krever øving, og det krever iallfall planlegging. Det krever en oversikt over ressursene som er tilgjengelige i samfunnet, og hvordan disse ressursene skal brukes. I stor grad handler det om å bruke de menneskelige ressursene riktig. Vi er et land med 5,5 millioner innbyggere, og derfor blir også denne sivilbeskyttelsesloven, som vi debatterte her for litt siden, helt avgjørende. For at ressursene som skal disponeres i samfunnet, skal kunne brukes på en fornuftig måte, må disse ressursene være tilgjengelige og øves, og ikke være i bruk andre steder i samfunnet.

De som står nærmest krisene i Norge, er de norske kommunene. Det er de som løser de fleste kriser, fra de små til de større – i det øvre spekteret i samarbeid med andre etater. Derfor er det helt avgjørende at norske kommuner er robuste og har tett samarbeid om å sikre at de ressursene de trenger når krisen inntreffer, er til stede.

Et godt eksempel på det er Grenlandskommunene, som har gått sammen om å danne en felles brann- og redningsetat. Den består av fem kommuner og ledes av én brannsjef. Der har de klart å samordne ressursene slik at alle får tilstrekkelig beredskap – fra trehusbebyggelsen i Kragerø, som er verneverdig, til industrien i Grenland, som trenger høyrisikokompetanse.

En annen del av kriseberedskapen er informasjonsdeling. Den er helt avgjørende. God informasjonsdeling i en krise vil bidra til å redusere konsekvensene av krisen dersom den gjøres på en riktig måte. Derfor må jeg si at jeg personlig – og det gjelder også Høyre – generelt sett er veldig kritisk til denne rådsstrukturen som foreslås i kapittel 1. Den vil bidra til ytterligere fragmentering og ansvarspulverisering, som ikke vil bidra til en bedre krisehåndtering på nasjonalt plan. Her må det også legges til at vi innenfor justissektoren allerede har en rekke etater og direktorater som gjør et viktig arbeid, deriblant DSB, som har en viktig funksjon.

Til slutt må jeg legge til følgende: Både Sivilforsvaret og tolletaten har en helt avgjørende rolle i beredskapen i Norge, og for at vi skal kunne komme bedre ut av det beredskapsmessig, må begge disse etatene også ses på og styrkes mens vi går framover.

Helt til slutt: Mange har snakket om totalforsvaret. La oss ikke glemme at det var i 2016, i Erna Solbergs regjeringstid, at totalforsvarskonseptet ble børstet støv av. Man begynte å øve på det og fikk liv i det igjen. Det er helt avgjørende å ha med seg i den historiefortellingen som pågår nå.

Tobias Drevland Lund (R) [12:15:08]: Siden vi er på tampen av debatten: Det er jo noen partier som er seg

selv like. Høyre snakker om skattepolitikk i en debatt om totalberedskap, mens Fremskrittspartiet snakker om diesel, men la det ligge.

Jeg tar egentlig mest ordet for å oppfordre øvrige partier til også å støtte forslag nr. 56, som handler om å utarbeide en plan for hvordan man skal ta i bruk eksisterende infrastruktur som tunneler og underjordiske stasjoner på jernbane og T-bane som mulige tilfluktsrom. I debatten har Høyre og Fremskrittspartiet også signalisert støtte, så hvis f.eks. Senterpartiet, Arbeiderpartiet eller SV og Venstre også støtter dette forslaget, vil det få flertall. Det er et godt og relativt ukontroversielt forslag. Det handler om å dra lærdom av det som skjer i f.eks. Ukraina, hvor man har sett viktigheten av å bruke den eksisterende infrastrukturen til å huse befolkningen som søker ly for bomberegner og andre hendelser hvor det kan være nødvendig med tilfluktsrom. Jeg håper altså at dette forslaget kan få flertall, og det blir spennende å se.

Til slutt vil jeg takke for en god debatt.

Sandra Borch (Sp) [12:16:48]: Jeg synes dette har vært en god debatt. Det har vært en innholdsrik debatt, det har vært diskutert mye, og det er sikkert mye som burde ha vært kommentert, men det er det dessverre ikke tid til.

Jeg vil trekke fram noen forslag som har vært særlig viktige for Senterpartiet. Det å inkludere mat- og omsorgsberedskapsorganisasjonene Norske Kvinners Sanitetsforening og Norges Bygdekvinnelag i de frivillige beredskapsorganisasjonene har vært viktig for oss. Det er bra det er flertall for å utrede dette, men jeg synes det er litt synd at vi ikke bare kan vedta det i dag. Det er en liten sak.

Så tar jeg av meg saksordførerhatten og tar på meg Troms-hatten og går til samferdsel. Satsingen på jernbane mellom Narvik og Bardufoss handler ikke så mye om Nasjonal transportplan. Det handler om forsvar, det handler om forsyningssikkerhet, og vi har en historisk mulighet i denne salen i dag til å få det vedtatt. Det er viktig for beredskap i nord. Realiteten er at vi ikke har jernbane i nesten halve landet, og dette er det viktigste strategiske området med tanke på både militær satsing og trusselsituasjonen.

Jeg synes det er veldig synd at Arbeiderpartiet og Høyre ikke kan støtte det her i dag. Forslag nr. 9 er ikke veldig ytterliggående – det er et ganske vagt forslag, etter min mening. Dette er en sak som engasjerer, og jeg lurer på hvordan representantene fra Troms i Høyre og Arbeiderpartiet skal kunne reise hjem til Troms og forsvare dette. Det lurer jeg veldig på.

Jeg er veldig glad for at det blir flertall for beredskapsbutikker – at man skal legge til rette for bered-

skapsbutikker à la finsk modell i Norge, hvor man kan investere i aggregater i tilfelle strømbrydd. Det gjelder ikke bare i tilfelle krig, det gjelder også i krisesituasjoner hvor man har naturkatastrofer som legger en demper på strømnettet.

Jeg vil også varsle – sikkert til begeistring for representanten fra Rødt – at Senterpartiet velger å støtte forslag nr. 56.

Presidenten [12:19:19]: Representanten Odd Harald Hovland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til inntil 1 minutt.

Odd Harald Hovland (A) [12:19:32]: Det gjeld forslag nr. 56, frå Raudt. Som representanten Drevland Lund sa, er det lite kontroversielt. Eigentleg meiner eg at det er godt fanga opp i meldinga, og eg veit at DSB faktisk jobbar med dette konseptet der ein graderer tilfluktsrom og har ulike klassifiseringar. Det ein eigentleg føreslår her, er altså vel vareteke både i direktoratet og i meldinga, tenkjer eg, men det ville vere litt rart å stemme mot eit sånt forslag når me faktisk allereie jobbar med det. Altså kjem Arbeidarpartiet òg til å støtte forslag nr. 56.

Presidenten [12:20:11]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [12:20:15]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.) (Innst. 232 L (2024–2025), jf. Prop. 43 L (2024–2025))

Presidenten [12:20:29]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Michael Tetzschner (H) [12:21:12] (ordfører for saken): Jeg tror jeg kan snakke på vegne av en samlet komité når jeg sier at denne lovproposisjonen alt i alt er et skritt i riktig retning. Den tidligere sjefen for Den europeiske sentralbanken har levert en rapport til EU-kommisjonen, den såkalte Draghi-rapporten, som har belyst behovet for at Europa forbedrer sin konkurranseevne gjennom å bygge ned unødvendig byråkrati og tidstap som følge av overregulering og langdryg saksbehandling.

Norge er ikke noe unntak fra dette. Vi må ha et regelverk som sikrer at de norske energiressursene forvaltes

på en samfunnsmessig rasjonell måte med et generasjonsperspektiv. Ressursene skal rammes inn regulatorisk, men det hindrer jo ikke at vi må passe på at byråkratiet arbeider effektivt og uten unødige stengsler. De store ambisjonene for utbygging av fornybar produksjon vil også nødvendiggjøre utbygging av nett. En økt andel av uregulerbare fornybare energikilder nødvendiggjør et økt behov for fleksibilitet for å dekke kraftbehovet i topplasttimene og holde systemet i balanse.

Tid er penger. Forslagene sikter mot å gjøre konsesjonsprosessen mer effektiv og bedre tilpasset for å møte samfunnsbehov i tiden som kommer. Noen av endringene departementet foreslår, er lovfesting av forvaltningspraksis og vil ikke i seg selv sikre noen raskere konsesjonsbehandling, men gjøre prosessen mer forutsigbar og åpen. Lovendringene vil gjelde generelt for alle energianlegg etter energiloven, som produksjons-, fjernvarme- og nettanlegg. En samlet komité deler departementets syn på at energilovens regler så langt det er hensiktsmessig, bør være de samme for anlegg for produksjon av energi og overføring og distribusjon av energi.

Energikommisjonen har påpekt at forbruksveksten vil bli betydelig større enn planene for økt fornybar kraftproduksjon. Det blir derfor viktig å effektivisere og forenkle saksbehandlingen og stille tydeligere krav om framdrift i prosjekter som har konsesjon. De foreslåtte tiltakene vil kunne bidra til raskere utbygging av fornybar kraftproduksjon og raskere økning av nettkapasiteten for å få kraften fram.

For tre av partienes vedkommende har man tidligere vært inne på at det er en asymmetri at man fra statens side stadig stiller krav til aktørene om å bli ferdige med sin del av jobben uten at man har tilsvarende frister for sin egen saksbehandling. Vi ønsker og foreslår at regjeringen innfører en frist for saksbehandling av konsesjonssøknader, fra søknaden er bekreftet komplett til den sendes på høring, og fra høringen er gjennomført til NVE treffer et vedtak. For øvrig er innstillingen slik at det er en samlet komité som står bak endringene.

Presidenten [12:24:13]: Representanten Michael Tetzschner har tatt opp det forslaget han refererte til.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [12:24:30]: Vi skal bygge Norge for en ny tid, og her er tilgangen på kraft og nett essensiell. Gjennom endringene som foreslås i dag, er vi med på å forenkle prosessene og gi bedre ressursutnyttelse hos energimyndighetene. Det er en oppfølging av arbeidet for å styrke behandlingskapasiteten. Regjeringen har allerede styrket bevilgningene til NVE for å gi bedre tempo i utviklingen av kritisk infrastruktur, og vi styrker kompetansetilgangen til kommunene ved å etablere et kompetansesenter for fornybar energi.

Arbeidet med å ta ned barrierer for å få raskere og mer effektiv behandling må fortsette. Kraft- og nettbehovet er for stort til å la være. Derfor er det viktig at vi gjør det enklere å etablere solkraft og småkraft. Det er viktig at vi følger teknologiutviklingen og kan gi lengre konsesjonsvarighet, og det er viktig at NVE kan avvise prosjekter som ikke er realistiske, eller som ikke er tilstrekkelig begrunnet. Alt dette frigir kapasitet og styrker saksbehandlingen.

Når det gjelder tidlig saksavslutning, er det viktig at terskelen er høy, sånn at vi sikrer at vi får en åpen og god behandling. Kommunens rolle er viktig her. Det må legges betydelig vekt på vurderingene kommunen gjør i utbygging av mer fornybar energi.

Jeg er glad for at komiteen i stor grad samler seg om forslaget, og at man er samstemt i at det kan bidra til en raskere utbygging av fornybar kraft og økning av nettkapasiteten. Det er en oppfølging av energikommisjonens arbeid, og vi må fortsette arbeidet, sånn at vi bevarer konkurransekraften i norsk næringsliv, og sånn at vi sikrer folk rimelige og forutsigbare strømpriser i framtiden.

Terje Halleland (FrP) [12:26:23]: Energipolitikken er viktigere enn noen gang. Vi er helt avhengige av effektiv og sikker energiforsyning. Vi trenger det til trygghet og velferd, til arbeidsplasser og verdiskaping. Selv om vi i dag opplever prognoser som varierer voldsomt, vet vi at vi vil få et større strømforbruk og da også en økning i kraftproduksjonen. Kraftproduksjonen har dessverre stoppet helt opp.

På det grunnlaget er det viktigere enn noen gang at vi effektiviserer og forenkler saksbehandlingen vår. Vi trenger mer kraft og mer nett, og da er det viktig å rydde opp i de flaskehalsene som er der. Derfor støtter Fremskrittspartiet intensjonen i saken. Når det er sagt, hadde vi jo håpet – når regjeringen kommer med forslag om å sette frister for søkere som skal bygge ut kraft eller nett – at det også skulle innføres frister for egen saksbehandling. Det hadde vært med på å skape større forutsigbarhet. Fremskrittspartiet har nå en egen sak der vi utfordrer om kraftnettet – et håp om at vi skal klare å bli enige i denne sal og gjøre tiltak for å redusere saksbehandlingstiden. Vi ønsker også i den forbindelse å ha en maksimal saksbehandlingstid i enkelte saker.

Skal det være mulig, er vi nødt til å se på rutiner og prosesser. Vi må gå vekk fra at lang saksbehandlingstid skal bety god saksbehandling. Vi må tilrettelegge, og vi må muliggjøre raskere saksbehandling. Selvfølgelig skal vi ivareta demokratiet og mulighetene for innspill til prosessene, men vi må kunne jobbe raskere og enklere enn i dag. Alle konsesjoner vil ha konsekvenser, både negative og positive, men de blir ikke mer positive eller mer negative om vi bruker lengre tid på behandlingen.

Når det gjelder tidlig avslag, vil jeg til slutt ta med at komiteen her er veldig enig og veldig tydelig. Det må praktiseres restriktivt, og det må være sånn at det ikke er konflikt eller mangel på kunnskap som skal gi grunnlag for et tidlig avslag. Her er det veldig viktig med god dialog med de forskjellige aktørene. Er det sånn at det er kommunene som ønsker en utredning, må det være usedvanlig tungtveiende argumenter for å innføre en tidlig avslutning.

Lars Haltbrekken (SV) [12:29:34]: Vi får vel varme opp stemmen til den store debatten som kommer etterpå.

Mange av forslagene som regjeringen kommer med om endringer i energiloven, er viktige, og jeg vil særlig trekke fram det som går ut på tidlig avslag på utbyggingssøknader. Det er noe Stortinget ba om gjennom vindkraftmeldingen for noen år siden, og som vi også har etterlyst, og jeg er glad for at det forslaget nå kommer til å bli vedtatt. Det er viktig for å gi folk ro i omstridte utbyggingssaker som man på et tidlig tidspunkt vet at ikke kommer til å bli realisert, fordi de er i alvorlig konflikt med naturvern hensyn, reindriftsområder eller andre viktige samfunnsinteresser.

Et av vindkraftprosjektene som NVE har gitt tydelig beskjed om at de ikke ønsker å behandle videre, er Davvi i Finnmark. Det var jo tenkt å være en del av regjeringens kraft- og industriløft for Finnmark, men NVE sa at dette prosjektet har så store konflikter i seg, ikke minst i forbindelse med reindriftsnæringen, at de valgte å ikke gå videre med det.

Litt senere i dag kommer det et forslag, som foreløpig har et flertall bak seg, som dessverre åpner for at NVE igjen skal se på søknaden fra selskapet om å bygge ut Davvi. Det vil føre til mer uro og økte konflikter, og jeg håper at flere av dem som står bak det forslaget i neste sak, velger å gå ut av forslaget. Det vil også være i tråd med det vi diskuterer i denne saken.

For øvrig kommer SV til å støtte Rødts forslag, nr. 7, i denne saken.

Presidenten [12:32:04]: Vil representanten ta opp forslagene SV er med på?

Lars Haltbrekken (SV) [12:32:07]: Ja, jeg tror det.

Presidenten [12:32:09]: Jeg håper han er sikker på det. Da har representanten Lars Haltbrekken tatt opp forslagene SV står bak.

Sofie Marhaug (R) [12:32:20]: I proposisjonen foreslår regjeringen en rekke endringer i energiloven. Som det ble sagt av saksordføreren, støtter også Rødt mange av de forslagene, men ikke alle. Det er derfor vi ikke står bak innstillingen.

Regjeringen foreslår som nevnt å gi mulighet til å avslutte saker tidlig. Det er bra av mange grunner og en fornuftig endring som Rødt støtter.

Regjeringen har foreslått å innføre en frist for å søke om konsesjon etter at utredningsprogram er fastsatt. Det er bra. Det bør ikke ta for lang tid mellom utredning og konsesjonssøknad. Etter høringen gikk regjeringen inn for å sette fristen til tre år, for å ha tid til utredning av naturkonsekvenser. Dessverre foreslår flertallet i komiteen i Stortinget nå å sette fristen til bare to år, som var det miljøorganisasjonene advarte mot. Rødt vil fortsatt ha tre år og har levert et løst forslag om det. Vi skulle gjerne levert det i behandlingen også, men vi fikk ikke tid til det, siden det ble gjort endringer i siste sving.

Det foreslås også i proposisjonen å kunne droppe høring av saker som åpenbart vil avvises. Det er gledelig. Myndighetene burde ikke bruke tid på saker som uansett skal avvises.

Videre foreslås det å gi nettselskapene en henteplikt for mindre produksjonsanlegg for strøm. I den grad dette bidrar til strømproduksjon på grå arealer, er det positivt. Det er viktig å understreke at det likevel er produsenten som skal ta regningen.

Det er foreslått en modernisering av reglene for kunngjøring av søknader. Rødt mener likevel at kunngjøringen av søknader om energianlegg bør være fysisk tilgjengelig hos kommunene og NVE. Det er bra at de som søker, skal betale for kunngjøringen.

Uten å argumentere mye for det foreslår regjeringen å forlenge varigheten av konsesjoner til 50 år. Dette framstår som veldig lenge, og skaper mer usikkerhet i kommunene og gjør det vanskeligere å innarbeide miljøhensyn. Rødt er mot denne endringen.

Regjeringen foreslår videre tidsfrister for byggestart og idriftsettelse og energianlegg. Rødt mener likevel at fristene på fem og ti år er for lenge for produksjonsanlegg. Det er forståelse for at dette trengs til nettutbygging, og særlig til jernbane, men ikke for produksjon. Rødt foreslår derfor å kutte fristene til tre og seks år for produksjonsanlegg, men beholde de lange fristene for nettanlegg, herunder nett til jernbane. Vi foreslår også en frist på maksimalt fire års forlengelse av denne fristen etter søknad.

Regjeringen foreslo opprinnelig å ha krav om detaljplan for energianlegg. Etter høringen har regjeringen gått tilbake på dette og lar det være opp til konsesjonsmyndighet om det skal utarbeides detaljplan. Rødt foreslår å opprettholde krav om detaljplan for alle produksjonsanlegg, men gi ansvar til myndighetene å avgjøre det for nettanlegg.

Rødt støtter også å gjøre det lettere å omgjøre konsesjoner, av hensyn til andre interesser. Det er også positivt at selskaper pålegges etterundersøkelser.

Jeg tar opp Rødts forslag.

Presidenten [12:35:34]: Representanten Sofie Marhaug har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ola Elvestuen (V) [12:35:49]: I hovedsak er Venstre enig i disse forslagene til endringer i energiloven – dette gjelder alle energianlegg, også produksjons-, fjernvarme- og nettanlegg – og spesielt dette med å avslutte behandlingen på meldingsstadiet når det er snakk om saker med store negative konsekvenser for natur, og at det kan gjøres raskt, noe som også vil være med på å gi en bedre og mer effektiv saksbehandling. Det gjelder særlig den delen om at det må være mulig raskt å si nei til saker der tiltak helt eller delvis er planlagt plassert i et område hvor det er særlig fare for naturskade, og der tiltak vil medføre vesentlige ulemper for miljø eller annen arealbruk og ikke kan stå seg mot den nytteverdien som et prosjekt har.

Det eneste vi har tatt opp og ønsker å endre på i saken, er at man her foreslår å øke den øvre konsesjonsgrensen fra 30 til 50 år, uten egentlig noen sterk begrunnelse. Jeg skal ikke si at dette er noe vi har gått veldig inn i, og man sier jo at det kan være individuelle vurderinger, men 20 års økning, fra 30 til 50 år, er lenge. Det er lenge å skulle øke ventetiden fra 30 til 50 år dersom det er ting som tilsier at en trenger å gjøre endringer, så vi mener at den øvre grensen fortsatt bør være 30 år. Det er fortsatt lenge, og å øke den med 20 år til er veldig mye – og da egentlig uten noen sterk begrunnelse, slik saken er lagt fram.

Hvis det er noen forslag igjen, tar jeg opp de forslagene som Venstre er en del av. Jeg vil også gjerne si at når det ikke får flertall, stemmer vi selvfølgelig subsidiært for innstillingen i saken.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [12:38:13]: Vi har mange saker i komiteen som skal behandles og debatteres her i dag, så jeg skal være ganske rask, men jeg vil bare fortelle at også Senterpartiet støtter de endringene i energiloven som behandles i denne saken. Sammen med Arbeiderpartiet har vi gjort endringer for å oppnå nettopp raskere saksbehandling for å få mer nett og mer kraft, men det er ingen tvil om at det fremdeles er en vei å gå med tanke på enda mer effektive saksbehandling og prosesser.

Jeg har likevel lyst til å påpeke det som står i saken om tidlig saksavslutning. Det er ingen tvil om at dette kan spare unødvendige kostnader og belastning for de ulike aktørene, men det kan samtidig være et inngripende tiltak. Senterpartiet er derfor opptatt av, som det også blir presisert fra komiteen, at det er viktig at terskelen for tidlig saksavslutning er høy. Vi vet at kraftutbygginger veldig ofte fører med seg stort engasjement, og da er det utrolig viktig at vi også framover har stor tillit til de ulike konsesjonsprosessene som myndighetene kjører.

Statsråd Terje Aasland [12:39:39]: Ved starten av flere debatter på energifeltet vil det være hyggelig å kunne gratulere representanten Sanner med 60-årsdagen i dag. Det er en stor dag – jeg hadde den for litt siden, og det er en stor opplevelse. Det er verdt å tenke på at han kanskje skal feire senere i dag, når vi går gjennom disse sakene!

Jeg er veldig glad for at komiteen bredt gir sin tilslutning til de lovforslagene som er fremmet. Med det vi nå fremmer, er det både store og små endringer i energiloven for å forbedre og effektivisere konsesjonsbehandlingen av vindkraft, solkraft og nettanlegg.

Lovforslaget legger opp til å gjøre konsesjonsprosessene bedre tilpasset samfunnets behov i tiden framover. Gjennom å forenkle konsesjonsbehandlingen frigjør vi kapasitet hos NVE, slik at ressursene kan prioriteres på en best mulig måte. Konsesjonsprosessene skal være åpne, forståelige og forutsigbare. Det er helt sentralt for at en skal kunne ha tillit til prosessene. For regjeringen er det viktig å sørge for god ressursutnyttelse, redusere negative virkninger og fremme lokale forankringer.

Lovforslaget medfører bl.a. at NVE skal få hjemmel til å avslutte prosjekter som ikke er realistiske, i en tidlig fase. NVE får også muligheten til å gi konsesjon med lengre varighet enn i dag, mer tilpasset det som er de teknologiske forutsetningene for konsesjonen, eller den tekniske innretningen som er der.

Vi foreslår også å innføre en såkalt henteplikt for ny produksjon, som kan knyttes til områdekonsesjonærens nett. Dette vil medføre at bl.a. flere småkraftverk og solkraftverk slipper å søke NVE om konsesjon for nettanlegg. Dette gir mindre byråkrati og enklere prosesser for utbygging.

Ansvar for effektivitet i utviklingen av gode prosjekter ligger både på myndighetene og på utbyggerne. Tydeligere og forutsigbare vilkår er viktig, både for å sikre kontroll med anlegg og for at utbyggere skal vite hva som kreves. Vi foreslår derfor bl.a. lovfesting av detaljplanfasen og tydelige regler for byggestart og idriftsettelse av anlegg.

Jeg er som sagt glad for at et flertall i komiteen i hovedsak slutter seg til det som er regjeringens lovforslag. Jeg mener dette gir et godt utgangspunkt for å sikre et forutsigbart rammeverk for utbyggere, myndigheter og lokalsamfunn.

Presidenten [12:42:12]: Det blir replikkordskifte.

Ola Elvestuen (V) [12:42:28]: Jeg vil først begynne med å si at Venstre også slutter seg til det løse forslaget fra Rødt, der vi er med i merknaden i saken. Så har jeg et spørsmål. Statsråden starter med å gratulere med en 60-årsdag, og det gjør vi alle, men i saken er det jo et forslag om å øke konsesjonslengden fra 30 til 50 år. Det er len-

ge. Hvis man husker sin egen 30-årsdag og sin egen 50-årsdag, er det mye som skjer mellom der, for å si det sånn. Mitt spørsmål er: Hva er statsrådets begrunnelse for å øke dette fra 30 til 50 år? Er det virkelig behov for det? Er ikke 30 år ganske lenge?

Statsråd Terje Aasland [12:43:16]: Jeg synes det er litt søkt å legge fram argumenter mot å utvide det til 50 år ved å kikke på representanten Sanner, som har 60-årsjubileum i dag. 60-åringer er høyst oppegående, raske og friske mennesker.

Teknologien utvikler seg, og det er årsaken til og begrunnelsen for det. Det er heller ikke sånn at alle automatisk får 50 års konsesjon, det kommer an på den teknologien som foreligger; eksempelvis kan vi anta at solkraftanlegg i dag har en teknisk levetid på 40 år. Dette gjøres for å unngå at man med en installasjon som teknologisk fullt ut er brukende, fullt ut er i drift, må søke om forlengelse av konsesjonsperioden. Da behøver en altså ikke å belaste NVE med ekstra arbeid i tilknytning til det, der hvor teknologien legger til rette for det. Det er utgangspunktet for forslaget.

Presidenten [12:44:16]: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Michael Tetzschner (H) [12:44:40]: Det var et par innlegg som jeg ikke syntes kunne stå helt uimotsagt. Det første var representanten Haltbrekkens utlegning av hva denne avsluttede saksbehandlingen kunne innebære, og på hvilke premisser. Der er komiteen veldig klar: Det skal være på transparente vilkår. Det Haltbrekken fremhevet, nemlig at det skulle være et høyt konfliktnivå, er i seg selv ikke noe argument for at byråkratiet, for å bruke det uttrykket, bare kan legge denne bunken til side. Det dreier seg altså ikke om konfliktnivået i seg selv, men om hvorvidt det bryter med overordnede omforente verdier og hensyn.

Flertallet i komiteen har også presisert at denne anledningen til rett og slett ikke å ta søknader under behandling er et ganske inngripende virkemiddel overfor dem som ønsker å gjennomføre noe, så derfor skal det ikke brukes slepphendt. Det skal brukes med måtehold.

Det andre innlegget var i og for seg statsråden inne på, og besvarte, det om hvorfor man skulle gå fra 30 til 50 års konsesjonslengde. Det har nettopp sammenheng med at det med den teknologiske utviklingen vil samsvare bedre med verkenes økonomiske og driftsmessige levetid. Det man i større grad vil oppleve hvis man blir stående med en konsesjonstid på 30 år, er at man har fullt oppegående anlegg – hvis man kan bruke det uttrykket om faste anlegg – som er i full drift, er omforent av alle og har mange år igjen, og så, etter 30 år, skal man

altså gjennom en papirmølle for så å bekrefte konsesjonen. Hva er det de da får? Jo, da får de ytterligere 30 år. Da er vi oppe i en anselig alder, uten at jeg dermed har karakterisert noen representanter her.

Representanten Marhaug var inne på dette med hvorfor vi er mer utålmodige når det gjelder disse fristene på to eller tre år. Det er jo sånn i den menneskelige natur at hvis man setter en frist, har man en tendens til å skyve virksomheten ut mot fristen. Vi har ikke gjort noe mer radikalt enn å holde oss til høringsforslaget fra regjeringen, og dessuten vil det også være anledning til på saklig grunnlag å gi en utvidet frist fra de to årene. Derfor har komiteen blitt stående ved det.

Presidenten [12:46:53]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:47:31]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om fire representantforslag om stans av elektrifisering av Hammerfest LNG (Melkøya) og alternative energiløsninger (Innst. 221 S (2024–2025), jf. Dokument 8:61 S (2024–2025), Dokument 8:62 S (2024–2025), Dokument 8:67 S (2024–2025) og Dokument 8:70 S (2024–2025))

Presidenten [12:47:58]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:48:34] (ordfører for saken): Jeg påtok meg arbeidet som saksordfører i denne saken i håp om at Stortinget kunne samle seg bredt om gode løsninger for Nord-Norge og for den videre utviklingen av olje- og gassvirksomheten i Barentshavet. Vi må bare akseptere at det er svært divergerende syn. Brede forlik er dessverre ikke mulig. Jeg vil likevel takke for både engasjement og innsats fra samtlige partier.

Forslagene i denne saken kan inndeles i to kategorier: Det er forslag om å trekke tillatelse eller på andre måter stanse arbeidet som fikk grønt lys fra Støre-regjeringen den 8. august 2023, altså for nærmere to år siden. Den andre kategorien er forslag om alternative kraftkilder, etter at Equinor allerede har fått tilgang på kraft.

Denne saken handler ikke om elektrifisering av Melkøya med landstrøm. Den beslutningen ble tatt av Støre-regjeringen, og den må Arbeiderpartiet og Senterpartiet stå til ansvar for. Også Høyre har hatt kritiske

innvendinger til at kraftplanen ikke virket helt realistisk, og at alternativer kunne ha vært vurdert grundigere. Likevel: Når avgjørelsen er tatt, er spørsmålet i denne saken – og nå i dag – om Stortinget nesten to år senere skal trekke tilbake lovlig gitte tillatelser. Det er et prinsipielt viktig spørsmål fordi vår troverdighet som et pålitelig land å investere i står på spill, ikke bare i olje- og gass sektoren, men generelt, og det kommer på toppen av en rekke skattesjokk og en uforutsigbar skattepolitikk.

I mellomtiden er det investert flere milliarder kroner. Arbeidet er ikke bare påbegynt, det er omtrent 35 pst. ferdigstilt, og 57 små og mellomstore bedrifter bare i Nord-Norge har avtale om å levere arbeid og tjenester og har hyret inn folk.

Høyres forslag i denne saken, som jeg tar opp, vil sikre en langt mer realistisk kraftplan for Nord-Norge. Det skal rapporteres for framdriften. Dersom planen ikke innfris, skal det lages en plan B senest innen 2028. Vi ønsker at alle omsøkte kraftprosjekter realitetsbehandles på lik linje. Det kan bety at vindkraftprosjektet Davvi, som har solid støtte i lokaldemokratiet i vertskommunen, potensielt kan realiseres innen 2030. Det vil gi en langt sterkere kraftsituasjon i hele Nord-Norge.

Jeg håper – for de små og mellomstore bedriftene våre, for olje- og gassnæringen og for investeringsvilje, stabilitet, forutsigbarhet og en sterk kraftsituasjon – at Stortinget gjør det rette i denne saken.

Presidenten: Da har representanten Bård Ludvig Thorheim tatt opp det forslaget han refererte til.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [12:51:44]: Kraft- og industriløftet for Finnmark er et av de viktigste vedtakene gjort for å skape framtid og vekst i Finnmark. Det er et vedtak som gir trygghet, utvikling og levetidsforlengelse for en av de viktigste industriarbeidsplassene og hjørnesteinsbedriftene i Nord-Norge, nemlig olje- og gassvirksomheten i Finnmark. Prosjektet i seg selv gir grobunn for 1 700 arbeidsplasser i utbyggingsfasen. Det utløser aktivitet og investeringer for over 16 mrd. kr og skaper arbeid for nordnorske bedrifter.

Snøhvit Future har fått en lovlig gitt tillatelse som man har forholdt seg til og investert etter. Allerede er det investert for 5 mrd. kr, og man har forpliktet seg til kostnader for 13 mrd. kr. Det vil være uansvarlig å gå tilbake på et sånt vedtak. Det vil skape presedens og usikkerhet omkring forvaltningsvedtak i Norge. Vi må ha forutsigbarhet og langsiktighet i våre beslutninger.

Det er viktig å merke seg at 75 pst. av reservasjonene i kraftnettet ikke går til Melkøya, men til andre bedrifter som også trenger kraft. I sum vil vi trenge mer kraft og nett til alle nye mindre og større tiltak når vi skal omstille oss og videreutvikle samfunnet. Gjennom industri- og kraftløftet tar vi hensyn til den øvrige kraftsituasjonen

nettopp ved å sikre at det bygges ut mer kraft enn kraft-behovet til Melkøya. Det er ny politikk som tar inn over seg at vi gjennom forvaltning av sokkelen også skal sikre utviklingen på land.

Det ligger inne mange søknader om produksjon. Her kan vises til vannkraftverk i Alta samt flere nye vindkraftprosjekter, også områder som er trukket fram i arbeidet med nasjonal ramme. I Berlevåg er det gitt konsesjon som venter på nettilknytning. Tempo i behandlingen og gode prosesser vil gi mer kraft i regionen.

I godkjenningen av Snøhvit Future ble det lagt til grunn at dersom hensynet til kraftsituasjonen tilsier det, vil departementet før 1. januar 2030 gå i dialog med rettighetshaverne for å finne avtalebaserte løsninger for å sikre periodevis drift ved det eksisterende energianlegget ved Hammerfest LNG, fram til utløpet av konsesjonen på anlegget i 2033. Det gir en ekstra trygghet. Det er også verdt å merke seg at Statnett allerede 31. oktober 2023 friga 215 MW, med bakgrunn i forventning om kraftproduksjonen gitt i vedtaket om Snøhvit Future.

Tidligere i dag behandlet vi totalberedskapsmeldingen. En essensiell del av vår totalberedskap er tilgangen på kraft og nett. Gjennom vedtaket som er gjort i kraft- og industriløftet, sikrer vi framføring av et likeverdig nett helt til Øst-Finnmark. Det er en beslutning vi har ventet lenge på. Som følge av vedtaket sikres Finnmark prioritet i saksbehandlingen hos energimyndighetene, både i transmisjonsnettet og i regionalnettet. Det gjør at vi kan utvikle regionen videre. Det er viktig for innbyggere og næringsliv som vil høre til i Finnmark.

Vi må kunne stole på vedtak gjort av den norske stat, og vi må ha tro på at vi skaper løsninger for framtiden som sikrer tilgangen på ren og rimelig energi i hele landet.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [12:54:50]: Premissen for elektrifisering av Melkøya er ikkje følgt opp. Premissen for elektrifiseringa var at den fornybare kraftproduksjonen i Finnmark innan 2030 skulle auka tilsvarende den planlagde forbruksauken til Hammerfest LNG. Det ser no ikkje ut til å vera realistisk. Per no er ikkje noko av den tiltenkte erstatningskrafta i Finnmark gjeve konsesjon. Frå no og fram til 2030 vil det ikkje vera mogleg å innfri føresetnadene for kraft- og industriløftet for Finnmark.

Regjeringa og Equinor ønskjer å stengja dagens gasskraftverk for å kutta utslepp, trass i at føresetnaden om at kraftproduksjonen i Finnmark skal auka meir enn kva ei elektrifisering av Melkøya vil krevja, er broten.

For å sikra kraftbalansen i Finnmark må gasskraftverket på Melkøya fortsetja drifta lenger enn det som er planlagt. Energimyndighetene må påleggja Equinor å driva gasskraftverket på Melkøya vidare. Konsesjonen

må tilpassast sånn at kraftverket ved vidare drift bidreg til stabil kraftforsyning og straumpris.

I dagens sikkerheitspolitiske situasjon er det svært viktig å sikra busetjing i Nord-Noreg, og spesielt i Finnmark, som grensar mot Russland i aust. Tilgang på nok og rimeleg kraft er ein føresetnad for utvikling av næringsliv, arbeidsplassar og samfunn og for å sikra busetjing i Nord-Noreg.

I Nord-Noreg opplever no næringslivsaktørar med både små og store prosjekt over heile landsdelen å få avslag på søknad om krafttildeling fordi elektrifisering av Melkøya vil krevja store mengder kraft. Elektrifisering vil innebera ein betydeleg auke i etterspørselen etter kraft og utfordra kraftsituasjonen i Finnmark og Troms, og elektrifiseringa vanskeleggjer situasjonen for andre industiar som vil ha behov for konkurransedyktige prisar på kraft for å lykkast.

Det er viktig at Noreg held fram med å vera ein stabil gassleverandør i tida framover. Snøhvit Future må realiserast for å halda kraftproduksjonen høg, men det må skje med erstatningskraft som er realistisk å få på plass før 2030. Gasskraft med karbonfangst og -lagring, CCS, er ei alternativ løysing som kan brukast for å oppnå utsleppsreduksjonane frå produksjonsanlegget på Melkøya. Fleire norske selskap meiner dette er realistisk å få på plass før 2030, for Noreg er leiande innanfor CCS-teknologi.

Dagens løyving for elektrifiseringsprosjektet står ikkje i vegen for å etablere eit gasskraftverk med karbonfangst og -lagring for å dekkja det betydeleg auka kraftbehovet. Ei elektrifisering med kraft frå land i Finnmark vil støvsuga Nord-Noreg for kraft og føra til dramatisk høge straumprisar. Då er det i staden fornuftig framleis å bruka gasskraft med eller utan CCS.

Med det vil eg òg ta opp dei forslaga som Senterpartiet er med på.

Presidenten [12:57:22]: Da har representanten Lise Marie Ness Klungland tatt opp de forslagene hun refererte til.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:57:41]: Saken vi nå skal diskutere, elektrifisering av Melkøya med kraft fra land, burde aldri vært en sak i denne salen i dag. Prosjektet med elektrifisering av Melkøya med kraft fra land burde aldri vært fremmet av Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering, ei heller vært støttet av Høyre. Det var et dårlig prosjekt fra dag én. Ikke bare det: Storting og regjering burde aldri ført en klimapolitikk med så høye krav til petroleumsnæringen at slike prosjekter, som koster dyrt, som bruker enorme mengder kraft, og som stopper annen utvikling, tvang seg fram.

Fremskrittspartiet har hele veien vært en meget tydelig motstander av elektrifisering av sokkelen som et

klimatiltak, helt siden man ble overkjørt av stortingsflertallet da man satt i Høyre–Fremskrittsparti-regjering, og også senere. Sårbarheten øker med en ukritisk elektrifisering, det reduserer beredskapen at man ikke kan bruke gasskraftverket motsatt vei, og det flytter – ikke kutter – klimagassutslipp, og det til en meget, meget høy pris.

Det har vært flere påstander om at hvis man ikke stemmer for det og det, støtter man elektrifiseringen, men det bør ikke være den minste tvil om at Fremskrittspartiet er mot elektrifisering av Melkøya som et klimatiltak, ei heller om at vi har vært en motstander av det prosjektet hele tiden. De som har ansvaret, er Arbeiderpartiet og Senterpartiet, pluss Høyre og pluss andre klimaparti som i større grad ønsker særkrav, særregler og storstilte og høye mål som muliggjør og rettferdiggjør slike tiltak fra selskapene.

Fremskrittspartiet har løsningen. I vårt forslag tar vi til orde for å utvide og oppgradere dagens gasskraftverk. Vi ønsker å redusere klimakravene til fornuftige nivåer, som gjør at man ikke må ha slike ekstreme tiltak som koster meget, meget dyrt, og vi ønsker at den kraften – det er nå snakk om 3,5 TWh til Melkøya-anlegget av Troms og Finnmarks produksjon av 5,5 TWh – heller burde gå til utvikling av nordnorsk industri.

Fremskrittspartiet fremmer flere forslag, for vi har ei heller tro på at det foreslåtte kraftløftet fra regjeringen vil bli en realitet, så vi ber om at regjeringen tar en runde og kommer med en alternativ og realistisk energiplan for Hammerfest og finnmarksregionen.

Med det tar jeg opp forslagene Fremskrittspartiets har alene.

Presidenten [13:00:18]: Da har representanten Marius Arion Nilsen tatt opp forslagene han refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [13:00:36]: Regjeringens plan for elektrifisering av Melkøya er en varslet katastrofe. Realiseres den, vil den føre til en voldsom nedbygging av viktige natur- og reindriftsområder. Konfliktene vil bli enorme. Det ser vi allerede i dag. Det er liten grunn til å tro at planene om å kutte utslippene fra Melkøya, som er blant Norges største, blir gjennomført før 2030. Sluttresultatet av regjeringens planer blir fort ødelagt natur og fortsatt høye utslipp av klimagasser, og regningen for det hele sendes næringsliv og forbrukere i Finnmark.

Derfor fremmet SV et forslag om å pålegge Equinor å elektrifisere Melkøya med flytende havvind i kombinasjon med et gasskraftverk som fanger CO₂-utslippet og lagrer det. Det er i dag flere selskaper som ser på denne muligheten, og det er i dag det eneste realistiske alternativet til regjeringens planer om en massiv nedbygging av finnmarksnaturen.

Det haster å kutte utslippene av klimagasser. Utslippene fra Melkøya er et av de største utslippspunktene i Norge. Et gasskraftverk som fanger og lagrer CO₂-utslippet, vil kunne stå ferdig langt tidligere enn de konfliktfylte planene som regjeringen går for. De omfattende vindkraftutbyggingsplanene vil også medføre store naturinngrep, og det er fare for nye brudd på samenes menneskerettigheter. Derfor må det velges andre løsninger for å kutte utslippene fra Melkøya raskt og for å sikre fortsatt utvikling av andre næringer i Finnmark samt ta vare på natur og urfolks rettigheter.

Equinor har selv i dokumenter som SV har fått tilgang til, påpekt at det er flere utfordringer knyttet til tidsplan, arealinngrep, urfolksrettigheter og så videre med regjeringens plan for elektrifisering. På grunn av risikoen for at det kan bli forsinkelser i krafttilførsel, har Equinor selv også gjort studier av gasskraft med CCS og vurdert partnere som kan gjøre dette. I dag er det flere selskaper som ser på muligheten for gasskraft med CO₂-fangst, og de sier alle at de kan ha disse planene realisert før 2030. Da får vi kuttet utslipp, vi får tatt vare på naturen, vi får sendt regningen dit den hører hjemme – nemlig hos Equinor – og vi unngår nye, alvorlige brudd på menneskerettighetene, som vi risikerer med regjeringens plan.

Det er i dag et flertall på Stortinget mot regjeringens måte å elektrifisere Melkøya på. Nå må dette flertallet samle seg om det eneste realistiske alternativet, og det er å legge til rette for et gasskraftverk som fanger og lagrer CO₂-utslippene. Flere av forslagene som er lagt fram, sikrer dette, og jeg vil derfor innstendig be alle motstandere av regjeringens planer om på nytt å vurdere å støtte ett eller flere av disse forslagene.

Så vil jeg komme med en stemmeforklaring, og det er at SV kommer til å støtte forslagene nr. 23 og 28, som er lagt fram som løse forslag i dag. Vi kommer også til å støtte forslagene nr. 26 og 27 dersom Fremskrittspartiet endrer dem til at denne saken skal legges fram for Stortinget – og ikke bare overlates til regjeringen, som er en mulig konsekvens av dagens tekst fra Fremskrittspartiet.

Jeg tar med det opp de forslagene SV står bak.

Ingjerd Schie Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [13:04:04]: Representanten Lars Haltbrekken har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sofie Marhaug (R) [13:04:18]: Rødt mener at spørsmålet om elektrifisering av Melkøya er et samvittighets-spørsmål. Vil vi ha på samvittigheten å støvsuge en hel landsdel for kraft? Vil vi ha på samvittigheten å skru strømprisene i taket? Vil vi ha på samvittigheten å ødelegge finnmarksnaturen? Og vil vi ha på samvittigheten å

bryte menneskerettighetene ved å bygge ned reinbeite-områder? Var behandlingen av sannhets- og forsonings-kommisjonen i denne salen bare tomme ord? Dette handler om framtiden til enkeltmennesker og til kommende generasjoner. Skal klimavennlig og bærekraftig reindrift og andre mindre næringer måtte vike til fordel for grønnvasking av Equinor?

Politikere snakker ofte om forurenser betaler-prinsippet, men med elektrifiseringen av Melkøya er det Finnmark betaler-prinsippet som gjelder, og det prinsippet er dypt urettferdig.

For Rødt er det absurd at Equinor skal smykke seg med karbonfangst og -lagring på oljemesser og i utlandet, men ikke ta kostnaden for den samme teknologien her hjemme. Rødt vil minne om to av de ti oljebudene. Bud 3 handlet om å utvikle ny næringsvirksomhet med basis i petroleumsforekomstene. Det som skjer nå, er at Equinor støvsuger landet og velger gamle, billige løsninger i stedet for å skape nye. Bud 4 handlet bl.a. om å ta vare på natur og miljø. Med elektrifiseringen av Melkøya blir finnmarksnaturen rasert. Vi risikerer å teppelegge en hel landsdel med vindindustri.

Til sist skal jeg ta opp Rødts forslag i saken. Vi fremmer en rekke forslag om å reversere elektrifiseringen og stanse vindkraftutbyggingen. Ingen av disse forslagene har foreløpig flertall. Derfor fremmer vi også to nye, løse forslag i dag. Det første forslaget fremmer vi sammen med Pasientfokus og representanten Irene Ojala, og det handler enkelt og greit om å stanse elektrifiseringen av Melkøya med landstrøm. Det andre forslaget fremmer vi sammen med Pasientfokus og representanten Irene Ojala og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde. I dette forslaget ber vi regjeringen komme tilbake til Stortinget med alternativer til elektrifisering av Melkøya. Vi mener at alle partier som er kritiske til elektrifiseringen av Melkøya, og som i utgangspunktet kunne dannet og bør danne et flertall i denne sal her i dag, bør støtte dette forslaget.

Rødt er også med på en rekke andre forslag sammen med ulike partier, og vi vil støtte de løse forslagene som fremmes i dag – fra Fremskrittspartiet, fra SV og fra Venstre. For i dag handler det om å finne sammen. Takk for meg.

Presidenten [13:07:22]: Representanten Sofie Marhaug har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Ola Elvestuen (V) [13:07:41]: Venstre er for at vi må kutte utslipp i petroleumssektoren. Vi har også vært for at kraft fra land er en del av løsningen for å gjøre det, og da med 50 pst. fram mot 2030. Men vi har også hele tiden vært tydelige på at ikke alt kan tas med kraft fra land, fordi det er for store kraftbehov, så mye kraft som

kreves for å gjøre det, og det har vært lett å se at det også ville gi negative utslag.

Vi la også fram forslag på Stortinget tilbake i 2022, nettopp for å få fram flere alternativer, også med karbonfangst og -lagring, for å kutte utslipp. Og i 2023 la vi fram en sak om at Melkøya må elektrifiseres med gasskraft med karbonfangst og -lagring.

Det har vært lett å se de konfliktene og effektene som bare kraft fra land, sånn som regjeringen går inn for, vil gi i Finnmark. Vi la da fram et forslag om at vi må ha et gasskraftverk med karbonfangst og -lagring for Melkøya. Vi fikk også et flertall for en utredning tilbake i 2023, en utredning som jeg mener regjeringen ikke gjennomførte med den tyngden som man trenger. De gikk i stedet inn for det vi er sterkt imot, altså kraft fra land, og da med et kraftløft i Finnmark, med en forventning om en vindkraftutbygging som, dersom den gjennomføres, både vil innebære store naturødeleggelser og vil være veldig negativt og ødeleggende for reindriften. Det er heller ikke realistisk at den vil kunne gjennomføres – med de konfliktene – innenfor den tidsrammen som regjeringen har lagt inn. Så den riktige løsningen for Melkøya er fortsatt å få på plass et gasskraftverk med karbonfangst og -lagring.

Så mener Venstre at de gitte tillatelsene er det ikke nødvendig eller riktig å trekke tilbake, både fordi det er riktig, og også fordi det er tvilsomt at det er hjemmel til å gjøre det fra Stortingets side. Men det er heller ikke nødvendig å trekke dem tilbake, for det arbeidet som nå gjøres på Melkøya med en trafotilknytning, står ikke i veien for å få på plass et gasskraftverk med karbonfangst og -lagring, som fortsatt må være det arbeidet som vi må jobbe for.

Det denne saken handler om, er hvordan vi skal dekke det ekstra kraftbehovet som det å kutte utslippene på Melkøya innebærer, og det ekstra behovet i Finnmark og Nord-Troms. Løsningene for det er enten at man bare knytter seg til det, og at prisene går opp, eller at man fortsatt satser på de negative sidene med vindkraft og den urealistiske framdriften der, eller gjøre det som er raskest, som vil være billigst, og som er det riktige, nemlig å gå videre med gasskraft med karbonfangst og -lagring.

Så vil jeg ta opp Venstres forslag. Vi slutter oss også til forslagene nr. 24–27, og vi har også vårt eget, nr. 28.

Presidenten [13:11:02]: Da har representanten Ola Elvestuen tatt opp det forslaget han refererte til.

Une Bastholm (MDG) [13:11:16]: Miljøpartiet De Grønne sier nei til elektrifisering av Melkøya fordi vi sier ja til å bevare naturen, reindriften og energisikkerheten i nord. Det er feil å bruke dyrebar kraft på å låse Finnmark til en petroleumsnæring i solnedgang. Vi mener at det ansvarlige og langsiktige i denne saken ville

ha vært å prioritere kraften til folk og bærekraftig næringsliv i den samme regionen.

Denne saken viser egentlig kjernen i hvor langt vi er villige til å gå i Norge for å fortsette olje- og gassutvinning. Elektrifiseringen av Melkøya vil kreve halvparten av dagens kraftproduksjon i Troms og Finnmark, noe som skaper et massivt press for å bygge ut vindkraft i reinbeiteområder. Det er en gave til Equinor fra regjeringen og Arbeiderpartiet på bekostning av lokalsamfunnene i Finnmark, innbyggerne og det lokale næringslivet, for å legge til rette for en ekspansjon av petroleumsvirksomheten nordover i Barentshavet. Kort sagt: Man vil rasere ren natur på land for å skaffe strøm til å pumpe skitten og forurensende olje og gass opp fra havbunnen. I tillegg er dette i havområder med mye sårbar natur og sårbart dyreliv.

Regjeringen hadde ikke Stortinget bak seg da de lanserte Krafttak for Finnmark og lovte bort finnmarkinnbyggernes strøm til Equinor, og nå som prosessen er i gang, er det mange som mener at det er feil å stoppe den. Det kan jo skje uansett, for poenget til oss som ønsker å stoppe den prosessen, er at dette ikke har vært avklart, f.eks. menneskerettslig. Hvis forutsetningen for elektrifisering av Melkøya er at vi bygger ny energiproduksjon i reinbeiteområder, som høyesterettsdommen akkurat har vist oss at kan være i strid med internasjonale konvensjoner og menneskerettigheter, ja, da er det kanskje et ulovlig løfte som regjeringen har gitt til Equinor, og som uansett vil måtte stanses.

Den åpenbare løsningen på Melkøya-problemet, er å la Equinor avvikle driften tidlig på 2030-tallet, når anlegget uansett blir ulønnsomt uten nye investeringer. Når flertallet i Stortinget likevel vil videreføre driften på Melkøya, mener Miljøpartiet De Grønne selvfølgelig at et gasskraftverk med karbonfangst er en bedre løsning enn å gå videre med elektrifiseringen, for utslippene fra Melkøya må bort.

Jeg vil avslutte med en bekymring. Både høyesterettsdommen i Fosen-saken og sannhets- og forsoningskommisjonens rapport har vært veldig tydelig overfor Stortinget på hvordan staten på vegne av storsamfunnet har brukt sin makt til å begå urett mot det samiske samfunnet, ikke minst i energisaker. Det som er en rett til å bruke landområder, er blitt redusert til en mulighet til å gi innspill i saker med store maktforskjeller og stor politisk prestisje. At man nå fortsetter på samme måte, gjør meg dypt bekymret.

Jeg vil ta opp forslaget fra Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten [13:14:34]: Representanten Une Bastholm har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [13:14:43]: Kristelig Folkeparti har hele tiden vært tydelige: Vi er imot elek-

trifiseringen av Melkøya med strøm fra land. Vi mente det da vedtaket ble fattet, og vi mener det fortsatt. Beslutningen om å gå videre med elektrifisering var etter vårt syn en alvorlig feilvurdering fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering. Det er og blir en gigantisk energipolitisk tabbe.

Norge trenger politikk med substans framfor tiltak med enorme kostnader og marginal nytte. Kristelig Folkeparti har gjennomgående løftet fram karbonfangst og -lagring, CCS, som et langt mer hensiktsmessig tiltak enn elektrifisering med kraft fra land. Det gir reelle utslippskutt uten å belaste kraftsystemet unødig og uten å gjøre nordnorske lokalsamfunn og nordnorsk næringsliv til tapere i denne saken.

Dette handler ikke bare om energi, det handler også om tillit: tilliten mellom nord og sør og tilliten mellom folk og folkestyre. Mange i Finnmark og i landsdelen for øvrig opplever, med rette, at deres stemme ikke er blitt hørt i denne saken. Vi ser et storting som har latt andre hensyn veie tyngre enn lokale forståelser og behov. Det gjør noe med folks opplevelse, og det vekker, med rette, fortvilelse – en fortvilelse som jeg mener vi bør ta inn over oss i denne salen i dag.

Kristelig Folkeparti har hele veien jobbet for heller å få kraft gjennom gasskraftverk med CCS. Det er slik vi har jobbet også med disse sakene, og som vi ligger inne med i denne innstillingen. Det er lenge siden konsesjonen er gitt, men investeringene som er tatt, er uansett nødvendige dersom man skal få kraften fra gasskraft med CCS.

Forrige helg hadde vi landsmøte, og et tydelig flertall understreket at Kristelig Folkeparti fortsatt vil reversere beslutningen om å ta kraften fra strømmettet. Derfor støtter Kristelig Folkeparti nå også forslagene nr. 4, 5, 6 og 15, og stemmer mot I. Vi håper samtidig forslag om CCS som et reelt alternativ for utslippskutt på anlegget, kan få flertall her i dag. Vi håper særlig på at Fremskrittspartiet vil stå sammen med oss i dette, sånn at det blir et flertall, for vi må bruke kraften der den trengs mest. Finnmark vil da endelig få det politiske vedtaket som de fortjener.

Statsråd Terje Aasland [13:17:32]: Hammerfest LNG er Nord-Norges største industrianlegg. Det sysselsetter nær 700 personer, pluss at det er betydelige ringvirkninger av aktiviteten på anlegget. Det skaper store verdier for Norge, det gir store inntekter til staten, og det gir gass til Europa.

Departementet godkjente i 2023 planene for Snøhvit Future etter omfattende og grundige prosesser i henhold til lover og regler. Prosjektet medfører økt gassproduksjon, forlenget levetid og utslippskutt på 90 pst. Det representerer en stor investering i milliardklassen i

Finnmark. Prosjektet er under utbygging og skaper allerede betydelige ringvirkninger i landsdelen.

Som ledere i en liten, åpen økonomi må vi tilby næringslivet stabile og forutsigbare rammebetingelser for å skape et godt velferdssamfunn. Petroleumssektoren er et godt eksempel på hva stabile og forutsigbare rammebetingelser legger til rette for. Det har vært avgjørende for at vi har lyktes så godt i over 60 år som det vi har – med å skape arbeidsplasser knyttet til aktiviteten og med å skape enorme verdier for fellesskapet ved å hente inn tusenvis av milliarder kroner til staten.

Stabile og forutsigbare rammebetingelser er helt avgjørende for å videreutvikle petroleumssektoren i en urolig verden. Det at flere partier i Stortinget foreslår å trekke tilbake vedtak som er fattet etter grundige prosesser i tråd med etablert lovgivning, er i seg selv ikke bra for investeringsklimaet. Godkjenning av utbyggingsplanen for Snøhvit Future er et enkeltvedtak. Adgangen til å trekke tilbake et slikt vedtak er i norsk rett svært begrenset, og vi har ikke noe rettslig grunnlag for å omgjøre vedtakene. Det er derfor ikke aktuelt å trekke tilbake disse. Hvis departementet likevel skulle forsøke å gjøre dette, må det påregnes rettslige skritt fra berørte selskaper. En slik sak kan ende med betydelige negative økonomiske konsekvenser for staten. Det vil i tillegg medføre svært negative effekter på investeringsviljen og -klimaet generelt i Norge. Det vil alle tape på over tid.

Jeg vil understreke at ved behandlingen av Snøhvit Future vurderte nettselskapene at det er driftsmessig forsvarlig å knytte Hammerfest LNG til nettet uten at det etableres ny kraftproduksjon. Vedtakene står på egne ben, uavhengig av ny kraftutbygging.

Samtidig er regjeringen svært opptatt av å legge til rette for videre vekst i Finnmark. Mer kraft og økt nettkapasitet er en forutsetning for dette og er derfor høyt prioritert av arbeiderpartiregjeringen. Jeg merker meg i innstillingen at regjeringen besørge for at omsøkte prosjekter sikres framdrift og realitetsbehandling. Jeg er opptatt av framdrift. Alle har krav på å få sine søknader behandlet uten ugrunnet opphold. Det er samtidig viktig å se prosjektene i Finnmark i sammenheng, slik NVE har lagt opp til.

Forslagene om å stanse Snøhvit Future er etter min oppfatning direkte uansvarlige i en tid da verden er mer utrygg enn på lenge, og jeg er glad hvis det ender opp med at forslagene som nå foreligger, ikke blir vedtatt.

Presidenten [13:20:37]: Det blir replikkordskifte.

Marit Arnstad (Sp) [13:20:52]: Forutsigbarhet er sjølsagt viktig, og Senterpartiet er definitivt for Snøhvit Future. Likevel: Av og til når forutsetningene endrer seg, er det også viktig å ta en fot i bakken og ikke låse seg fast til det som en har vært helt hard på. Det blir jo utford-

ringen her: Hvordan skal det skaffes nok ny kraft til at ikke prisene stiger for forbrukerne og for næringslivet i Finnmark, og at man får en anstrengt kraftsituasjon? Det enkleste vil vel kanskje være rett og slett å videreføre og utvide gasskraftverket, og et spørsmål til statsråden er: Hva står i veien for rett og slett å utvide eller videreføre gasskraftverket, også på en sånn måte at det kan bidra til å stabilisere og redusere prisene for forbrukere og næringsliv i Finnmark?

Statsråd Terje Aasland [13:21:46]: Aller først mener jeg at forutsetningene for de vedtakene som er gjort knyttet til Snøhvit Future, ikke er endret. Det er vedtak som er gjort på helt selvstendig grunnlag, hvor det ikke var forstyrrelser i energisikkerheten, og en kunne gjøre dette på en god måte. I tillegg har en også lansert industri- og kraftløftet, som bidrar til at man får en bedre infrastruktur og mer kraft tilgjengelig i nord, og spesielt i finnmarksregionen. Det er viktig.

Vi kunne selvfølgelig, hvis det hadde vært mulig, ha utvidet gasskraftkapasiteten på Melkøya, men det har altså Equinor veldig tidlig i fasen ikke ønsket å gå videre med. Det har vært utredet, og det forholder vi oss til.

Jeg har også lyst til bare å understreke at av de prosjektene som ligger nord for Ofoten, er det reservasjoner i nettet for 1 230 MW, og kun 30 pst. av det er Melkøya, så Melkøya er ikke det som er den store utfordringen i Finnmark.

Marit Arnstad (Sp) [13:22:49]: Da Senterpartiet satt i regjering, var statsråden veldig tydelig overfor oss på at gasskraftverket skulle videreføres, og at det var den sikringen Senterpartiet trengte. Nå er det litt mer uklart fra statsråden når det gjelder videreføring og eventuell utvidelse av gasskraftverket. I stedet for å ta en fot i bakken skal en altså fortsette et prosjekt der forutsetningene etter hvert er veldig uklare, og der en ikke vet om en har nok fornybar kraft.

Attpåtil skal han skape nytt bråk i Finnmark ved å prøve å overprøve de prioriteringene som fagorganet NVE har gjort om å ta de minst konfliktfylte vindkraftutbyggingene først, og vente med dem som er mest konfliktfylt. I stedet presser nå Høyre og Arbeiderpartiet på for å få bygd ut det mest konfliktfylte vindkraftprosjektet, Davvi, og da er spørsmålet: Ser statsråden for seg et mulig nytt Fosen?

Statsråd Terje Aasland [13:23:46]: Det som ligger til grunn for gasskraftverk og en mulig eventuell drift i tiden etter 2030, det står selvfølgelig. Det er en del av konsesjonen som er gitt til Snøhvit Future, som en del av forholdene knyttet til det.

Når det gjelder det å realisere mer kraft i Finnmark utover dette, og også å bygge en ny infrastruktur, er det

stor interesse for det. Det er veldig mange prosjekter som er til behandling. Hensikten bak de forslagene som er fremmet, og som eventuelt får flertall her i dag, slik innstillingen foreligger, er at man skal fullføre behandlingen av de forslagene som er fremmet.

Jeg vil ikke, og det kan jo heller ikke Stortinget gjøre, forskuttere noe som helst omkring Davvi-prosjektet i den tilknytning. NVE har sagt at dette er et omstridt prosjekt.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:24:54]: Statsråden advarte i sitt innlegg mot uforutsigbarhet og det at petroleumpolitikken endres på etter at den er vedtatt. Da kan det være fristende å nevne 26. konsesjonsrunde, som har vært gjenstand for et årlig i spill i regjeringsforhandlinger – leteblokker i Barentshavet som er tatt ut i budsjettforhandlinger med SV, og mye mer. Det er veldig spesielt å se at gass i Norge er fy-fy, det skal man ikke ha noe av, men man kan sende den samme gassen til Europa, der den brennes og brukes, og det er meget ok. Jeg mener også det er riktig, men jeg sliter med å forstå hvorfor det er så negativt at vi bruker gass i Norge. Derfor ønsker jeg at statsråden skal forklare hvorfor et nytt gasskraftverk, som Fremskrittspartiet har foreslått her, er såpass ille og negativt og mer klimafiendtlig enn å bruke den samme gassen i Europa.

Statsråd Terje Aasland [13:25:57]: Jeg har aldri sagt at det er fy-fy å bruke gass i Norge, og det har heller ikke regjeringen sagt. Det er altså ingen søknader om gasskraftverk med CO₂-rensing i Norge nå, og det er jo et vesentlig forhold knyttet til det.

Jeg understreker igjen at Snøhvit Future er et vedtak som er gjort på et selvstendig grunnlag, med at det er fullt ut forsvarlig – ut fra den kraftsituasjonen som er i Finnmark nå – å knytte Snøhvit Future til nettet uten videre forbehold. Det er en vesentlig faktor.

Så til dette med forutsigbarhet og stabilitet: Når representanten sammenligner det Fremskrittspartiet er i ferd med å gjøre når det gjelder Snøhvit Future, så mangler det sidestykke, sett opp mot 26. konsesjonsrunde, leteblokker i tilknytning til utlysninger. Det Fremskrittspartiet er i ferd med å gjøre, er helt særskilt og helt unikt.

Lars Haltbrekken (SV) [13:27:16]: I store deler av sitt innlegg la statsråden vekt på at man ikke skulle bryte inngåtte kontrakter. De forslagene som SV har fremmet om å bruke gasskraft som fanger CO₂ og lagrer den, betyr ikke noe brudd med inngåtte kontrakter. Vi har selv spurt Equinor, som var i møte med energi- og miljøkomiteen om dette, og de kunne bekrefte at alt det arbeidet de gjør på Melkøya tilknyttet elektrifiseringen, også må gjøres, selv om strømmen kommer fra et gasskraftverk som fanger CO₂ og lagrer den. Da lurte jeg på

hvorfor i alle dager statsråden og regjeringen ikke vil gå inn for en sånn løsning i stedet, som ikke medfører store konflikter, og hvor man ikke risikerer brudd på samenes menneskerettigheter.

Statsråd Terje Aasland [13:28:19]: Det er ikke regjeringen som fremmer forslag om ny kraftproduksjon i dette tilfellet. Det er fullt mulig å fremme gasskraftverk med CO₂-fangst og -lagring som tilleggskraft i Finnmark, men det er altså ikke noen som har fremmet det på et kommersielt grunnlag. Jeg går ut fra at SV nå mener at det skal være på kommersielt grunnlag det eventuelt må finne sin løsning. Vi har lagt til rette for at Snøhvit Future kan få kraft fra land. Det mener vi er helt forsvarlig å gjøre ut fra den kraftsituasjonen som er der. I tillegg ønsker vi å videreutvikle mulighetene for Finnmark ved å ta i bruk oppgraderinger og utvidelser av kapasitet i eksisterende infrastruktur, samt legge til rette for ny kraftproduksjon som vil komme industri og næringsliv i Finnmark til gode. Ikke minst i Øst-Finnmark vil dette være av stor betydning.

Sofie Marhaug (R) [13:29:27]: Regjeringen er bekymret for rammevilkårene, langsiktigheten og stabiliteten til Equinor, men jeg har inntrykk av at regjeringen ikke er bekymret for rammevilkårene til andre næringer, til reindriften og andre som nå får nei fordi Melkøya og Equinor skal få ja. Det blir truet med juridiske konsekvenser ved f.eks. reversering av de vedtakene som er gjort, men det snakkes lite om de juridiske konsekvensene av de vedtakene som er gjort. Sametinget har gått til søksmål mot staten, og igjen har regjeringen og staten gått inn og støttet utbygger – som de har gjort på Fosen, i Øyfjellet, og nå med elektrifiseringen av Melkøya. De gir forhåndstiltredelse til kraftlinjer og går i gang med et kraftløfte uten å varsle Sametinget. Spørsmålet mitt er om hensynet til Equinor er viktigere enn hensynet, langsiktigheten og forutsigbarheten til alle andre næringer.

Statsråd Terje Aasland [13:30:31]: For Arbeiderparti-regjeringen er det veldig viktig at når vi først har fattet noen vedtak og gitt konsesjoner eller anledninger til å gjennomføre en utvikling, står vi faktisk ved det. At Rødt ikke er opptatt av det, kan jeg godt forstå, for det er kanskje ikke det som kjennetegner det partiet. Vi ønsker altså å stå for de vedtakene vi har gjort. Vi mener det er helt riktig. Det er helt riktig å gi Snøhvit Future den konsesjonen og den tillatelsen vi ga dem. Det betyr at man øker tidshorisonten betraktelig. Nå snakker Equinor om 2040–2050, kanskje 2060, i produksjonskapasitet på Snøhvit. Det vil være av stor betydning for Finnmark. I tillegg, uavhengig av Snøhvit Future, legger vi altså til rette for å bygge infrastruktur som jeg tror og

mener Finnmark trenger. Det er interessant å besøke Øst-Finnmark og høre om alle de prosjektene der, ikke minst Sydvaranger Gruve, som ønsker å reetablere gruvedrift og legge til rette for grønn jernmalm til det grønne skiftet. Men de mangler kraft. Nettet og kraftløftet som vi har lagt til rette for i Finnmark, er helt avgjørende for det.

Ola Elvestuen (V) [13:31:56]: Statsråden var i sitt innlegg opptatt av at man ikke må trekke tilbake gitte tillatelser. Det er Venstre enig i, selv om vi var helt uenig i det som ble gjort av Senterpartiet og Arbeiderpartiet da de faktisk ga disse tillatelsene. Men spørsmålet nå handler egentlig om de ikke gitte tillatelsene, altså det som går på kraftløft Finnmark. Det som er forunderlig med statsråden, er at han sier: Nei, man går ikke videre med et gasskraftverk med karbonfangst og -lagring, for det er ikke noen interesse for det, men samtidig engasjerer regjeringen seg tungt i et kraftløft Finnmark med alle de kontroversene som det innebærer, og man har ingen garanti for at det vil kunne komme fram tidsnok til å kunne gi nok kraft også til Melkøya. Så mitt spørsmål er: Hvorfor er statsråden så tilbakeholden med å jobbe framover med gasskraftverk med karbonfangst og -lagring?

Statsråd Terje Aasland [13:32:59]: Når det gjelder industri- og kraftløftet for Finnmark, som er uavhengig av Snøhvit Future, har jeg lyst til å understreke at det å legge til rette for at man bygger en infrastruktur som kan ta imot mer kraftproduksjon i Finnmark, er ganske avgjørende. Det har også gjort at veldig mange som sitter med planer og tanker for kraftproduksjon i Finnmark, har fremmet sine interesser gjennom de meldingene som er sendt til NVE, altså langt flere meldinger og interesser for prosjekt på vindkraftutbygging i Finnmark enn det som det reelt sett er plass til og kapasitet til i nettet. Det viser jo forskjellen. Det er ingen som har søkt om gasskraftverk med CO₂-reising, men det er stor interesse for vindkraftutbygging i Finnmark knyttet til den infrastrukturen som også nå kommer på plass, og som gjør at mulighetene i Finnmark, spesielt i Øst-Finnmark, vil styrkes betydelig gjennom det som regjeringen har lagt opp til.

Une Bastholm (MDG) [13:34:07]: Jeg synes det er verdt å merke seg hvordan regjeringen har klart å trylle fram masse penger til næringslivet og lokalbefolkningen i Finnmark når det handler om å videreføre petroleumsnæringen. Jeg tenker at dette først og fremst er en gavepakke til Equinor og handler om å kunne videreføre petroleumsnæringen i nord, bl.a. ekspansjon i Barentshavet. Så mitt spørsmål til statsråden er hvor mye

mer han forventer av ny olje- og gassutvinning i Barentshavet på grunn av elektrifisering av Melkøya.

Statsråd Terje Aasland [13:34:41]: Det som er viktig i tilknytning til Snøhvit Future, er at man forlenger levetid og får økt utvinningskapasitet. Equinor snakket før Snøhvit Future om at man mest sannsynlig ville trappe ned aktiviteten etter 2028 og utover på 2030-tallet. Nå snakker Equinor om et 2050–2060-perspektiv for driften av LNG-kapasiteten på Melkøya, altså en vesentlig forbedring, en vesentlig forskjell, noe som innebærer trygghet for arbeid, trygghet for sysselsetting, trygghet for verdiskaping og trygghet for at vi kan være en stabil, langsiktig leverandør av gass til Europa, samtidig som Snøhvit Future selvfølgelig bidrar til enorme ringvirkninger i anleggsfasen. I ettertid vil det også bidra til betydelige ringvirkninger i form av driftsfasen som vil være på Snøhvit Future.

Ja, Equinor er en av lisenshaverne. Staten, gjennom Petoro, er den andre, med 30 pst., og det er lisenshaverne som har fremmet prosjektet. Vi har gitt tillatelse, det er helt lovlig, og jeg ønsker samtidig å utvikle den fornybare energiproduksjonen i Finnmark.

Presidenten [13:35:51]: Da er replikkordskiftet avsluttet.

Ingvild Kjerkol (A) [13:36:12] (komiteens leder): Jeg vil fortsette der finnmarking og kollega Sigurd Rafalsen og energiministeren slapp.

Hammerfest LNG er Nord-Norges største industri-anlegg og sysselsetter nær 700 personer. Det skaper store verdier for Norge og gir store inntekter til staten. Snøhvit er vårt nest største gassfelt og er viktig for Norges posisjon som en pålitelig og langsiktig leverandør av gass. Snøhvit Future øker gassproduksjonen fra feltet framover, forlenger levetiden på Hammerfest LNG og kutter utslippene med 90 pst.

Da Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen 8. august 2023 godkjente planene for Snøhvit Future, tok den også opp den manglende nettkapasiteten og en anstrengt kraftsituasjon som en av de største hindringene for vekst og utvikling i Finnmark. Samtidig med at regjeringen godkjente Snøhvit Future-prosjektet, lanserte man en plan for betydelig utbygging av kraftproduksjon og nett i Finnmark. Målet med industri- og kraftløftet er å få på plass mer kraft.

Godkjenningen av Snøhvit Future-utbyggingen er et enkeltvedtak. Som vi vet, er adgangen til å trekke tilbake et slikt vedtak veldig begrenset i norsk rett. Utbyggingen er igangsatt. En vesentlig del av investeringene er allerede gjennomført. Industrielle aktører i Norge skal kunne innrette seg i tillit til de vedtak forvaltningen fatter. Det er en rettssikkerhetsgaranti. Stabile og forutsig-

bare rammevilkår er en bærebjelke i norsk petroleums-politikk, og det er avgjørende for å videreutvikle petroleumssektoren.

Vi er avhengig av at industrien for øvrig kan få fotfeste og utvikle seg i Finnmark. Derfor er mer kraft og økt nettkapasitet i Finnmark høyt prioritert av regjeringen. Aktører som vil bidra til at Finnmark får mer kraft, har krav på å få sine søknader behandlet uten ugrunnet opphold. I de urolige tidene vi lever i, må Stortinget sørge for at det er tillit til at staten Norge er forutsigbar. Derfor må også NVE behandle en søknad søker har brukt over 10 år på å arbeide fram. Vi vet at det blir bråk uansett hva slags prosjekter som skal utredes, enten det gjelder vind-, sol- eller vannkraft. Det er ikke et argument mot at staten skal opptre forutsigbart. Konesjonsprosesser skal være åpne, forståelige og forutsigbare.

Irene Ojala (PF) [13:39:26]: Det vi gjør i dag, er at vi snakker om mennesker, vi snakker om natur, og vi snakker om kultur. Dagen i dag er en thriller for befolkningen som bor i Finnmark.

Jeg har jobbet tett opp mot mange mennesker som blir berørt, og det er trist å høre at også folk som støtter Arbeiderpartiet eller har gjort det til nå, forteller at Arbeiderpartiet har tatt fra dem naturen deres, kulturen deres og alt håp for framtiden, og at de har lyst til å forlate Finnmark.

Det er også trist å snakke med reindriftsnæringen, som forteller om at unge reindriftsutøvere har mistet håpet og troen på egne framtidsmuligheter i reindriften, som jo også er en næring i tillegg til kultur. Det gjør noe med meg når jeg hører at noen i sin beste alder har tatt livet sitt fordi de har mistet framtidstroen. Dette er alvorlig.

Naturen er framtiden for våre etterkommere. Vi vet vi lever i en urolig tid, og før eller siden vil olje og gass være kun tomme brønner. Da sitter vi igjen i Finnmark med ingenting, og det vil høres.

Statsråden sier at det her vil bli kostbart å stoppe utviklingen. Da har kanskje regjeringen en plan om å tilby kompenserende løsninger til reindriften, slik de gjorde på Fosen? Det kan jo føles rimeligere, men i det lange løp vil vi stå overfor store etiske utfordringer med en sånn løsning, for med en slik planlagt økonomisk erstatningsplan setter regjeringen reindriften i en umulig situasjon. Det er litt sånn Catch-22: et dilemma med to utganger, hvor reindriften vil tape uansett. Hvis reindriftssamene fortsetter kampen mot vindindustrien i sommerbeitet, blir de beskyldt for å stanse all utviklingen i Finnmark, og hvis de tar imot penger som en økonomisk kompensasjon som staten vil gi, blir reindriften betraktet som svikere og beskyldt for at de lar seg kjøpe. På den måten gjør staten reindriftssamene til synde-

bukk, og så prøver de å gå fri selv. Det er ganske enkelt en skam.

Resultatet av denne prosessen er at flere reindriftsutøvere, og andre, som nevnt, sliter psykisk. Hadde vi som styrer Norge i dag, som sitter her på Stortinget, tort å overkjøre folkeviljen – 72 pst. av befolkningen i Finnmark – hvis vi selv ble stilt ansvarlig for de feilgrepene vi gjør og de konsekvensene det tar med seg?

For nesten nøyaktig 20 år siden var det stor festivitas her i salen, med store ord og fynd og klem, da finnmarkingene fikk sin egen lov – Finnmarksloven – som skulle gjøre oss finnmarkinger til herrer i eget hus. Hvordan gikk det med det? Vi fikk det bare på lån. Plutselig fant regjeringen ut at de har behov for de arealene selv, så de – jeg holdt på å si – driter i hva finnmarkingene mener.

Det er som nevnt ulikt syn på hvilke fordeler det er med regjeringens plan, men hvorfor lytter ikke Arbeiderpartiet til finnmarkingene? Vel, svaret har vi: 72 pst. av oss sier nei til elektrifisering av Melkøya, ifølge en meningsmåling som ble gjort like før jul. Hvorfor ble – og blir – vi ikke hørt?

Presidenten [13:42:30]: Presidenten vil anmode om at språkbruken tilpasses salen.

Marit Arnstad (Sp) [13:42:54]: Senterpartiets holdning til virksomheten på Melkøya er klar: Vi ønsker at Snøhvit Future skal fortsette. Ingen av de forslagene vi støtter i dag, hindrer det. Å si noe annet er rent misvisende og preget av ganske sterk formalisme.

Vi ønsker også å sikre folk i Finnmark og næringslivet i Finnmark rimelig strøm. De fornybare prosjektene blir ikke bygd ut raskt nok, og mange av dem er svært kontroversielle. I en slik situasjon mener vi at gasskraftverket må drives videre, med eller uten CO₂. Det er det som kan bidra til kraftsikkerheten og til rimelige strømpriser for Finnmark.

Denne saken er et eksempel på hvordan ting låser seg. Sjøl om forutsetningene endrer seg og brytes, er viljen til å ta en fot i bakken liten. Viljen til å tenke på alternative kilder til å dekke kraftbehovet for Snøhvit Future og for Finnmarks befolkning og industri, er liten, men det må skje med energi en får på plass før 2030. Da er det mest åpenbare at gasskraftverket fortsetter sin drift, og så bør en samtidig utrede gasskraft med CO₂-fangst og -lagring.

Statsråden sa i sitt innlegg at siden ingen har fremmet gasskraftløsning med CCS på kommersielt grunnlag, er det ikke noe alternativ, men Arbeiderpartiet har helt siden månelandingen og Mongstad vært opptatt av at en skal snakke – og har snakket – varmt for CCS og gasskraft med CCS. Plutselig er det liksom ikke noe alternativ i det hele tatt. Hvilket selskap skal kunne realisere CCS, om ikke Equinor skal bidra til å gjøre det? Det er

klart at Equinor er blant dem som har muskler til å gjøre det i Norge.

Det virker også etter replikkunden som om statsråden ikke ser på kraftsituasjonen i Finnmark som utfordrende i det hele tatt. Han gjentar flere ganger at en kan realisere det allikevel, sjøl om man ikke bygger ut ny fornybar kraft. Spørsmålet er hvor mye mer befolkningen og næringslivet i Nord-Norge skal betale for den strømmen, sjøl om den finnes. Det spørsmålet blir ikke besvart fra statsrådets side i dag.

Jeg har også merket meg at Høyre og Arbeiderpartiet skriver side opp og side ned i innstillingen om forutsigbarhet og det de mener er å trosse faglige råd, og at Stortinget blander seg opp i noe man ikke har noe med. Det er nesten ikke måte på formalisme. Da er det også oppsiktsvekkende at de samme partiene kaster formalismen over bord og i et felles forslag pålegger regjeringen å gå på tvers av de faglige rådene og prioriteringene fagorganet NVE har gjort når det gjelder vindkraftutbygging i Finnmark. Gjennom å fremme et sånt forslag forsvinner egentlig troverdigheten knyttet til annen argumentasjon om at man her skal følge faglige råd, eller at man ikke bør gripe inn i saken, for det å gripe inn i saken på den måten Høyre og Arbeiderpartiet her foreslår, er i alle fall å trosse faglige prioriteringer NVE har gjort.

Irene Ojala (PF) [13:46:16]: Jeg forstår at ingen av mindretallsforslagene i innstillingen, slik de foreligger, får flertall. Det er trist at vi ikke klarer å samle oss om et flertall, slik at vi kunne ha lettet livet til mange mennesker. Folk i Finnmark fortjener ikke dette. Det gir heller ikke Stortinget troverdighet hvis vi ikke imøtekommer folks ønsker.

Det er mange som i dag har levert inn mindretallsforslag. Rødt og Pasientfokus har, som det ble nevnt tidligere, lagt fram et forslag i lag, og vi har også et forslag sammen med Christian Tybring-Gjedde.

Noen mener forslagene som er fremmet av Rødt, Pasientfokus og Christian Tybring-Gjedde, er for direkte. Andre problematiserer at forslagene kan tolkes i ulike retninger, men det er faktisk ikke noen andre forslag om å stoppe elektrifiseringen og ta hensyn til folkeviljen. Nå er det kommet flere forslag, så jeg forstår at det kan bli flertall for et av dem.

Vi tester nå direkte forslag som er uten krummelurer. Det er det som er bakgrunnen for forslagene våre. De skulle være sånn at folk her skulle skjønne hva vi skulle stemme over, og folk hjemme skulle forstå at vi har stilt riktige spørsmål. Nå er det opp til alle her på Stortinget. Også folk som sier de er mot elektrifisering, må vise at de faktisk er det.

Som man ser, har forslagene vi har fremmet, en prosessuell formulering som gir regjeringen ansvar for å

løse problemene som regjeringen selv har skapt. Det er regjeringen som må komme tilbake til Stortinget med ulike forslag til løsning, som vi så får til behandling.

Senterpartiet gjorde et feilgrep da de i 2023 så bort fra eget landsmøtevedtak og folkeflertallet i Finnmark. Sammen med Arbeiderpartiet skapte de de problemene vi i dag prøver å rydde opp i, men jeg synes det er prisverdig at Senterpartiet ønsker å rydde opp. Jeg håper at Senterpartiet bl.a. stemmer for forslagene som Rødt, Pasientfokus og Christian Tybring-Gjedde har lagt fram.

Det er Stortingets oppgave å styre retningen for regjeringen. Når feil gjøres, må vi strekke oss ekstra langt, slik at vi kan rette det opp. Derfor utfordrer jeg også Fremskrittspartiet til å støtte de to løse forslagene vi har lagt på bordet. Jeg vil også si at Pasientfokus støtter alle gode forslag som kan gjøre at vi vinner fram for befolkningen i Finnmark. Stå på, Finnmark!

Geir Adelsten Iversen (Sp) [13:49:01]: Hvorfor driver jeg på med politikk? Jo, for å sikre framtiden for mine etterkommere. Hvorfor bor jeg i Finnmark? Jo, på grunn av naturen, folkene, alle mulighetene vi har for friluftsliv, fortsatt rent hav og mye fisk.

Vi mangler mer arbeid i Finnmark, og vi mangler flere folk. Mye positivt har skjedd med tilrettelegging for nedskrivning av studielån, gratis barnehage og så videre, men de ressursene vi har, hentes bare ut fra Finnmark, og andre beriker seg på dem.

Jeg ønsker meg at all fisk som fiskes rundt Finnmark, skal produseres i Finnmark. Jeg ønsker meg tilbake til de helårige arbeidsplassene på land, med ferdigprodusert fisk og ferdigprodusert kjøtt som pakkes og selges til hele verden for gode priser. Da får vi utvikling, og vi får folk i arbeid.

Hva får vi nå? Jo, det vi får, er det knapt noen som vil ha: en industrialisering av naturen og havvindprosjekter som kommer i konflikt med de fleste i Finnmark. En elektrifisering vil støvsuge Nord-Norge for kraft og føre til dramatisk høye strømpriser. Det umuliggjør mine drømmer om å skape mer liv i Finnmark på de fornybare ressursene våre, flere arbeidsplasser, mer produktutvikling, mindre folk på Nav og flere som vil flytte til Finnmark. Alt henger sammen, og derfor sier jeg det jeg sier.

Jeg har hatt samtaler med samiske organisasjoner som sier at de er slitne etter alt som har skjedd. Fosen-saken var meget krevende og sår, og det er fortsatt ikke helt ro i saken, og så kommer dette. Folk er altså slitne. Hva er de slitne av? Jo, av at folk ikke blir hørt, og at ting bare blir bestemt over hodet på dem. I Finnmark har vi i tillegg hatt tvangssammenslåing, vi har mistet mye folk, og vi føler at den satsingen som blir gjort, ikke samsvarer med det vi ønsker.

Jeg var i Alta i går, og der var det en klok mann som sa: Når utviklingen stopper, har vi et stort problem. Fylkesordføreren ønsker seg 100 000 innbyggere i Finnmark, men hvis man bombarderer Finnmark med vindmøller, tror jeg aldri vi blir 100 000 innbyggere. Den dagen vi ikke kommer oss ut i naturen, kan jeg like godt sitte på kafé i Oslo. Naturen er så viktig for Finnmarks befolkning.

Mannen som sa dette, har en fortid som statssekretær for Fremskrittspartiet.

Hege Bae Nyholt (R) [13:52:23]: Til presidenten og tilhørerne på galleriet: Den 11. oktober 2021 slo Høyesterett fast at utbyggingen av Storheia og Roan vindkraftverk på Fosen krenker reindriftssamenes rett til kulturutøvelse etter FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27.

Konsesjonen på Fosen ble dermed kjent ugyldig. Vi var mange som jublet den dagen. Jeg og Rødt trodde dommen skulle få umiddelbare konsekvenser, men det fikk den ikke. Først nektet regjeringen å si unnskyld, så tvang staten partene til mekling. Og hvor står vi nå? Vindturbinene snurrer fortsatt, mens løftet om tilleggsbeite for reindriften fortsatt er i det blå.

Hvorfor snakker jeg om Fosen? Jeg kommer fra Trøndelag, og jeg vet at det holder med én Fosen-dom. At vi har krenket menneskerettighetene én gang, betyr ikke at det er greit å gjøre det igjen. Dommen har vist oss en svakhet ved det norske rettssystemet. Selv om Høyesterett slår klart og tydelig fast at menneskerettighetene har blitt krenket, nøler den utøvende makt, regjeringen, med å følge opp.

I stedet fikk næringsinteressene til vindindustrien forrang. Nå skjer det igjen, akkurat nå. I Finnmark skal vindindustrien nok en gang få trumfe reindriftens interesser. Dette skjer på grunn av regjeringens hodeløse vedtak om å elektrifisere Melkøya ved hjelp av vindkraft. Atter en gang er reinbeiteområder truet, og de trues fra mange kanter: gruvedrift, veiutbygging, hytteutbygging og så videre. Det er allikevel ingen tvil om at det såkalte kraftløftet regjeringen har lansert for Finnmark, vil stå i en særstilling.

Jeg snakket med en samisk reindriftsbonde i Nord-Trøndelag som sa til meg: Jeg er ekspert på rein, ikke på juss.

Jeg trodde ikke vi skulle få oppleve dette på nytt etter at Høyesterett var så klar og tydelig om Fosen-saken i 2021, men nå står vi her igjen, mange år etterpå, og risikerer Fosen 2, 3, 4, 5 osv.

Rødt vil innstendig be alle partiene om å følge opp menneskerettighetene i praksis. Jeg viser særlig til forslag nr. 16, fra Rødt og SV, om å stanse behandlingen av vindkraftsøknader knyttet til kraft- og industriløftet for

Finnmark. Reindriften forsvinner hvis staten bygger ned selve grunnlaget for den – reinbeiteområdet. Melkøya vil stå som en dyster påminnelse om en næring som forsvant, hvis ikke Stortinget klarer å snu i tide.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [13:55:12]: Dette er en krevende sak. Personlig er jeg imot elektrifisering, men jeg vil ikke i dag være med på å stoppe et prosjekt som har fått godkjent utbyggingsplanen. Dette ville ha introdusert politisk risiko og undergravd den langsiktige verdien av våre energiresurser. Videre er det neppe dekning for dette i regelverket. Jeg mener det er viktig at vi fortsetter å føre en langsiktig og forutsigbar petroleumpolitikk, noe som har vært vårt varemerke gjennom mange tiår. I en urolig verden blir dette enda viktigere, både for å tiltrekke oss fremtidige investorer og for å signalisere at vi er en stødig, langsiktig leverandør av gass til Europa og det globale markedet.

Jeg vil understreke at det ville ha vært en kostnad å trekke tilbake tillatelser som allerede er gitt, en kostnad som ikke bare er knyttet til Snøhvit-prosjektet, men også til fremtidige prosjekter. Denne kostnaden er det først og fremst den norske staten som må betale, gjennom skattesystemet, og det vil ikke jeg være med på.

Snøhvit Future vil legge beslag på mye kraft, og det synes urealistisk at regjeringens kraftløft for Finnmark innfris. Jeg mener derfor at regjeringen må komme tilbake til Stortinget med alternativer til elektrifisering av Melkøya, og det forslaget er jeg med på å fremme. Vi må ikke stille oss slik at det blir kraftmangel i regionen på grunn av elektrifisering av Melkøya. Jeg mener at vi må legge til grunn en effektiv utnyttelse av eksisterende gassanlegg på Melkøya, også utover 2033. Utnyttelse av ressursene i Snøhvit-feltet vil kunne bidra til stabile priser i et langsiktig perspektiv. Det er et paradoks at vi kan sende gassen fra Melkøya til Europa og verden, men ikke kan bruke gassen til kraft på Snøhvit-feltet eller i regionen. Her har vi skapt oss selv et problem. Vi sitter på en gedigen gassressurs og ser etter alternative og kostbare løsninger.

Den høye CO₂-avgiften på sokkelen gjør at operatøren har råd til å betale en mye høyere pris for kraften enn landets innbyggere. Dette gjør elektrifisering isolert sett lønnsomt for feltene, men det skaper en ubalanse i markedet. Knappe strømrressurser kanaliseres fra land til sokkelen. Det er ikke bærekraftig, og jeg ønsker en effektiv allokering av strømrressursene våre.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:57:38]: Denne saken er et stjerneeksempel på hvordan man starter i feil ende. Her starter man med å elektrifisere Melkøya, og så skal man finne kraft i ettertid. Enkelte vil kanskje hevde at det er totalt kaos uten like, skapt av Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Det er lagt til grunn et kraftløft, som

skal hente inn kraft innen 2030. Det er allerede utsatt til 2032. Når man ser at kraftlinjen fra Balsfjord til Skaidi tok nesten 30 år å realisere, og tror at det skal være realistisk å få dette på plass gjennom det tetteste reinbeiteområdet i Norge på fem år, er det helt urealistisk, sett med mine øyne. Når man i tillegg har Fosen-dommen og setter den i perspektiv, kan man se hvilke utfordringer det er her. Statsråden sier at det vil bli kostbart dersom vi stopper dette prosjektet. Ja, det er kostbart å gjøre tabber og feil. Det bruker som oftest å være veldig kostbart. Ser man på Nettavisens spørreundersøkelse i dag, sier 80 pst. at de mener Stortinget må stoppe elektrifiseringen av Melkøya, så vi har en regjering som i stor grad er i utakt med ikke bare innbyggerne i Finnmark, men også innbyggerne i hele landet.

Det har vært jobbet rimelig tett og godt i løpet av helgen og fram til i dag med å prøve å sikre og samle et flertall. Vi har fremmet forslag som imøtegår andre partier, og vi kommer også til å stemme for andre forslag for å prøve å få flertall. Når det gjelder forslagene som Ojala nevnte, forslagene nr. 22 og 23, kommer Fremskrittspartiet til å støtte de forslagene i et forsøk på å kunne samle et flertall i Stortinget. Vi ønsker primært at vi får støtte for våre forslag, for vi mener det er det beste, men alternativt kan vi gjerne stemme for andre forslag dersom vi kanskje lander på noenlunde samme resultat som vi ville ha gjort med våre. Jeg vil oppfordre alle i salen til å tenke seg om når man i kveld skal stemme i denne saken. Stem for et forslag som gjør at vi får sett på alternativ kraft, så vi kan bruke kraften i Finnmark til å utvikle arbeidsplasser og unngår å teppebombe Finnmarksvidda med vindmøller.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [14:01:00]: «Krafttak for Finnmark» blei lansert med brask og bram i valkampen i 2023. Men er det rett av staten, og kva gjer det med tilliten mellom staten og befolkninga i Finnmark å presse gjennom store konsesjonar til vindkraftutbygging i desse siste, store, samanhengjande naturområda i Finnmark – Europas siste villmark?

Reinbeiteområda i Finnmark har storslått natur og beitelandskap, men det er ikkje ledig areal, det er ikkje ledige ressursar. Arealet er i bruk og er fundamentet for ei næring basert på å hauste verdiane som ligg i beite- og naturbruk. Reindrift er ekstensiv og arealkrevjande matproduksjon, ja, som kanskje ikkje gjev kortsiktig profitt slik som gassindustrien, men målt i eit tusenårsperspektiv: Kva er verdien då?

Samisk kultur og levemåte truar industrialisering av landskap som fylgje av elektrifisering av Melkøya. Det var ikkje pengane, men trusselen mot kultur og levemåte som tippa Fosen-saka i reindriftsutøvarane sin favør.

I mars 2024 stilte eg spørsmål om Krafttak for Finnmark og elektrifisering av Melkøya var testa opp mot Fosen-dommen og samiske reindriftsrettar. Svaret eg fekk, var at her var alt i orden, vi har lært. Det blei svara frå statsråden at «reindriftens interesser skal ivaretas slik at de kan bygge vidare på næringen sin i et generasjonsperspektiv». Dette er alvorleg.

Tre månader seinare varsla Sametinget at dei gjekk til sak mot staten fordi dei meiner det ikkje er tilstrekkeleg utgreidd eller konsultert, og at dei ordinære reglane for sakshandsaming og konsultasjonsplikt er brotne. Sametinget meiner det handlar om rettstryggleiken for deira næringsareal. Kampen om areala og naturressursane hardnar til som følgje av slike enorme arealinngrep. Er det føreseieleleg?

Kva gjer dette med landet og særleg folka som skal stå i desse prosessane – i det året vi skulle starte på forsoningsprosessen etter at sannings- og forsoningsrapporten kom – lokalsamfunna som blir splitta mellom tradisjonell næring og lovnader om vekst og utvikling og stabil kraft? I tre år har turbinane på Haramsfjellet, den konsesjonen som eg kjempa mot i mi tid, stått der, og no held dei på å dette frå kvarandre.

Mitt klare syn er at av omsyn til å bevare tilliten i det norske samfunnet og næringsgrunnlaget for dei som driv næring på natur i Finnmark, må ein velje ei anna løysing enn ho som ligg føre.

Ingrid Fiskaa hadde igjen teke over presidentplassen.

Statsråd Terje Aasland [14:04:32]: Dette er en noe underlig debatt, etter min oppfatning. For det første har Snøhvit Future fått tillatelser på et eget selvstendig grunnlag ut fra det som er kraftsituasjonen i Finnmark. Kraftsituasjonen i NO4 viser, ut fra NVEs kortsiktige markedskraftanalyse, et overskudd på 9 TWh i 2029. Til sammenligning har hele det sørlige Norge et beregnet overskudd på 6 TWh i 2029. Snøhvit Future omfatter et forbruk på om lag 2,8 TWh.

Det å bruke ord som at man «støvsuger Nord-Norge for strøm» for å elektrifisere Melkøya, blir ikke riktig. Jeg synes det er litt betimelig at man bruker sånne uttrykk også i en situasjon hvor det handler om forutsigbarhet og stabilitet knyttet til en av våre desidert viktigste næringer. Det er altså et vedtak som er gjort på et selvstendig grunnlag.

Industri- og kraftløftet for Finnmark handler først og fremst om å bygge infrastruktur som kan bære framtidige investeringer, ikke minst i Øst-Finnmark. Jeg har ikke hørt veldig mange her ta til orde for at man skal stoppe planlegging og utvikling av en bedre og sterkere infrastruktur i Finnmark, opp mot Varangerbotn og Kirkenes. Det har jeg ikke hørt, men er det det man mener,

ville det vært greit å høre hvilke partier som faktisk ønsker å – skal vi si – ruinere framtidsmulighetene i Finnmark.

Det er ganske sterkt å oppleve på besøk i Øst-Finnmark at det f.eks. er næringsprosjekter og industriprosjekter man ønsker å utvikle, men som det er totalt umulig å realisere slik situasjonen er med den infrastrukturen som ligger til grunn i dag.

Sydvaranger Gruve har jeg brukt som eksempel mange ganger. Jeg synes det er et veldig betegnende og godt eksempel. Man ønsker å starte opp Sydvaranger Gruve, levere grønn jernmalm til det grønne skiftet og elektrifisere produksjonen ved Sydvaranger Gruve. Det kan gi arbeidsplasser til 500 nye arbeidstakere. Det er et ganske betydelig prosjekt, og det understrekes at det vil være helårs arbeidsplasser. Det vil skape ringvirkninger i en region som ikke har så veldig mange muligheter, men som har de unike mulighetene de har. Ved å si nei til, eller ved alternativer til, det som handler om industri- og kraftløftet, blir de prosjektene eliminert, og det i en tid hvor vi virkelig trenger å skape aktivitet i den delen av landet vårt, ikke minst med tanke på det sikkerhetspolitiske aspektet. Det er også noe av grunnlaget for at regjeringen har sagt at ledningen fra Lebesby til Varangerbotn har stor sikkerhetspolitisk betydning.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:08:01]: Fremskrittspartiet har hele veien vært imot elektrifisering av Melkøya. Det har vi jobbet imot over tid, og vi står her i dag og er fremdeles imot. Vi søker de flertall vi kan for å stoppe elektrifiseringen av Melkøya, og det er ikke på bakgrunn av det jeg hører de fleste her er oppe og snakker om – bekymringer for reindriftssamer og den type ting. Det sier jeg som nordlending, og det gjelder alle nordlendinger, i hele prisområdet Nordland, Troms og Finnmark, som er forespeilet en radikal økning i strømprisen dersom man gjennomfører prosjektet, samtidig som man selvfølgelig heller ikke får realisert den kraften, fordi den kommer til å bli stoppet av de samme reindriftssamene som vi er inne på. Da er vi i en helt håpløs situasjon.

Regnestykkene som er foretatt av bl.a. Stiftelsen European Green Table, viser at det vil føre til økte energikostnader for folk i Nordland, Troms og Finnmark i størrelsesordenen 5,6 mill. kr fra 2030. Hvis man regner det om og fordeler, vil det si en økning i strømutfgifter per år for en gjennomsnittlig husholdning på rundt 34 000 kr. Det er dramatiske tall, og det er derfor vi er imot dette. Det er derfor vi ønsker å stoppe det, for det er en hemsko for all utvikling og vekst som kommer til å skje – og som skal skje – i Nord-Norge i årene som kommer. Man legger beslag på elektrisitet samtidig som man ikke bygger

opp den elektrisiteten som trengs. Det er en håpløs situasjon.

Da framstår det veldig rart å lytte til olje- og energiministeren, som var oppe og prøvde å skape et bilde av en annen situasjon, for jeg lurte på hvem Aasland snakker med når han reiser rundt i Nord-Norge. Er det sjømatbedriftene, som ikke får realisert arbeidsplasser, og som ikke får bygd ut og utviklet sine lokalsamfunn fordi man mangler elektrisitet fordi alle disse grønne prosjektene står og tar kapasitet – enten det er snakk om såkalt grønt hydrogen, ammoniakk, eller elektrifiseringen av Melkøya? Batterifabrikker kunne vi også tatt med nå. De går da på dunken, de fleste av dem.

Dette illustrerer problemet. Man har en teori og et ønske om å gjennomføre noe, uten at man har sett konsekvensene av det. Det er derfor Stortinget i dag bør trekke i nødbremsen og si nei til elektrifisering av Melkøya.

Mímir Kristjánsson (R) [14:11:06]: Akkurat som i prisområdet NO2, som jeg kommer fra, er det et stort kraftoverskudd i prisområdet for Nord-Norge, NO4. Både i Rogaland og i Nord-Norge har vi store kraftoverskudd, men forskjellen er at i motsetning til i Rogaland har de store kraftoverskuddene gitt lave priser for bedrifter og strømkunder i nord. De siste årene har vi rogalendinger lært – på den vanskelige måten – at det ikke er noen sammenheng mellom et stort overskudd i kraftproduksjon og stabile, lave priser for verken næringsliv eller husholdninger.

Med elektrifisering av Melkøya vil tiden med lavere strømpriser i nord gå mot slutten, og hvis ikke alle gode krefter i denne salen klarer å sette kjepphestene sine på stallen og samle seg om noe som kan stoppe dette prosjektet, da ender vi opp med et kraftsluk som sluker veldig mye av strømmen i Finnmark. Hvem er det som presser på? Hvem er det som tjener på at man skal elektrifisere Melkøya? Jo, det kalles et klimaprojekt, men det er jo utelukkende for å øke olje- og gassutvinningen i Barentshavet, for å videreføre og forlenge olje- og gassalderen, at dette skal gjøres. Melkøya kommer til å bruke 80 pst. av all vannkraftkapasitet i Troms og Finnmark. Det er årlig like mye som fem Alta-kraftverk, og sånn kommer det nok til å forbli, uansett hvor mange vindturbiner regjeringen ser for seg å rasere finnmarksnaturen med.

Jeg skal fortelle dere en hemmelighet fra Rogaland som jeg også har lært de siste årene: Samtidig som at vi har fått hver femte vindturbin i Norge, har det ikke gitt rogalendingene lavere strømpriser. Det har gitt rogalendingene høyere strømpriser – landets høyeste strømpriser. Så ideen om at man skal løse dette problemet ved å bygge ut masse vindkraft, ja, det går på bekostning av na-

tur, men jeg tror heller ikke på at det vil gi billige og stabile priser i nord.

Investeringene i elektrifiseringen av Melkøya er allerede i gang, og takket være de oljeskattepakken som denne sal har vedtatt, og som bl.a. Fremskrittspartiet – for å nevne dem – har vært med på å gjøre så gunstige som mulig, er dette i praksis en enorm subsidiering fra skattebetalerne av vår aller mest lønnsomme og rikeste næring. Mens olje- og gassnæringen får store subsidier for å elektrifisere olje- og gassfelt fra land – og har fått det gjennom flere år – får alt annet næringsliv regningen i form av høyere strømregninger i framtiden.

Melkøya er et naturødeleggende prosjekt, det er et klimafiendtlig prosjekt, og det er et næringsfiendtlig prosjekt som det er gode grunner til at store deler av befolkningen i Finnmark er imot, for det vil sende strømprisene – for alle andre enn Equinor – til himmels.

Ola Elvestuen (V) [14:14:28]: Jeg synes begeistringen fra statsråden for kraftløftet, som 72 pst. av finnmarkinger er imot, er rart. Man framstiller dette som et løft for Finnmark og for næringsutvikling, samtidig som vi vet det vil få stor motstand, både på grunn av de naturødeleggelsene og naturinngrepene det vil innebære, og fordi det kommer til å gå ut over reindriften. Hva Fosen-dommen kommer til å innebære også i Finnmark, tror jeg ikke regjeringen har tatt inn over seg. Det tror jeg også er uavklart, så der vil det være mye som vil kunne holde det tilbake. Det er uansett ingenting som tyder på at dette vil kunne komme tidsnok til at det kan dekke behovet man får på Melkøya. Da blir spørsmålet om det statsråden egentlig sier, er at man får hente ut kraft fra Finnmark, og så er det markedet som sådan som håndterer det, med de prisøkningene det innebærer.

Det statsråden også sier, er at det ikke er noen privat interesse for gasskraft med karbonfangst og lagring, men det er det jo. Ocean Power og andre har nettopp sett på hvordan man kan få inn flytende gasskraft med karbonfangst og lagring. Jeg vil hevde at det for det første vil komme raskere, det vil koste mindre å få det på plass, og det er et bedre klimatiltak. Det er et bedre klimatiltak fordi det kutter utslippene på Melkøya, men det er også et bedre klimatiltak fordi det faktisk vil kunne gjøre at får man ny fornybar energi, vil det – som statsråden sier – kunne brukes til andre klimatiltak, eller det vil kunne brukes til næringsutvikling.

Sannheten er nå at uten et gasskraftverk med karbonfangst og lagring som dekker opp det ekstra kraftbehovet Melkøya og kraft fra land gir, vil ny fornybar energi kun gå til det behovet Equinor har. Det vil ikke være nok til annen ny næringsutvikling. Resonnementet fra regjeringen henger ikke sammen. Det henger ikke sammen med hensyn til å være et klimatiltak, som man hev-

der, det henger ikke sammen med hensyn til at dette er noe man ønsker også for en næringsutvikling som ikke er der, og det henger ikke sammen med hensyn til den framdriften vi trenger for å dekke opp det kraftbehovet som vil være i Finnmark, og som vi trenger å få på plass før 2030. Det dette viser, er at kampen for gasskraft med karbonfangst og lagring kommer til å fortsette. Dette er ikke avgjort med denne debatten vi har i dag.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [14:17:44]: Det er behov for å rydde i debatten.

Det snakkes om teppelegging og bombardering med vindkraft. Det er feil. 0,2 pst. av arealet i Finnmark vil kunne bli utbygd dersom nettet skal fylles med kraft fra fornybar produksjon fra vindmøller. Det er altså cornerflagget på en fotballbane som vi velger å bruke til fornybar kraftproduksjon. Det må vi også huske på når vi har debattene her i Stortinget.

Det er også snakk om forutsigbarhet for annet næringsliv. Forutsigbarhet handler om at man har et marked. Det handler om at man har store drivere som genererer aktivitet, og som er med på å skape etterspørsel. Kimek i Sør-Varanger leverer til olje- og gassvirksomheten i Hammerfest. Det er fordi den er der – hvis ikke hadde de ikke hatt et marked da markedet mot Russland falt ut. Aktivitet avler aktivitet.

Norsk energipolitikk og norsk energiutbygging er underlagt sterkt regulerte prosesser som ivaretar de ulike hensynene, og som sikrer at alle interesser blir hørt, også nå, gjennom konsultasjonsloven. Det norske systemet sikrer også at verdier ligger igjen der de skapes. Dette har man styrket i denne perioden gjennom økning av produksjonsavgiften. Vi har også styrket behandlingen gjennom innføring av plan- og bygningsloven.

Jeg vil også si, som finnmarking som har lyst på en framtid i nord – og som også har barn som skal ha en framtid i nord – at jeg føler meg lyttet til når våre forhold blir tatt om at vi skal ha mer kraftproduksjon før elektrifisering av Melkøya tar til. Gjennom utbygging av kritisk infrastruktur legger vi grunnlaget for industri også etter at oljealderen er over. Sydvaranger Gruve, som også statsråden var inne på, kan få tilgang til kraftnett som man trenger for å skape en framtidsrettet utvinning av mineraler i Sør-Varanger.

For å bevare befolkningen i Finnmark trenger vi alle med, og vi trenger flere drivere, ikke færre. Vedtaket som er gjort i kraft- og industriløftet for Finnmark, er et godt vedtak som vil stå seg inn i framtiden.

Marius Arion Nilsen (FrP) [14:20:19]: Dette er ikke den siste elektrifiseringssaken vi kommer til å diskutere her i Stortinget. Politikken som føres på dette huset, med særhøye krav om utslippskutt, kommer til å medføre mange flere slike tiltak. Det samme gjelder den

klimapolitikken som føres, som vil gi et enormt kraft- og nettinvesteringsbehov. I tillegg ser vi flere steder at annen næringsutvikling fortrenses, noe man er bekymret for oppe i Finnmark. Man har hatt mange eksempler på at små og mellomstore bedrifter ikke har fått tilgang på kraft. En ting er kraft generelt, men også regulerbar balansekraft vil det bli en mindre andel av i energimiksen hvis regjeringen får igjennom kraftløftet sitt for en stor utbygging av vindkraft i regionen.

Miljødirektoratet estimerer at det behøves 34 TWh ekstra for å nå 55 pst.-målet innen 2030, og Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE, og Reguleringsmyndigheten for energi, RME, anslår et investeringsbehov på 170 mrd. kr fram mot 2030 for oppgradering av nett og erstatning av enkelte linjer. Dette er bare starten, for behovet kommer til å øke såfram flere slike prosjekter går igjennom og de høye kravene opprettholdes. Det er grunnen til at Fremskrittspartiet er imot dette. Vi mener det er negativt for utviklingen og meget kostbart, og vi mener det er feil å bruke så mye penger på kostbar symbolpolitikk som flytter utslipp.

Vi kommer til å støtte forslagene nr. 22 og 23, fra bl.a. Rødt, som representanten Strifeldt allerede har nevnt. Vi aksepterer også SVs forslag til endring i forslagene nr. 26 og 27, med tillegget om at det legges fram en sak for Stortinget.

Sofie Marhaug (R) [14:22:35]: Det er blitt snakket mye om forutsigbarhet i dag, og da spør jeg: forutsigbarhet for hvem? Det er blitt snakket om at vi lever i urolige tider. Da spør jeg: Hvem er det som lever i urolige tider? Svarene jeg har på de spørsmålene, er at det er befolkningen i Finnmark, at det er reindriften i Finnmark, at det er alle andre næringer enn Equinor i Finnmark som lever i urolige tider, som ikke opplever forutsigbarhet, og som ikke har langsiktige, gode rammevilkår når man bestemmer seg for at en aktør som Equinor skal få lov til å støvsuge landsdelen for kraft.

Hvis statsråd Aasland er bekymret for ordbruken fra denne talerstolen, vil jeg be statsråd Aasland om å ta en god og grundig titt i speilet og se på seg selv. Han har stått på denne talerstolen i dag og anklaget partier som Rødt for å ville ruinere Øst-Finnmark fordi vi er imot kraftløftet i Finnmark. Det er helt greit for meg med en blomstrende språkbruk. Jeg er faktisk tilhenger av det, men det kan ikke være én lov for Loke og en annen for Tor.

Til argumentene om Øst-Finnmark, som er det statsråden trekker fram gang på gang, vil jeg si at det er veldig rart, for hvis det var Øst-Finnmark statsråden og Arbeiderpartiet var opptatt av, kunne man begynt med nettoppgradering i Øst-Finnmark. Det er jo ikke det regjeringen har gjort. Regjeringen har startet med Skaidi-Hammerfest fordi dette er et prosjekt som først og

fremst handler om å elektrifisere Melkøya. Det handler ikke om å forbedre nettet i Øst-Finnmark. Det kunne regjeringen gjort helt på egen fjøl, hvis det var det som gjaldt. Å se på naturvennlige, gode løsninger der er ikke meg imot, men det er jo ikke det dette handler om. Dette handler om å elektrifisere Melkøya med kraft fra land. Det handler om å bygge ut masse vindkraft i hele Finnmark for å grønnvaske Equinor.

Gjennom denne debatten har det kommet fram at mange partier er villig til å støtte forslaget fra Pasientfokus, Rødt og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, forslag nr. 23. Det er veldig gledelig. Jeg vil oppfordre de partiene som ennå ikke har bestemt seg for det – f.eks. MDG eller Venstre, som ikke har sagt noe om det fra talerstolen – om å støtte det forslaget, for jeg tror at det er det som kan få flertall i dag. Rødt kommer som sagt til å støtte alle andre løse forslag som er fremmet her i dag, i håp om faktisk å danne et flertall.

Jeg er redd for at vi svekker tilliten til politikken hvis det flertallet som finnes på Stortinget, ikke blir brukt i denne saken. Jeg er redd for at vi allerede har svekket tilliten til politikerne i Norge med det vedtaket regjeringen gjorde på tross av at Senterpartiet hadde et landsmøtevedtak imot.

Bjørnar Moxnes (R) [14:25:57]: Dette prosjektet innebærer milliarder av skatte kroner i subsidier, kraftunderskudd i Finnmark, skyhøye strømpriser, massive inngrep i naturen og et ekstremt konfliktnivå med reindriften – alt dette for å grønnvaske Equinors fossilgasseksport uten at utslippene faktisk kuttes.

La oss ta det i tur og orden.

For det første støvsuger man Finnmark for kraft. Melkøya vil sluke strøm tilsvarende hele Finnmarks strømforbruk. Da vil strømprisene gå i taket. Dette er, fra Arbeiderpartiets side, med vitende og vilje å styre Finnmark mot kraftunderskudd.

For det andre er det massiv nedbygging av natur og konflikt med reindriften. For å kompensere for dette kraftsluket skal det presses gjennom massiv vindkraft på land. Hvis dette blir noe av, vil Fosen-konflikten framstå som en mild bris.

For det tredje flytter man utslipp framfor å kutte dem. Klimagevinsten ved elektrifisering er tilnærmet null. Gassen som ikke lenger lager strøm på Melkøya, vil i stedet bli solgt til Europa og så brent opp der. Det gir ikke mindre klimagassutslipp, det gjør det jo ikke, men det sminker våre egne klimagassutslippstall.

For det fjerde truer strømsluket annen verdiskaping. I Alta er strømprisene lave, og de har nok av strøm, men siden Statnett har lovt bort strømmen til Melkøya, må altså næringssjefen i Alta takke nei til hundrevis av nye arbeidsplasser.

For det femte settes forurenseren på gullstol. Mens det vanligvis er forurenseren som betaler, blir det stikk motsatt her. Forurenseren Equinor betaler ikke, men bæres i stedet på gullstol av Arbeiderpartiet og Høyre, og regningen sendes til befolkningen i Finnmark.

En bedre løsning er å pålegge Equinor karbonfangst og lagring, men det blir for dyrt, sier Equinor. Hva gjør statsråden og Arbeiderpartiet da? Jo, de logrer for Equinor – de sluker alt fra Equinor og tar det for god fisk. Det er et kroneksempel på fenomenet «wag the dog» når statens eget selskap overstyrer staten ved statsråden og Arbeiderpartiet.

I sum fører dette til milliarder av skatte kroner, kraftunderskudd, økte strømpriser i nord og trusler mot reindriften for å pynte på Norges klimaregnskap.

Det finnes forslag som kan samle flertall. La oss legge vekk prestisjen og stanse galskapen fra Arbeiderpartiet, og stemme for forslag som forener flertall i Stortinget.

Lars Haltbrekken (SV) [14:29:21]: Stortinget kunne i dag ha avsluttet denne saken med å peke på det som er det eneste realistiske alternativet til regjeringens planer om elektrifisering av Melkøya. Det er et gasskraftverk som fanger CO₂-utslippet og lagrer det. De kostnadsanslagene som Fremskrittspartiet har operert med i media de siste dagene – 40 mrd. kr – er tatt ut av løse lufta og er ikke i samsvar med det selskapene som planlegger dette, har sagt.

Vi kunne i dag ha instruert regjeringen om å be Equinor sikre at det blir bygd et flytende gasskraftverk som fanger CO₂ og lagrer det på utsiden av Melkøya. Da ville vi ha unngått store konflikter knyttet til nedbygging av natur og med tanke på samiske rettigheter.

Så hører vi fra Fremskrittspartiet at det er klimapolitikken som er problemet. Nei, det er ikke det, det er bl.a. Fremskrittspartiets manglende interesse for å satse på norsk industri og omstilling i årene framover. For hva er det Fremskrittspartiet ønsker? I klimapolitikken ønsker de gjennom kjøp av kvoter å sende norske skatte kroner ut av landet for å omstille industrien i andre land og gi dem et kraftig konkurransefortrinn på bekostning av vår egen industri.

Jeg har lyst til å dra en historisk parallell. På 1970- og 1980-tallet slåss vi for å rense de giftige utslippene fra aluminiums- og ferrosilisium-industrien i Norge. Det ble stilt krav om rensing av disse utslippene, og vi har i dag noe av den reneste industrien i verden. Jeg er sikker på at dersom kvotesystemet hadde vært oppfunnet på 1970- og 1980-tallet, hadde Fremskrittspartiet kommet til å slåss for at vi i stedet skulle rense utslippene i andre land framfor i vårt eget. Hva ville det ha ført til for norsk industri? Det ville ført til store ulemper og også store vansker i dagens situasjon. Nå har vi muligheten til å ut-

vikle et nytt industrieventyr i Norge ved å ta i bruk gasskraft som fanger CO₂ og lagrer det. Jeg håper at partiene som har sagt at de er imot dette, legger sine prinsipper til side og i stedet sørger for at vi kan få utviklet norsk industri.

Marie Sneve Martinussen (R) [14:32:35]: Spørsmålet er egentlig ganske enkelt og rett fram: Skal vi anlegge en rekke vindindustrianlegg i reindriftsområder i Finnmark for å forlenge produksjonen av fossil energi fra sårbare havområder i Barentshavet, eller skal vi ikke? Det er det Melkøya-saken handler om. Tidligere har jeg vært vant til et forurensere-betaler-prinsipp, men med det såkalte kraft- og industriløftet for Finnmark har dette prinsippet bli snudd helt på hodet, og vi har heller fått et Finnmark-betaler-prinsipp. Dette undergraver norsk klimapolitikk og skyver kostnadene for utslippskuttene over på Finnmarks befolkning og natur. For helt uavhengig av om regjeringen lykkes med å industrialisere store deler av finnmarksnaturen med utbygging av vindturbiner eller ikke, styrer man altså mot en kraftkrise. Man skal bruke 3,6 TWh på Melkøya-anlegget – det er 80 pst. av all vannkraftproduksjon i Troms og Finnmark – men vi vet at det ikke blåser bestandig. Det betyr at i perioder med lite vind vil det uansett bli skyhøye strømpriser i regionen. Det vil ikke være mulig å utvikle noe annet næringsliv i området i en sånn situasjon. Equinor kan sikkert betale en strømregning basert på sånne situasjoner, men det er det ikke sikkert at mange andre kan. Alle meningsmålinger viser også at regjeringen har mislyktes i å overbevise folk i Finnmark om at dette er en god idé.

Høsten 2024 behandlet Stortinget Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport med et stort og viktig alvor. Der slo flertallet i salen fast at

«en rekke arealkonflikter og utbyggingssaker har bidratt til at tilliten samer, kvener/norskfinner og skogfinner har til statlige organer og myndigheter, har blitt svekket. Det er viktig i det videre arbeidet med forsoning at det settes inn tiltak for å etablere prosesser som urfolk og nasjonale minoriteter kan ha tillit til».

Det vi gjør, som Arbeiderpartiet og Høyre går inn for nå, er akkurat det motsatte. Man gir bare full gass i saken. Selv om Sametinget har gått til sak med anførsel om manglende konsultasjon, har man altså gitt kraftlinjene forhåndstiltredelse. Hvis noen kjenner igjen det begrepet, var det det man også gjorde i Fosen-saken.

Hvis man skal gjøre et inngrep i urfolksområder, er vi som nasjon forpliktet til at det skal følge noen viktige kriterier. Inngrepet skal være nødvendig, og alternativene skal være vurdert. Likevel tar man Equinors kost-

nadsanslag for karbonfangst og -lagring for god fisk, uten å gå nøyere inn i det.

Vi i Rødt har prøvd å legge bort våre kjepphester i denne saken og stemmer for de fleste av forslagene selv om det ikke er vår primære politikk, for slik vi ser det, er status quo det verste utfallet for natur og strømpriser i Finnmark. Jeg oppfordrer alle partiene som er enig i det, om å finne sammen i noe som kan skape flertall. Forslag nr. 23 er mitt «hotte» tips per nå.

Une Bastholm (MDG) [14:35:49]: Nå er vel de ulike momentene i saken godt opplyst fra ulike partier. Jeg trekker et par bekymrende konklusjoner ut fra debatten. Vi hører at statsråden er veldig opptatt av at det er to forskjellige saker. Det ene er på en måte elektrifisering av Melkøya, det andre er kraftløftet for Finnmark og en forsterkning av nettet og mer produksjon til Finnmark. Utfordringen er bare at hvis man ikke gjør det ene, altså hvis man ikke f.eks. hadde investert i kraftnett og ny produksjon i Finnmark, innebærer det et voldsomt kraftunderskudd for Finnmark når man som regjering gir et løfte til Equinor om å elektrifisere Melkøya. Så det er jo ikke sant at det er to helt ulike saker; de forutsetter hverandre.

Det bekymrer meg også at statsråden er så opptatt av å understreke behovet for forutsigbarhet for næringslivet og dem han selv har gitt løfter til, mens han bruker veldig lite taletid på å snakke om utfordringene opp mot samiske rettigheter og en høyesterettsdom som henger mørkt over dette storting i egentlig mange tiår med urett mot en samisk minoritet i Norge. Jeg skulle ønske at neste gang vi tar Melkøya-debatten, er det en større bekymring også fra regjeringen og mer taletid til hvordan man har tenkt å løse, gi trygghet og skape tillit i konflikten mellom storsamfunnet og de samiske minoritetene våre.

Jeg er også bekymret over at en rekke partier i Stortinget som egentlig er kritiske til norsk olje- og gassutvinning, med selvfølgeligighet snakker om et nytt gasskraftverk med karbonfangst og -lagring som den åpenbare løsningen. Hvor ble det av det som er aller mest naturlig å gjøre i en sånn sak, når Equinor ber om penger fra staten for å kunne fortsette driften på Melkøya, nemlig å si at det får de ikke, fordi dette er en næring som vi skal fase ut i Norge? Vi har allerede funnet nok gass i verden til å kunne bidra til omstillingen som trengs også i Europa, og Norge har andre felt som er mer drivverdige, mer effektive og har mindre utslipp.

Primærstandpunktet til miljøminoriteten i Stortinget burde være å legge ned Melkøya. Det er også forslaget fra Miljøpartiet De Grønne, som det så langt ser ut til at det bare er Miljøpartiet De Grønne som kommer til å stemme for – og det merker jeg meg.

Vi kommer til å stemme for forslag nr. 27, fra Fremskrittspartiet, etter at de gjorde en endring i ordlyden og presiserer at saken skal komme tilbake til Stortinget. Vi er også pragmatiske og stemmer subsidiært for en rekke forslag, så det er i hvert fall ikke kjepphester vi rir her. Jeg håper jo det blir et flertall.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [14:39:12]: Det er spennende å følge med på debatten. Jeg har jo reist litt rundt i landet etter at jeg kom på Stortinget. Jeg hadde ikke vært så mye her sør, men nå har jeg vært ganske mange plasser, og jeg ser at når viljen er til stede, bruker vi ganske mye penger. Jeg var en tur i Rogaland for ikke så veldig lenge siden. Da fant jeg ut at det trengs 30 mrd. kr for å skaffe litt bedre samhandel mellom Stavanger og Bergen. Det var ikke det store spørsmålet; det har vel ikke vært så mye debatt om det.

Det jeg hadde litt lyst til å ta opp, var det som det har vært snakket om i Finnmark, det å ha forsyningssikkerhet mellom øst og vest. Jeg tror man kan se litt mer på det, det er helt klart mulig å få det til. Det er jo bygd ut en del vindkraft både i øst og vest, og hvis man gjør det mulig å bruke denne kraften, kan man få til mye utvikling også i øst. I vest har vi også en del behov, men det meste blir stoppet på grunn av at Equinor har fått sin tildeling, og det setter en stopper for det meste av vekst.

Det er ikke bare reindriften som får problemer. Jeg tilhører et kystsamfunn, og det folk der er redde for, er at vi skal sette vindmøller på de beste fiskefeltene i hele Europa, sette vindmøller der vi ikke vet hva som vil skje, om fisken blir skadelidende, om fisken nekter å komme inn til kysten, osv. Det er mange sånne spørsmål folk stiller seg. Og man har ikke lyst på vindmøller på de beste fiskefeltene.

Jeg tror ikke dette bare er snakk om Finnmark, det gjelder hele Nord-Norge. Alle er livredde for å få store strømgninger osv., sånn som vi har sett her sør. Nå har Arbeiderpartiet sagt at ok, vi skal stå for 50 øre. I dag er det ikke så dyrt, men vi har tross alt vinter åtte-ni måneder i året veldig ofte. Det er ikke lenge siden vi i alle fall hjemme hos meg måtte bruke snøfreser for å berge oss.

Helt til slutt har jeg bare lyst til å si at vi hadde tvangssammenslåingen av Finnmark. Folk reiste seg mot det. Jeg spår at hvis man ikke snur i dette, kommer det til å bli veldig mye bråk.

Presidenten [14:42:18]: Representanten Marius Arion Nilsen har hatt ordet to ganger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Marius Arion Nilsen (FrP) [14:42:30]: Jeg har i mine innlegg tatt for meg utfordringene en lite gjennomtenkt klimapolitikk medfører, og de store kostna-

dene det kan resultere i. Det er også derfor vi er skeptiske til forslaget om karbonfangst og lagring, for kostnadsnivået kan bli meget, meget høyt.

Nå ser det ut til at vi kan få flertall for alternative forslag, og det er veldig bra, for man har ikke dekning i energiregnskapet med mange av de kravene som stilles, og man får store lokale kraftsluk, slik vi nå ser på Melkøya. Fremskrittspartiet foreslår derfor i denne omgangen reduserte utslippskrav, slik at man slipper sånne situasjoner over hele landet. Vi ønsker reviderte og realistiske klimamål, det er noe som vil redusere kvotebehovet, og vi ønsker selvfølgelig mer av norsk olje og gass. Det er Norges viktigste næring. Fremskrittspartiet har her, som de voksne i rommet, kommet med flere gode forslag der vi håper vi kan få flere av partiene med på et flertall. Det vil jeg appellere til med mitt siste innlegg.

Presidenten [14:43:34]: Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [14:43:50]: Først vil jeg si at det å ta vekk utslippene fra Melkøya er et klimatiltak. Innenfor petroleumssektoren, som innenfor alle andre områder, må man selvfølgelig fjerne utslippene i hele verdikjeden. Det er et klimatiltak som reduserer utslippene i Norge, og det reduserer også utslippene internasjonalt. Det er ikke sånn at det bare er å flytte utslipp. Det er feil, og det må vi legge til grunn. Dette handler om å redusere utslippene i Norge, og det handler om å redusere utslippene innenfor den sektoren. Så skal vi selvfølgelig redusere forbruket av olje og gass framover, sånn at også behovet blir mindre etter hvert – bare så det er sagt.

Så til selve diskusjonen om Melkøya: Det er ingenting som tyder på at dette er noe som avgjøres i dag. Det regjeringen, Arbeiderpartiet og Høyre holder fast ved, er jo noe som ikke er reelt. Det er ingen tvil om at kampen for å få på plass gasskraftverk med karbonfangst og lagring må fortsette, og Venstre kommer helt klart til å fortsette den kampen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:45:08]: Det fremkommer mange merkelige utsagn i løpet av denne debatten. Jeg biter meg merke i særlig representanten Haltbrekken fra SV – og for så vidt delvis Venstre – som på en måte forsøker å skyve noe ansvar på Fremskrittspartiet fordi vi ikke støtter SVs forslag om karbonfangst og lagring, som om det hadde løst problemet. Forslaget Stortinget er bedt om å ta stilling til, handler om hvordan etablering av CCS kan etableres tilknyttet Melkøya og Hammerfest-regionen. Kan – det er ikke noe punktum for elektrifisering av Melkøya. Det er en rekke forslag SV, for så vidt Venstre også, kan ta stilling til og

stemme for som ville gi muligheten for å stoppe elektrifiseringen av Melkøya, dersom det er det man ønsker, og hvis man ikke driver med et spill, noe det kan se ut som dersom man legger litt vond vilje til grunn.

Så er det helt utrolig å registrere at man i en debatt som denne ikke peker på dem som virkelig er ansvarlige. Dersom man søker opp ordet «ansvarsfraskrivelse» på Wikipedia, burde det være et bilde av Trygve Slagsvold Vedum sammen med definisjonen. Senterpartiet var helt instrumentelt for at vedtaket ble fattet i utgangspunktet, da de satt i regjering. Når man da snur 180 grader, er det prisverdig, men hvis man virkelig mente dette så vanvittig da man satt i regjering, hvorfor gikk man ikke da ut av regjering? Hvorfor tok man ikke konsekvensen av det? Det hadde i hvert fall vært en mer tydelig sak for Senterpartiet å trekke seg fra regjering på enn det de valgte å trekke seg på, som egentlig var langt mindre saker med mindre enorm innvirkning for Nord-Norge enn det som diskuteres her i dag.

Jeg synes også det er kommet ganske gode argumenter fra Rødt-representanter. Både representanten Moxnes og representanten Marhaug har vært veldig tydelige på det som egentlig illustrerer grunnlaget for problemet, nettopp at vi i det hele tatt snakker om dette som klimapolitikk: å sende gassen til kontinentet i stedet for å brenne den av selv, fordi det sminker klimaregnskapet. Heri ligger problemet. Feilen var fattet i utgangspunktet. Man skulle aldri gått inn for elektrifisering for å trikse med tall i klimaregnskapet. Det er grunnen, og derfor diskuterer vi dette, men nå er det på tide at vi snur.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [14:48:15]: Viss ein hadde søkt opp «ansvarsfraskrivelse» på Google, ville det nok ha kome opp fleire bilde, inkludert bilde av tidlegare statsrådar frå Framstegspartiet, og eg er ganske trygg på at «energimarkedspakke» òg ville blitt nemnd i den samanhengen. Så kan me heller leggja den diskusjonen død for no.

Debatten går mot slutten, ser det ut som. Partia har vore tydelege på sine standpunkt, og eg ønskjer å koma med ei stemmeavklaring på vegner av Senterpartiet. Me meiner at dagens tillatingar på Melkøya ikkje står i vege for alternative kraftløysingar, og vil difor varsla at me støttar forslaga nr. 26 og 27, frå Framstegspartiet, nr. 25 frå SV, nr. 23, frå diverse representantar og nr. 28, frå Venstre.

Geir Jørgensen (R) [14:49:24]: Jeg registrerer at man har presset igjennom denne elektrifiseringen med argumenter for miljø og klima. Og det er de samme folkene, de samme partiene, som bruker miljøargumenter for å gjennomføre dette overgrepet mot finnmarksnaturen, mot reindriftsnæringen, som har brukt miljøargumenter for å få tvangsslaktet rein – med det argu-

mentet at det er for mange rein på Finnmarksvidda. Nei, det er ikke for mange rein, verken på Finnmarksvidda eller i resten av verden.

Denne elektrifiseringen er et tapsprosjekt, en katastrofe for næringslivet og husholdningene, som får knapphet på kraft og høye priser. Da er det interessant at saksordføreren i denne saken, Høyres Bård Ludvig Thorheim, uttalte – etter at komiteen var ferdig – at Energidepartementet må sikre at det blir framdrift og realitetsforhandlinger når det gjelder vindkraftprosjektet Davvi. Vindkraftprosjektet Davvi er av NVE vurdert som et svært kontroversielt prosjekt, og i en uttalelse fra NVE heter det:

«NVE legger særlig vekt på de forventede negative virkningene for sammenhengende naturområder og samisk kultur og tradisjonell bruk av området. (...) Ut fra foreliggende informasjon mener vi at det er svært liten sannsynlighet for at Davvi vindkraftverk vil kunne få konsesjon.»

Her går altså saksordføreren ut, etter at komitéinnstillingen er avgitt, og forsøker å overprøve vårt eget fagorgan, og han drar dette så langt at de øvrige partiene som har støttet denne komitéinnstillingen, ikke kan kjenne seg igjen i denne framstillingen av saken. Dette synes jeg er beklagelig. Representanten Thorheim er i likhet med meg fra et fylke som har veldig mye kraftforedlende industri, fra Nordland. Hvis ikke disse vindkraftanleggene som er tiltenkt i kraftpakken, kommer, vet vi hvem som må ta regningen for dette. Jo, det er den allerede eksisterende industrien som vi har i Nord-Norge, som vi må sikre vilkårene for, for vi vet hva som ligger i forlengelsen av dette. Vi kommer til å få rettssak etter rettssak etter rettssak – med reindriften, med Sametinget, som er det parlamentariske organet som er relevant her. Hvis man nå ikke snur med det samme og avlyser denne elektrifiseringen, vet vi at det er det øvrige næringslivet, husholdningene og den kraftforedlende industrien i nord som kommer til å blø for dette vanviddsprosjektet. Så jeg håper at vi klarer å samle oss her i dag om et flertallsvedtak for å stanse dette.

Presidenten [14:52:20]: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to ganger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [14:52:36]: Det er tydelig at det er enkelte representanter i salen som ikke har lest hele innstillingen før de uttaler seg. Ja, SVs forslag om en løsning hvor man bygger et gasskraftverk som fanger CO₂ og lagrer den, ville ha løst problemet. Sammen med Miljøpartiet De Grønne og Rødt fremmer vi i innstillingen et forslag der det heter:

«Stortinget ber regjeringen pålegge Equinor å stille med erstatningskraft gjennom gasskraft med

karbonfangst og -lagring (CCS), eventuelt i kombinasjon med flytende havvind, slik at utslippene fra Melkøya kuttes raskt og før 2030.»

Saken blir neppe endelig avgjort her i dag. Dette kommer fortsatt til å være en strid, og jeg kan love på vegne av SV at vi fortsatt kommer til å jobbe knallhardt for å kutte utslippene fra Melkøya for å ta vare på finnmarksnaturen, og vi kommer til å stå opp for de samiske rettighetene i kampen framover.

Statsråd Terje Aasland [14:53:49]: Det er mange ulike løsninger og mange ulike forslag, og alle skal stemme på alt snart. Men det er jo ingen tydelighet i hva opposisjonen, mindretallet eller flertallet egentlig vil i denne salen, med unntak av dem som står bak innstillingen. Det er et kjempeproblem og et kjempesignal til alle som skal investere på norsk sokkel i framtiden – den usikkerheten som ligger i Stortinget om hva dette innebærer.

Når det gjelder Snøhvit Future, er det – ja – et klimatiltak, men det er også et tiltak for betydelig forlenget levetid av Snøhvit-anlegget, Hammerfest LNG, fra et tidsperspektiv rundt 2030 og litt etter 2030 til fram mot 2060. Det er en vesentlig forskjell. Det betyr også økt verdiskaping i nord, i Finnmark, med betydelige lokale ringvirkninger og betydelige inntekter til fellesskapet – ikke utgifter, som noen her velger å argumentere med. Det er også av stor betydning for den langsiktige utviklingen av norsk sokkel. Alt dette virker det som er litt parkert av mange av dem som foreslår tiltak eller fremmer forslag i dag.

Så blir dette med industri- og kraftløftet til de grader overdimensjonert når vi hører at vi skal støvsuge Norge for strøm eller teppelegge Finnmark med vindmøller. Det er jo ikke riktig. Det er riktig, som representanten Rafaelsen sa, at det kanskje er snakk om 0,2 pst., hvis ikke en kan fortette enda mer, som et cornerflagg på en fotballbane. Det er litt merkelig at så mange i Stortinget velger den type argumentasjon, totalt fjernt fra fakta – totalt fjernt fra fakta.

Så til at en ødelegger alle andre muligheter i Finnmark. Nei, en gjør ikke det. Mulighetene i Finnmark skapes ved å bygge en infrastruktur. Det handler om 420 kV til Varangerbotn. Så sier representanten Marhaug: Kunne vi ikke begynne å bygge i øst? Jo, vi kunne det, men det hadde ikke blitt 420 kV. Vi må bygge fra der det er 420 kV i dag, og nå oppgraderer vi Skaidi trafostasjon til 420 kV. Det er grunnlaget for å bygge 420 kV videre østover til Varangerbotn.

Hva vil det bety for sjømatbedriftene, som noen er opptatt av, Sydvaranger gruver eller annen aktivitet som kan komme og bidra til sysselsetting og snu en veldig krevende situasjon for veldig mange lokalsamfunn i

Finnmark, hvor befolkningsnedgangen er dramatisk? Det er ikke arbeid, det er ikke framtidsutsikter på tilsvarende måte som andre steder i landet. Det er det vi bygger. Vi ønsker ikke å rasere norsk natur eller parkere reindriften, en viktig del av Finnmarks framtid og en viktig del av Norges framtid. Det er ikke det vi snakker om når vi snakker om å bygge en infrastruktur og få på plass mer fornybar energi.

Presidenten [14:56:54]: Representanten Irene Ojala har hatt ordet to gonger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Irene Ojala (PF) [14:57:11]: Det har vært en glede å se at så mange har sagt kloke ord om Finnmark i dag. Det har de fleste partiene gjort, og også uavhengig representant Tybring-Gjedde.

Først vil jeg si til statsråden at det ikke er vi i Finnmark som har skapt ufreden vi ser nå. Det er Arbeiderpartiet, som ikke gjorde en grundig jobb før dette ble satt i gang.

Så er det heller ikke sånn at alt blir bra i Finnmark bare strømmettet i Finnmark blir utbygd, vindmøllene blir satt opp, og elektrifiseringen av Melkøya blir gjennomført. Vi er nødt til å få fisken tilbake til kysten, og vi må få en handelspolitikk som endrer tollsatsene på bearbejdede produkter. Det er det som skaper arbeidsplasser i Finnmark i et langtidsperspektiv.

Tusen takk for debatten. Jeg synes det har vært kjempespennende, og så krysser jeg fingrene for at vi vinner fram med dette i dag.

Presidenten [14:58:06]: Representanten Sigurd Kvammen Rafaelsen har hatt ordet to gonger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [14:58:15]: Det er blitt henvist til Fosen-saken flere ganger i løpet av debatten. Den skal man ta lærdom av, og vi har siden den tid innført plan- og bygningsloven og konsultasjonsplikten i sameloven.

Samtidig vil jeg vise til NINAs rapport om reintall fra 1800-tallet til i dag. Der kan man f.eks. se at det var 90 000 rein i Finnmark i 1959, og at det var 180 000 rein i 2010. På den tiden har vi hatt mange industriutbygginger, vi har hatt mange veiutbygginger, og vi har hatt mange hytteutbygginger på areal i Finnmark. Det viser at man faktisk får til å ha vekst i både reindrift og annen industri samtidig.

Så er det ikke sant at reindriften stopper alt. Reindriften skal ivareta sine interesser. Det er deres oppgave, og så er det vårt ansvar å ivareta helheten og gjøre de avveiningene som må til.

Bård Ludvig Thorheim (H) [14:59:29]: Jeg hadde som saksordfører egentlig håpet å kunne gå litt inn for landing her. Jeg ser at flere har tegnet seg, men jeg vil uansett – for jeg tror kanskje ikke debatten varer så mye lenger – takke alle for stort engasjement og stor innsats og det å bringe sine argumenter fram i salen, i en sak som mange er opptatt av.

Jeg vil også benytte anledningen til å svare på en misforståelse som kan ha oppstått. Når det gjelder forslaget om alle omsøkte prosjekter, ber man regjeringen om en likebehandling av de prosjektene som er omsøkt, sånn at alle sikres framdrift og prioritet. Det er riktig at Davvi er et av prosjektene som er omsøkt, og for dem som er redde for at Nord-Norge støvsuges for kraft, kan jeg opplyse om at det dersom det blir realisert, gir 800 MW med helt subsidiefri kraft. Det er altså nesten tre ganger så mye som Melkøyas forbruk, for å sette det litt i perspektiv. For meg som er fra Nordland, som tross alt har den vannkraften som holder Nord-Norge i gang, ville det vært en veldig god ting for kraftsituasjonen i NO4.

Så synes jeg det er viktig at vi i Stortinget ikke liksom skal stå på kommandohøyden og detaljstyre ulike prosjekter og hvem som skal få, og hvem som ikke skal få. Jeg må peke på meg selv også. Det gjelder også Davvi-prosjektet. Det er ikke sånn at Høyre i Stortinget skal bestemme at det får konsesjon. Vi har konsesjonsprosesser, og i de konsesjonsprosessene ligger nettopp hensynet til alle lovene vi har vedtatt, og så må regjeringen gi ut forskrifter. Det vurderes veldig nøye ut fra de retningslinjene som folkevalgte har gitt. Så ser man om et prosjekt får konsesjon eller ikke. Det tenker jeg er en ydmykhet vi som stortingsrepresentanter kanskje bør ha litt mer av, i stedet for å si at den type kraft skal vi ikke ha, og den skal vi ha, helt løsrevet fra både kostnader og det at det faktisk er selskaper som skal gjøre investeringer.

Uansett vil jeg, kanskje prematurlt, takke for debatten.

Presidenten [15:02:08]: Det vil visa seg. Representanten Sofie Marhaug har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Sofie Marhaug (R) [15:02:21]: Hvis man ikke vil detaljstyre konsesjonsprosessene, er det jo rart å gå ut i media mange ganger og kringkaste at vi skal overstyre NVE og bygge ut Davvi, sånn som representanten Thorheim har gjort. Man kan kalle det mye, men ydmykt er det ikke.

Så vil jeg understreke at det som er et kjempeproblem, er at regjeringen i sin tid overkjørte det som var et parlamentarisk flertall i Stortinget allerede den gangen. Senterpartiets landsmøte hadde den sommeren allerede sagt nei til elektrifisering av Melkøya, og det var det

parlamentariske grunnlaget som ble trosset med regjeringens vedtak.

Jeg mener det er regjeringens oppgave å følge flertallet i denne salen. Det er regjeringen som er den utøvende makten og som skal følge det som er flertallsviljen her, og flertallsviljen her håper og tror jeg i kveld blir at vi ikke skal fortsette å elektrifisere Melkøya, men i stedet se på alternativer. Da er det regjeringens oppgave å følge det flertallet.

Presidenten [15:03:25]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [15:03:31]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Geir Pollestad og Gro-Anita Mykjåland om sterkere folkevalgt styring av Statnett (Innst. 230 S (2024–2025), jf. Dokument 8:77 S (2024–2025))

Presidenten [15:03:51]: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Stein Erik Lauvås (A) [15:04:30] (ordfører for saken): Denne saken dreier seg om et forslag fra Senterpartiet om en sterkere folkevalgt styring av Statnett, og det ble opprinnelig fremmet tre forslag. En samlet komité viser til at Statnett er systemansvarlig nettselskap i det norske kraftsystemet og har ansvar for rasjonell drift og utvikling av transmisjonsnettet, og at dette er regulert i forskrift. Statnett er også underlagt en rekke direktereguleringer som er hjemlet i energiloven. Komiteen viser videre til at Statnett er underlagt et strengt sektorregelverk og er en del av Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon. I dokumentet fremmes det nå fem mindretallsforslag, og jeg regner med at de partiene som står bak disse, vil gå igjennom det med sin argumentasjon.

For Arbeiderpartiet er det viktig at vi fortsetter arbeidet med å styrke utviklingen og byggingen av nett, slik at vi fortsatt kan ha en sikker og forutsigbar tilgang på strøm i hele landet. Det er et stort behov for å bygge ut og modernisere strømmettet i Norge, og dette må selvsagt gjøres slik at vi får mest igjen for pengene, og bygges på faglige vurderinger og ikke tilfeldige politiske vurderinger, slik som forslagsstillerne egentlig ønsker. Arbeiderpartiet i

regjering har prioritert kraftutbygging og nettutvikling, og det har vært helt nødvendig. Tempoet i både kraft- og nettutbyggingen skulle nok ærlig talt vært på et høyere nivå i mange år allerede, men nå tas det grep for å sikre en effektiv og samfunnsnyttig nettutbygging.

Riksrevisjonen har vært på banen og anbefalt en rekke tiltak, og mange av disse tiltakene er regjeringen i ferd med å iverksette, men regjeringen har også en rekke andre tiltak for mer kraft og bedre nett under utvikling.

Til slutt må det bare sies at Statkraft også i dag er under demokratisk kontroll, og å hevde noe annet er, som det vel heter på diplomatisk språk, uriktig å si – men slik er det.

Komiteens flertall, altså Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti, står bak tilrådingen om at forslaget ikke vedtas.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [15:06:56]: Norge står midt i en omfattende samfunnsomstilling. Vi skal bli et lavutslippssamfunn samtidig som vi skal ivareta nasjonal trygghet, sikkerhet og velferd. Det krever kraftforsyning som er både stabil, rimelig og under tydelig politisk kontroll.

Statnett er i dag et kategori 2-selskap – statlig eid fordi det har et viktig samfunnsoppdrag og et naturlig monopol. Denne modellen har fungert i en tid da kraftbehovet var stabilt og sikkerhetsutfordringene var færre, men i dag er bildet betydelig endret. Mer væravhengig produksjon, økt etterspørsel etter strøm og ikke minst en skjerpet sikkerhetspolitisk situasjon krever at vi ser på kontrollen over strømmettet på en ny måte.

Strømmettet er noe av det mest samfunnskritiske vi har, og det må styres deretter. Erfaringene fra Ukrainakrisen viser tydelig at kraftforsyningen kan bli mål i krise, krig og konflikt. Forrige ukes strømbrydd på den iberiske halvøy viser tydelig hvor sårbart samfunnet er når strømmen forsvinner, og hvor fort dette kan skje. Derfor foreslår vi at Statnett omgjøres til et direktorat underlagt Energidepartementet. Det er for å styrke nasjonal kontroll og bygge en effektiv forvaltning. Dette handler ikke om byråkrati, men om bedre styring, bedre samhandling og raskere beslutninger, i tråd med det norske fellesskapets interesser.

I lys av Riksrevisjonens kritiske rapport om strømmettet er det akkurat dette vi trenger, for Riksrevisjonen uttalte nylig at det er kritikkverdig at det er for lite kapasitet i strømmettet i store deler av landet. Over lengre tid har utbyggingstempoet vært for lavt og den politiske styringen vært for svak. Da er det synd at det ikke er mer politisk kontroll med Statnett.

Et annet viktig grep handler om finansiering av strømmettet. I dag betales hele regningen gjennom nett-

leien. Det treffer usosialt, og det er ikke bærekraftig når vi står foran store investeringsbehov. Når nettbehovet framskrives, er det tydelig at nettleien er på vei oppover. Da trengs kraftigere tiltak enn momskutt på nettleie. Derfor er det på høy tid å vurdere en modell der deler av nettutbyggingen finansieres via statsbudsjettet, sånn at kostnadene fordeles mer rettferdig gjennom et progressivt skattesystem.

Vi trenger også en mer målrettet kontraheringsplikt. Det er ikke bærekraftig at strømintensive virksomheter med lavere verdi for samfunnet skal ha automatisk rett til tilknytning, mens viktige industriprosjekter, som forsvarsindustrien, blir stående i kø.

Vi som politikere må tørre å endre systemene når virkeligheten endrer seg. Da er det synd at ikke et flertall av partiene på Stortinget vil være med og ta de grepene det norske samfunnet trenger for å møte framtidens behov.

Jeg tar opp de forslagene som Senterpartiet er med på.

Presidenten [15:10:04]: Representanten Gro-Anita Mykjåland har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Terje Halleland (FrP) [15:10:17]: Vi har noen utfordringer i kraftsektoren, men om vi kommer til å løse noen av dem med å gå tilbake til å ha politiske enkeltvedtak i enkeltsaker tviler jeg sterkt på. Så om man ønsker seg tilbake til før energiloven, vil jeg bare ønske god tur.

Forslagsstillerne kommer rett fra regjering, og jeg synes det er veldig rart at en ikke har klart å påvirke, legge en retning og gjøre noen tiltak som kan minne om politikken i forslaget, når en hadde muligheten. Men som alle vet: Senterpartiet gikk inn i den regjeringen for å endre andres politikk. Nå har de gått ut av regjeringen for å endre egen politikk.

Fremskrittspartiet har også fremmet forslag om å få et mer effektivt kraftnett og å øke kapasiteten, for det er behov for endringer. Men dette er komplekst, og det er behov for stor kompetanse og kunnskap på området for å gjøre de rette vedtakene. Det er bakgrunnen for at Fremskrittspartiet ikke støtter at vi skal ha større politisk innflytelse. Det må være overordnet.

Fremskrittspartiet har også fremmet eget forslag i denne saken for å se på alternative finansieringsmodeller for transmisjonsnettet, for det er en utfordring. Vi vet at det er et enormt behov framover, med store, kostnadskrevende utbygginger som kan være vanskelige med dagens ordning hvor forbruker skal ta størstedelen. Jeg er glad for at det forslaget har fått noe støtte, men jeg vil gjerne utfordre de andre partiene til å lese litt gjennom det og se på alternativer til å finansiere nettet.

I den samme venden vil jeg også advare mot å bruke statsbudsjettet som finansieringskilde. Jeg tror det vil

svekke viktig og nødvendig infrastruktur. Jeg tror det vil skape en større uforutsigbarhet. Vi har store økonomiske svingninger som vil variere i hvordan vi ønsker å prioritere det, og jeg er rimelig sikker på at når kampen står mellom mer penger til sykehus eller til transmisjonsnett, vet jeg hvem som vinner.

Jeg tar opp forslaget fra Fremskrittspartiet.

Presidenten [15:12:59]: Då har representanten Terje Halleland teke opp det forslaget han refererte til.

Sofie Marhaug (R) [15:13:09]: Jeg vil rose Senterpartiet for at de kommer med veldig gode forslag, som Rødt støtter. Så er det riktig, som det er påpekt, at vi skulle ønske det ble gjort mer med dette mens Senterpartiet satt i regjering, men det er ingen skam å snu, som det heter i en kjent fjellvettregel.

Det mest dramatiske som har skjedd med Statnett – ikke Statkraft, som jeg synes saksordføreren sa, men det er en lang dag, og jeg er med på å forlenge dagen, så jeg tilgir det veldig – i denne regjeringsperioden, er at Statnett byttet arbeidsgiver og ble med i lobbyorganisasjonen Fornybar Norge. Det skjedde på statsråd Aaslands vakt, egentlig mot de tillitsvalgte vilje. Problemet med det er at man får en sammenblanding av interesser. De er i samme lobbyorganisasjon som mange av dem som søker krafttilknytning og vil koble seg på transmisjonsnettet.

Kristelig Folkeparti er det partiet som egentlig lengst har foreslått å ta mer av regningen for transmisjonsnettet over statsbudsjettet. Rødt har støttet forslag fra Kristelig Folkeparti sammen med SV tidligere og støtter det også nå når det kommer fra Senterpartiet. Jeg tror de diskusjonene vil tvinge seg fram. Det er klart at hvis vi hadde tatt mer av regningen i fellesskap over statsbudsjettet før – det er jo på en måte fellesskapet som betaler gjennom nettleien – tror jeg vi hadde fått en større debatt om utenlandskablene, for å si det sånn. Jeg tror det kan være bra å få noen av de prioriteringsdebattene også om sentralnettet, eller transmisjonsnettet som det heter.

Jeg vil rett og slett bare takke for de forslagene som kommer fra Senterpartiet, og melde at Rødt støtter dem.

Ola Elvestuen (V) [15:15:29]: Da kan jeg melde fra Venstre at Venstre ikke støtter forslagene. Vi ser ingen grunn til å gjøre Statnett om til et direktorat. Det er ikke organiseringen som er problemet. Det er ikke det vi trenger for å ta tak i de utfordringene vi har for å få en raskere utbygging av nettet.

Jeg ser heller ingen grunn til at vi skal ta mer penger fra statsbudsjettet over til Statnett og nettutbygging. For det første har vi en finansieringsordning, og så må man selvfølgelig alltid diskutere innretningen på nettleien.

Det skal man alltid kunne ha en diskusjon om. I likhet med representanten fra Fremskrittspartiet lurer jeg på hva man skal ta ut og ta ned for å prioritere penger til nettutbygging over statsbudsjettet. Jeg tviler på at det gjør det forslagsstillerne mener, og at det vil være en prioritering av nettutbygging. Jeg tror tvert imot at det vil kunne gjøre at man får en nedprioritering av nettutbygging. Her må vi bruke det systemet vi har, og selvfølgelig over tid se på at alle systemer har innebygde skjevheter som man må kunne gjøre justeringer på når man ser at det er nødvendig. Men grunnorganiseringen mener Venstre er riktig.

Så har jeg lyst til å ta opp en ting: Det er flere forslag som går på at vi trenger å ha flere og tydeligere regler for nettilknytning. Det er Venstre enig i. Vi har en merknad om at det gamle med førstemann til mølla ikke fungerer. Vi mener også at det med modenheitskriterium ikke er tilstrekkelig ut fra behovene for bedre organisering av hvem som skal ha nettilknytning. Vi har en merknad i denne saken som påpeker at vi vil se på hvordan man kan ha tydeligere regler og se på en organisering av det.

I denne saken har vi ikke gått inn i forslagene som foreligger om en omorganisering eller endring av nettilknytning. Bakgrunnen for det er både denne saken med et Dokument 8-forslag som har hoveddeler vi er grunnleggende uenig i, og at vi heller ikke synes forslagene i seg selv er tydelige nok i saken som sådan.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [15:18:32]: For Kristelig Folkeparti handler energipolitikk først og fremst om å sikre trygg og rimelig kraftforsyning til folk og næringsliv i hele landet. Det norske strømmettet er selve ryggraden i vår energiforsyning, men måten vi finansierer utbygging og vedlikehold på i dag, er grunnleggende usosial og urettferdig. Vi mener det er på høy tid at store nettutbygginger finansieres gjennom statsbudsjettet, heller enn over en stadig økende nettleie som rammer dem med lavest inntekt hardest.

Dagens ordning er en økonomisk belastning for husholdninger og spesielt urettferdig for folk med stramme budsjetter. Kristelig Folkeparti har derfor lenge fremmet forslag om at strømmettet må finansieres på samme måte som annen viktig infrastruktur i Norge, nemlig over statsbudsjettet. Det sikrer en mer rettferdig byrdefordeling, der de med sterkere økonomiske skuldre bidrar mest.

Derfor støtter vi forslaget i innstillingen om en utredning av ny nettleiemodell. Vi trenger en nettpolitikk som tar større hensyn til hvilke samfunnsmessige formål som prioriteres, og særlig mener vi at samfunnskritisk forsvarsindustri må gis særskilt prioritet, gitt den sikkerhetspolitiske situasjonen Norge befinner seg i nå.

La meg gjenta hovedpoenget: Nettleien er i dag et område der staten har overlatt regningen til husholdninger på en måte som ikke har ført til en effektiv utbygging av nett. Kristelig Folkeparti mener tiden er inne for en reell prioritering av strømmettet på lik linje med annen infrastruktur, med bred politisk debatt og klare, sosiale prioriteringer gjennom statsbudsjettet.

Statsråd Terje Aasland [15:20:33]: Vi står midt i en omfattende omstilling av kraftsystemet vårt, med mer uregulerbar kraftproduksjon, energiomstilling og elektrifisering. Denne omstillingen krever høy faglig integritet, stabile rammevilkår og en tydelig rollefordeling mellom stat og foretak. Jeg mener dagens modell, med Statnett som et statsforetak, balanserer disse hensynene på en god måte. Statnett er ansvarlig for det norske transmisjonsnettet og er også systemansvarlig nettselskap. Gjennom energiloven er det lagt klare føringer for selskapets virksomhet. Selskapet er underlagt både politisk kontroll og streng regulering. Gjennom eierskapsstyring, konsesjonsbehandling og detaljert regulering av selskapets virksomhet har myndighetene kontroll over både investeringer, prioriteringer og sikkerhet knyttet til strømmettet. Jeg tar derfor klart avstand fra forestillingen om at det er manglende demokratisk styring.

Det er en feilslutning å tro at mer byråkrati og politisk detaljstyring vil gi bedre måloppnåelse – tvert imot. Kraftsystemet er stort og komplekst, og Statnett har kompetansen som kreves for å ivareta både investeringer, sikkerhet og balanse i nettet. Å gjøre Statnett til et direktorat vil etter min oppfatning føre til mer byråkrati, ikke mer fleksibilitet og fortsatt effektivitet, som er det vi trenger gitt den raske utviklingen vi ser innenfor energisektoren.

Jeg mener det er klokt at vi holder fast ved brukerfinansiering av nettet. Denne modellen gir forutsigbarhet for både myndigheter og brukere. Når nettutviklingen finansieres gjennom nettleie, gir det insentiver til kostnadskontroll. Det gjør at samfunnet får mer for pengene. Vi unngår uforutsigbarhet og at store nettutbygginger blir utsatt eller forsinket på grunn av andre viktige prioriteringer i statsbudsjettet det enkelte år. Samtidig må vi være ærlig på de utfordringene vi står overfor. Ja, det er kamp om nettkapasiteten, og ja, det er kø, men jeg er likevel opptatt av at aktørene som faktisk realiserer prosjektene sine, skal få nettilgang først. Derfor mener jeg det er helt riktig å stille krav om modenhet og framdrift før man får reservere kapasitet i nettet.

Jeg mener dagens modell gir den balansen vi trenger for å sikre at vi har både den politiske styringen som er nødvendig, og den tekniske kompetansen som skal til

for å sikre en trygg, stabil og rimelig kraftforsyning til folk og næringsliv over hele landet.

Presidenten [15:22:55]: Dei talarane som heretter får ordet, har også ei taletid på inntil 3 minutt.

Marit Arnstad (Sp) [15:23:20]: Senterpartiets utgangspunkt er at Statnett, og Statkraft også, for så vidt, fyller viktige samfunnsmessige roller både når det gjelder kraftproduksjon, og når det gjelder nett. De er statselskap, 100 pst. eid av staten, og de har stor makt. De baserer sin virksomhet på en ressursbase gitt dem av samfunnet, og de må derfor finne seg i å bli ettergått. Statnett bør f.eks. ikke overta myndighetenes rolle med å bestemme hvem som i realiteten får krafttilgang gjennom at kraft reserveres. De har ikke og bør ikke og skal ikke overta konsesjonsprosessen hos NVE og regjeringen, slik Høyres talsmenn åpenbart ser ut til å tro når vi kommer til neste sak. Derfor er det viktig at en av og til tar seg tid til å diskutere statsselskapenes rolle.

Det trengs et kritisk blikk på finansieringsmodellen for nett i årene framover. Det trengs fordi man må diskutere hvordan man skal skjerme norske nettkunder i årene framover, med de store behovene for utbygging av nett som man faktisk har. Derfor ville en utredning om andre typer finansiering være på sin plass, for hvis man ikke gjør noe som helst, får man en slags bompengefinansiering av nett, slik man har fått på norske veier, der alt veltes over på forbrukerne, strømbrukerne, og de er nødt til å ta hele regningen, og det kommer ikke til å være bærekraftig å gjennomføre det på den måten. Så den dagen Fremskrittspartiet sitter i regjering og må øke nettleien gang på gang fordi det skal bygges mer nett: Kom ikke å si at de ikke ble advart, bl.a. gjennom dette forslaget.

Det trengs også et kritisk blikk på lønninger og tilknytning til kraftbransjen. Statnett skal tross alt være en nøytral aktør, ikke et lobbymedlem i Fornybar Norge.

Så må jeg si at en av og til begynner å føle seg litt gammel. Når en ser tilbake på diskusjoner vi hadde om statsselskapenes rolle i det norske samfunnet, både på 1990-tallet og på 2000-tallet, var det en vilje i det politiske miljøet til faktisk å diskutere oppgavene og også rammene for statsselskap. I dag er det fullstendig servilitet. I sin tid hadde Høyre bl.a. et kritisk blikk på statsselskaper som vokste seg for mektige. Det var Høyre som midt på 1980-tallet bidro til å dele inntektsstrømmen til Statoil, sånn at SDØE ble skapt. En slik kritisk sans finnes åpenbart ikke lenger hos Høyre. I dag står de skulder ved skulder med Arbeiderpartiet om ikke å ha noen meninger i det hele tatt om eierstyring i et statsselskap. Det er veldig rart for et borgerlig parti, som for øvrig ikke har tatt ordet i debatten og heller ikke er i salen.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [15:26:31]: Når jeg er mer opptatt av å skrive ned spørsmålet enn å følge med og trykke på knappen for å stille spørsmål, må jeg ta sjansen på å stille det i dette innlegget og håpe at statsråden kan svare.

Framskrivninger fra både nettselskap og regulator viser at nettleien vil øke betydelig de neste årene. Dette burde alle partiene på Stortinget være opptatt av. I hovedsak vil dette komme som følge av at det er omfattende investeringer i nettutbygging framover, en utvikling som denne salen støtter fullt ut.

Redusert moms på nettleien kan lette byrden noe, men det er ikke et strukturelt grep som møter utfordringer som vi vil se på lengre sikt. Så jeg skulle ønske statsråden kunne svare på om det vil være klokt å se på alternative finansieringsmodeller – om dette er noe som blir vurdert når man ser på hvor mye nett man kommer til å måtte utvikle i framtiden.

Statsråd Terje Aasland [15:28:02]: Det kunne vært fristende å bare la være å svare, så hadde vi vært ferdig med debatten. Jeg synes allikevel debatten er viktig. For det første er jeg veldig uenig i at man ikke diskuterer rammene for de statlige selskapene i Stortinget lenger. Vi gjør det gjennom eierskapsmeldingen, og vi gjør det forholdsvis jevnlig med Statnett, og som ansvarlig statsråd overfor Statnett diskuterer jeg rammene for Statnett i alle eiermøter. Det er mye en kunne ha diskutert om hva som har vært gjort opp igjennom historien, men jeg mener allikevel at den styringsmodellen vi har i dag, er den beste.

Så til spørsmålet: Ja, nettleien vil øke, fordi det skal investeres mer i nettet framover. Transmisjonsnettkostnadene er en liten andel av den nettleien som møter folk. Den største er kostnadene knyttet til regionalnettet og distribusjonsnettet. Men vi er opptatt av at vi skal ha kontroll på nettleien. Den skal være så lav som mulig, og vi må utnytte eksisterende nett maksimalt før man investerer, nettopp for å holde nettleiekostnadene nede.

Samtidig har vi, etter at vi fikk Arbeiderparti-regjeringen, lansert at vi vil redusere noe av nettleien knyttet til moms eller avgifter, i forhold til da vi lanserte norgespris. Det kommer vi tilbake igjen til i revidert, og jeg håper Senterpartiet da er med på å ta ned noe av trykket som er på nettleien, og som vil komme i årene framover.

Jeg tror som sagt at det å finansiere dette over statsbudsjettet vil gjøre de prioriteringene veldig politiske, veldig krevende og veldig vanskelige, og at det da vil være litt tilfeldig hvordan man bygger ut den infrastrukturen som det er helt nødvendig at vi får bygd ut på en god måte i hele landet.

Presidenten [15:29:52]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [15:29:57]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Gro-Anita Mykjåland og Aleksander Øren Heen om å stanse ytterligere elektrifisering med kraft fra land og Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om stans av elektriferingen av Haltenbanken med kraft fra land (Innst. 228 S (2024–2025), jf. Dokument 8:60 S (2024–2025) og Dokument 8:88 S (2024–2025))

Presidenten [15:30:28]: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får også ei tale-tid på inntil 3 minutt.

Bård Ludvig Thorheim (H) [15:31:07]: Jeg vikarierer som saksordfører i fraværet av min partifelle og kollega Ove Trellevik, som er i et annet oppdrag.

Den saken vi skal behandle nå, har egentlig noen likhetstrekk med Melkøya, selv om jeg håper vi er ferdig med akkurat den diskusjonen. Historikken er at Høyre tidligere i denne stortingsperioden fremmet et forslag om at alle nye offshoreprosjekter som ønsker å få konsesjon på kraft fra land, må bidra med erstatningskraft som et vilkår.

Dessverre fikk ikke det flertall den gang, og det er egentlig en tapt mulighet at Senterpartiet og Arbeiderpartiet den gang ikke var med på det. Vi står på den samme linjen, men i dag er det en ny situasjon hvor en del prosjekter allerede har fått reservasjon på kraft og har kommet veldig langt i arbeidet med en konsesjonsprosess.

Vi står fortsatt på forslaget som lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre teknologinøytrale krav om at petroleumsnæringen selv må bidra med erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter.»

Og som sagt, vedtaket skulle gjerne ha kommet tidligere, men nå er vi i den situasjonen vi er i. Da er det viktig for de prosjektene som allerede er i prosess, at vi ikke napper dem tilbake fra prosessen de er i, at de får en uforutsigbarhet rundt det. Det hadde som sagt vært bedre om dette hadde blitt vedtatt tidligere i stortingsperioden.

Parallellen til Melkøya er at vi som storting må sette premisser i slike saker, men når det først er f.eks. gitt reservasjon på kraft – eller som på Melkøya, hvor alle tilla-

telser er gitt – så gir det uforutsigbarhet for investeringer og næringsliv i Norge dersom Stortinget skal overstyre det i etterkant.

Jeg tar til slutt opp forslag nr. 2.

Nils T. Bjørke hadde her teke over president-plassen.

Presidenten [15:33:51]: Representanten Bård Ludvig Thorheim har teke opp det forslaget han refererte til.

Linda Monsen Merkesdal (A) [15:34:00]: Det er ei glede å få fortsetja med elektrifiseringsdebatten.

Petroleumssektoren har redusert klimagassutslippa med 24 pst. sidan 2015, og det er mykje takka vera CO₂-avgifta, kvoteplikt og elektrifisering med kraft frå land. Dette er det mest effektive tiltaket me har for faktisk å bidra til utsléppskutt fram mot 2030. Prosjekta som no blir gjennomførte, bidreg ikkje berre til at Noreg når klimamåla, men også til at næringa omstiller seg og sikrar vidare investering og aktivitet på norsk sokkel. Dette er moglegheiter som me må ta vare på.

Noreg treng ein ansvarleg og teknologinøytral politikk, som vurderer elektrifiseringstiltak sak for sak, men samtidig må me huska på at me konkurrerer om å investera nettopp i ei uroleg tid, både økonomisk og geopolitisk. Føreseiелеge rammevilkår er avgjerande for at næringa skal fortsetja å investera i utsléppskutt og ny teknologi her heime.

Forslaga om å stansa pågåande elektrifiseringsprosjekt er særleg urovekkjande. Desse prosjekta er bygde på lovlege vedtak, og selskapa har inngått kontraktar baserte på løyve frå norske myndigheiter. Å stansa desse vil ikkje berre vera eit brot på norsk forvaltingspraksis. Det vil òg påføra staten økonomisk tap og skade. Noregs om-døme som eit stabilt og sikkert land å investera i, vil bli svekt.

Eit godt eksempel er Snøhvit Future-prosjektet, som vil kutta i sine CO₂-utslépp, faktisk 90 pst., og samtidig sikra gassleveranse til Europa. Prosjektet er, som me er godt kjende med, blitt grundig gjennomgått.

Kort sagt: Me må gripa moglegheita til å kombinera klimakutt med verdiskaping og energisikkerheit. Å svekkja investeringsviljen ved å krydra med litt usikkerheit, er det siste me treng. Ein ansvarleg politikk og trygg økonomisk styring er nøkkelen til at Noreg held fram med å vera eit attraktivt land å investera i og eit føregangsland i klimaarbeidet, noko som igjen sikrar oss arbeidsplassar i heile vårt langstrakte land.

Marit Arnstad (Sp) [15:37:01]: Mange installasjoner på norsk sokkel har allerede blitt elektrifisert. Det hadde jo ikke vært noe problem i en overskuddssitua-

sjon, men strøm er i stadig større grad blitt et knapphetsgode, og striden mellom ulike formål som trenger strøm, blir stadig mer tilspisset. Derfor bør vi ha en debatt om videre elektrifisering er klokt eller ikke. Vi sier ikke at vi skal stoppe pågående prosjekt, slik enkelte talere finner det bekvemt å si. Vi sier at vi burde ha en gjennomgang av mulighetene for å endre pågående prosjekt, og hvis de mulighetene ikke finnes, skal vi i Senterpartiet akseptere det.

Vi bør også si klart nei til de prosjektene som ikke nå er besluttet elektrifisert fra land, for det er jo ikke elektrifiseringen i seg selv som er målet. Det er nullutslipp som er målet, og det nullutslippet kan nås på ulike måter. Problemet i dag er at myndighetene aldri får anledning til å ta stilling til ulike alternativ for nullutslipp. Vi blir presentert et fait accompli fordi det aldri stilles noe krav om å utrede ulike nullutslippsalternativ.

De største elektrifiseringsprosjektene som er gjenværende, handler om Haltenbanken. Det er Kristin, det er Åsgard, det er Heidrun, og det er Tampen. Til sammen utgjør de nærmere 3 TWh. Det er like stort som prosjektet på Melkøya, og all strømmen skal tas fra Midt-Norge. Hvis en gjør det, kommer det til å bety høyere strømpriser for forbrukere og næringsliv i Midt-Norge. Det kommer til å gjøre det vanskeligere å få tildelt strøm til fastlandsindustrien, og derfor sier Senterpartiet nei til elektrifisering av disse plattformene. Både flytende havvind og gasskraft med CCS ville ha vært bedre løsninger enn ren elektrifisering.

Det er verdt å merke seg at Høyre nå har blitt så statstro at de hopper bukk over både konsesjonsprosess og politiske beslutninger om elektrifisering. De mener at slike saker er avgjort allerede når statsforetaket Statnett har reservert kraft til anleggene. Det vil si at de mener elektrifisering av Snorre A ble avgjort i midten av mars i år, midt i vår behandling av saken i komiteen. Det er vanskelig å forstå logikken i et slikt resonnement. Det er vanskelig å forstå at Høyre skal ha en slik tiltro til et statlig selskap – at de skal avgjøre ting før myndighetene har startet en konsesjonsprosess, slik at en amputerer hele konsesjonsprosessen. Slik kan det selvsagt ikke være.

Senterpartiet mener at denne saken er langt fra avgjort. For å hindre at vi havner i en situasjon ikke ulik den vi står overfor på Melkøya, er det viktig at Stortinget tar grep allerede nå. Senterpartiet har en klar beskjed om at de gjenværende feltene på Haltenbanken og Snorre A ikke bør elektrifiseres fra land, og det er rart å se at Arbeiderpartiet ikke i det hele tatt klarer å ta stilling til en slik sak i dagens debatt.

Jeg tar til slutt opp Senterpartiets forslag til saken.

Presidenten [15:40:10]: Då har representanten Marit Arnstad teke opp dei forslaga Senterpartiet står bak.

Lars Haltbrekken (SV) [15:40:28]: Vi står i en svært alvorlig natur- og klimakrise. Vi er nødt til å kutte utslippene. Vi er nødt til å kutte utslippene fra dem som forurensner mest i Norge, nemlig oljeselskapene, men vi må kutte de utslippene på en smart måte. Vi må kutte de utslippene på en måte som også ivaretar naturen og reindriftens områder. Situasjonen vi kan havne i i Midt-Norge, ligner veldig på situasjonen i Finnmark og på Melkøya. SV har derfor fremmet et forslag hvor vi ber om at oljeselskapene pålegges å elektrifisere Haltenbanken med kraft fra et gasskraftverk som fanger og lagrer CO₂. Det er sendt inn en forhåndsmelding om etablering av et sånt kraftverk i Trøndelag. Dette ville sikret at vi fikk kuttet utslippene, og at vi fikk unngått et økt press på trøndersk natur og sørsamiske reindriftsområder.

Jeg ser at enkelte partier ønsker å stille teknologinøytrale krav til oljeselskapene om å stille med erstatningskraft. Det kommer bl.a. fra et parti som i den forrige debatten sa at de ikke ønsker vindkraft i Finnmark, men for Fremskrittspartiet er det tydeligvis helt greit å ha det i Trøndelag, i trøndersk natur og trønderske reindriftsområder. Vi hører også argumenter fra Høyre og Arbeiderpartiet om at saken er avgjort siden Equinor har fått reservert kraften sin, men søknaden fra Equinor er ikke engang sendt inn til regjeringen. Den er på langt nær behandlet i regjeringen. Det skjer ikke før neste år, så saken er ikke avgjort. Vi kan nå legge føringer fra Stortingets side om hvordan disse utslippene skal kuttet.

Hvis Arbeiderpartiet og Høyre hadde lyttet til sine partifeller i Trøndelag, hadde de stemt for de forslagene som SV og Senterpartiet fremmer her i dag. Vi hører at ordføreren i Nærøysund kommune, Amund Hellesø, leder av Trøndelag Arbeiderparti, er sterkt bekymret for kraftsituasjonen i fylket. Men blir han hørt av Arbeiderpartiet på Stortinget? Nei, det blir han ikke. Arbeiderpartiet har imidlertid en mulighet til å snu og stemme for de forslagene vi har lagt fram. Jeg tar med det opp forslaget SV står bak.

Presidenten [15:43:39]: Då har representanten Lars Haltbrekken teke opp det forslaget han refererte til.

Terje Halleland (FrP) [15:43:51]: Fremskrittspartiet har alltid vært imot elektrifisering av petroleumsnæringen på sokkelen med kraft fra land. Det har vi vært av ulike grunner, men nå når kraftmangelen har blitt så prekær som den er, har vi aldri vært mer imot enn vi er nå. Nå er det selvfølgelig flere som har forstått problemstillingene, men dessverre ikke nok til at vi får flertall.

Dette er helt ødeleggende for annet næringsliv. Det er helt unødvendig. Det gir dyrere strøm, hvis man i det hele tatt får strøm. Det som er litt trist i det hele, er at dette er et tiltak som næringen nå føler seg tvunget til å

gjennomføre, og det er bedriftsøkonomisk lønnsomt å gjennomføre det. Samfunnsøkonomisk, derimot, er det totalt forkastelig. Det er veldig synd at vi har en regjering som ikke klarer å se det.

Nå har vi kraftmangel, men vi har også mangel på nett, og vi har lange, tunge prosesser med å få etablert nytt nett.

I Blåfalli-Gismarvik har vi fått en konsesjon, men det skal gå enda mange år før vi klarer å få bygd ut den kraftlinjen. Hvorfor bygger vi Blåfalli-Gismarvik? Jo, på grunn av at vi elektrifiserte Johan Sverdrup-feltet. Johan Sverdrup-feltet var et lite oljefelt som var nedbetalt på 16 måneder. Det kostet over 100 mrd. kr å bygge det ut. Ikke én krone av de milliardene som det koster å bygge en ny linje med ny kraft inn til samme region, blir belastet det prosjektet. Nå må de milliardene som en ny kraftlinje Blåfalli-Gismarvik koster, betales av forbrukerne. Når man da kan ta med i samme historie at overskuddet av kraft som Blåfalli-Gismarvik vil gi regionen, nå skal gå til å elektrifisere Kårstø og Balder-Grane, blir det nesten morsomt.

Da lurer jeg på: Hvorfor er det motstand mot de inn-grepene som nye kraftlinjer gir oss? – Vi roter dette til selv. Vi har forslag om erstatning av den kraften. Jeg tror det kunne vært et godt kompromiss – spleiselag som mange prøver å kalle det for når man går inn – men da hadde petroleumsnæringen vært nødt til å være med og utvikle egen strøm. Det hadde gitt oss teknologiutvikling, det hadde gitt oss en petroleumsnæring som hadde vært med på å finansiere det. Det hadde betydd at annet næringsliv hadde fått tilgang til kraft, og forbrukerne hadde fått billigere strøm.

Sofie Marhaug (R) [15:47:02]: Rødt har vært mot elektrifisering med kraft fra land veldig lenge – i mange, mange år. Vi mener det først og fremst flytter utslippene, det kutter dem ikke. Det er lønnsomt og lukrativt for norsk olje og gass, det skjønner vi også, men det er ikke god politikk for resten av samfunnet.

Og så er det klart at det byr på problemer med knapphet på kraft – naturutfordringer. Det er dette jeg opplever er noe av driveren bak de representantforslagene som er fremmet, og som vi behandler i dag.

En del av sokkelen er allerede elektrifisert, noe har fått tilsagn, men er ikke gjennomført, og noe gjenstår. Derfor vil jeg takke SV og Senterpartiet for at de er føre var, at de prøver å komme noen av disse problemstillingene i forkjøpet og se på alternativer.

Jeg vil igjen minne salen om de ti oljebudene og om to av de budene som jeg snakket om før i dag. Jeg mener de gjelder her også. Bud nummer tre sier at petroleum skal være utgangspunktet også for nye næringer. Når vi diskuterer karbonfangst og lagring som alternativ, er det

en slik ny næring. Men det som i stedet skjer, er at vi holder fast ved gamle løsninger, og at vi egentlig utarmer andre næringer – nye næringer – på land gjennom elektrifisering og kraft fra land.

Videre handler det fjerde budet om miljø og miljøkonsekvenser, at man nå skal ta hensyn til det. Når vi øker presset på kraftutbygging på land med vindkraftutbygging – det er landvind som er aller raskest og billigst, og som for så vidt har veldig store negative konsekvenser for lokalbefolkningen, for reindriften og for naturen – er ikke det en god måte å ivareta bud nummer fire på, men i stedet en veldig dårlig løsning som går ut over alle andre. Som vi har vært inne på før i debatten i dag, går vi da bort fra forurensner-betaler-prinsippet og over til befolkningen-betaler-prinsippet. Det er urettferdig og galt. Jeg mener også det er i strid med det som egentlig var grunnlaget for norsk oljepolitikk, de ti oljebudene, der det samfunnsmessige var styrende og ikke kun de kommersielle interessene til norsk olje og gass. Vi hadde noen rammer som vi skulle følge, men som jeg opplever at vi dessverre har forlatt.

Rødt er med på en del av forslagene, og jeg takker både Senterpartiet og SV for at de tar opp disse problemstillingene i dag. Jeg tar med det opp Rødts forslag i saken.

Presidenten [15:50:06]: Representanten Sofie Marhaug har teke opp Rødts forslag i saka.

Ola Elvestuen (V) [15:50:21]: Venstre er veldig for å kutte utslipp fra petroleumssektoren med 50 pst. sammenlignet med utslipp i 2005, og gjøre det innen 2030. Dette er et viktig klimatiltak – dette er ikke bare å flytte utslipp, dette er et klimatiltak i seg selv – og vi trenger å redusere utslippene, også i hele verdikjeden innenfor petroleumssektoren, samtidig som man selvfølgelig skal redusere etterspørselen etter både olje og gass. Politikken viser også at det å ha en CO₂-avgift og en kvotepris samtidig virker. Det gir insentiver for å redusere utslipp.

Jeg synes det er litt merkelig i denne saken at forslag nr. 1 – som det ikke bare er Senterpartiet som står bak, men også både SV, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti – går inn for å stoppe kraft fra land. Det er altså et viktig klimatiltak for å få ned utslippene i Norge og for å redusere utslippene internasjonalt. For partier som er så opptatt av å gjennomføre klimatiltak, er dette et forslag jeg synes det er underlig at man stiller seg så generelt bak.

Venstre er – som jeg også sa i saken om Melkøya – enig i at ikke alt kan være kraft fra land. Vi la fram forslag tilbake i 2022, som den gang ikke fikk flertall, der man ba om å utrede lokal CO₂-fangst og lagring for gasskraft offshore, sånn at man har flere tiltak. Flytende havvind

er også noe av det som kan være med på å redusere behovet for kraft fra land, og i tillegg kommer det vi diskuterte i forbindelse med Melkøya, med et tydelig forslag om at det måtte tas med gasskraftverk med karbonfangst og lagring. Det la vi fram i 2023, men det ble heller ikke fulgt opp.

Videre er vi åpne for at det kan være aktuelt med gasskraftverk med karbonfangst og lagring andre steder i landet, det kan også være i Trøndelag, for å få den ekstra kraftproduksjonen som vi trenger. Venstre er sammen med Høyre også med på et eget forslag som vi har lagt fram i en sak tidligere – dette hadde vi også i fjor – om å stille strengere krav til selskapene om å bidra med erstatningskraft.

Jeg mener at det som er problemet nå, er at vi står stille i kraftpolitikken. Akkurat nå bygges det ingenting av fornybar energi, og det er ingen energieffektivisering som ligger inne. I tillegg går det for sent med EU-direktivene som vi også trenger for å være med og drive fram utviklingen. Vi støtter derfor innstillingen i denne saken.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [15:53:42]: Norsk petroleumsnæring står for en betydelig andel av våre klimagassutslipp. Likevel må vi erkjenne at elektrifisering av sokkelen med kraft fra land har alvorlige konsekvenser for Fastlands-Norge, både økonomisk og energimessig.

Dagens praksis innebærer at vi eksporterer store mengder verdifull, ren energi ut til sokkelen, en energi som sårt trengs til grønn omstilling og verdiskaping her hjemme. Hadde vi fortsatt hatt lave kraftpriser og stort overskudd av kraft, ville diskusjonen ha vært en helt annen, men nå vil elektrifisering med landstrøm øke presset på strømprisene og føre oss inn i en situasjon med økende kraftmangel.

Det er ikke bærekraftig at petroleumsnæringen får fortrinnsrett til kraft som er nødvendig for fastlandsindustri og for husholdninger. Når næringen har tilgang til alternative løsninger som flytende havvind og gasskraft med karbonfangst og lagring, bør ikke fellesskapets ressurser brukes på en måte som forverrer situasjonen på land.

På denne bakgrunn er vi med og fremmer et forslag om å stanse ytterligere elektrifisering med kraft fra land. Dette mener Kristelig Folkeparti er en rettferdig og ansvarlig tilnærming som ivaretar både klimaet og norsk næringsliv. Vi vil også støtte forslagene nr. 6 og 7, om at regjeringen ikke må gi konsesjon til elektrifisering av Haltenbanken med strøm fra land, men heller stille krav om karbonfangst og -lagring.

Statsråd Terje Aasland [15:55:30]: Regjeringen jobber hver eneste dag for å videreutvikle petroleumsvirksomheten vår og legge til rette for at vi skal ha en lønns-

som produksjon av olje og gass i et langsiktig tidsperspektiv. Jeg har også oppfattet at det er veldig bred tilslutning til det i Stortinget.

Utslippene av CO₂ fra produksjonen skal ned. Vi er på rett vei. Utslippene er redusert med om lag 24 pst. siden 2015 og er på vei videre nedover. Alle vet enkeltårsakene til det. Det handler om kraft-fra-land-løsninger som det er gitt tillatelse til, og det handler om, som representanten Elvestuen sa, en kombinasjon av CO₂-avgift og kvotepris, som gjør at disse tiltakene er lønnsomme å gjennomføre for næringen. En får ned utslippene, og en får også opp flere gode prosjekter og marginale prosjekter.

Beslutningen om kraft-fra-land-prosjektene til eksisterende felt og innretninger er i all hovedsak allerede opp- og avgjort. I den offentlige debatten kan en få inntrykk av at det er det motsatte som faktisk skjer, at vi står ved starten av å elektrifisere aktivitetene på norsk sokkel. Det er ikke tilfellet.

Det er gjennomgående i denne saken at man ønsker at olje- og gassnæringen skal komme opp med erstatningskraft, i form av enten havvind, karbonfangst og lagring eller noe i retning av det. Det som er forundringsverdig, er at man ønsker å innføre en ulik behandling av de ulike næringene vi har i Norge, og at det ikke er likebehandlingsprinsippet som skal gjelde, med tanke på f.eks. olje- og gassindustrien.

Rettighetshaverne på feltene Heidrun, Åsgård og Kristin på Haltenbanken utreder omlegging til delvis drift med kraft fra land for å kutte utslippene fra feltene betydelig. Prosjektene har fått reservert kraft i nettet. Det betyr at nettselskapene mener at tilknytningen er forsvarlig. Eventuelle søknader om godkjenning av prosjektene etter petroleumsloven og energiloven vil bli behandlet etter gjeldende regelverk.

Vi kan ikke avslå en slik behandling eller stille vilkår før en slik behandling. Slike avslag og vilkår må ha en lovlig begrunnelse. Hvis vi antar at vi hadde hatt en slik tillatelse eller en slik adgang, og forutsetter at fakta i en enkeltsak gjør slike vilkår lovlige ved behandlingen av saken, og at det dermed kan stilles et krav om kraftproduksjon med flytende havvind og/eller gasskraftverk med CO₂-håndtering, øker kostnadene ved prosjektet dramatisk. Da stanser rettighetshaverne prosjektet. Det blir ikke omlegging til kraft fra land, det blir ikke bygget ny erstatningskraft, og mest sannsynlig kutter en også ned levetiden på den typen prosjekter.

Jeg vil anbefale at vi viderefører dagens politikk og vurderer dette fra sak til sak.

Presidenten [15:58:32]: Det vert replikkordskifte.

Marit Arnstad (Sp) [15:58:49]: Jeg har et spørsmål om beslutningsprosessen, for jeg vil gjerne vite om det

er slik at konsesjonsprosessen bare er et spill for galleriet, og at ting allerede er avgjort. Høyre hevder jo i innstillingen at her er ting avgjort så fort selskapene har fått reservert kraft fra Statnett. Men det er jo ingen søknad som er sendt inn. Det er ingen konsesjonsbehandling som har startet. Det er ingen vilkår som er stilt. Det er verken gitt tillatelse eller avslag. Deler statsråden oppfatningen til Høyre om at det er reservasjon av kraft som er skjæringspunktet, eller skal vi fortsatt ha en konsesjonsprosess som er mer enn bare et spill for galleriet?

Statsråd Terje Aasland [15:59:32]: Når man får reservert kapasitet i nettet, har nettselskapet vurdert det som ansvarlig med tanke på kraftsystemet, men de har ikke fått noen rettigheter utover det. Elektrifiseringsordningen må godkjennes etter både petroleumsloven og energiloven, og det vedtaket skal myndighetene fastsette særskilt.

Marit Arnstad (Sp) [15:59:56]: Jeg synes det er betryggende å høre at argumentasjonen til Høyre i innstillingen er bygd på feil grunnlag og blir en slags filibusterargumentasjon. Det er betryggende å høre. Jeg skjønner jo at Høyre bruker det bare for å skyve det foran seg, slik at de skal slippe å ta stilling til prosjektet for øvrig, men samtidig blir jeg litt i stuss. Hva mener egentlig Arbeiderpartiet om elektrifiseringen av Heidrun, Åsgard, Kristin og Tampen? Alt skal tas fra Midt-Norge. Midt-Norge har hatt strømkriseproblemer tidligere, da Ormen Lange ble bygd ut. Det ble veldig krevende for Midt-Norge, og en rekke av Arbeiderpartiets politikere i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag er veldig kritisk til å skulle gjennomføre denne utbyggingen. Vi aksepterte at Draugen og Njord ble bygd ut, fordi det hadde kommet så langt at det var umulig å snu, men her har man altså en mulighet til å si ja eller nei. Hvordan vil statsråden følge opp sine partikolleger lokalt som er veldig kritisk til denne elektrifiseringen?

Statsråd Terje Aasland [16:01:01]: Jeg vil i hvert fall ikke gjøre det ved å forskuttede en løsning og et avslag på en eventuell søknad i Stortinget basert på spørsmål fra representanten Arnstad. Det kan representanten være helt trygg på. Jeg har akkurat svart på hvordan disse prosessene er. Det er sånn at en må søke, vi må vurdere disse sakene etter både petroleumsloven og energiloven, og vi kommer da til å vurdere dette og selvfølgelig gi et svar på det enkelte.

Jeg har lyst til å understreke at noe av det som Arbeiderpartiet er opptatt av, er å kunne videreutvikle sokkelen over lengre tid og legge forutsigbarhet og stabilitet til grunn for det. Det å sørge for at man klarer å kutte utslipp, fjerne CO₂-kostnader og kvotekostnader er også

med på å bringe inn mer marginale prosjekter. Vi har sett gode eksempler på det. Det er viktig, og det er viktig også for å klare å utnytte det ressurspotensialet som er på norsk sokkel, på en god måte og sånn sett underbygge Norges viktigste næring.

Marit Arnstad (Sp) [16:02:04]: Jeg skjønner at statsråden ikke vil svare ja eller nei over bordet i en replikkveksling med en Senterparti-representant, og det er for så vidt greit nok. Vi skal nok få utfordret Arbeiderpartiet nok i valgkampen på akkurat dette spørsmålet, så det er helt greit.

Det er flere av oss som er opptatt av å utvikle olje- og gassnæringen. Jeg synes man skal være forsiktig med å lage et skille her i salen, med at de som er kritiske til elektrifisering av nye prosjekt, er imot olje- og gassvirksomhet. Slik er det faktisk ikke. Vi er veldig opptatt av å utvikle olje- og gassnæringen, og vi vil gjøre det gjennom TFO-runder, gjennom nummererte runder, gjennom å knytte marginale felt til litt større felt osv.

Jeg synes det er litt unfair av statsråden på en måte å trekke opp det som en skillelinje. Jeg håper han ikke mente det, for det er mange av oss som er opptatt av de problemstillingene. Likevel, når man ennå ikke har fått søknad om elektrifisering av prosjekt fra selskapet, må det faktisk også være mulig å ha en åpen og reell debatt om man er tjent med elektrifisering av de feltene eller ikke.

Statsråd Terje Aasland [16:03:11]: Jeg er veldig glad for at Senterpartiet er for å utvikle aktiviteten på norsk sokkel. Det har vi stått samlet om over lang tid, men det er klart at når vi kommer til disse prosjektene uten at vi vet det konkrete innholdet og grunnlaget knyttet til det, er det ingen tvil om at det med kraft fra land har vært en veldig god løsning, som har lagt til rette for langsiktig utvikling av veldig mange av de ressursene som er på norsk sokkel. Det har blitt gode og viktige prosjekter i så måte.

Hvis man gjennomfører det Senterpartiet foreslår i dette dokumentet, om å stille krav om erstatningskraft eller stoppe videre elektrifisering med kraft fra land, vil det kunne føre til at prosjekter får kortere levetid, og at de mer marginale prosjektene ikke utvikles.

Marit Arnstad (Sp) [16:03:58]: Vi er alle opptatt av nullutslipp, og det er meget viktig, men det er også viktig å erkjenne at nullutslipp kan oppnås på ulike måter. Elektrifisering fra land er ikke den eneste måten å oppnå nullutslipp på. Det finnes i dag tilgjengelig teknologi og i stadig større grad også rimeligere teknologi knyttet til f.eks. CCS, som kunne vært anvendbar, men mangelen på mulighet til i det hele tatt å se de alternativene er et av problemene med elektrifiseringsprosjektene. Når

man som politisk myndighet skal ta stilling til dette, får man aldri sett alternativene, fordi de som skal elektrifisere, aldri blir pålagt å utrede ulike alternativ.

Er det aktuelt i dette tilfellet, når det fortsatt er helt åpent om det blir elektrifisering eller ikke, å pålegge utbyggerne også å utrede alternativ, f.eks. gjennom mobile enheter knyttet til CCS osv.?

Statsråd Terje Aasland [16:04:53]: Det er pålegg til selskapene om at de også må utrede alternativer her. Problemet er hva som er lønnsomt.

Jeg er i likhet med representanten Arnstad opptatt av at vi skal ta vare på kraftsituasjonen på land. I Midt-Norge er det stor etterspørsel etter mer fornybar energi. Olje- og gassindustrien er bare en liten andel av det som er den store økningen i Midt-Norge. Det å legge til rette for at vi får bygd ut mer kraft – det kan være havvind, det kan være gasskraftverk med CO₂-fangst, landvind, vannkraft eller kanskje en kombinasjon av flere ulike teknologier – vil være viktig for å videreutvikle de mulighetene som er i Midt-Norge. Jeg tror både Arbeiderpartiet og Senterpartiet er opptatt av at vi kan gjøre det på en god måte, samtidig som vi utvikler olje- og gassindustrien vår på en trygg og forutsigbar måte.

Lars Haltbrekken (SV) [16:06:01]: Jeg er også glad for at statsråden presiserer at avgjørelsen om hvordan Haltenbanken skal elektrifiseres, ikke er tatt ennå. Spørsmålet mitt er da: Hva vil statsråden gjøre for å følge de råd han har fått fra sine partikolleger i Arbeiderpartiet i Trøndelag, og hvordan vil statsråden legge til rette for at Haltenbanken kan elektrifiseres ved hjelp av et gasskraftverk som fanger CO₂-utslippet og lagrer det?

Statsråd Terje Aasland [16:06:43]: For å svare veldig kort på det: Jeg vil følge det regelverket som gjelder for slike søknader. Det er å behandle dem etter både petroleumsloven og energiloven, som vi er pålagt å gjøre. Da skal vi gjøre en nøytral vurdering av det. Det mener jeg gir forutsigbarhet, stabilitet og langsiktighet knyttet til det.

Jeg er opptatt av at vi ikke skal kunne komme i en situasjon hvor kraftsituasjonen i Midt-Norge blir satt i spill. Det må bygges ut mer kraft hvis en skal løse Midt-Norges mange muligheter for ny industrietablering. Det handler om noe langt mer i produksjonsomfang enn det som handler om å elektrifisere de prosjektene som er omtalt i denne saken.

Lars Haltbrekken (SV) [16:07:30]: Ser ikke da også statsråden de store utfordringene man står overfor, når statsråden i fjor høst ga Equinor grønt lys til å fortsette planene om elektrifisering av Haltenbanken med tradi-

sjonell landstrøm? Ser han ikke at det legger et stort press på enten denne statsråden eller en eventuell kommende statsråd om å si ja til Equinor når de kommer med sin søknad i 2026, som de har annonsert?

Statsråd Terje Aasland [16:08:11]: Det er tatt klart forbehold i de samtykkene som er gitt tidligere. Selskapene er fullstendig klar over at det må komme en godkjennelse, i henhold til både petroleumsloven og energiloven, med hensyn til eventuelt å realisere det.

Presidenten [16:08:28]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Maren Grøthe (Sp) [16:08:51]: Det er på tide å trekke i nødbremsen og stoppe elektrifiseringen av norsk sokkel med kraft fra land. Rimelige og forutsigbare strømpriser har vært et viktig fortrinn for folk og næringsliv i Norge i generasjoner. Det har vært avgjørende for familier og forbrukere, og det har lagt grunnlaget for industri, vekst og utvikling over hele landet. Når Senterpartiet i dag fremmer og stemmer for forslag om å stoppe ytterligere elektrifisering av sokkelen med kraft fra land, og sier nei til elektrifisering av Haltenbanken fra nord i Trøndelag, handler det om nettopp det.

Trøndelag kan gå mot et betydelig kraftunderskudd i regionen i 2030. Allerede i dag hører vi om eksempler på at industri og bedrifter i regionen vår ikke får gjort investeringer eller omstilt seg fordi det holdes av kraft på nettet til elektrifisering av sokkelen. Samtidig er det forventet at kraftprisene i Trøndelag kommer til å øke på grunn av nettopp det. De to planlagte elektrifiseringene av Haltenbanken og Tampen, som begge skal gå ut av prissonen i Midt-Norge, har nå til sammen reservert kraft tilsvarende 3 TWh. All planlagt elektrifisering av norsk sokkel krever strøm tilsvarende 550 000 boliger. Det er mye kraft. På tross av det stemmer både Høyre, Venstre og Arbeiderpartiet imot våre forslag i dag. Jeg registrerer at argumentet til Høyre og Venstre er at vi nå ikke kan si nei fordi Statnett har holdt av kapasitet i nettet. Det er en veldig spesiell måte å drive kraftpolitikk på. Det kan ikke være sånn at skjæringspunktet for om en kan ta stilling til et elektrifiseringsprosjekt politisk, er fra det tidspunktet Statnett har reservert kraft i nettet, og at man dermed hopper bukk over all ordinær konsesjonsbehandling.

Det er et politisk spørsmål hva vi velger å bruke kraften vår på i en situasjon hvor vi går en kraftmangel i møte. Dessverre har Høyre og Venstre her allerede valgt. Man har prioritert ned folk og øvrig næringsliv på land. Jeg synes det er synd, men da må også disse partiene ta ansvar for det den dagen strømprisene i Trøndelag øker

igjen. Vi i Senterpartiet ville heller ha gått motsatt vei. Vi mener det er nødvendig å nå ta grep for å sikre nasjonal kontroll over kraften og lave, stabile strømpriser. Et av de grepene vi burde ha tatt, er å trekke i nødbremsen og stoppe ytterligere elektrifisering av norsk sokkel.

Bård Ludvig Thorheim (H) [16:11:56]: Jeg skal forsøke å ikke forlenge debatten, men jeg må bare få si til disse helt urimelige påstandene fra Senterpartiet at vi nettopp foreslo at nye prosjekter ikke skulle elektrifiseres uten at de måtte stille med erstatningskraft. Det stemte Senterpartiet imot. Senere la Senterpartiet inn nøyaktig den formuleringen i sitt partiprogram. Det er jo veldig prisverdig at man kommer til forstand etter hvert, men å drive den kampen nå, blir noe helt annet når det er prosjekter som har kommet veldig langt i gang. Det er til og med blitt gitt ut kontrakter. Dette hadde man muligheten til, så Senterpartiet må gå i seg selv og kanskje tenke at neste gang man er i regjering, må man stå for det man faktisk står for.

Marit Arnstad (Sp) [16:13:07]: Dette er helt urimelig kritikk fra Thorheim og Høyre. Senterpartiet kan jo ikke stå for noe som ikke er besluttet. Det er jo ikke avgjort. Vi diskuterer nå tre prosjekt i Midt-Norge. Kristin, Åsgard og Heidrun pluss Tampen og de sakene er ikke avgjort. Statsråden har nettopp i replikkordskiftet bekreftet at denne saken ikke er avgjort ved at det er reservert kraft fra et statsforetak. Det skal gjennom en konsesjonsprosess, og det er den konsesjonsprosessen som avgjør sakene. Det betyr at alt Høyre har basert sin argumentasjon på i denne innstillingen, er feil – det er rett og slett feil. De har oppkonstruert en slags virkelighet om en beslutningsprosess som ikke finnes. Det synes jeg er veldig merkelig.

All ære til Høyre for at de tidligere har fremmet noen forslag om nye elektrifiseringer, men de må faktisk se realiteten i det vi diskuterer her i dag. Det gjør de åpenbart ikke, for her later de til å tro at ting er bestemt før en konsesjonsprosess overhodet har startet. Det er klar melding tilbake til Høyre-folk i Trøndelag. Høyre løfter ikke en finger for å hindre økte strømpriser i Trøndelag. Høyre aksepterer at fastlandsindustrien i Trøndelag uten videre skal få høyere priser på energien sin, og at de skal få mindre tildeling av kraft, for Høyre tror at det er reservasjon av kraft hos et statsforetak som avgjør et helt spørsmål om elektrifisering på sokkelen av disse feltene. Men det er det jo ikke. Det finnes en konsesjonsprosess, og den er ikke amputert – og den bør være reell.

Lars Haltbrekken (SV) [16:15:05]: Jeg skal begynne med å si meg helt enig med siste taler. Høyre kunne i dag ha vært med på å sikre flertall for et forslag som vil ha fått på plass gasskraft med CO₂-fangst og -lagring.

De andre partiene som i forrige sak var bekymret for kraftsituasjonen i Finnmark, kunne ha stemt for det forslaget som SV og Senterpartiet har lagt fram, som går ut på at oljeselskapene selv må finansiere ny erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter fra utslippsfri kraftproduksjon til havs eller med gasskraft med karbonfangst og -lagring. Dette forslaget kunne ha fått flertall hvis Høyre, Rødt og andre som er bekymret for situasjonen i Finnmark, hadde stemt for det. Men vi ser at man ikke deler bekymringen for hva som skjer i Trøndelag med tanke på storstilt utbygging av vindkraft, hva som skjer med kraftprisen og kraftbalansen i Trøndelag, og det er synd. Det burde ha vært et visst samsvar mellom hva partiene sa i forrige sak, og hvordan de stemmer i denne saken.

Sofie Marhaug (R) [16:16:48]: Det er jo et samsvar her. Det kom nå et merkelig stikk til Rødt fra SV, men vi fremmer jo flere forslag sammen med SV i denne saken. Det er riktig at et av forslagene fra SV innebærer havvind, som Rødt er imot – det vet SV veldig godt – men vi fremmer også forslag sammen som handler om karbonfangst og -lagring.

Boka som handler om Norges Kommunistiske Parti, heter Det er ingen sak å få partiet lite. Det er en oppskrift på sektarisme, der man deler opp mer enn man trenger, og jeg vil advare SV mot det. Vi er enig i veldig mye når det gjelder Trøndelag, at vi må stoppe elektrifiseringen med kraft fra land. Her er vi enig med SV og Senterpartiet, og vi fremmer også forslag sammen med SV i denne saken, om å pålegge produsentene å finne løsninger med karbonfangst og -lagring. Så jeg tenker at dette var et unødvendig stikk, det er selvfølgelig helt greit – det er jo noe vi er uenige om også – men man kan velge hvilke kamper man vil ta. Men jeg er veldig glad for at vi står sammen mot elektrifiseringen av Melkøya. Det gjør vi når vi skal stemme i dag. Det gjenstår å se om det er mange nok som klarer å stå sammen om det, men det står ikke på SV, og det står ikke på Rødt.

Presidenten [16:18:15]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [16:18:18]

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tina Bru, Nikolai Astrup, Ove Trellevik og Bård Ludvig Thorheim om å lyse ut 26. konsesjonsrunde (Innst. 237 S (2024–2025), jf. Dokument 8:87 S (2024–2025))

Presidenten [16:18:33]: Etter ynske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik:

3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [16:19:02] (ordførar for saka): Først vil eg nytta moglegheita til å takka komiteen for eit godt samarbeid.

Denne saka handlar om 26. konsesjonsrunde. Oljeselskapa blir gjennom konsesjonsrundar tildelt nye løyve til å leita etter olje og gass i område som er opne og tilgjengelege for petroleumsvirksomheit. Det finst to typar. Det er nummererte rundar, som 26. konsesjonsrunde, som blir nemnd i denne saka, og tildelingar i førehandsdefinerte område, såkalla TFO-ar. Den førre nummererte konsesjonsrunden var då Olje- og energidepartementet lyste ut 25. konsesjonsrunde i november 2020.

Partia vil nok gå gjennom standpunktane sine i denne saka, og eg vil gå vidare med Senterpartiets meininger om saka.

I dag har EUs energikommisær lagt fram ein plan for å forby russisk gass. Noreg og Europa står i den mest alvorlege tryggleikspolitiske situasjonen sidan andre verdskrig. Noreg vil i mange år framover vera Europas desidert største og viktigaste energipartner, og å forsyne forbundsfellane våre med petroleum og sikra Europas energisjølvtende er avgjerande for vår eigen friedom og tryggleik. I fleire europeiske land har det vore diskutert om planane for energilausriving frå Russland bør skrota på grunn av kraftunderskot. Det blir interessant å sjå korleis denne planen går vidare.

Då må Noreg uansett ta ansvar der me har moglegheit, og sørja for høg produksjon i lang tid framover. Me må utnytta dei moglegheitene norsk sokkel har til å auka utvinninga av gass. Skil Noreg halda fram med rolla som ein stabil gassleverandør og føreseieleg samarbeidspartner innan energi til EU, hastar det med å leita meir for å halda oppe produksjonen. Tilgjengelege leiteareal er ein vesentleg del av det.

For halvannen veke sidan besøkte eg både Kårstø, Gassco og Aibel, bedrifter som ligg i nærleiken av der eg bur. Alle saman er tydelege på at me må leita meir.

Det er naturleg å starta med førebuande arbeid til ein ny konsesjonsrunde før det blir fatta vedtak om utlysing av sjølve konsesjonsrunden. Denne prosessen tok om lag halvanna år i forbindelse med 23. konsesjonsrunde og om lag eitt år i samband med 24. konsesjonsrunde. Difor har me i Senterpartiet lagt inn eit forslag om å «setje i verk førebuande arbeid for 26. konsesjons-

runde med sikte på ei mogleg utlysing av runden tidleg i 2026».

I dag legg som sagt EUs energikommisær fram ein plan for å forby russisk gass. Partiet til statsministeren i Noreg stemmer imot å leita etter meir gass, og det er uforståeleg. I dag skal utanriksministeren ha ei EU- og EØS-utgreiing, og det blir spennande å sjå om avsnittet om at Noreg skal vera ein stabil og føreseieleg gassleverandør framleis står.

Eg tek til slutt opp forslaget frå Senterpartiet.

Presidenten [16:22:00]: Då har representanten Lisa Marie Ness Klungland teke opp det forslaget ho refererte til.

Marius Arion Nilsen (FrP) [16:22:14]: Nå debatterer vi et viktig forslag om fortsatt leting og om utvikling av norsk olje- og gasssektor, og det er Fremskrittspartiet selvfølgelig for. Vi ønsker at olje- og gassnæringen, som leverer 2 600 TWh med energi – stabil, regulerbar energi til Europa – fortsatt skal ha gode vilkår og gode forutsetninger for å opprettholde og øke produksjonen.

I dag har Arbeiderpartiet en historisk mulighet til å ta tilbake makten over olje- og gasspolitikken fra SV. Senterpartiet har her tatt første skritt på den veien, ved at de har kommet med et forslag som kanskje kan få flertall, hvis Arbeiderpartiet går med på det, om å utlyse 26. konsesjonsrunde i begynnelsen av 2026. Fremskrittspartiet har i de senere år flere ganger fremmet liklydende forslag, men med en kortere tidsfrist, og vi støtter selvfølgelig dette. Det er særdeles viktig at olje- og gassnæringen får tilgang på leteareal, får tilgang på nye blokker og får muligheten til å være med på å opprettholde produksjonen, igangsette nye felt og fortsette å være ryggraden i den europeiske forsyningssikkerheten. Der er Norge, som den største enkeltaktøren, den største leverandøren av stabil, demokratisk energi.

Det blir en veldig spennende i debatten å høre argumentene fra regjeringspartiet for hvorfor de eventuelt ikke er med på forslaget, og hvorfor de mener at å utlyse 26. konsesjonsrunde ikke er viktig og bør utsettes på ubestemt tid, slik SV virker å ha fått flertall for. Det blir også veldig interessant å høre hvorfor man ikke har kjempet hardere for Norges viktigste næring, som produserer enorme skatteinntekter, sysselsetter hundretusenvis, og som ikke minst har reddet Europa gjennom energikrisen.

Fremskrittspartiet stemmer for forslaget om 26. konsesjonsrunde før sommeren 2025, hvis jeg husker ordlyden riktig, pluss Senterpartiets forslag, som har kommet på bedre tanker og tatt til orde for 26. konsesjonsrunde i starten av 2026. Jeg håper virkelig at flere andre partier støtter dette, og især regjeringspartiet Ar-

beiderpartiet. Jeg tar opp forslaget vi har sammen med Høyre.

Presidenten [16:24:53]: Representanten Marius Arion Nilsen har teke opp det forslaget han refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [16:25:12]: Verdens ledende klimaforskere har slått fast at vi har funnet mer fossil energi enn vi kan utvinne om vi skal unngå de mest alvorlige konsekvensene av klimakrisen. Da er det meningsløst å åpne for ny letevirksomhet etter olje og gass. Det var også en hovedgrunn til at SV, først ved budsjettforhandlingene høsten 2021, fikk utsatt 26. konsesjonsrunde. Ved senere budsjettforhandlinger med den daværende regjeringen, bestående av Arbeiderpartiet og Senterpartiet, fikk vi slått fast at det ikke skal lyses ut noen ny konsesjonsrunde i denne stortingsperioden.

Det har vært viktig for å sikre at vi ikke setter i gang omfattende ny letevirksomhet i de mest sårbare områdene vi har. Hvor skulle denne nye letevirksomheten ha pågått? Oppover mot Nordpolen, utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, i Skagerrak eller andre plasser hvor vi heldigvis har klart å holde oljeselskapenes lange klør unna våre viktige ressurser i havet, i form av fisk.

Vi ser at Senterpartiet i dag fremmer et forslag om å bruke embetsverket i departementet til å forberede en ny 26. konsesjonsrunde, og at den da skal kunne lyses ut i januar 2026. Det er å undergrave den avtalen vi har inngått med Senterpartiet i Stortinget. Det er å bruke teknikaliteter for å presse gjennom en uforsvarlig olje- og gasspolitikk. Vi mener at Senterpartiet burde holdt seg for god for dette.

Det er derimot gledelig å se at Arbeiderpartiet er et parti som står for denne avtalen, selv om det ikke nødvendigvis er deres politikk. Det å stå for inngåtte avtaler står det respekt av, og jeg er glad for at Arbeiderpartiet gjør det.

Jeg kan også legge til at så lenge SV får ha en hånd på rattet, kommer det aldri til å bli noen 26. konsesjonsrunde. Jeg tar med det opp de forslag SV har sammen med andre.

Presidenten [16:28:12]: Representanten Lars Haltbrekken har teke opp dei forslaga han refererte til.

Bård Ludvig Thorheim (H) [16:28:32]: Spørsmålet om en 26. konsesjonsrunde er ikke nytt, men verden er endret i mellomtiden. For det første: krigen i Ukraina. Norge er nå den desidert største og viktigste leverandøren av gass til Europa. Videre: Søkeldirektoratet viser i flere nye framstillinger at gassproduksjonen på norsk sokkel kommer til å stupe fra rundt 2030 og utover dersom vi fortsetter med den letepolitikken som er i dag,

hvor vi ikke leter i nye områder og ikke utlyser en 26. konsesjonsrunde. Vi ser at EU inngår langsiktige avtaler med et land som Qatar for å levere gass fram til 2040, og – om så er – lenger. Vi ser også at gass fortsatt er en viktig inntektskilde for Russlands krigsmaskineri. I denne situasjonen bør det være åpenbart at Norge må lete i nye områder. Vi kan ikke være bekjent av at norsk gassproduksjon stuper fra 2030 og utover, når vi vet hvor viktig posisjon Norge har i dag.

Så er det en annen utvikling, som ikke er like viktig, og det er at Senterpartiet gikk ut av regjering. Det gjorde at selv om de har vært med på å utsette 26. konsesjonsrunde nå i fire år – vi foreslo det altså rett etter at krigen i Ukraina startet – så er det nå et nært flertall for å få en utlysning. Høyre støtter Senterpartiets forslag, som er at en slikrunde må utlyses tidligst mulig i 2026.

Nå er det Arbeiderpartiet som gir inntrykk av at de er ansvarlige i den tiden vi lever i. Dette er ikke ansvarlighet. Norge er den aller viktigste aktøren for energi, stabilitet og sikkerhet for våre allierte i Europa – og den viktigste aktøren for å nekte Putins krigsmaskineri de inntektene. Det er helt åpenbart for meg at regjeringen, bestående av kun Arbeiderpartiet, som har et spinkelt parlamentarisk grunnlag, nå må se sitt ansvar og ikke bare danne et flertall, men et bredt flertall, sånn at vi kan si til Europa: Vi er her for framtiden og leverer energi.

Sofie Marhaug (R) [16:31:43]: Det er ikke sånn at hvis man er uenig med forslagene fra Høyre eller Senterpartiet eller Fremskrittspartiet i denne saken, så forsyner man Russlands krigsmaskineri. Det må være fullt mulig å være uenige om oljepolitikken i Norge i denne salen uten å bli tillagt den type meninger. Det vil ta mange år, kanskje tiår, før en 26. konsesjonsrunde ville gitt seg utslag i faktisk produksjon, og hvordan verden ser ut da, det vet ikke vi, og det vet heller ikke Høyre.

Jeg vil vise til rapporten fra Klimautvalget 2050. Hva er det de peker på? Jo, de anbefaler at vi skal ta utgangspunkt i eksisterende infrastruktur og ikke begynne å lete på helt nye steder. Det handler om flere ting. Det handler ikke minst om de diskusjonene vi har hatt i hele dag om elektrifisering. Hvis det er sånn at vi skal åpne opp nye områder langt borte fra land, vil det by på nye naturkonflikter, og hvis disse områdene i tillegg skal elektrifiseres med kraft fra land, vil kostnaden bli mye, mye større jo lenger nord man kommer, jo lenger ut man kommer. Det ville være noe av den logiske konsekvensen av å åpne for en 26. konsesjonsrunde – å gå løs på Barentshavet og potensielt gå løs på Lofoten, Vesterålen og Senja. Vi vet jo ikke nøyaktig hvilke områder det vil bli, men det vil bli noen andre områder enn dem som er åpnet opp fra før av.

Rødt vil ta vare på sårbare områder. Vi vil ikke åpne for nye naturkonflikter, verken på land eller til havs, og

vi ønsker ikke å få nye konflikter med andre næringer, som fiskeinteressene, som det fort kan bli. Det er jo en grunn til at man ikke har åpnet opp de områdene som potensielt kan bli åpnet opp her. Jeg skal selvfølgelig ikke forskuttere nøyaktig hvilke det vil bli, men jeg vil likevel tørre å spå at det vil by på konflikter. I denne salen er vi nødt til å tenke på både klima og natur i oljepolitikken. Vi er nødt til å tenke langsiktig og forstå at konsekvensen av den politikken vi fører nå, vil by på store konflikter, ikke minst knyttet til elektrifisering, hvis vi sier tut og kjør i oljepolitikken – lenger nord, lenger ut, lenger borte fra land.

Ola Elvestuen (V) [16:34:39]: Fra Venstres side ser vi ingen grunn til å åpne for den 26. konsesjonsrunden nå. Vi kommer til å gå imot disse forslagene. Hovedgrunnen er, som representanten Haltbrekken var inne på, at skal vi nå de klimamålene vi må, kan vi ikke finne nye olje- og gassfelt, og det er ingen grunn til det. Vi har allerede funnet mer enn nok, mer enn man kan hente opp.

Det er ingen motsetning mellom det og at vi er for at vi skal produsere og eksportere så mye gass vi bare klarer til Europa nå. Det er særlig for at Europa ikke skal kjøpe russisk gass, og at man skal klare å stå imot det russiske angrepet på Ukraina.

Vi må ta inn over oss andre vurderinger. Vi har fortsatt de forhåndsdefinerte områdene, TFO-områdene. Fra Venstres side ser vi ingen grunn til å si at vi nå skal åpne nye områder i tillegg til de prosessene som pågår der. Grunnen til det er at hovedmarkedet for norsk olje og gass er Europa, altså vårt viktigste marked, som raskt skal redusere sitt forbruk av olje og gass. Fram mot 2040 setter de seg sannsynligvis et mål om å redusere utslippene med 90 pst. Vi får tro de gjør det, og at Norge vil gjøre det samme, og de er godt i gang. Siden det russiske angrepet på Ukraina har EU redusert sitt gassforbruk med 20 pst.

Dette skjer samtidig som man i verden har andre omstillinger som går raskt. I Norge hadde vi sist måned 27 pst. elbilsalg. I Danmark er det nå godt over 60 pst., og det er en utvikling som går raskt. Alle land skal i løpet av året melde inn sine nye, forsterkede klimamål etter Parisavtalen, før klimatoppmøtet i høst. Man skal huske på at det man melder inn, velger man selv, men det skal være forsterket, og det er også juridisk bindende.

En 26. konsesjonsrunde kan ikke ha noen effekt med ny produksjon før om lang tid. Om det er om 10 år eller 15 år, er vanskelig å si, men det vil være en helt annen verden, og det er en helt annen verden hvor forbruket av olje og gass også vil måtte ha blitt redusert. Det er mange prosesser som pågår for å redusere det, så fra Venstres side ser vi ingen grunn til å åpne for 26. konsesjonsrunde.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [16:37:57]: Olje og gass har gjennom mange tiår vært en bærebjelke for norsk økonomi, verdiskaping og velferd. Næringen syslesetter titusenvis av mennesker og er fortsatt vår største eksportnæring.

I en tid preget av internasjonal uro og energiusikkerhet er det forståelig at mange peker på betydningen av norsk petroleumsproduksjon for å sikre Europas energitilførsel og vår egen forsyningssikkerhet. Samtidig må vi evne å se at klimakrisen og naturtapet krever ansvarlige valg. Vi vet at petroleumsnæringen har betydelige klimaavtrykk, og at nye felt som åpnes i dag, potensielt kan produsere langt inn i en framtid hvor både Europa og verden for øvrig skal jobbe mot klimanøytralitet.

For Kristelig Folkeparti er det viktig at det er nødvendig å verne særlig sårbare og verdifulle områder mot petroleumsaktivitet. Slike områder har uerstattelige naturverdier, biologisk mangfold og betydning for økosystemene. Et godt forvaltningsregime krever at vi anerkjenner verdien av både de naturressursene vi skal hente ut, og de naturverdiene vi skal bevare.

Derfor mener vi det er riktig å ikke støtte utlysningen av en 26. konsesjonsrunde. Kristelig Folkeparti støtter derimot nye tildelinger i TFO-rundene. Det er modne områder i nær tilknytning til eksisterende infrastruktur og dermed mindre sårbare områder, og det er sånn sett også mer økonomisk forsvarlig. Dette handler ikke om å snu ryggen til en viktig næring, men om å sikre at forvaltningen av norske naturressurser skjer med klokskap og ansvar.

Statsråd Terje Aasland [16:39:56]: Regjeringen vil utvikle petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Nye funn er viktig for å unngå et for raskt fall i produksjonen på sikt, og for at Norge skal fortsette å være en stabil og forutsigbar leverandør av olje og gass til Europa i mange år framover. Det er målet også. Dette er særlig viktig da Europa har et stort importbehov, og Norge er eneste netto eksportør av olje og gass blant våre europeiske samarbeidsland. Jeg er glad for at forslagsstillerne deler disse vurderingene.

Regjeringen har sammen med næringen jobbet godt og hardt med å tilrettelegge for mer petroleumsaktivitet på norsk sokkel gjennom hele denne stortingsperioden, som nå går mot slutten. Det har vært viktig for Norge og viktig for Europa. Vi har utlyst rekordstore areal for tildeling av nye utvinningstillatelser på sokkelen, godkjent rekordstore utbygginger, og det har aldri vært eksportert like mye gass fra norsk sokkel som i denne stortingsperioden. Ja, vi har mye å være stolte av, men skal vi opprettholde aktiviteten på sokkelen, må vi finne mer, og for å finne mer må vi lete. Vi vil fortsatt jobbe

utrettelig med å legge til rette for mer leteareal på norsk sokkel.

Strategien for tildeling av utvinningstillatelser i nyåpnede og mindre kjente områder har i alle år fulgt prinsippet om sekvensiell leting. Nummererte konsesjonsrunder har vært brukt for å gjennomføre en slik strategi i mindre kjente områder. På kontinentalsokkelen er det i dag få slike prospektive arealer igjen i de områdene som er åpnet og tilgjengelige for petroleumsvirksomhet. Dette vil først endre seg hvis nye områder åpnes eller utilgjengelige areal gjøres tilgjengelig for leting igjen. Det er ikke tilfellet i dag.

TFO-ordningen er en videreutvikling av systemet med nummererte konsesjonsrunder og ble – slik vi kjenner den i dag – innført i 2003. Ordningen har vært en stor suksess. Regjeringen har videreført TFO-ordningen som en av bærebjelkene i vår petroleumspolitik. Vi ønsker fortsatt et så høyt aktivitetsnivå på norsk sokkel som vårt ressursgrunnlag tillater. For å sikre industrien tilgang på interessant leteareal, utvides TFO-området basert på petroleumsfaglige vurderinger av områdenes modenhet og særlig av behovet for stegvis leting og utnyttelse av tidskritiske ressurser. TFO-ordningen legger til rette for tidsriktig utforskning fra rettighetshaverne på kontinentalsokkelen, særlig ved at det er årlige tildelinger, og at det er arealmessig forutsigbarhet gjennom de forhåndsdefinerte områdene. Å være en stabil og langsiktig leverandør, som Norge er for energi til Europa, er ikke avhengig av de nummererte rundene per dato.

Presidenten [16:42:55]: Det vert replikkordskifte.

Bård Ludvig Thorheim (H) [16:43:09]: Det er bra at energiministeren er opptatt av TFO-rundene. Der er vi stort sett enig, bortsett fra at vi ikke ønsker at det gjøres endringer i budsjettenigheten. Sokkeldirektoratet er altså fagorganet til Energidepartementet, og de framskriver at Norge vil produsere et betydelig lavere gasskvantum i 2035 og 2040 med dagens politikk, hvor man ikke leter i nye områder. De understreker også at det er letepolitikken som kan endre de framskrivingene. Er energiministeren uenig med sitt eget fagorgan?

Statsråd Terje Aasland [16:44:00]: Det er særdeles viktig at vi fortsetter å lete og finner ressurser for å kunne dempe nedgangen i produksjonsfallet etter 2030. Det er også lite tilgjengelige prospektive områder som er åpnet. Det betyr at vi må åpne eventuelle nye områder. Det er ikke det 26. konsesjonsrunde handler om, men det er en helt annen og større diskusjon. Vi ønsker å legge til rette for at sokkelen og olje- og gassindustrien kan utvikles, og at vi kan være en langsiktig og stabil leverandør av energi til Europa i fortsettelsen. Det gjør vi

gjennom TFO-rundene. Om eller når vi skal lyse ut 26. runde på et tidspunkt, kommer vi tilbake igjen til Stortinget med.

Bård Ludvig Thorheim (H) [16:44:48]: Jeg registrerer at det er økende interesse blant olje- og gassaktører selv for en 26. konsesjonsrunde, som det ikke var for fem–seks år siden. Samtidig ser vi at EU nettopp har diskusjoner rundt om man bør forby import av gass fra Russland. Dette gir et framtidsbilde hvor Norge blir enda viktigere. Som vi tydeligvis er enige om, kommer altså gasseksporten til å reduseres. Mitt spørsmål er: Når statsråden og hans parti allerede har utsatt i fire år en runde som kunne gitt oss mer gass fire år tidligere, hvor mange flere år ønsker energiministeren å trenere dette?

Statsråd Terje Aasland [16:45:44]: Vi trenerer ingenting – tvert om. Vi har høy aktivitet og høy leteaktivitet på norsk sokkel. Vi utlyser store, nye områder for leteaktivitet i tilknytning til TFO-områdene våre. Vi har aldri produsert og eksportert mer gass fra norsk sokkel enn det vi gjør nå. I 2024 eksporterte vi 124 mrd. Sm³ gass. Det er 1 250 TWh med energi til Europa. Jeg er veldig glad for at EU nå initierer en debatt om helt å kvitte seg med russisk gass. Det er ganske viktig i en situasjon hvor også den europeiske energiutviklingen kommer til å ende opp med at man er mindre avhengig av gass. Det betyr at Norge kan være en stabil, langsiktig, god og trygg leverandør, og at vi opprettholder vår styrke med tanke på det.

Marit Arnstad (Sp) [16:46:54]: Jeg er helt enig med statsråden i at TFO-tildelingene er utrolig viktige, og at vi sammen i regjering har gjort veldig viktige ting knyttet til TFO-tildelingene de siste årene.

Høyres forslag var litt prematurt, for å lyse ut en nummerert runde i løpet av et par måneder en vår, er ikke den vanlige måten å gjøre det på. Det bør på en måte ta den tiden det trenger. Jeg tror at for 23. og 24. runde tok det trekvart år eller et år med forberedelser før en lyste ut runden. Senterpartiet er selvsagt bundet av en avtale ut perioden, og den går ut nå i høst, så vi bryter ingen avtale. Men vi ønsker at det skulle ha blitt lyst ut en sånn nummerert runde i starten av 2026. Mitt spørsmål er ganske enkelt: Hvis det blir flertall for det i salen i dag, vil statsråden starte det forberedende arbeidet med Sokkeldirektoratet og oljeselskapene for å gjøre ting klart til utlysning i starten av 2026?

Statsråd Terje Aasland [16:48:00]: Det er veldig uklokt av en statsråd å si at han bryter et stortingsflertall og et vedtak fra et stortingsflertall, hvis det er det som blir tilfellet. Jeg har understreket betydningen av

at vi har forutsigbarhet og stabilitet på norsk sokkel i en rekke saker nå. Å videreføre en åpning eller tildeling av leteareal for norsk olje- og gassindustri som er relevant, og som er attraktiv, er viktig. TFO-rundene har på en god måte dekket opp det. De områdene som er igjen, og som eventuelt kan komme inn i en 26. runde, er veldig små. Det er lite sannsynlig gode prospektive områder. Da snakker vi egentlig om en helt annen sak. Hvis vi skal ha betydelig utvikling av norsk sokkel knyttet til det, er det åpning av nye områder som eventuelt blir relevant over tid.

Marit Arnstad (Sp) [16:48:59]: Spørsmålet var egentlig ganske enkelt: Hvis det skulle bli flertall i salen i dag, vil statsråden starte det forberedende arbeidet i samarbeid med oljeselskapene og Sökkeldirektoratet, som gjerne tar et halvt års tid, før en eventuell utlysning tidlig i 2026?

Statsråd Terje Aasland [16:49:14]: Det svarte jeg på. Jeg sa at jeg ikke kommer til å motsette meg et flertallsvedtak i Stortinget, jeg kommer selvfølgelig til å følge opp det, men for å lyse ut 26. konsesjonsrunde ut fra det areal som er tilgjengelig nå, tviler jeg på at vi behøver et halvt års tid eller et vedtak i Stortinget for å gjøre det. Det tror jeg er et arbeid som kan gjøres raskt hvis en bestemmer seg for å gjøre det.

Marius Arion Nilsen (FrP) [16:49:49]: Det var interessant å høre representanten Lars Haltbrekken fra talerstolen forsøke å piske Arbeiderpartiet og Senterpartiet på plass i denne saken. Det er også det som har vært bildet i olje- og gasspolitikken, at det har vært SV som har styrt. De har fjernet leteblokker i Barentshavet, de har fått utsatt 26. konsesjonsrunde på ubestemt tid, og ifølge innlegget til Haltbrekken nå har de planer om å fortsette med det som et krav i tiden framover også, hvis et regjeringsflertall er avhengig av SV. Med det som utgangspunkt, og med den motviljen mot å komme med 26. konsesjonsrunde og ikke minst akseptere premisset om å fjerne leteblokker i Barentshavet: Kan statsråden avklare om det er SV eller Arbeiderpartiet som bestemmer over norsk olje- og gasspolitikk?

Statsråd Terje Aasland [16:50:49]: Det er Stortinget som bestemmer rammene for olje- og gasspolitikken i Norge. Så er det et interessant utgangspunkt for spørsmålet: SV har styrt, blir det sagt. Jeg bare understreker at det aldri før i historien har vært mer tilgjengelig areal for å lete etter olje og gass på norsk sokkel. Aldri før i historien har det vært tilgjengelig mer leteareal på norsk sokkel enn det det er akkurat nå. Man har heller aldri hatt høyere produksjon av gass enn akkurat nå. Som jeg sa: Norge eksporterte 124 mrd. Sm³ gass i 2024.

Det er fantastiske resultater. Det er levert 1 250 TWh til det europeiske markedet.

Jeg mener det er all grunn til å være stolt av det. I hvert fall er arbeiderpartiregjeringen det, og jeg synes også Stortinget burde være det, for det er en vesentlig forskjell og et vesentlig bidrag til energisikkerheten i Europa i en krevende tid.

Marius Arion Nilsen (FrP) [16:51:51]: Jeg takker for svaret. Jeg vet ikke helt om jeg skal forstå statsråden slik at han ga SV æren for all letevirkosomhet og all ny økt produksjon i forbindelse med Ukraina-krigen, eller hva det var, men han svarte ikke på spørsmålet mitt, om det var Arbeiderpartiet eller SV som er førende. Selvfølgelig er det Stortinget som ved flertall vedtar, men SV har kunnet sette premissene.

Det er i Barentshavet 26. konsesjonsrunde er, og neste konsesjonsrunde deretter vil være den mest verdifulle, for det er der man har mest uoppdagede ressurser. Man finner kilometerlange oljeflak vest for Bjørnøya, store gasslommer, og man har estimerer fra Sökkeldirektoratet som viser at opptil 15 Johan Sverdrup-felt kan være potensialet i Barentshavet. Hvis Arbeiderpartiet er de som regjerer her, vil man da legge til rette og gå med på å støtte forslaget fra Senterpartiet om å komme med 26. konsesjonsrunde i begynnelsen av 2026?

Statsråd Terje Aasland [16:52:57]: Barentshavets betydning for framtiden til norsk sokkel er ganske vesentlig, også etter min oppfatning, i likhet med det representanten Nilsen tar opp her. Derfor har vi også, når vi nå har hørt TFO 2025, lagt opp til en historisk utvidelse av TFO-området i Barentshavet, for vi mener det er avgjørende at man nå finner mer ressurser i det området.

Så er jeg opptatt av – jeg vil bare understreke det – at de avtalene Arbeiderpartiet inngår med andre partier, står vi ved. Vi har inngått en avtale med SV, sammen med Senterpartiet, om å ikke utlyse 26. konsesjonsrunde i denne stortingsperioden. Det står vi selvfølgelig inne for. Når jeg hører representanten Nilsen stille spørsmål, er det i hvert fall et obs til dem som ønsker å samarbeide med Fremskrittspartiet: En bør absolutt ikke stole på dem.

Lars Haltbrekken (SV) [16:54:14]: Vi har i løpet av dagen hørt mye varmt snakk om det å stå ved inngåtte avtaler, helt til det er en avtale som er en stor fordel for klima og miljø. Da mener Høyre og Fremskrittspartiet at avtaler skal brytes. Senterpartiet mener de skal undergraves. Jeg skal innrømme at det er litt pussig og litt merkelig for meg å stå her og skryte av oljeministeren, hvis jeg kan få kalle ham det i denne sammenheng, for at han står lojalt opp for de vedtak og avtaler han har

vært med på, men det er grunn til å skryte av det. Jeg vil spørre energiministeren: Mener han at det Senterpartiet nå gjør, er et brudd på den avtalen Senterpartiet har vært med på, sammen med SV?

Statsråd Terje Aasland [16:55:23]: Jeg velger å forholde meg til den avtalen som vi har med SV, og det er at vi ikke skal lyse ut 26. konsesjonsrunde i denne stortingsperioden. Jeg mener vi ikke trenger et signal eller et vedtak i Stortinget for eventuelt å starte eller forberede det arbeidet, eller noe sånt, jeg ønsker å forholde meg til de avtalene som er inngått. Jeg ønsker å forholde meg til de vedtak som er fattet knyttet til olje- og gassnæringen, for det har jo vært mye hopp og sprett i Stortinget denne dagen om akkurat sånne forhold.

Jeg følger opp den avtalen som foreligger, men hvis det blir et flertall i Stortinget, må jeg også forholde meg til det. Jeg ønsker imidlertid å stå ved de avtalene vi har inngått. Jeg mener det er en trygghet, en forutsigbarhet, en stabilitet og en kvalitet i det. Folk skal kunne stole på Arbeiderpartiet.

Presidenten [16:53:13]: Då er replikkordskiftet avslutta.

Dei talarar som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Irene Ojala (PF) [16:56:35]: Norge har helt siden rapporten «Vår felles framtid» ble signert i 1986, faktisk signert samtlige klimaavtaler som er inngått nærmest globalt. I snart 40 år har politikere i Norge inngått avtaler som mange folkevalgte ikke vil forholde seg til.

Alle i denne sal har ulike bakgrunn, og jeg har i mange år jobbet med økologisk økonomi og etikk, både innenfor helse og innenfor natur. Det preger også det jeg nå skal si.

Forurensset luft kommer nordover til våre områder i Arktis med luftstrømmene fra sør. Med havstrømmene kommer plast og annet søppel. Problemet med havet er at vi ikke ser de umiddelbare konsekvensene olje- og gassindustrien påfører havets økologiske bærekraft. Vi kan ikke endre naturens lover, vi kan ikke endre luftstrømmer, og vi kan ikke endre havstrømmer.

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan som er underlagt Klima- og miljødepartementet. De skal være faglig uavhengig. Hva skal vi med et direktorat hvis vi ikke leser hva de skriver? På hjemmesiden til Miljødirektoratet står det at områdene som ikke er åpnet for olje- og gassproduksjon, er sårbare, spesielt for akutte oljeutslipp, og at utslipp av olje og kjemikalier kan gi og gir langvarige negative effekter på livet i havet. Videre står det:

«Støy fra seismiske undersøkelser kan påvirke livet i havet på flere måter. I umiddelbar nærhet kan

mindre organismer som fiskelarver dø. I nærområder kan sjøpattedyr blant annet påføres midlertidig eller permanent hørselsskade.»

Det står også der at verdenshavene blir varmere, og at havet, helt ned til 2 000 meters dybde, har tatt opp mer enn 90 pst. av overskuddsvarmen fra global oppvarming siden 1970.

Når temperaturen i havet blir varmere, smelter havisen og på den måten forvandles store områder i Polhavet til åpent vann, og når havet mister islokket – hvis vi kaller det for det – øker opptaket av CO₂, og havet blir surere. Det er dårlig nytt for å havmiljøet og dyrelivet.

Problemet med det vi nå gjør, er at våre etterkommere må løse de problemene vi lager.

Termodynamikkens andre lov – en naturlov – viser at vi mennesker skaper mer problemer med måten vi henter ut jordens ressurser på. Handlingens konsekvens viser at vi skaper problemer for oss selv og for kommende slekter, stikk i strid med de målene i alle klimaavtalene vi har signert, det de skulle hindre.

Det er ikke noe mål for meg å være noen festbrems, men det er viktig å gi ungdommene framtidshåp, og ungdommene er i ferd med å miste framtidshåpet. Det kan vi ikke ta fra dem. Så jeg kommer i dag til å stemme imot forslag nr. 1 og forslag nr. 4, og jeg stemmer for forslagene nr. 2, 3 og 5. Jeg stemmer også for komiteens tilråding.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [16:59:51]: Jeg må dessverre støtte representanten Ojala med at jeg er uenig med henne her, selv om jeg var enig med henne i sted.

Petroleumsnæringen er Norges største og viktigste næring. Næringen sikrer verdiskaping, sysselsetting, innovasjon og teknologisk utvikling som også kommer det sivile næringslivet til gode. Næringslivet på sokkelen er også den fremste inntektskilden. Jeg må innrømme at jeg har ikke møtt noen, verken i denne sal eller andre steder, som ikke tar imot velferdsgoder og pensjoner som kommer som inntektskilder fra denne næringen, som en del nå er ganske skeptisk til.

En dag vil det nødvendigvis ta slutt, men jeg mener at det ikke er Stortingets oppdrag å avslutte den næringen så raskt vi kan. Sokkeldirektoratet estimerer i sitt oppdaterte ressursregnskap at 22 pst. av de forventede ressursene på sokkelen ennå ikke er påvist. Det er viktig at disse ressursene utvikles mens vi ennå har aktivitet og infrastruktur for drift på sokkelen. For å få det til trenger næringen forutsigbarhet.

Vi må være ærlige om realitetene. Produksjonen fra eksisterende felt vil falle. Uten nye funn vil det få konsekvenser, ikke bare for norsk økonomi og norske arbeidsplasser, men også for Europas energiforsyning. Den geo-

politiske situasjonen har endret seg dramatisk etter Russlands invasjon av Ukraina, og behovet for trygg, stabil og demokratisk energiforsyning blir tydeligere enn noen gang. Europa må gjøre seg mindre avhengig av Russland, og her spiller Norge en nøkkelrolle. Vi må fylle den rollen også i fremtiden. Vi må legge til rette for langsiktighet i næringen nå.

Dette handler ikke om å velge mellom energi og klima. Det handler om å sikre styring og kontroll i en krevende omstilling, der vi trenger både sikker energiforsyning og investeringer i nye løsninger.

Med dette som bakteppe vil jeg støtte forslag nr. 4, fra Senterpartiet, om å be regjeringen sette i verk og forberede arbeidet med 26. konsesjonsrunde med sikte på en mulig utlysning av runden tidlig i 2026.

Ingrid Fiskaa hadde igjen teke over presidentplassen.

Marius Arion Nilsen (FrP) [17:02:02]: Jeg må innrømme at alt jeg hadde skrevet nå, ble litt irrelevant med forrige talers presisering om at han støtter dette forslaget, og det er veldig lovende og veldig bra. Dette er det riktige for Norge. Det er riktig utvikling at vi videreutvikler norsk olje og gass, og det er ansvarlig av de partiene og representantene som er med på dette vedtaket. Jeg vil gi honnør til alle som velger å stemme for dette ved voteringen senere i dag.

Jeg vil også trekke fram statsrådens innlegg her i sted, i replikkvekslingen, der det ble nevnt at regjeringen står ved alle inngåtte avtaler. Da vil jeg trekke fram Meld. St. 25 for 2022–2023, der man behandlet mineralvirksomhet på norsk sokkel. Da kom Arbeiderpartiet og Senterpartiet fram til en enighet med Høyre og Fremskrittspartiet om åpning for havbunnsmineraler. Det ble forhandlet bort i regjeringens budsjettforhandlinger med SV, så det er en veldig, veldig selektiv hukommelse statsråden her bringer til torgs. Det er veldig spesielt at man skal sitte på sin høye hest og påstå at man alltid holder avtaler, for det gjør man tydeligvis ikke. Her har det likevel vært en riktig anledning til å bryte en avtale, for det var et dårlig vedtak SV fikk igjennom, og det er meget bra at det nå kan utfordres.

Jeg vil også nevne Klimautvalgets rapport, som ble nevnt her i sted, der man mener at olje og gass skal fases ut så fort som mulig og legges ned. Den er strengt tatt ikke engang verdt papiret den er skrevet på. Det er ingen seriøse prognoser om kostnader i rapporten. Kostnadene er slett ikke vurdert tilstrekkelig. Så det å basere olje- og gasspolitikken på slike forutsetninger, som enkelte partier i denne sal gjør, medfører at man fører en olje- og gasspolitikk og en klimapolitikk på ideologisk grunn, ikke på realistisk og faktabasert grunn.

Det blir også sagt at man har funnet nok olje- og gassreserver, men på feil sted, eller at det er funnet nok olje- og gassreserver, men problemet er at mye er funnet hos land man ikke ønsker å være avhengig av. Derfor er det så utrolig viktig at Norge leter etter, utvikler og produserer mer olje og gass.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [17:04:50]: Jeg har bare behov for å kommentere litt, og det gjelder representanten Haltbrekken fra SV, som peker på at Senterpartiet bryter en avtale. Statsråden er også i sin replikkrunde ganske langt inne på at Senterpartiet bryter en avtale.

Senterpartiet bryter ingen avtale med dette vedtaket. Det er nettopp derfor det er formet og utført slik det er, og jeg er veldig glad for at det ser ut til at det blir et flertall i denne saken. Jeg har lyst til å takke Høyre for at de fremmet dette, og jeg har lyst til å takke Høyre og Fremskrittspartiet, og nå representanten Christian Tybring-Gjedde, som sier at de vil støtte Senterpartiets forslag.

Dette er ikke noe brudd på en budsjettavtale i denne stortingsperioden. Senterpartiet foreslår å sette i gang 26. konsesjonsrunde i neste stortingsperiode, altså ikke i denne perioden. Senterpartiet har vært tydelig på at vi skal fortsette å lete, og vi skal fortsette med olje- og gassproduksjon i Norge. Vi vet at det kommer til å komme et stort behov for olje og gass framover. Trygghet og forutsigbarhet er viktig, og nyheten fra EU om at EU ønsker å fase ut russisk gass, gjør det enda viktigere at Norge er en forutsigbar partner innen olje- og gassproduksjon.

Lars Haltbrekken (SV) [17:06:43]: Det burde være klart for alle og enhver at intensjonen i det vedtaket og den avtalen SV inngikk med Arbeiderpartiet og Senterpartiet, var at det ikke skal lyses ut noen 26. konsesjonsrunde i denne perioden, men det skal selvfølgelig heller ikke brukes arbeidskraft i departementene til å sette i gang slikt arbeid.

Vi ser at Senterpartiet bruker smutthull og benytter seg av teknikaliteter for å få det jeg vil kalle en undergraving av avtalen. Det viser hvor mye eller lite det er mulig å stole på Senterpartiet når man inngår avtaler med dem. Jeg er glad for at Arbeiderpartiets representanter har vært tydelige på at de står ved avtalen, og at de derfor ikke har ønsket å støtte dette forslaget fra Senterpartiet. Det mener jeg det står respekt av, for som vi alle vet, er det ikke det Arbeiderpartiet selv egentlig ønsker, men de står ved en inngått avtale. Det ser vi at Senterpartiet ikke gjør, og det synes jeg er synd. Det synes jeg også er skadelig for det partiets omdømme med hensyn til å inngå avtaler med dem.

Jeg ser at det kan være at stortingsflertallet i dag støtter dette forslaget. Det viser at stortingsflertallet ikke tar inn over seg den alvorlige situasjonen verden står i. Hver

måned bryter vi nå temperaturrekorder. Hvert år bryter vi temperaturrekorder. I den situasjonen ønsker da flertallet, anført av Senterpartiet, å sette i gang enda mer leting etter olje og gass. Det er anført av et parti som kanskje burde hatt grunneiértanken fremst i pannebrasken, som sier at vi skal overlata gården i minst like god eller bedre stand enn det vi overtok den i. Det burde ha gjeldt også for jordkloden, at vi skal overlevere den i minst like god eller bedre stand enn det vi overtok den i. I stedet velger Senterpartiet å undergrave inngåtte avtaler med SV og Arbeiderpartiet.

Bård Ludvig Thorheim (H) [17:09:58]: Det gjorde inntrykk å se at vi antakeligvis får flertall i en så viktig sak. Dette er en sak som ikke har betydning for det neste året eller de to neste årene, men vi har allerede nå utsett 26. konsesjonsrunde i fire år, og ved fortsatt utsettelse framskynder vi også reduksjonen i gassproduksjonen på norsk sokkel. Dette er et signal til våre allierte i Europa om at Norge er til å stole på.

Jeg vil takke Senterpartiet, som har kommet opp med en god formulering, et godt forslag. Jeg vil takke Fremskrittspartiet, som er stødige i olje- og gasspolitikken, og står ved det. Jeg vil også utfordre Arbeiderpartiet til å se at det er et flertall nå. Dette er noe som selvfølgelig betyr mye for industriarbeiderne på sokkelen, som ser forutsigbarhet og et langsiktig perspektiv, men det er også et signal til våre venner og allierte i Europa. Norge står ved. Vi skal også lete i nye områder og ta det ansvaret vi har i verden i dag.

Ola Elvestuen (V) [17:11:43]: Nå ser det ut som om det blir et tynt flertall for 26. konsesjonsrunde. Jeg synes det er fryktelig synd. Jeg tror begeistringen til representantene fra Høyre som tror at de nå får jubelscener i Europa, er hundre prosent feil. Tvert imot: EU mener vel at vi må sette begrensninger for oljeleting nordover, og mener at Arktis bør være et område vi ikke skal gå inn i. Jeg vil tro at hvis man nå tenker som Høyre gjør, at det er Lofoten, Vesterålen og Senja vi skal inn i, er det ingen som vil se den begeistringen. Jeg tror faktisk også EU har greie på hva som pågår her.

Det er som statsråden sier: Det er ikke de nye områdene og de små områdene som er avgjørende. Vi har TFO-ordningen, den ligger der, og det er den utviklingen som er innenfor de tidsrammene som er viktig for Europa. Det henger sammen med det økte behovet de nå har for norsk gass, fordi de skal kutte ut russisk gass. Det er en situasjon som er nå. Ellers er Europa veldig opptatt av at vi skal nå klimamålene – både at verden skal nå dem, at vi skal holde den globale oppvarmingen ned mot 1,5 grad, og at vi selv skal ta en lederrolle i det.

Det handler om å kutte våre egne utslipp. Som jeg sa i et tidligere innlegg, har EU allerede redusert gassbeho-

vet sitt – ikke bare for russisk gass – og gassforbruket sitt med 20 pst. siden 2022. Der jobbes det helt målrettet for å redusere den delen.

Så er det den andre delen av dette, som handler om at vi i Dubai fikk en enighet om at man skulle bevege seg bort fra det som er «unabated oil and gas», for å si det slik – at vi skal bevege oss bort på forbrukssiden, men også bevege oss bort på produksjonssiden, som Norge er en del av.

Det er synd hvis det blir et flertall i dag. Det er synd fordi det er feil signal. Jeg tror jeg skal si fra Venstres side – som de sier fra SVs side – at det siste ordet ikke er sagt i denne saken. Dette kommer vi selvfølgelig til å følge framover.

Presidenten [17:14:25]: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [17:14:42]: Jeg må si jeg hører det single i glasshus når jeg hører Høyres representant stå og snakke i denne debatten. Hvis vi hørte Høyres representant i Melkøya-debatten og debatten om Haltenbanken, var det ikke måte på hvor viktig det var å overholde inngåtte avtaler. Så kommer vi til en avtale som er til det gode for miljøet. Da er det ikke måte på hvor viktig det er for Høyre at andre partier skal bryte de avtalene. Det viser at Høyres argumenter om å overholde inngåtte avtaler er et spill for galleriet, og at Høyre også er et parti som i likhet med Senterpartiet ikke er til å stole på. Det håper jeg at de som eventuelt en eller annen gang i framtiden skulle måtte forhandle med Høyre om regjeringsmakt, merker seg.

Presidenten [17:15:42]: Representanten Bård Ludvig Thorheim har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Bård Ludvig Thorheim (H) [17:15:56]: Helt kort: De avtalene som representanten Haltbrekken viser til, er ikke inngått av Høyre. Det er ikke noe vi kan forholde oss til.

Presidenten [17:16:09]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [17:16:15]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Erlend Wiborg, Bengt Rune Strifeldt, Silje Hjemdal, Hans Andreas Limi, Dagfinn Henrik Olsen og Marius Arion Nilsen om tilpasninger i eller reservasjon mot innføring av EUs fremtidige

direktiv om blyforbud på skytebaner (Innst. 220 S (2024–2025), jf. Dokument 8:64 S (2024–2025))

Presidenten [17:16:43]: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Første talar er Jorunn Gleditsch Lossius frå Kristeleg Folkeparti, på vegner av sakens ordførar.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [17:17:19]: Aller først må jeg, på vegne av Kjell Ingolf Ropstad, få lov til å takke komiteen for et godt samarbeid og for at vi har blitt enige om en god tilråding.

Saken vi i dag behandler, gjelder EUs forslag om forbud mot bruk av bly i ammunisjon og hvordan Norge skal forholde seg til dette. Forslaget kunne ha fått store konsekvenser for jegere, sportsskyttere og det frivillige skyttervesenet, og det reiser i tillegg spørsmål knyttet til nasjonal beredskap. Det er klart at jakt og skyting er en viktig del av norsk kultur, friluftsliv og forsvarsberedskap, og derfor har det også vært viktig at Norge har engasjert seg aktivt i denne saken.

I lang tid har det vært betydelig usikkerhet rundt hvilken vei EU-kommisjonen ville gå. Det første utkastet som ble lagt fram av EUs kjemikaliebyrå, var svært krevende for Norge. Det ville ha ført til at blyammunisjon nærmest ble forbudt, også på skytebaner, og at kravene til sandfang og overvåking ville ha ført til milliarder i kostnader og mulig nedleggelse av en rekke skytebaner. Mange i miljøet har vært svært bekymret for konsekvensene, og det med god grunn. Forslaget ville i ytterste konsekvens ha svekket vår nasjonale beredskap.

Det er derfor med lettelse at jeg nå kan konstatere at saken er kommet på et bedre spor. EU-kommisjonens forslag, som nå foreligger, åpner for et unntak for bruk av blyammunisjon på skytebaner, og dette er et viktig gjennomslag for norsk beredskap og frivillighet. Kristelig Folkeparti er derfor glad for tilrådingen om at regjeringen må støtte EU-kommisjonens forslag om at det etableres et unntak fra blyforbudet på private skytebaner.

Det gjenstår fortsatt noe arbeid, men det er betryggende at statsråden har vært tydelig på at han vil følge denne linjen.

Linda Monsen Merkesdal (A) [17:19:37]: No kan me vel kanskje òg seia at det har vore ein blytung dag.

Arbeidarpartiet er veldig oppteke av å finna ein god balanse i saka om blyforbod på skytebanar. Me står

overfor ei viktig miljø- og helsesak, som samtidig gjeld sportsskyting, jeger trening, beredskap og frivilligheita over heile landet. Bly har ein alvorleg effekt på både menneske og dyr, og det finst inga trygg nedre grense for bly i blodet. I tillegg veit me at bly i natur kan hopa seg opp i næringskjedene og utgjera ein risiko for drikkevann og dyreliv.

I Noreg har me ein stor og desentralisert skytebanestruktur, i stor grad driven av frivilligheita. Kartlegging har vist at nedlagde skytebanar òg kan vera ei kjelde til forureining, og at aktive skytebanar sannsynlegvis også har utfordringar. Arbeidarpartiet er oppteke av at me har god kunnskap om forholda i Noreg, og korleis me kan tilpassa framtidige krav. Dialogen med skyttarorganisasjonane og relevante aktørar for å kartleggja konsekvensar og moglegheita for tilpassing er viktig, også med tanke på beredskap og trening for politi og heimevern.

Arbeidarpartiet meiner at Noreg bør delta aktivt i vidare diskusjonar i EU og jobba for løysingar som ivaretek både miljø, helse og sikkerheit, og at me har eit gjennomførleg regelverk tilpassa norske forhold.

På sikt må me òg arbeida for ein overgang til blyfrie alternativ, sånn at me kan redusera behovet for kostbare tiltak og samtidig ta miljøansvar. Denne utfordringa handlar ikkje berre om regelverk, men òg om å sikra framleis sterke lokalsamfunn, livskraftig frivilligheit og ein god beredskap, samtidig som me gjer vårt beste for å beskytta miljøet og framtidige generasjonar.

Så vil eg, etter nok ein blytung dag for nokon, takka for gode debattar.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [17:22:01]: Senterpartiet er glad for at Kommisjonens forslag til lovtekst skiller seg vesentlig fra det forslaget som opprinnelig kom om å forby bly i ammunisjon, med unntak for sportsskyting og med strenge restriksjoner for kulefang. Å tilpasse seg disse kravene fra EU ville kostet skytterlagene i Norge mange milliarder kroner. Det ville ikke vært mulig for frivilligheten å gjennomføre.

Tilgjengelig skytebane er en forutsetning for den militære beredskapen, og med over 40 000 soldater representerer Heimevernet den største andelen soldater i det norske forsvaret. Senterpartiet har sammen med Arbeiderpartiet sørget for at Heimevernet får trent mer, men vi vet at soldatene samtidig oppfordres til å bli medlemmer i sivile skytterlag. Dette gir skytetrening langt utover den treningen de får på heimevernsøvelser, og gir trening i sikre omgivelser.

I Norge har vi mange frivillige organisasjoner som har en viktig rolle med å bygge forsvarsvilje og dermed forsvarsevne i befolkningen. Det frivillige Skyttervesens særskilte samfunnsoppdrag er gitt av Stortinget gjen-

nom formålsparagrafen om «å fremme god våpenkultur og praktiske skyteferdigheter, samt sikre tilgang til en desentralisert skytebanestruktur, til nytte for Forsvaret og samfunnet for øvrig». I dag har organisasjonen ca. 130 000 medlemmer, fordelt på over 800 skytterlag i bygd og by. Der drives det våpenopplæring, praktisk skyting året rundt og skyteprøver for over 80 000 storviltjegere hvert år.

Unntaket for bruken av blyammunisjon på skytebaner som Kommisjonen nå foreslår, skal vurderes på nytt om ti år. Senterpartiet mener at dette gir oss et handlingsrom til å ta nødvendige grep her hjemme, sånn at skytebaner rundt omkring i Norges land ikke opplever å få denne problemstillingen i fanget på nytt om ti år til.

Dette er beredskap, og våre skytebaner er kritisk infrastruktur. Senterpartiet er glad for at skytebanene i landet i denne omgangen ser ut til å bli fredet fra blyforbudet, men vi håper at regjeringen vil jobbe videre med å vurdere skytebaner i Norge som kritisk infrastruktur. Senterpartiet mener det er viktig at det igangsettes et slikt arbeid med å omdefinere skytebanene i Norge som kritisk infrastruktur av hensyn til nasjonal beredskap. Finland ønsker nå å bygge 300 nye skytebaner de neste fem årene, og det er det en god grunn til. Vi i Norge må jobbe for å holde skytebanene vi allerede har, operative. Det frister å sitere slagordet til Det frivillige Skyttervesens første leder, Ola Five: «Best å vera budd!»

Ola Elvestuen (V) [17:25:26]: Det er egentlig bra å ha en positiv sak på slutten av dagen, nemlig denne saken som ikke handler om tillatt blyammunisjon eller blyhagl, men som egentlig bare handler om de tekniske kravene til kulefang på skytebaner. Det er det som har vært striden de siste årene. Her er det ikke så mange unntak, for Norge er medlem av det europeiske kjemikalier regelverket REACH, og vi er også en aktiv deltaker i kjemikaliebyrået ECHA.

Det som har vært problemet de siste årene – og dette har pågått lenge, og alle som har hatt kontakt med skyttervesenet, møter det – er at det har vært et teknisk krav som har ligget i REACH-prosessene og hos ECHA at kulefang med jordvoller eller sandfang ikke lenger ville være lov med det nye regelverket. Det ville ha gjort at de fleste skytebaner i Norge ville bli nedlagt, fordi det ville ha vært veldig få som kunne bygge om til de nye tekniske kravene.

Det norske skyttervesenet har jobbet lenge med å vise at det ikke er noen grunn til at man ikke skal kunne ha sand- eller jordvoller som kulefang, for de klarer å få det samme resultatet med tanke på å begrense forurensning. Det er det som må være det grunnleggende her: Det handler om at man skal begrense den forurensningen og at det ikke skal være utslipp fra disse skytebanene,

og det de nå har vist, er at de har den tekniske muligheten.

Jeg synes dette er en god sak, og det kan være viktig å si i Stortinget at dette virkelig er en god sak hvor det er EU-kommisjonen som er løsningsorientert og viser den gode fornuft i saken. Dette har altså stått fast innenfor kjemikalier regelverket og de prosessene som er der, og så har EU-kommisjonen møtt dem og lagt fram sin sak, som nettopp er å slå fast det som det norske skyttervesenet har ønsket: at jord- og sandvoller vil gi det samme resultatet, og at det ikke er blyforurensning fra dem. Derfor sier de at de kan tillates.

Det er litt prosess, men det er ingen tvil om at det EU-kommisjonen legger fram, er det som kommer til å bli vedtatt. Derfor har man en avklaring på dette feltet, noe som gjør at de norske skytterbanene kan bestå og dekke behovet i forbindelse med både fritid og – ikke minst, som flere har vært inne på – den beredskapen som det innebærer.

Marius Arion Nilsen (FrP) [17:28:47]: Når det gjelder det potensielle blyforbudet på norske skytebaner og kravet til kulefangere, har vi i Fremskrittspartiet hatt flere møter med flere aktører som har pekt på utfordringene ved et potensielt blyforbud og kravene til kulefangere, konsekvensene dette vil kunne ha for beredskap, skytetrening og operativ evne både for politiet og for Forsvaret, og ikke minst konsekvensene dette vil kunne ha for de frivillige skytterlagene, med en ekstrem regning som kunne kommet deres vei. Jeg skal gi representanten fra Venstre litt rett i at her har faktisk EU-kommisjonen kommet med en fornuftig avklaring. Riktignok er forbudet initiert av EU, men vi skal være enig i at dette er riktig vei. Det er derfor komiteen nå har landet på en tilråding som sier at man følger dette opp videre og følger saken, og at man tar tilrådingen til etterretning.

Ellers er et av forslagene som Fremskrittspartiet har fremmet, og som Senterpartiet støtter, at man fremdeles vil at regjeringen skal ta initiativ og aktivt ha en rolle når det gjelder å ivareta de norske interessene. Vi har gode løsninger for kulefangere allerede, vi har mange skytebaner som burde kunne videreføres i den tilstanden de er i nå, med muligens noen små justeringer. Det er viktig at den til enhver tid sittende regjering arbeider aktivt for å ivareta de norske interessene her.

Ellers er det flere forslag vi har fremmet, og som vi står ved nå. Vi ønsker å søke tilpasninger og unntak fra deler av forslaget om å forby bly i ammunisjon. Det er flere forslag, deriblant å omdefinere norske skytebaner til kritisk infrastruktur av hensyn til nasjonal beredskap. Det får dessverre ikke flertall, slik det ser ut i dag, men med utgangspunkt i den tilbakemeldingen man har fått

fra EU-kommisjonen og fra deres vurdering av blyforbudet i REACH, er i så fall saken lagt i bero en del år.

Vi kommer fortsatt til å være på når det gjelder slike saker, for det er dessverre en altfor stor andel av sakene som kommer fra EU, som har konsekvenser som ikke er tilstrekkelig utredet, eller der tilpasninger ikke er tilstrekkelig ivarettatt.

Presidenten [17:31:50]: Siden representanten Mykjåland og presidenten i stad gløymde at det er forslag som skal takast opp i saka, vil kanskje representanten Nilsen ta opp forslaga?

Marius Arion Nilsen (FrP) [17:31:52]: Gjerne det.

Presidenten [17:31:53]: Då har representanten Marius Arion Nilsen teke opp forslaga nr. 1–4, frå Framstegspartiet og Senterpartiet.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:32:05]: Forurensning utgjør, sammen med klimaendringene og tap av naturmangfold, de tre globale miljøkrisene. Bly er en miljøgift, og vi har et viktig nasjonalt mål om at bruk og utslipp skal stanses. Bly og blyforbindelser har mange alvorlige effekter på menneskers helse og i miljøet, og det finnes ingen nedre grense for hva som anses som helt trygge nivåer. Utslippene av bly er betydelig redusert, særlig har overgangen til blyfri bensin vært viktig. Bruken av blyammunisjon anses nå som den største kilden til blyforurensning i Norge. Det er derfor behov for tiltak, og jeg synes det er gledelig at Europa tar grep om en stor forurensningskilde, der målet er å hindre ny tilførsel av bly til miljøet.

Det har, som det framgår av innstillingen, vært en utvikling i diskusjonene om det europeiske forslaget. EU-kommisjonen har – som påpekt tidligere – i sitt forslag gått bort fra et felleseuropeisk krav om tiltak mot forurensning på skytebaner der blykuler fortsatt benyttes. Første diskusjon med EU/EØS-landene var forrige uke. De begrunner endringen med behovet for å opprettholde tilgangen på sivile skytebaner, et hensyn jeg er helt enig i at er viktig. Det hensynet omfatter også trening for Heimevernet. Selv om vi ennå ikke vet hvordan den endelige restriksjonen vil se ut, kan vi si at det er en utvikling i riktig retning.

Jeg mener samtidig at en utvidelse av forbudet mot bly i felleseuropeisk regelverk er viktig. Forventet innstramning i bruken av blyammunisjon til jakt og sportsfiske vil redusere blytilførselen til miljøet. Det er et skritt på veien for å redusere utslippene videre. Det ser ut til at det blir tillatt å bruke blykuler på skytebaner uten at reguleringen i REACH stiller krav til tiltak mot blyforurensning. Dette er i tråd med tilrådingen fra flertallet i

komiteen, og vi kommer selvfølgelig til å følge opp den saken videre.

Jeg mener at det samtidig er nødvendig at skytterne i Norge sørger for å unngå ytterligere forurensning fra de sivile skytebanene så lenge det brukes blykuler. Jeg oppfatter at det fra skytterorganisasjonenes side er mer ønskelig med nasjonalt tilpassede tiltak enn de felleskravene kjemikaliebyrået ECHA foreslo. Da mener jeg at det er et godt tidspunkt for, basert på nært samarbeid, å ta opp igjen arbeidet med norsk forskrift om utforming og drift av skytebaner, for å hindre forurensning på en klok og fornuftig måte. Jeg er også kjent med at ulike tiltak er under utprøving, og det synes jeg er positivt. Det er viktig at aktørene samarbeider om å få fram blyfrie alternativer, og det skal vi være med på å støtte opp om.

Presidenten [17:35:04]: Det blir replikkordskifte.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [17:35:20]: Uten dette unntaket ville det vært dramatisk for norske skytebaner. Jeg har et spørsmål knyttet til brevet fra statsråden, spesielt når det gjelder skytebaner som kritisk infrastruktur: Hvordan jobber man videre med denne saken? Det er helt klart at det må gjøres tilpasninger, men det er viktig med tanke på landets sikkerhet å sikre seg at norske skytebaner ikke risikerer å bli lagt ned i framtiden på grunn av denne typen regelverk. Kan statsråden si noe om hvordan det blir jobbet videre med denne saken, når vi nå heldigvis får en løsning i Kommisjonen på akkurat denne problemstillingen?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:36:19]: For det første må jeg få lov til å understreke at arbeidet med å finne blyfrie alternativer fortsetter. Det er selvfølgelig enormt viktig at vi bruker perioden framover til å fortsette det viktige arbeidet. Det er ingen tvil om at det er betydelig billigere for oss som samfunn å finne blyfrie alternativer – over tid, i hvert fall – enn å rydde opp i forurenset grunn. Det tror jeg er et utgangspunkt de fleste deler. Den nasjonale verdikartleggingen som pågår, er en kontinuerlig prosess. Jeg mener det er helt naturlig at vi som en del av den prosessen også ser på hvilken betydning sivile skytebaner har for vår sikkerhet og beredskap, og hvilken betydning de har for politi og forsvar. Det er ikke nødvendigvis sånn at alle skytebaner i den prosessen kan defineres som kritiske, men mange av dem kan potensielt være det. Det er den prosessen som pågår kontinuerlig, så jeg mener det er naturlig å følge opp det sporet knyttet til kritisk infrastruktur.

Marius Arion Nilsen (FrP) [17:37:34]: Det var jo en gledelig utvikling i denne saken underveis, etter at Dokument 8-forslaget vårt var fremmet. Tilbakemeldin-

gen fra EU-kommisjonen er positiv. Det vil, slik jeg tolker det, gi muligheter for at man fortsatt kan opprettholde både beredskap, operativ evne og bruken av blykuler på skytebaner over lengre tid. Men ting kan endre seg. Det endret seg nå nettopp, og i selve behandlingen framover skal det inntre flere instanser. Spørsmålet mitt til statsråden er: Hvordan planlegger man rent praktisk nå å sørge for å sikre at norske interesser og norsk beredskapsevne ivaretas mens dette fortsatt går sin gang i EU?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:38:35]: Det er viktig for oss å jobbe aktivt for norske interesser i alle saker som er viktige for Norge, og som EU-landene jobber med. Jeg har f.eks. nær dialog med mine nordiske kollegaer. Jeg skal treffe dem igjen torsdag denne uken. Vi diskuterer jevnlig pågående saker. Denne saken har jeg nevnt før, og jeg kommer til å nevne den igjen som en sak det er viktig for Norge å finne en god løsning på. Alt ligger nå til rette for at det blir en god løsning knyttet til beredskapshensynet. Det er jeg veldig glad for. Det er et godt utgangspunkt, særlig i den tiden vi lever i, hvor slik infrastruktur er blitt enda viktigere enn før. Vi får minne oss selv på at det allikevel ikke løser miljøutfordringen. Desto viktigere er det at vi fortsetter det viktige arbeidet med å finne alternativer og se på nasjonalt tilpassede krav, sånn at vi sørger for å redusere utslippene av bly i naturen.

Marius Arion Nilsen (FrP) [17:39:38]: Høringsinnspill og informasjon fra flere aktører underveis i prosessen har vist til forskning som hevder at norske utslipp av bly og blyavrenning på norske skytebaner i liten grad er dårligere enn det man kan finne på skytebaner som ville oppfylt disse kravene. Til gjengjeld har det store økonomiske konsekvenser.

Jeg takker for svaret på forrige spørsmål, og spør videre: Hvordan tenker regjeringen og statsråden å gå fram for å sikre at norske sandfang og norske skytebaner, som i stor og tilnærmet helt lik grad oppfyller miljøkravene skissert i REACH-forordningen så langt, ikke pålegges store ekstrakrav med store ekstrakostnader, men at det de gjør, anses å kunne være tilstrekkelig?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:40:42]: Innledningsvis får jeg bare understreke at vi ikke vet nøyaktig hvordan kravene blir før det endelige regelverket er vedtatt, så en analyse av hvordan det helt presist kommer til å slå ut, får vi komme tilbake til. Men jeg mener alltid at det må være en balanse mellom kostnader ved de tiltakene vi gjennomfører, og den nytten de tiltakene har.

Det er samtidig sånn, som jeg nevnte i stad, at det ikke finnes noen nedre grense for hvor lite bly som po-

tensielt er farlig for oss. Det gjør at det fortsatt er et viktig område å jobbe videre med. Det opplever jeg i tillegg at det er interesse for å gjøre.

Jeg er sikker på at gjennom å ta tak i den nasjonale prosessen igjen og se på nasjonalt tilpassede krav, i nært samarbeid med næringen, kan vi gjøre gode analyser av hvilke tiltak vi kan gjennomføre på en måte som ikke fører til nedleggelse av skytebaner rundt omkring i Norge, men som samtidig er med og begrenser utslippene av bly og reduserer den negative påvirkningen.

Marius Arion Nilsen (FrP) [17:41:45]: Ja, selvfølgelig skal man prøve å begrense skadevirkninger av bly og andre miljøgifter, den vurderingen deler jeg, men bare såfram en kost-nytte-vurdering brukes, der man veier ekstra kostnader opp mot ekstra nytte.

Når det er sagt, er mitt siste spørsmål om skytebaner som kritisk infrastruktur. Regjeringen har i sitt svar stilt seg negativ til å kunne definere disse som kritisk infrastruktur, mens man ser at Finland har gått den veien. Spørsmålet mitt til statsråden er: Hvilke betraktninger og vurderinger har regjeringen gjort seg som er helt diametralt motsatte av det finnene gjør, siden de ser ut til å gå motsatt vei med tanke på flere skytebaner?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:42:39]: Jeg har ikke full oversikt over alle vurderinger Finland har gjort av sine skytebaner, men det er klart at hvis vi skal omdefinere alle skytebaner i Norge som kritisk infrastruktur, må det jo være fordi alle norske skytebaner er nødvendige for å opprettholde en eller flere kritiske samfunnsfunksjoner. Det er jeg usikker på om det er grunnlag for å si, og da kan vi på en måte heller ikke gjøre en sånn definisjon. Det vil i utgangspunktet være rart, mener jeg. Men som jeg sa tidligere i replikkordskiftet: Vi gjennomfører en kontinuerlig nasjonal verdikartlegging. I den forbindelse er det naturlig å se på hvilken betydning sivile skytebaner har for vår sikkerhet og beredskap, herunder betydningen for politi og forsvar, og det skal vi naturligvis følge opp.

Presidenten [17:43:36]: Replikordskiftet er over. Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [17:43:39]

Interpellasjon fra representanten Alfred Jens Bjørlo til klima- og miljøministeren:

«Ein ny rapport frå NIVA (Norsk institutt for vannforskning) syner at norske fjordar er på veg inn i ein kritisk miljøtilstand. Det har lenge vore kjent at situasjonen i Oslofjorden er alvorleg. Temperatúrauke som følge av klimaendringar og utslepp frå mellom anna kloakk og avrenning frå jordbruk går ut over oksygenkonsentrasjo-

nen i vatnet. Det fører til auka algevekst, som bruker opp det som er igjen av oksygen. Den nye rapporten syner at den same krisa er i ferd med å ramme fjordane også på Vestlandet. Rapporten slår alarm om at Noregs lengste og mest ikoniske fjord, Sognefjorden, held på å dø. Det same gjeld truleg mange andre fjordar langs kysten vår.

Vil statsråden sørge for fortgang i planane om å gjere Sognefjorden til marint verneområde, og kva andre tiltak vil statsråden ta initiativ til for å redde livet i fjordane ut frå den nye kunnskapen vi no har fått?»

Alfred Jens Bjørlo (V) [17:44:46]: Bakgrunnen for den interpellasjonen eg og Venstre løftar fram i Stortinget i dag, er kort fortalt at stadig fleire norske fjordar har pusteproblem – så alvorlege pusteproblem at mange av fjordane våre er i ferd med å dø.

At miljøtilstanden i Oslofjorden er kritisk, har vi visst lenge, i alle fall Venstre og alle andre som aktivt har søkt kunnskap om miljøtilstanden i Oslofjorden, ikkje berre feia han under teppet. Heldigvis er fjorddøden i Oslofjorden omsider i ferd med å bli teken på alvor. Vern og tiltak som monnar, ser gradvis ut til å bli sette i verk, sjølv om mykje enno gjenstår.

Ny kunnskap vi no har fått på bordet, særleg frå NIVA, Norsk institutt for vannforskning, viser at Oslofjorden berre er starten. No blinkar det raudt lys for fjordane våre også andre stader i landet: Storfjorden på Sunnmøre, Byfjorden i Bergen, ja, også den lengste, djupaste og mest ikoniske fjorden vi har: Sognefjorden.

I Sognefjorden har oksygenivået minka med rundt 15 pst. sidan 1970-talet og fram til i dag. Det er dramatisk mykje. Det betyr at fisk og andre organismar som har levd i fjorden i uminnelege tider, ikkje lenger har oksygen nok til å leve der. Fjorden døyr. Det er ein usynleg død, i motsetnad til når f.eks. ein gamal skog på land blir hogd ned eller beitemark gror igjen.

Årsakene veit vi også. Det handlar om varmare vatn i fjordane på grunn av menneskeskapte klimaendringar, klimaendringar som vi berre kan bremse ved raskt og effektivt å erstatte fossil energi med fornybar energi og på andre måtar kutte klimagassutslepp i Noreg, Europa og resten av verda. Det handlar vidare om auka tilførsel av organisk stoff og næringssalt frå havbruk, landbruk og andre forureiningskjelder i og rundt fjordane våre. Det er utslepp som får endå sterkare effekt no enn før på grunn av klimaendringar og havtemperaturstiging, og utslepp som det er mogleg å gjere noko med dersom den politiske viljen er til stades.

Dei marine miljøa i mitt heimfylke, Vestland, er blant dei mest mangfaldige og artsrike i landet, som vi har eit ansvar for å ta vare på for framtidige generasjonar. Men summen av havtemperaturstiging og auka tilførsel av næringsstoff er rett og slett ein dødeleg miks for

livet i dei marine miljøa i Vestland og andre stader langs kysten vår.

Sentrale politikarar frå partia som enno ikkje hatt fått med seg alvoret i det som skjer med naturen i Noreg – Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Høgre og Framstegspartiet – seier ofte at vi har rikeleg med urørt natur i dette landet. Det er ikkje sant – ikkje til lands og ikkje til havs. Berre 3 pst. av havområda i verda er frie for menneskeleg påverknad. Vi ligg langt tilbake, også i Noreg, i å verne havområda våre i den utstrekninga vi har påteke oss å verne dei gjennom FN, og som er nødvendig og fagleg tilrådd.

Vi fekk allereie i 2004 ei tilråding frå eit breitt samansett utval på 36 kandidat område langs norskekysten for marint vern. Nokre av desse områda er no verna, men på langt nær alle. Sognefjorden er per 2025 framleis ikkje verna, sjølv om det stod på denne lista tilbake i 2004.

Med den nye kunnskapen vi no har fått på bordet om kor raskt den negative miljøspiralen i fjordane våre snurrar, må tempoet opp. Vi må raskt få på plass vernevedtak for Sognefjorden og andre verdifulle marine miljø. Vi må raskt gå frå ord til handling i å kutte klimagassutslepp. Og vi må raskt og effektivt få bremsa den altfor høge tilgangen av nye næringsstoff ut i sårbare fjordar – gjennom ny havbruksteknologi, ved å stoppe utslepp frå landbruk og hushaldningar ut i fjordsystemet m.m.

Den gode nyheita er at vi kan redde fjordane våre. Vi har eksempelvis klart å redde Mjøsa ut av ein kritisk miljøtilstand. Vi er omsider i gang med Oslofjorden. No må vi syne politisk handlekraft til å redde også Sognefjorden og dei andre fjordane våre for framtida. Det skuldar vi det levande livet i fjorden, folket som bur langs heile kysten, og alle komande generasjonar.

Fjordane er verdsarven vår. La oss syne at vi er i stand til å vare på den arven som eit sprell levande økosystem, ikkje som svart hav som har slutta å puste. Difor spør eg i dag: Vil klima- og miljøministeren sørje for fortgang i planane om å gjere Sognefjorden til marint verneområde, og kva andre tiltak vil statsråden ta initiativ til for å redde livet i fjordane, ut frå den nye kunnskapen vi no har fått?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:50:02]: Jeg vil takke interpellanten for muligheten til å komme til Stortinget for å diskutere miljøtilstanden i norske fjorder. Jeg har ansvaret for vannforvaltning etter vannforskriften, som gjennomfører EUs vanddirektiv i norsk rett. Målet er at norske vannforekomster skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på minst god tilstand.

Selv om Sognefjorden fortsatt har god tilstand, er rapporten fra Norsk institutt for vannforskning, NIVA,

urovekkende. Rapporten viser en nedgang i oksygen på rundt 15 pst. i bunnvannet i tre større fjorder på Vestlandet. Endringen har skjedd på bare 30 år. I mange andre terskelfjorder på Vestlandet er det også rapportert om nedgang i oksygenkonsentrasjonen. Varmere klima står ifølge rapporten for en tredel av oksygentapet i Sognefjorden. Tilførsler av næringssalter og partikler fra fiskeoppdrett, jordbruk, avløp og industri står for to tredeler.

Både i åpne og i kystnære vannmasser langs norskekysten har det vært en tydelig oppvarming av havet. Dette samsvarer med globale trender for havtemperatur. Klimaendringene kan føre til at vi mer sjelden får vannutveksling og oksygenrikt vann inn i terskelfjordene våre. Rapporten fra NIVA slår fast at den økningen i havtemperatur vi ser langs norskekysten, som også sammenfaller med globale trender, gjør at fjordene tåler mindre tilførsel av næringssalter og organisk stoff. Klimaendringene innebærer altså at vi må øke innsatsen, særlig mot tilførsel av næringssalter. Tilførselen av næringssalter til fjordene har økt kraftig de siste 30 årene. I Oslofjorden er jordbruk og avløp de største kildene. NIVAs rapport slår fast at i fjordene på Vestlandet er fiskeoppdrett den klart største kilden til tilførsel av både fosfor og nitrogen.

Regjeringen er godt i gang med mange viktige tiltak, et historisk løft for Oslofjorden hvor vi tar mange grep på én gang. Vi må iverksette tiltak mot en rekke påvirkninger, også for å hindre at andre fjorder havner i samme situasjon. For Oslofjorden har vi iverksatt en rekke tiltak mot de viktigste kildene, som er jordbruk og avløp. Vi har fått på plass regionale forskrifter med krav om redusert høstpløying, vi har økt tilskuddene til frivillige vannmiljøtiltak betydelig, og vi har vedtatt en ny gjødselbrukforskrift med strengere krav til lagring og bruk av gjødsel, for å nevne noe.

For avløp har kommunene i Oslofjordens nedbørsfelt fått et tydelig signal om at strengere rensekrav kommer. Regjeringen har både styrket Miljødirektoratet og statsforvalter og etablert en tilskuddsordning til planlegging av nitrogenfjerning for Oslofjordens nedbørsfelt. Vi bruker over 50 mill. kr på det i år.

Vi må sikre at andre norske fjorder ikke havner i samme situasjon som Oslofjorden. Erfaringene fra Oslofjorden er viktig for å ta vare på fjordene våre ellers i landet. Stortingets og regjeringens fastsatte mål for den norske havbruksnæringen er bærekraftig vekst. Det er regjeringen opptatt av. NIVA slår som nevnt fast at fiskeoppdrett er den klart største kilden til tilførsel av næringssalter til fjordene på Vestlandet. Regjeringen har vedtatt et nytt forurensningsregelverk for akvakultur i sjø, som trådte i kraft i februar 2024. I det nye forurensningsregelverket er utslippstillatelsene som ny hovedregel erstattet med standardvilkår for forurensning. Statsforvalteren kan

fortsatt i visse tilfeller enkeltaksbehandle søknader etter forurensningsloven, bl.a. på bakgrunn av miljøeffektene. Det er også vedtatt minstekrav til forundersøkelser. Det vil bidra til bedre opplyste søknader og bedre beslutningsgrunnlag for statsforvalterne.

Regjeringen jobber videre med å utvikle regelverket som gjelder forurensning fra akvakulturnæringen. Vi vil bl.a. vurdere forslag til krav om kartlegging av sårbar natur i akvakultursøknader. Vi er også i gang med viktige tiltak i forbindelse med havbruksmeldingen, som ligger til behandling i Stortinget.

Når det gjelder planene om å gjøre Sognefjorden til marint verneområde, er Sognefjorden ett av de 36 områdene som inngår i marin verneplan fra 2004. Regjeringen har sagt at den marine verneplanen skal gjennomføres og suppleres med flere kandidatområder for vern. Sognefjorden er et kandidatområde for vern både fordi den er representativ som fjordområde i Norge, og fordi den, som verdens dypeste fjord, har helt unike egenskaper. Det gir igjen et særegent arts mangfold.

Verneprosessen startet formelt i 2022. Prosessen er i en utredningsfase der det skal gjennomføres konsekvensutredninger. Deretter skal det på alminnelig høring, og det er planlagt i løpet av året. Statsforvalteren og Miljødirektoratet skal så komme med sine anbefalinger i saken, før sluttbehandling i Klima- og miljødepartementet og vedtak av Kongen i statsråd. Dette er altså en høyt prioritert sak. Den jobber vi aktivt med, men verneforslaget må gjennom de viktige trinnene som jeg har beskrevet, før vernet kan vedtas. Det tar noe tid, men det er viktig for at vi skal få på plass et treffsikkert vern som står seg over tid, og som også har god oppslutning lokalt.

Alfred Jens Bjørlo (V) [17:55:17]: Eg takkar for svar-
et. Det er iallfall eit godt utgangspunkt at statsråden og under-
teikna er heilt einige om alvoret i den verkeleg-
heitsbeskrivinga som ligg i den nye rapporten frå NIVA,
og at vi no er i ein situasjon der det som til no har vore
handtert nær sagt som krisetiltak for eitt og eitt vass-
dragsområde eller fjord, no må møtast på ein heilt ann-
an og mykje breiare måte, fordi vi ser at det no er fjord
etter fjord langs heile kysten vår som er under press.

Det er også rett, som statsråden seier, at det denne
nye rapporten viser, er at næringsutslappa er den aller
største kjelda til fallande oksygenivå og bortfall av liv i
fjordane, og at havbruket kanskje, iallfall i Sognefjorden,
er den største enkeltkjelda. Det er på den bakgrunn vel-
dig beklageleg at vi allereie er ganske langt på etterskot
med å begynne den omstillinga av havbruksnæringa
som Venstre var med og tok initiativ til i denne perio-
den, i 2023, då vi inngjekk eit forlik med regjeringa om
rammevilkår for havbruksnæringa. Der låg det bl.a. inne
at vi skulle få på plass ei miljøteknologiordning allereie

i løpet av 2023 for å få fortgang i investeringar i ny havbruksteknologi, som er det aller viktigaste vi no kan gjere. Det har ikkje kome enno. No er vi i 2025, og ei ny miljøteknologiordning er ikkje på plass. Dette hastar. Det vil vere ei prioritert og viktig sak for Venstre å jobbe med no framover at vi kan kome i gang, reelt, med den heilt nødvendige miljøomstillinga i havbruksnæringa.

Eg har lyst til å utfordre statsråden meir på dette med Sognefjorden, der han gjorde greie for prosessen vidare framover. Kor raskt ser statsråden for seg – viss vi no nær sagt bestemmer og er einige om at vi er nøydde til å setje fart på prosessen på grunn av den kritiske tilstanden – at det vil vere mogleg å få på plass Sognefjorden som eit marint verneområde? Har vi tid til å late desse prosessane gå så utruleg seigt som det har gjort til no, og som vi veit det har gjort til no i mange av desse sakene, eksempelvis i min heimkommune, Stad, der ei ganske kurant sak om vern har drege ut i fem-seks år? Meiner statsråden dette er godt nok – den tidsbruken vi har? Kva vil ein gjere for å få fart på prosessane både for å få på plass fleire marine verneområde og for å kome med nye tiltak for raskare å kutte utslepp i fjordane, ut frå den nye kunnskapen vi no får frå NIVA-rapporten? Er det eksempelvis aktuelt å gå inn med statleg støtte for å få raskare bygging av reinseanlegg i kommunane rundt Oslofjorden og andre fjordar og få til eit spleiselag der?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:58:35]: Innledningsvis må jeg bare få lov til å si at jeg deler interpellantens – i og for seg – tristhet over at man ikke har fått på plass tiltak før. Det gjelder for Oslofjorden, og det gjelder på mange andre områder, i tillegg til på miljøområdet, at det er mye enklere å forebygge i forkant enn å komme inn og rette opp i etterkant. Den omfattende tiltakspakken vi nå gjennomfører for Oslofjorden, er egentlig en god påminner om nettopp det. Det er en prosess som kommer til å ta tid; det kommer ikke til å være gjort over natten å snu den alvorlige tilstanden for fjorden som man har nå. Heldigvis er vi godt i gang, men det bør være en påminner om at vi bør komme tidligere i gang på andre områder.

Vi har allerede kommet godt i gang på en del viktige områder. Gjødsebrukregelverket, f.eks., kommer til å gjelde for hele landet vårt, og det er et godt utgangspunkt for å redusere avrenningen fra landbruket. Det arbeidet som nå skjer gjennom havbruksmeldingen, og som har skjedd gjennom forurensningsregelverket, er viktig for å sørge for at man demper den utfordringen.

Jeg deler ikke representantens syn på hvordan vi skal gå fram på avløpsområdet spesifikt. Der er det selvkostprinsippet som gjelder. Det å nå varsle at det kan skje, muligens, skal utredes noe som et alternativ til selvkostprinsippet, tror jeg vil ha motsatt effekt av det repre-

sentanten egentlig ønsker å oppnå. Da mener jeg det er riktigere, den strategien staten har valgt for f.eks. kommunene rundt Oslofjorden, hvor det har kommet pålegg til 16 kommuner om å gjøre sin del av jobben. Det er også riktig ut fra et rettferdighetsperspektiv, ved at det er andre kommuner som faktisk har tatt den kostnaden det er å gjøre sin del av arbeidet. Det stenger naturligvis ikke for at vi f.eks. kan ha tilskudd til planlegging, sånn som regjeringen har gjort for Oslofjorden, der vi får kommunene til å planlegge disse anleggene på en mest mulig hensiktsmessig måte, og der gebyrene for innbyggerne ikke blir større enn det de strengt tatt trenger å bli.

Om verneprosessen spesifikt vil jeg bare si at når vi jobber med vern, er det jo evigheten som er perspektivet vårt. Da mener jeg det er uklokt å forhaste seg, hvis det gjør at vernet blir mindre godt enn det ellers ville ha blitt, at det står seg dårligere over tid enn det ellers ville ha gjort. Dette er et område som er så stort at det krever en konsekvensutredning, f.eks., og den skal vi gjøre på en skikkelig måte. Det er noe av det som gjør Norge til Norge, at vi gjør slike prosesser ordentlig, men det skal ikke ta lengre tid enn det trenger. Jeg er alltid opptatt av at vi skal holde trykket oppe i sånne viktige saker, at folk skal få en avklaring så tidlig som mulig, og at vi gjennomfører det så raskt som mulig, og det skal vi også jobbe for i denne saken.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Ola Elvestuen (V) [18:01:53]: Først må jeg takke for en god debatt om et viktig tema. Jeg jobbet også lenge med tiltaksplanen for Oslofjorden og var også med på å ta initiativ til den.

Jeg har egentlig bare tenkt å ta opp ett spørsmål. Statsråden var inne på det nå på slutten, om hvor lang tid det tar med disse verneprosessene. Jeg mener vi bør sette det med å ta vare på norske fjorder i et litt større perspektiv, om det er mulig å si det sånn. Da handler det særlig om de avtalene vi har, om Kunming–Montrealavtalen, med sine krav, som går på å definere verneområder, altså 30 pst. fram mot 2030. Da har man et kort tidsperspektiv, og Norge vil jo bli målt på hvilke arealer vi har satt til side. Det kan godt hende at det kan være ulike definisjoner på hvor mye vern det skal være, eller at det er prosesser som fortsatt er på gang, men man må i hvert fall ha definert disse – ikke bare fordi vi trenger å gjøre det, men også fordi vi skal være et forbilde og vise at dette er mulig å få til, også for andre land. Jeg mener det også er viktig å se på dette i lys av den andre forpliktelsen, i Montrealavtalen, som er at en også skal ha 30 pst. restaurering. Da mener jeg det ville være riktig å ta noen større prosjekter, som får mange saker, også enkeltsaker, til å henge sammen. Oslofjorden – egentlig til-

tak på hele Østlandet – er jo ett stort restaureringsprosjekt der det går an å lage planer, gjennomføring og tiltak, for i hvert fall å kunne vise til at man har en omstilling, og at man kan få til resultater fram mot 2030.

Det handler også om det som Bjørlo sa, at fjordlandskapet er verdensarv. Vi har elvene og fjordlandskapet langs kysten nordover, som også er helt unikt, og som også er et restaureringsprosjekt, men det er annerledes enn for Oslofjorden, hvor en har kommet lenger med den tiltaksplanen vi har. Det er helt klart at den saken som nå ligger i Stortinget om havbruksnæringen, er kjempeviktig, for det er der man viser at man har kommet i gang med tiltak og planer, men også med resultater allerede i 2030.

Jeg mener at en trenger å ha en plan for omstilling over i lukkede anlegg, og så kan man diskutere hvor lenge man trenger det. Det viktigste er likevel at man kommer i gang med tiltakene allerede nå, så man kan vise til at det også er bedringer. Det handler selvfølgelig om fjorden, men i et internasjonalt perspektiv er villaksen som svømmer gjennom fjorden, et viktig symbol for hele dette tiltaket.

Det er også mye annet som kan gjøres når det gjelder restaurering. Det er bekker, eller det er blå skog – det er mye man kan få til her, samtidig som en selvfølgelig har hele omstillingen i landbruket. Det er bra med det regelverket og den innstrammingen som nå er kommet, men samtidig handler dette om å få et mer regenerativt landbruk, som ikke har den avrenningen som man tidligere hadde, noe som er en mye bredere og større omstilling. Så kan jo jeg mene at en god del av det også bør være økologisk landbruk, og så kan man diskutere hvilken prosentandel det skal være.

Går vi utover fjordene, har vi et tredje restaureringsprosjekt, og det er den blå skogen med tang og tare. Det er særlig nordover, hvor hele stortareskogen er borte. Der trenger vi å komme i gang med prosjekter for å få den tilbake. Og igjen: Legger man de planene og får på plass tiltak, er det mulig å kunne vise til et pågående arbeid og resultater allerede mot 2030. Jeg synes man skal sette 2030-målet inn i dette, for det er en tidsramme som vi har forpliktet oss til. Dette er også et årstall der vi vil bli målt på det vi har levert innenfor naturavtalen, altså Kunming-Montreal-avtalen.

Alfred Jens Bjørlo (V) [18:07:03]: Takk for debatten.

Dette er eit tema som eg er hundre prosent sikker på at vi kjem til å kome tilbake til – dessverre – i mange andre samanhengar. Takk òg til representanten Elvestuen for gode, og etter mitt syn veldig viktige, innspel om at dette ikkje berre handlar om fjorden og utsleppa i den; det handlar om heile fjordlandskapa, måten vi driv are-

alpolitikk på, måten vi driv landbrukspolitikken på, måten vi tenkjer rundt heile forvaltninga av desse områda med dei heilt unike fjordlandskapa på, og at det gjennom å restaurere natur faktisk er mogleg å bidra til å gjere sjølve fjordane reinare. Det trur eg er riktig.

Noko av det paradoksale her er kor lite kunnskap vi enno har, både om livet i fjordane og om årsakssamanhengane mellom ulike typar miljøpåverknad på livet i fjordane og havet elles, og kor stor betydning desse havmiljøa har for vern og for Noreg som havnasjon. Den kunnskapen er ekstremt viktig å få opp på brei front.

Eg er i og for seg einig med statsråden i at vi må ha eit evigheitsperspektiv i det vi gjer, og det handlar om at vi skal ta vare på naturen og landskapa våre for evigheita. Samtidig må det aldri bli ei kvilepute for å kome raskt i gang med nødvendige tiltak når det miljøet vi skal bevare for evigheita, er trua her og no. Difor vil eg peike på at det hastar å få på plass tiltakspakkar, det hastar å få på plass vern. Eg og Venstre meiner eksempelvis at når miljøtilstanden i Oslofjorden er så kritisk som han er, vil det vere riktig å kome med ytterlegare skjerpa krav til nitrogenreinsing, og til alt som skjer i kommunane rundt fjorden. Det vil vere tiltak som kostar og er dyre, og då meiner vi frå Venstre si side at det faktisk må vere aktuelt å sjå på ulike typar spleiselag for å få dette til. Det betyr ikkje at kommunar eller innbyggjarar kjem til å sleppe unna dette gratis, men det betyr at vi er nøydde til å gjere kraftfulle og til dels dyre tiltak raskt for å få bukt med det.

Eg har ei siste utfordring som eg har lyst til å gje statsråden når han skal ha sitt avsluttande innlegg. Vi er iallfall einige om at vi no er komne lenger med å tenkje heilskaplege tiltakspakkar rundt Oslofjorden enn med korleis vi handterer dette i andre fjordar rundt om i landet. Ser statsråden at det kan vere ting i det vi no har fått på plass av tiltakspakkar rundt Oslofjorden, med heilskap og kraftig styrking av dei pakkane, som kan vere mogleg å implementere og få på plass ganske raskt også i Sognefjorden og andre fjordar – i påvente av at vi får eit endeleg vernevedtak på plass?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [18:10:22]: Jeg er helhjertet enig i at kunnskap er viktig og en nøkkel for forvaltningen av disse områdene. Vi har mye kunnskap, og vi trenger mer kunnskap framover i tillegg. Det kommer til å være en viktig del av det vi jobber med framover. Noe av det som har vært nyttig for Oslofjorden, er at vi har fått jevnlig statusrapporter som har gitt oss tilbakemelding. Der det er naturlig i hvert fall å vurdere det, bør vi ønske oss det også på andre områder.

Jeg må være ærlig og si at mitt mål er at vi skal ha en miljøforvaltning hvor tiltakspakker ikke er nødvendige.

Det betyr ikke at jeg er fremmed for å bruke dem når de er det. Nå er vi i gang med tiltaksplaner for villreinen, f.eks. Det mener jeg er helt betimelig gitt den krevende situasjonen villreinen er i. Likevel: Nå, når vi for mange andre fjorder har mulighet til å ta grep for å redusere belastningen og gjøre nødvendige tilpasninger for f.eks. å møte de klimaendringene vi vet vil komme i årene framover, mener jeg det skal være hovedfokuset i hvordan vi driver miljøforvaltning i årene framover.

Jeg har i og for seg forståelse for kommentarene knyttet til avløpssektoren og at det skal være et spleiselag, men igjen vil jeg bare minne om at skattebetalerne og innbyggerne i norske kommuner i sum er de samme. Jeg er usikker på om innbyggerne i f.eks. Oslo, som har tatt den høye regningen med nitrogenfjerning, synes det er et spesielt godt spleiselag at de som har gjort jobben sin, skal måtte betale, mens de som ikke gjør jobben, får støtte fra staten for å bygge ut det som i utgangspunktet er krav kommunene er pålagt å følge opp. Jeg er enig i at vi må ha tiltak, f.eks. for å sørge for hvordan vi kan bygge ut disse anleggene på en så billig måte som mulig, som gjør at gebyrene ikke blir større enn de trenger å være, men at selvkostprinsippet fortsatt skal gjelde, mener jeg er en ganske viktig forutsetning for at det spleiselaget skal bli riktig innrettet.

Evigheten skal på ingen måte være en hvilepute for meg. Vi skal gjennomføre disse prosessene så raskt som mulig. Der har vi mye igjen, og det er egentlig svaret mitt til representanten Elvestuens gode innspill. 19 av de 36 områdene for marin verneplan fra 2004 er vernet. For de fleste andre pågår prosessene fortsatt. Det betyr at å følge dem opp er en enormt viktig del av det vi skal gjøre framover.

Miljødirektoratet har i tildelingsbrevet for 2025 fått i oppdrag å sammenstille nødvendig miljøfaglig kunnskap for å identifisere nye kandidatområder for marint vern i norske havområder. Hovedfokuset der skal være de områdene som ikke er dekket av marin verneplan fra 2004. Vi er også i gang med kartleggingsarbeidet for forringet natur i Norge. De elementene blir enormt viktige for å levere på Norges forpliktelser i naturavtalen.

Presidenten [18:13:22]: Sak nr. 9 er dermed omme.

Sak nr. 10 [18:13:25]

Redegjørelse av utenriksministeren om viktige EU- og EØS-saker i 2025

Utenriksminister Espen Barth Eide [18:13:46]: Vi står i en geopolitisk brytningstid. Stormaktspolitikken er tilbake. Dette krever klokskap og langsiktighet i utenrikspolitikken. Vårt forhold til EU og til våre europeiske venner er om tenkelig blitt enda viktigere. Den

franske diplomaten og arkitekten bak Schuman-planen, Jean Monnet, uttalte at Europa blir smidd i krisetider.

Evnen til å stå i krisene definerer oss. Norge og EU er bundet av både geografi og verdier. Sammen erfarer vi en skjebnetime for vårt kontinent. Det er ingen områder i norsk politikk hvor innenriks og utenriks er tettere sammenvevet enn i forholdet til Europa: kultur, historie og samfunn, arbeidsplasser, verdikjeder og industri, verdier, trygghet og velferd. Alt dette berøres direkte av den politiske og økonomiske utviklingen vi nå står i.

EUs politikk formes som respons på omveltninger i verden rundt. Samarbeidet styrkes i møte med stormaktsrivalisering, klimaendringer og press på folkerettens prinsipper.

Norge står EU nærmest, selv om vi ikke er medlem. Gjennom tre tiår har vårt samarbeid vokst seg dypere og bredere med EØS-avtalen som grunnmur.

For Arbeiderpartiet handler EØS først og fremst om trygghet og forankring i en urolig tid. EØS-avtalen gir bedriftene våre forutsigbarhet og markedsadgang. Den understøtter mange hundre tusen arbeidsplasser i hele landet, den sikrer nordmenn samme rettigheter som borgere i EU, og den sørger for at vi får ta del i Europas styrkede samarbeid innen sikkerhet, beredskap og styrket konkurransekraft.

Arbeiderparti-regjeringens mål i europapolitikken er å sikre norske interesser både gjennom EØS-avtalen og gjennom aktiv deltakelse i europeisk samarbeid. Det er i tider som disse at vi virkelig ser hva EØS-avtalen betyr for oss. Derfor er det naturlig for Arbeiderpartiet å stå fast på avtalen som del av vårt politiske prosjekt.

Det er avgjørende viktig for Norge at Europa lykkes. Geografien binder oss sammen. Det er i Europa vi finner vårt nærmeste interesse- og verdifelleskap, basert på menneskerettigheter, demokrati og rettsstat.

EU spiller i dag en helt sentral rolle på alle områder av europeisk samarbeid: helse, beredskap, klima, grønn industri, innovasjon, finans, sikkerhet og utenriks. Kommisjonspresident Ursula von der Leyen har satt et klart mål: Europa skal ikke sakke akterut, men komme styrket ut av krisene som preger verden der ute. Kompasskursen er satt mot økt konkurransekraft, vern om det indre markedet, mindre sårbarhet og mer autonomi.

EØS-avtalen danner grunnlag for bredt samarbeid mellom Norge og EU, der vi aktivt bidrar til å styrke den europeiske konkurransekraften og sikkerheten. Politikken som utvikles av EU-kommisjonen for å nå målene, spenner bredt. Mye havner innenfor det EØS-avtalen dekker, men en del havner utenfor. Dette stiller krav til vår evne både til å fremme norske interesser innenfor EØS og til å knytte oss til en viktig ny politikkutvikling som skjer i EU.

Regjeringen jobber for at Norge skal ivareta samarbeidet under EØS-avtalen, men også styrke samarbeidet med EU der det er i vår interesse utenfor EØS. Ofte henger dette nøye sammen.

Et godt eksempel er mekanismen for justering av karbongrenser, kjent som CBAM. Gjennom CBAM, altså Carbon Border Adjustment Mechanism, bygger EU et vern for å unngå at europeisk industri som er underlagt strenge utslippsforpliktelser, utkonkurreres av import av produkter som er produsert med høye utslipp av klimagasser som det ikke er betalt for.

Teknisk sett ligger CBAM utenfor EØS-avtalen, men funksjonen er nettopp å beskytte det indre markedet. Det var derfor klart i norsk interesse, som medlem av det indre markedet, å slutte oss til mekanismen. Ved å delta i CBAM får Norge anledning til å være med og utvikle ordningen, som får stor betydning for EUs klimainnsats. Norske bedrifter med utslippsintensiv aktivitet vil kunne delta i arbeidet med å utvikle ny teknologi, kutte utslipp og skape jobber i Europa.

Forsvar og beredskap, handel og økonomisk sikkerhet, klima og grønn omstilling er eksempler på områder der vi knytter oss tettere til EU, og der Norge har mye å bidra med. For hvert skritt på veien gjør vi grundige vurderinger av hva som er i norsk interesse.

Handelskrig har ingen vinnere. Økte tollsatser vil ramme bedrifter, arbeidsplasser og forbrukere. Trump-administrasjonens omskiftelige handelspolitikk og den sterke uroen den medfører, skaper store utfordringer for global regelbasert handel og internasjonal økonomi. Hvor alvorlig dette blir, er for tidlig å si. I verste fall kan det bli det største tilbakeslaget for verdenshandelen i vår tid, etter 80 år med nedbygging av tollbarrierer.

Tolløkninger kan føre til endrede varestrømmer globalt. Varer tiltenkt USA kan ende opp i Europa og forstyrre markedet der. For å unngå skader på europeisk industri kan EU innføre beskyttelsestiltak. Det er disse tiltakene regjeringen særlig jobber for å unngå å bli rammet av. Vi mener at det ikke gir mening å reise tollmurer på innsiden av det indre markedet. Det vil true markedets integritet og er i strid med EØS-avtalen.

For at Europa skal lykkes med å styrke sin konkurransekraft og økonomiske sikkerhet, er det viktig at Norge er med. Det er dette budskapet vi framfører systematisk og gjennomgående til våre EU-partnere.

For Norge innebærer dagens virkelighet en mer uforutsigbar handelssituasjon, der vi må navigere i et stadig mer komplekst landskap for å beskytte våre interesser og verdier. I denne stormen er EU og EØS-avtalen vår tryggeste havn.

Mer enn to tredjedeler av vår eksport går til EU-land. Norge er fullt og helt integrert i EUs indre marked. Norske bedrifter er tett integrert i europeiske verdikje-

der og bidrar til verdiskaping som vi har gjensidig interesse av å ivareta.

Som en mellomstor og åpen økonomi er det avgjørende for Norge at det indre markedet og EUs økonomi forblir åpen for oss. I dialogen med Kommisjonen og medlemsland er det full enighet om viktigheten av å stå sammen i møte med denne uroen i verdenshandelen. Statsministerens møte med kommisjonspresidenten den 7. april bekreftet igjen vårt sterke partnerskap og interessefellesskap.

Både EU, EFTA og Norge er avhengig av et velfungerende system for handel på tvers av land og kontinenter. Derfor er det viktig også i fortsettelsen å samarbeide med EU, samt med likesinnede, frihandelsvennlige land verden rundt, om å forsvare og styrke det multilaterale handelssystemet med WTO, Verdens handelsorganisasjon, i spissen.

Norges forhold til EU handler om sikkerhet i bred forstand. Jeg viste kort til Schuman-planen innledningsvis. La meg dvele litt mer ved dens betydning. Planen foreslo opprettelsen av en union i Europa. Formålet var å bygge et fredsprosjekt som gjorde ny storkrig mellom tidligere stridsparter utenkelig.

Den europeiske union vokste fram med Schuman-planen som utgangspunkt. Nøkkelressurser som stål og kull ble brukt til å bygge et sterkere fellesskap. Målet var solidaritet, fred og økt levestandard for borgerne i et krigsherjet Europa.

Vi lever igjen i en tid da det på nytt er krig i Europa. Russlands angrepskrig mot Ukraina er vår tids største sikkerhetstrussel og truer freden på vårt kontinent. Krigen er også et angrep på det europeiske verdifellesskapet, nettopp det som ukrainerne slåss for å være en del av og har slåss for siden de første demonstrantene tok til gatene under Euromajdan.

EUs svar på Russlands fullskala krigføring i Ukraina er samhold, solidaritet og sanksjoner: samhold mellom medlemsland og nære partnere, solidaritet med det ukrainske folk og støtte til Ukrainas forsvarskamp og sanksjoner mot Russland for å stanse finansieringen av det russiske krigsmaskineriet.

Tettere samarbeid om forsvar og sikkerhet mellom medlemslandene er en rød tråd i Kommisjonens politiske prioriteringer. Økt usikkerhet og uforutsigbarhet fører europeiske allierte mye tettere sammen.

Norge, Norden og Europa eksisterer ikke i et vakuum. Vi lever i en tid med store omveltninger, hvor utenriks- og sikkerhetspolitikken kjennes nærmere enn på svært lenge. Bølger av geopolitiske omveltninger skaper imidlertid ringer også i vårt eget farvann.

Opprettholdelse av stabilitet og forutsigbarhet i våre nærområder, inkludert i nord, er en prioritert oppgave. Det gjør vi bl.a. gjennom en vesentlig styrking av

Forsvaret og gjennom nært militært samarbeid med allierte. Dette er viktige bidrag til både vår egen og Europas sikkerhet.

EU tar i dag en tydeligere sikkerhetspolitisk rolle i Europa. Dette er ikke et alternativ til, men et supplement til samarbeidet i NATO. Vi ser i praksis at samarbeidet om sikkerhet i EU og NATO utfyller og styrker hverandre. Norge har en sterk interesse av å bidra til å styrke det europeiske sikkerhetsfellesskapet som nå vokser fram. Vi trenger både NATO og EU for å ivareta vår sikkerhet.

Europeisk sikkerhet er fortsatt kritisk avhengig av det transatlantiske sikkerhetsfellesskapet, og ansvaret for det kollektive forsvaret av NATOs medlemsland ligger og skal ligge i NATO. Alle er enige om det.

Et større europeisk bidrag til forsvaret av Europa er imidlertid også et bidrag til en bedre byrdefordeling – og byrdeforskyvning – over Atlanteren innenfor rammen av NATO. Det er viktig for Norge og for sikkerheten i Europa. For regjeringen er det viktig at EU utvikler sin forsvars- og sikkerhetspolitiske rolle i nært samarbeid med, og nettopp som et supplement til, NATO. Derfor vil vi bidra til at samarbeidet mellom de to organisasjonene videreutvikles i 2025. For Norge betyr det at det forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeidet med EU og europeiske allierte blir enda viktigere i tiden framover.

Schuman-forum for sikkerhets-, utenriks- og forsvarssamarbeid – som har fått sitt navn fra unionens historiske opphav – har de siste årene lagt til rette for en tettere dialog mellom europeiske allierte. Jeg er glad for at regjeringen signerte et strategisk partnerskap med EU innen forsvar og sikkerhet på nettopp dette forumet for ett år siden. Det var daværende forsvarsminister Bjørn Arild Gram og jeg som undertegnet det på regjeringens vegne. Det har vært en veldig god investering.

Styrking av europeisk forsvarsevne vil kreve massive investeringer. Gjennom et historisk vedtak den 18. mars besluttet den tyske Forbundsdagen å åpne for store investeringer i sikkerhet og forsvar. Alle utgifter til dette formålet utover 1 pst. av BNP fritas nå fra den såkalte gjeldsbremsen i den tyske grunnloven.

Dagen etter dette historiske linjeskiftet i tysk sikkerhetspolitikk la EU-kommisjonen og EUs høyrepresentant for utenriks- og sikkerhetspolitikk, Kaja Kallas, fram en felles europeisk forsvarsplan: European Defence Readiness 2030. Planen tar til orde for en kraftig opptrapping av europeisk forsvarsevne de neste fem årene. Medlemslandene vil kunne få mer finanspolitisk fleksibilitet til å øke forsvarsinvesteringene. Styrkingen av europeisk forsvarsevne vil også der skje i nært samarbeid med NATO.

Forslaget gir norske myndigheter og norsk forsvarsindustri – med nøkkelaktører som Kongsberggruppen

og NAMMO – mulighet til å delta på lik linje med EUs medlemsland. Vi fordyper vårt samarbeid og etablerer koalisjoner av villige. Det er EØS-avtalen pluss vårt ferske strategiske partnerskap med EU om forsvar og sikkerhet som gir oss disse mulighetene. Norge er altså enn så lenge det landet som ligger helt inne i den europeiske forsvarsplanen jeg nettopp beskrev.

Samlingen av hele Norden i NATO tilfører Norges sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeid med EU en helt ny dimensjon. Finland og Sveriges inntreden i alliansen endrer det strategiske perspektivet på nordområdene gjennom økt oppmerksomhet om vår region og de nordlige havområdene. Så sent som i dag underskrev forsvarsminister Tore Onshuus Sandvik sammen med sine nordiske kolleger en ny MoU, memorandum of understanding, om forsterket nordisk forsvarspolitisk samarbeid nettopp i forlengelsen av dette.

Arbeidet med økt nordisk forsvarssamarbeid tas framover med basis i rammen av NORDEFCO, hvor både økt militær mobilitet og samordning av ammunisjonsproduksjon blir viktig.

Samtidig utdypes samvirket i den nordisk-baltiske kretsen, den såkalte NB8-gruppen. Der samarbeider vi bl.a. nært om støtten til Ukraina, om maritim sikkerhet og om hybride trusler. Nær, åpenhertig og hyppig nordisk-baltisk kontakt styrker samhörigheten og felles situasjonsforståelse. Sammenkoblingen av hele området mellom Barentshavet i nord og Østersjøen i sør fremmer også regionens interesser overfor andre aktører. Vi merker at dette nå er blitt et kraftsentrum som mange andre nærstående land trekkes til.

For å ivareta norske interesser i EUs forsvarssamarbeid vil vi prioritere dialogen med nærstående EU-land som Tyskland, Polen, Frankrike og Nederland, foruten våre nordiske og baltiske partnere. Dette omfatter bilateralt samarbeid så vel som i rammen av ordninger som Northern Group og Joint Expeditionary Force, der også Storbritannia spiller en viktig rolle.

Bare som en illustrasjon: I forrige uke møttes NB8-gruppen på utenriksministernivå med Weimar-gruppen, altså med Polen, Tyskland og Frankrike. Denne uken er det møte i Joint Expeditionary Force på regjeringssjefsnivå, og neste uke er det møte i Østersjørådet, CBSS, hvor NB8-gruppen møter med Tyskland og Polen. Dette er altså bare i løpet av tre uker – tre viktige møteplasser for alle disse spørsmålene, der både Ukraina, Arktis og helt sentrale sikkerhetsspørsmål som angår oss, blir diskutert.

Norge støtter Ukrainas motstandskraft. I mars økte vi vår støtte med 50 mrd. kr, til 85 mrd. kr for 2025. Det er av stor verdi at et samlet politisk Norge og et samlet storting står bak viktige beslutninger som har betydning for vår trygghet og sikkerhet. Vår støtte til Ukraina er

viktig for ukrainerne, men også for sikkerhet og trygghet i Norge og Europa. På sivil side er Norges støtte til energisektoren vårt viktigste bidrag. Norsk støtte gir strøm og varme til Ukrainas befolkning og kraft til industrien.

Gjennom EUs ordning for sivil beredskap støtter vi Ukraina med varebistand og medisinsk evakuering av pasienter. Norge har også gitt omfattende militær støtte til Ukraina gjennom EUs militære støtteprogram EUMAM. Støtten har bestått av trening av ukrainsk militært personell og finansielle bidrag.

Jeg har besøkt Ukraina gjentatte ganger siden krigen brøt ut. Det gjør alltid et sterkt inntrykk å være vitne til ødeleggelsene og lidelsene i Ukraina. Det gjør samtidig like sterkt inntrykk å være vitne til kampviljen, samholdet og moralen til det ukrainske folk.

Ukrainsk forsvarskamp mot russisk invasjon er også en kamp for verdiene som det europeiske samarbeidet er tuftet på. Ukrainernes kamp er vår kamp. Vår framtid henger sammen.

Grunnleggende verdier som former det europeiske fellesskapet, er under sterkt press. Vi ser det når sivilsamfunnets eller skeives rettigheter innskrenkes, når medienes rom for kritisk blick på styresmaktene i enkelte land blir mindre, når dommere blir politisk utnevnt.

Uavhengige og velfungerende rettsapparat og levende sivilsamfunn er selve livsnerven i et demokrati. Når rettsstaten undergraves i ett land, får det betydning for hele det europeiske samarbeidet, for enkeltindivider, institusjoner, organisasjoner og næringsliv.

Det er urovekkende når ledere i enkelte europeiske land bruker sin maktposisjon nettopp til å undergrave demokrati og rettsstat. Den negative utviklingen vil kunne svekke europeisk samhold og gjennomslagskraft. Vår sikkerhet, økonomi og velferd er avhengig av at vi fortsatt er omgitt av stabile demokratier i Europa, og at byggverket vi har reist siden andre verdenskrig, ikke forvitrer.

Samtidig med opprettelsen av forsvarsalliansen NATO i 1949 ble Europarådet etablert, basert på ideen om at demokrati, menneskerettigheter og rettsstat er det beste forsvaret for å unngå en ny krig på det europeiske kontinentet. Der NATO og militært samarbeid utgjør den «spisse enden» av vår sikkerhetspolitikk, utgjør stabile demokratiske nabostater den «myke enden».

Regjeringen la 4. april fram en stortingsmelding nettopp om betydningen av disse verdiene og hvordan vi bedre kan forsvare dem. Meldingen legger særlig vekt på Norges innsats i Europarådet. Forsvaret av våre felles verdier er også selve kjernen i EØS-midlene. Gjennom EØS-midler støtter Norge opp om sivilsamfunn og organisasjoner i Europa som har demokratibygging som sitt arbeidsområde.

Jeg er stolt over og glad for å ha fått på plass avtalen med Polen, som det største og første landet til å signere avtale for neste periode med EØS-midlene. Dette vil styrke båndene mellom våre to land ytterligere, i et felleseuropeisk forsvar av grunnleggende verdier. Gjennom EØS-midlene vil vi også forsterke samarbeidet med bl.a. Europarådet og EU for å overvåke og søke å hindre spredningen av hatefulle ytringer på nettet.

Russlands krig mot Ukraina har styrket europeisk samhold og motstandskraft. Det har også bidratt til å blåse nytt liv i spørsmålet om EUs utvidelse. Ukraina, Moldova og landene på Vest-Balkan står i kø for å bli medlemmer i EU. Prosessen med å bli medlem er imidlertid ikke problemfri. Våren 2025 er situasjonen i flere av kandidatlandene på Vest-Balkan mer spent enn på lenge. Georgia har beveget seg i feil retning, med harde grep mot egen befolkning som tar til gatene i protest mot regimets bevegelse vekk fra drømmen om EU-medlemskap og en europeisk vei.

Den positive kraften som ligger i europeisk integrasjon og utvidelsespolitikk, kan ikke realiseres uten et felles verdigrunnlag. Norges støtte til institusjoner, sivilsamfunn og mediefrihet i kandidatlandene er derfor også støtte til forutsetningene for vellykket europeisk integrasjon.

Norge støtter alle land som oppfyller kriteriene for å ta del i det europeiske fellesskapet. Nye EU-medlemmer blir også EØS-medlemmer. Det er i vår nasjonale interesse at flere får ta del i vårt verdifellesskap og i vår felles verdiskaping.

EØS-avtalen er langt mer enn en handelsavtale – det er en unik konstruksjon som vi ikke ville klart å gjenskape i dag. Avtalen er selve hjørnesteinen i vårt samarbeid med EU. Det handler om trygghet for norske arbeidsplasser og økonomisk sikkerhet i en krevende tid. Gjennom årtier har den ikke bare vært tilpasningsdyktig, den har tjent norske interesser langt utover handel og verdikjeder.

Gjennom EØS har Norge full adgang til det indre markedet som består av 30 land og over 450 millioner innbyggere. Mange hundre tusen norske arbeidsplasser i eksportrettede næringer og relatert sysselsetting er direkte understøttet av EØS – og i bredere forstand hele den norske økonomien.

EØS-avtalen handler også om viktige rettigheter for norske borgere. Ikke minst gir den alle nordmenn rett til å oppholde og etablere seg fritt i de 29 andre EØS-landene med lik rett til trygde- og helseytelser i vertslandet.

Mye vann har rent i havet siden vi fikk avtalen for over 30 år siden. EU-siden har vokst, og EFTA har krympet. Da EØS-avtalen ble undertegnet i 1992, var det 9 EU-borgere for hver EFTA-borger. I dag er det 30 EU-borgere for hver EFTA-borger. Holder vi Sveits utenfor, er overvekten i EUs favør langt høyere enn dette.

I denne situasjonen er det avgjørende viktig å gjøre det beste ut av den avtalen vi har – og alle de andre avtalene som til dels er bygd på EØS – framfor å snakke om alternativer. Jeg hører dem som tar til orde for noe mindre forpliktende enn avtalen vi har i dag. Det er greit å ønske seg noe mindre forpliktende enn EØS. Jeg mener imidlertid at kritikerne av avtalen skylder velgerne å gjøre oppmerksom på at «noe mindre enn EØS» også betyr færre muligheter for norske bedrifter, arbeidstakere og forbrukere i Europa.

La meg være klar på dette: Å snakke om en reforhandling av EØS-avtalen, slik enkelte gjør, er å lokke med en løsning som ikke finnes. Det er helt urealistisk å forestille seg en reforhandling som beholder fordelene med EØS, men som reduserer våre forpliktelser. Ønsker man ikke EØS-avtalen, bør man være ærlig og si det, og ikke kalle sin løsning for en «reforhandling».

Ingen bør heller legge skjul på at EØS er en balanse mellom forpliktelser og fordeler. Balansegangen krever at avtalen forvaltes klokt. EØS er en folkerettslig avtale inngått mellom likeverdige parter. Det å innlemme relevante rettsakter er derfor ikke et valg, men en forpliktelse. Det er på samme måte som EU-siden er forpliktet til å respektere vår likeverdige status i det indre markedet.

Eldring-utvalget slo fast at EØS-avtalen har tjent norske interesser godt. Uten avtalen hadde vi hatt mindre markedsadgang, færre rettigheter for innbyggerne i Norge og mer byråkrati. Rapporten er samtidig tydelig på at avtalen må forvaltes smartere for fortsatt å tjene norske interesser. Etterslep må reduseres, og EØS-kompetansen i forvaltningen må styrkes. Regjeringen følger opp utvalgets arbeid og forslag til forbedringer. Vi vektlegger å styrke opplæringen om EU og EØS, inkludert for ledere i departementene. Ikke minst prioriterer vi å bidra til at kunnskap om avtalen øker i samfunnet.

EØS-etterslep er ikke bra for norske interesser. For at det indre markedet skal fungere, må regelverket være likt i hele EØS-området. Uten likt regelverk får vi ikke like vilkår for norsk næringsliv og norske borgere. For Norges del betyr det at EØS-relevante EU-rettsakter skal innlemmes i EØS-avtalen fortløpende.

Arbeiderparti-regjeringen har økt innsatsen for å redusere etterslepet betydelig. Samtlige statsråder har forpliktet seg til å gjennomgå alt etterslep som ligger i deres sektor med henblikk på raskere og langt mer effektiv framdrift. Vi har også satt inn ekstra innsats for rask innlemmelse av rettsakter som har stor betydning for norsk næringsliv, industri og forbrukere.

EØS-koordineringsutvalget spiller en viktig rolle i samarbeidet mellom departementene for å forvalte EØS-avtalen. Vi har gitt utvalget høyere politisk prioritet nettopp for å bidra til styrket innsats for å få ned et-

terslep og for å befeste vår evne til å koordinere norsk europapolitikk.

Energi er uløselig knyttet til europeisk konkurransevne. Norge er Europas viktigste energieksporthør og dekker i dag rundt 30 pst. av det samlede gassforbruket i EU og Storbritannia. Norge skal fortsette å være en langsiktig og pålitelig energipartner. Samtidig samarbeider vi nært med både EU og Storbritannia om å akselerere avkarboniseringen av energisystemene våre.

De tre rettsaktene i etterslepet om fornybar energi, energieffektivisering og forbruk av energi i bygninger er eksempler på eldre regelverk som Norge nå innlemmer. Når disse tre direktivene med underliggende rettsakter er tatt inn i EØS-avtalen, vil vi ha halvert etterslepet på energiområdet. Det er bra med tanke på etterslepet, men det er også bra fordi regelverket har positive konsekvenser for norsk næringsliv og støtter opp om viktige norske politiske mål om å fremme fornybar energi og energieffektivisering.

EU er, i likhet med Norge, opptatt av å få lavere og mer stabile strømpriser. Derfor har man foretatt endringer i markedsregelverket og er i ferd med å lansere nye tiltak for å redusere strømprisene og bedre Europas konkurransekraft. Norge vil bidra inn i dette arbeidet og samarbeider med EU og europeiske land om forbedringer i energisystemet. Vi vil også ta initiativ til tett nordisk samarbeid om disse utfordringene.

Gjennom EØS-avtalen er Norge del av et arbeidsmarked bestående av minst 200 millioner arbeidstakere. Det har gitt norske virksomheter en ønsket og nødvendig tilgang på kompetanse og arbeidskraft, men det har også utfordret det norske arbeidslivsregimet. I kjølvannet av EU-utvidelsene østover har skiftende regjeringer iverksatt en lang rekke tiltak for å sikre at alle som jobber i Norge, har anstendige vilkår.

Eldring-utvalget dokumenterte at svært få av disse tiltakene har vært i strid med EØS-retten. Der det har vært konflikt, er det stort sett funnet løsninger. Utvalget framhever også sterkt betydningen av tiltakene og tilrår at tiltak for å sikre et organisert arbeidsliv og bekjempe arbeidslivskriminalitet og sosial dumping videreføres og styrkes der det er nødvendig.

Arbeidslivspolitikken er altså i all hovedsak nasjonalstatenes eget ansvar. Det betyr imidlertid ikke at dette er «plain sailing» – her går det helt vesentlige skillelinjer i norsk politikk. Restriksjonene på innleie fra bemanningsforetak er et godt eksempel. Mange på høyresidens misnøye med den vedtatte politikken smitter åpenbart over på deres vurderinger av hvor stort det nasjonale handlingsrommet er innenfor EØS-avtalen. Regjeringens vurdering var at restriksjonene var nødvendige og proporsjonerte, og ikke i strid med EØS.

Konfliktene i denne saken har resultert i flere rettsprosesser, og det er gledelig – dog ikke uventet – at EFTA-domstolen anerkjenner at Norge kan ha slike restriksjoner på innleie. Saken viser hvor viktig det er at vi ikke bruker EØS som alibi for ikke å ta riktige og viktige grep for å sikre den norske arbeidslivsmodellen.

Konkurranseskraft er for alvor satt på EUs dagsorden det seneste året. Dette berører våre interesser, våre arbeidsplasser og vår industri. EUs konkurranseskraft og vår egen henger uløselig sammen. Norge spiller en viktig rolle i styrkingen av Europas evne til å hevde seg i verdensøkonomien. Vårt næringsliv er tett integrert i europeiske verdikjeder. Norsk prosessindustri – og aktører som Statkraft, Hydro, Yara, Equinor og DNB – har både evne og vilje til å bidra til Europas konkurranseskraft.

Regjeringen følger nøye med på initiativer og politikkutvikling under EUs strategiske ramme for de neste fem årene, også omtalt som konkurranseevnekompasset. Dette er en oppfølging av Draghi-rapportens anbefalinger om innovasjon, avkarbonisering og sikkerhet. Regelverksforenklinger og initiativer for mobilisering av kapital er sentrale virkemidler. Alt dette har stor betydning for norske interesser.

Målet om å kutte utslipp og skape jobber fortsetter også i Ursula von der Leyens andre kommisjon. EUs Ren industriplan forener ambisiøs klimapolitikk med politiske virkemidler for å styrke europeisk industris konkurranseevne. Planen ser målene for avkarbonisering, reindustrialisering og innovasjon i sammenheng. Omstilling i energiintensiv industri og redusert avhengighet av kritiske råmaterialer fra tredjeland er viktige innsatsområder i planen.

I sum varsles det mange initiativer fra EU i tiden framover. Flere av disse vil favne områder som går utover rammene for EØS-avtalen, men som likevel kan få stor betydning for det indre marked og dermed også for norske interesser. Regjeringen vil sørge for en god forståelse av nye initiativer som ledd i gjennomføringen av Ren industriplan og være med i diskusjonene mens de pågår i EU.

Vi ser altså at EU stadig utvikler ny politikk som faller enten delvis eller helt på utsiden av EØS-avtalens virkeområde. Flere tiltak og programmer er det i norsk interesse å være tettest mulig påkoblet. Satellittsamarbeid, helse- og beredskapssamarbeid og samarbeid innen forsknings- og innovasjonsprogrammer er eksempler på dette.

Regjeringen besluttet i mars 2023 å jobbe for deltakelse i EU-programmet Secure Connectivity. Norsk deltakelse her vil ha stor betydning for norske forsvars- og samfunnsikkerhetsinteresser. Deltakelse i programmet vil også være viktig for norsk næringsliv og norske bedrifter.

Vi jobber for full norsk deltakelse i EUs neste romprogram, som starter i 2028.

På helseområdet har vi nå nær dialog med Kommisjonen om norsk deltakelse i EUs helseberedskapsunion. Målet er å starte forhandlinger før sommeren. Vi ønsker et bredere tilslag, og vi samarbeider med Kommisjonen, men også med sentrale medlemsland, for å oppnå nettopp dette.

Nært samarbeid med EU om sikkerhet og beredskap er viktig for Norge – ikke bare fordi vi er inkludert i flere felleseuropeiske ordninger, men også fordi et sikre og mer motstandsdyktig Europa vil gjøre Norge tryggere.

Norge gjør det svært godt i flere EU-programmer. Programsamarbeidet bidrar videre til høyere kvalitet i utdanning og forskning, tilgang til ny kunnskap, nettverk og infrastruktur, økt konkurranseevne og mer kunnskap og beredskap.

EUs neste programmer starter opp i 2028, men Kommisjonen er godt i gang med arbeidet med forslagene til de nye programmene, inkludert et mulig konkurranseevnefond. Dette ventes å bli lagt fram allerede til høsten.

Norge har i dag gode muligheter til å medvirke i utviklingen av programmene gjennom å fremme tidlige og tydelige norske posisjoner. Alle gjennomganger vi har gjort siden vi ble med i EØS, viser at hvordan vi får mest påvirkning, er ved å velge våre slag, være godt forberedt og fremme gode felleseuropeiske standpunkter der vi har norske interesser. Vi får mer innflytelse hvis vi er tidlig på, enn hvis vi venter til EU er ferdig med sine prosesser.

Aktiv medvirkning bidrar til at programmene ivaretar norske prioriteringer, og dermed blir interessante for norske aktører. Dette legger igjen grunnlaget for god norsk deltakelse.

Norge og EU er også nære partnere på grønn omstilling. Det blir enda viktigere når andre land, med USA i spissen, abdiserer fra en del av klimamålene de tidligere satte. Vi er avhengige av at EU lykkes også på dette feltet. Det er ikke slik at vi har råd til å være likegyldige til Europas omstilling. Vi følger med på lasset. Går det dårligere for Europa, er det dårlig nytt for oss.

Dette fordrer nær kontakt mellom norske myndigheter og norsk næringsliv i tiden framover. I 2023 inngikk Norge samarbeid om en grønn allianse med EU. Målet er å styrke samarbeidet om klima, energi og industri. Samarbeidet favner bredt og er konkret på mulighetene innenfor karbonfangst og -lagring, havvind, hydrogen, kritiske råvarer, batterier og grønn skipsfart. Vi bruker den grønne alliansen strategisk som inngangsport til å diskutere alle disse temaene med våre partnere i EU, og som plattform for vårt samarbeid med tredjeland.

I støpeskjeen ser vi en ny multipolar verdensorden – for ikke å snakke om en uorden. Det betyr at vårt sam-

arbeid og fellesskap med EU og verdiene vi deler der, blir enda viktigere enn før. Sikkerhet, økonomi og grunnleggende verdier er de fremste pilarene for det europeiske fellesskapet som Norge er en del av. Arbeiderparti-regjeringen vil jobbe for å styrke dette fellesskapet langs alle de tre pilarene.

Presidenten [18:47:39]: Presidenten vil foreslå at utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker i 2025 føres opp til behandling i et senere møte i Stortinget. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 11 [18:47:53]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson og Marie Sneve Martinussen om å styrke obligatorisk tjenstepensjon (OTP) (Innst. 193 S (2024–2025), jf. Dokument 8:92 S (2024–2025))

Presidenten [18:48:14]: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikkordskifte etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Rigmor Aasrud (A) [18:48:51] (ordfører for saken): Komiteen har hatt til behandling Dokument 8:92 S, representantforslag fra Mímir Kristjánsson og Marie Sneve Martinussen om å styrke obligatorisk tjenstepensjon. I innstillingen viser komiteens flertall til at et bredt flertall her på Stortinget inngikk en avtale i forbindelse med behandlingen av evaluering av pensjonsreformen, hvor det bl.a. ble enighet om at det skulle settes ned en arbeidsgruppe som skulle se på flere forhold knyttet til pensjon. Arbeidsgruppen har medlemmer fra partene, fra relevante departement og fra Finanstilsynet. De skal bl.a. se på hvor mange år de forskjellige ytelsene skal utbetales, om det er behov for harmonisering, og om det er andre endringer som er nødvendig for at de private tjenstepensjonsordningene skal bygge opp under flertallets målsetting om et forbedret pensjonssystem med en styrket sosial profil.

Stortingsflertallet gikk også inn for en forbedring av pensjonen til uføre. Regjeringen har derfor lagt fram Prop. 73 L for 2024–2025, om avvikling av bedriftsinterne aldersgrenser og økning i de allmenne aldersgrenser i staten, i tråd med avtalen som ble inngått av et bredt flertall her i salen. I tillegg er partene i gang med å se på tilpasninger av AFP-ordningen og en sliterordning.

Pensjon er komplekst, og flertallet mener at det er viktig å se arbeidet som gjøres i arbeidsgruppen, og resultatet av partenes arbeid med disse ordningene, i sammenheng. Pensjon er en del av lønns- og arbeidsvilkårene til dem som er i arbeidslivet, og det er derfor – i alle fall som Arbeiderpartiet ser det – naturlig at slike forhold drøftes mellom partene.

I saken komiteen har til behandling nå, har vi fått to høringsinnspill – fra Finans Norge og NHO – selv om det ikke har vært lagt opp til høring fra komiteens side. Finans Norge har bidratt med kostnadsberegninger som viser at ett av punktene i forslaget, dvs. å øke minstesatsen fra 2 pst. til 5 pst., vil øke kostnadene for næringslivet med om lag 13,5 mrd. kr – brorparten i privat sektor, men det vil også være økte kostnader indirekte i offentlig sektor.

Konklusjonen fra flertallet i komiteen er at man ikke vedtar forslagene fra Rødt, men at man naturlig nok vil se på arbeidet som er satt i gang i forbindelse med evalueringen av pensjonsreformen, når det blir ferdig.

Mahmoud Farahmand (H) [18:51:54]: I 2024 vedtok Stortinget et nytt pensjonsforlik. Det var en historisk bred enighet om å videreføre pensjonsreformen og gjøre nødvendige justeringer for å sikre økonomisk og sosial bærekraft. Dette var basert på pensjonsutvalgets vurderinger – det vil si at det var bredt arbeid som hadde foregått, med evalueringer og vurderinger underveis.

Forslagsstillerne kommer her med en rekke forslag som medfører omfattende endringer i pensjonssystemet. Som foregående taler sa: Det er snakk om minst 13,5 mrd. kr i utgifter for arbeidsgivere. Dette er kostnader vi tradisjonelt i denne sal har en tendens til å gjøre noen grundige vurderinger av før vi innfører. Det er helt avgjørende, som foregående taler sa, at arbeidsgivere og arbeidstakere høres i disse sakene, slik at vi har brede, bærekraftige, langsiktige og forutsigbare løsninger for alle parter. Dersom det ikke skjer, risikerer vi hyppige omkamper som iallfall kommer til å gå ut over dem som skal leve av disse pensjonene.

Eventuelle endringer i pensjonssystemet vil også ha en rekke økonomiske, arbeidsmarkedsmessige og sosiale konsekvenser. Disse må også vurderes før man foreslår å implementere diverse endringer.

Den store styrken med Norge er at vi har hatt et politisk klima som gjør at vi klarer å bli enige om de lange linjene og viktige grepene som sikrer langsiktig velferd for befolkningen vår. Det er også viktig at vi gjør det i tilfeller som med dette pensjonsforslaget.

Ole André Myhrvold (Sp) [18:53:41]: I fjor vedtok Stortinget det såkalte pensjonsforliket som basis for et forbedret pensjonssystem med en styrket sosial profil gjennom et bredt forlik her i Stortinget.

Pensjonssystemet er et grunnleggende element i den norske velferdsstaten, og for oss som innbyggere er det viktig med forutsigbarhet. Pensjon er et komplekst tema, og det er ikke for de fleste å sette seg inn i alle kroker og krokar av systemet.

Forliket i fjor la til grunn et pensjonssystem som er innrettet i et langsiktig perspektiv, både for å sikre nettopp forutsigbarheten for den enkeltes pensjon og for å sikre at systemet er økonomisk, sosialt og politisk bærekraftig. Dette forliket slo også klart fast at det framover skal legges opp til jevnlig brede evalueringer av systemet. Endringer i pensjonssystemet må utredes grundig og gjennomføres med et langsiktig perspektiv i samarbeid med partene. Jevnlige evalueringer av systemet i sin helhet vil kunne bidra til at problematiske utviklingstrekk kan identifiseres tidlig og korrigeres før utfordringene blir for store.

Fortsatt er forliket såpass ferskt at Finansdepartementet sammen med bl.a. partene fortsatt jobber med oppfølging av vedtakene. Det vil derfor være uklokt, og i strid med det forliket som er inngått, om man gjør de endringene dette forslaget legger opp til. Senterpartiet er opptatt av at folk skal ha pensjoner å leve av, men vi er også opptatt av at pensjonsordningene skal være tilpasset samfunnets behov og utfordringer. Vi kommer derfor til å følge utviklingen nøye, men vi mener at det ikke er riktig å gå inn i de forslagene som nå foreligger, da de vil ha vidtgående konsekvenser.

Marie Sneve Martinussen (R) [18:55:43]: Arbeid er ryggraden i samfunnet og det vi alle lever av – hverandres arbeid. Men forhåpentligvis skal vi alle leve så lenge at det kommer en tid da vi ikke skal arbeide. Derfor er pensjonsordninger en viktig del av samfunnskontrakten.

Rødts utgangspunkt er at arbeidslivet herjer veldig ulikt med kroppene til folk. Hva slags type jobb du har, avgjør både hvor lenge du klarer å stå i jobb, og også åpenbart hvor høy inntekt du har når du går av. Derfor er Rødt opptatt av å få en mer rettferdig pensjon, og den obligatoriske tjenstepensjonen er også en del av det. Den ble jo innført for å kompensere for en del av den svekkelsen som ble gjort i folketrygden i sin tid, og da fikk man altså en minstesats på 2 pst. som arbeidsgiver måtte betale inn av lønnen til folk.

Så er det lov til å betale mer, og det er egentlig det dette forslaget handler om, for erfaringene fra arbeidslivet er at mange faktisk betaler mer. Fagbevegelsen har kjempet og forhandlet det fram på mange arbeidsplasser, både 3, 4, 5, 6 og 7 pst., men tilbakemeldinger som Rødt får, fra bl.a. Handel og Kontor, fra LO, er at man ser at spesielt i de deler av arbeidslivet der fagbevegelsen har lite makt, der det er vanskelig å få presset opp den

obligatoriske tjenstepensjonen, havner en på minstenivået. Og det blir en dobbel urettferdighet, for det er i de yrkene man har lavest lønn, at fagbevegelsen også har minst makt. Det er i de yrkene man har lavest lønn at kroppen kanskje også slites ut raskere og man må bli pensjonert tidligere, og det er i de yrkene man har lavest lønn at man også har færre andre goder.

Det Rødt foreslår her, er jo kravet som kommer fra bl. Handel og Kontor, som kommer fra LO, om å øke den obligatoriske tjenstepensjonen. Det er noe som Stortinget må gjøre, for at det skal gjelde alle arbeidstakere i Norge og ikke bare dem som er så heldige å være omfattet av en tariffavtale og ha en fagforening i ryggen.

Rødt mener at dette er et godt krav. Vi har landet på et forslag om å øke til 4 pst., og vi foreslår også utvidelser som gjør at grunnlaget for innbetalingene blir bredere, at tilleggsbetalinger, overtid og annet tas inn i grunnlaget for den obligatoriske tjenstepensjonen. Vi mener at disse grepene vil gjøre pensjonsordningen litt mer rettferdig, og så er det fortsatt en lang vei å gå for å gjøre selve grunnmuren i pensjonssystemet, folketrygden, også mer rettferdig.

Med det tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten [18:58:29]: Da har representanten Marie Sneve Martinussen tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Jens Stoltenberg [18:58:53]: Pensjonsreformen har bidratt til et mer rettferdig, mindre vilkårlig og mer bærekraftig pensjonssystem. Før kunne mange med lav lønn i flere år likevel ende opp som minstepensjonister, den såkalte minstepensjonsfellen.

Slik er det ikke lenger. Nå opptjener så godt som alle noe pensjon utover minsteytelsene. Mens det i år 2000 var 38 pst. minstepensjonister, er det i dag 11 pst. Når ny alderspensjon er faset inn, vil det knapt være tilfeller hvor det er folk som kun mottar minsteytelsen.

Pensjonssystemet vi hadde før, virket også urettferdig fordi det var lønnsomt å ha noen år med høy inntekt framfor å ha jevn inntekt gjennom livsløpet. I tillegg var det slik at mange slitere som gikk ut i arbeidslivet da de var 18–19 år, hadde null pensjonsopptjening i siste del av arbeidslivet fordi maksimal opptjening var 40 år. Nå gir all inntekt opptjening. Alle år teller, og det spiller ingen rolle om inntekten varierer eller er jevn over livsløpet.

Innføring av obligatorisk tjenstepensjon i privat sektor var en del av pensjonsforliket på starten av 2000-tallet. For mange var det første gang de fikk tjenstepensjon overhodet. En økning i minstekravene til private tjenstepensjonsordninger kan påvirke bedriftenes kostnader, fordelingen mellom lønn og pensjonsspa-

ring internt i bedriftene og fordelingen av avlønningen mellom ansatte.

Det er derfor en god tradisjon for at eventuelle utvidelser i minstekravene utredes og gjennomføres i samråd med eller etter initiativ fra partene i arbeidslivet. Dette var tilfellet både da obligatorisk tjenstepensjon ble innført med virkning fra 2006, og da pensjon fra første krone ble innført fra 2022.

I februar 2024 gikk et bredt flertall på Stortinget inn for et nytt forlik for ytterligere å styrke den sosiale profilen i pensjonssystemet. Dette innebærer også endringer for de private ordningene. Det er derfor satt i gang et utredningsarbeid sammen med partene i arbeidslivet for å gjennomføre de nødvendige endringene. Dette pågående arbeidet bør gjennomføres før det fattes vedtak om nye endringer.

Presidenten [19:01:34]: Det blir replikkordskifte.

Marie Sneve Martinussen (R) [19:01:45]: Jeg må stille et spørsmål om dette, sånn at man ikke blir forvirret, holdt jeg på å si, for i debatten kan det høres litt ut som om pensjonsforliket fra i fjor gjør at det ikke er mulig for partiene eller Stortinget å diskutere eller å øke OTP, obligatorisk tjenstepensjon. Slik jeg husker det, har Arbeiderpartiets landsmøte vedtatt at man går til valg på nettopp en økning av OTP. Mitt spørsmål er: Husker jeg riktig? Har Arbeiderpartiets landsmøte vedtatt det? Er det da en motsetning mellom pensjonsforliket og et politisk ønske om å øke OTP?

Statsråd Jens Stoltenberg [19:02:18]: Arbeiderpartiet har vært en pådriver for innføring av obligatorisk tjenstepensjon. Vi fikk det på plass i 2004 og gjennomførte det et par år senere. Vi har vært en pådriver for økning av minstesatsene, men begge de gangene har det vært forankret gjennom dialog og samtaler med partene i arbeidslivet. Det som står i vårt partiprogram, er at ytterligere forbedringer selvsagt også skal være en del av en prosess med partene i arbeidslivet, for dette er en arbeidslivsbasert ordning. Vi tror det er viktig at denne typen ordninger fortsatt er noe partene forhandler seg fram til, og som vi da bidrar til å gjennomføre gjennom vedtak i Stortinget. Det å vedta noe her uten en forankring med partene i arbeidslivet vil stride mot en god tradisjon for denne typen pensjonsordninger, som er en viktig del av det samlede pensjonssystemet.

Marie Sneve Martinussen (R) [19:03:04]: Jeg kan avsløre at jeg ikke hadde særlig tro på at pensjonsordninger i Norge ble endret via et representantforslag fra Rødt, men dette er en viktig sak for veldig mange. Det tror jeg også det er for veldig mange av dem som stemmer Arbeiderpartiet og kanskje ønsker seg at høyresi-

den ikke kommer til makten til høsten. Da må jeg på nytt spørre i klartekst: Er det et politisk mål og et politisk løfte fra Arbeiderpartiet å jobbe for økt obligatorisk tjenstepensjon? I dette partssamarbeidet er jo staten, altså regjeringen, også en av partene. Slik jeg har lest Arbeiderpartiets partiprogram, ønsker man økt OTP, dvs. gradvis og ikke med noen prosent som er satt.

Statsråd Jens Stoltenberg [19:03:45]: Vi har innført tjenstepensjon i privat sektor. Vi har forbedret tjenstepensjonen i privat sektor. Vi har åpnet for å gjøre det på nytt, og vi har formuleringer som peker i den retning også i partiprogrammet. Hovedpoenget både i det vi har gjort før, og i det vi sier i partiprogrammet, er imidlertid at det skal være en del av forhandlinger og samtaler med partene i arbeidslivet, for dette er ikke folketrygden som vi bare vedtar. Dette er en arbeidslivsbasert ordning som har direkte konsekvenser for kostnadene for bedriftene, men også for fordelingen mellom lønn og pensjon for dem som jobber der. Da er det viktig at de som jobber der, er innforstått med det vi gjør, og ønsker de løsningene. Det å vedta dette her er fullstendig i strid med den arbeidsmarkedsbaserte pensjonsordningen som avtalefestet pensjon er.

Presidenten [19:04:29]: Replikkordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Mímir Kristjánsson (R) [19:04:39]: Finansministeren sa at pensjonsreformen har skapt et mer rettferdig og mer bærekraftig pensjonssystem. Det er jeg ikke enig i. Pensjonsreformen er en spare- og privatiseringsreform som gjør at man har gjort store innsparinger i vanlige folks pensjoner, og som også har overført ansvaret for pensjonssparing i langt større grad til den enkelte, istedenfor gjennom fellesskapsordninger. Det er kanskje bærekraftig for statens egne finanser, men det er ikke spesielt bærekraftig for økonomien til mange pensjonister.

Regjeringens egne beregninger, da vi ba om dem i forbindelse med behandlingen av pensjonsforliket i sin tid, viser at svært mange av framtidens pensjonister vil ha lavere utbetalt garantipensjon enn det som er minstepensjon i dag. Alle i denne sal går til valg på å øke minstepensjonene til dem som har minst, i hvert eneste valg. Systemet som ligger der i dag, gjør at mange i framtiden vil bli fattigere enn dagens minstepensjonister.

Det er en veldig klok dame som har sagt noe om dette. Hun har sagt:

«Ikke alt er bra med dagens tjenstepensjon. De som tjener minst får også mindre opptjening til pensjon. De som tjener mye, tjener også mye mer i pensjon.»

Hun heter Tonje Brenna, og finansministeren bør være kjent med henne. I Arbeiderpartiets program står det:

«gjennomgå reglene for Obligatorisk tjenestepensjon. Det bør legges til rette for livsvarige ordninger» – som er noe av det Rødt foreslår her i dag – «og heving av pensjonssparingen for de lavtlønnede» – som er noe annet Rødt foreslår her i dag.

Jeg har vanskelig for å forstå annet enn at disse forslagene kommer fra Rødt og ikke fra Arbeiderpartiet selv. Hvorfor må det som blir vedtatt med stor akklamasjon og applaus på Arbeiderpartiets landsmøte, stemmes ned i denne sal når det foreslås her? For det er nøyaktig det samme vi foreslår. Det kommer heller ingen egne initiativ fra Arbeiderpartiet i denne saken som legger til rette for å starte denne prosessen på en bedre måte.

Jeg synes også denne henvisningen til partene i arbeidslivet er underlig, all den tid den viktigste parten i arbeidslivet i denne saken, nemlig LO, har nøyaktig det samme kravet som her blir foreslått, nemlig å øke obligatorisk pensjon til 4 pst. for alle. Det er et krav fra en av de sentrale partene i arbeidslivet som akkurat nå møtes på LO-kongressen på Youngstorget, og som der vil gjenta og vedta det kravet, så det forslaget som her blir fremmet, er i tråd med det som er ønsket fra en samlet fagbevegelse. Jeg håper etter hvert at det samme forslaget som nå fremmes, forhåpentligvis etter et valg der vi fremdeles har rød-grønt flertall i denne sal, blir fremmet av Arbeiderpartiet. Da skal vi prøve å holde oss fra å ikke si velkommen etter, men bare prøve å være fornøyd.

Tuva Moflag (A) [19:07:50] (komiteens leder): Jeg elsker pensjon, så jeg kunne ikke dy meg, og måtte tegne meg på talerlisten, jeg også.

Arbeiderpartiet har en veldig stolt tradisjon for å sikre gode velferdstjenester og økonomisk trygghet gjennom hele livet. Folketrygden og pensjonssystemet er bærebjelker i denne tryggheten. Det handler om trygghet under svangerskap og fødselspermisjon, under sykdom og arbeidsledighet og ikke minst i alderdommen, når vi ikke lenger går på jobb. Denne økonomiske tryggheten handler også om rettferdighet på tvers av generasjoner. Pensjonsreformen fra 2011 sørger for at vi trygger pensjonene også for framtidens pensjonister, selv i en situasjon hvor demografien i landet vårt snus på hodet, og det blir mange færre yrkesaktive bak hver pensjonist.

Pensjonsreformen av 2011 sørget for et mer omfordelende og mer rettferdig pensjonssystem, og med pensjonsreformen fikk vi også på plass obligatorisk tjenestepensjon, noe som sikret at en rekke arbeidstakere for

første gang fikk pensjonsopptjening utover folketrygden.

Rødt spør om ikke Arbeiderpartiet skal være med og sette nye ambisjoner. Jeg mener vi har troverdighet på at vi har levert. I denne stortingsperioden vil jeg trekke fram tre viktige forbedringer som vi har sørget for sammen med et flertall i denne salen.

Det første er pensjon fra første krone, som vi fikk på plass allerede 1. januar 2022, noen få måneder etter at regjeringen tiltrådte. Vi har sørget for at pensjonen reguleres med snitt av pris- og lønnsvekst. Det sikrer at pensjonistene ikke risikerer å gå i minus når lønnsinntakene går i pluss. Det tredje er pensjonsforliket, som vi ble enige om på selve skuddårsdagen i fjor. Her gjorde vi flere forbedringer som sørget for at det ble et mer sosialt rettferdig pensjonssystem. Vi sørget for at uføre får en bedre pensjonsutvikling, og vi styrket reguleringen av minstesatsene.

Så til det som går på obligatorisk tjenestepensjon. I avtalen fra i fjor peker vi på behovet for jevnlige evalueringer av pensjonssystemet også framover. Mens fjorårets evaluering, eller den rapporten som det forliket bygde på, så på folketrygden, skriver vi i avtalen fra i fjor at vi i evalueringer framover også må se på tjenestepensjonsordningene. Jeg mener vi med dette har pekt retningen også videre for obligatorisk tjenestepensjon.

Helt til slutt: Representantene fra Rødt peker på verdien av et organisert arbeidsliv, hva det gjør for at folk får sin del av kaken. Derfor var det en god nyhet vi hadde med oss på 1. mai i år. Vi vil øke fagforeningsfradraget til 10 000 kr, for det aller viktigste for at folk skal få sin del av kaken, både når de står i jobb, og når de har gått av med pensjon, er at flere er organisert.

Presidenten [19:10:35]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [19:10:56]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Pensjonar frå statskassa (Innst. 246 S (2024–2025), jf. Prop. 84 S (2024–2025))

Presidenten [19:11:09]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 13 [19:11:13]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Årsmelding 2024 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemer (Innst. 247 S (2024–2025), jf. Meld. St. 19 (2024–2025))

Presidenten [19:11:30]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 14 [19:11:35]

Interpellasjon fra representanten Alf Erik Bergstøl Andersen til samferdselsministeren:

«E39 mellom Kristiansand og Mandal har en svært høy bompengetakst, langt høyere enn den som lå til grunn for kommunale vedtak da strekningen ble vedtatt bygget. Fylkestinget i Agder gjorde vedtak om bygging 18. juni 2022. Bompengetakstene ble økt i februar 2024 og Ferde varsler nå i brev av 7. april 2025 en ytterligere økning. Økningen i februar 2024 ble begrunnet med svakt inntektsgrunnlag da mange velger å bruke gamle E39, en strekning som er svært trafikkfarlig og har økende bruk på grunn av høye takster på nye E39. Vinterstid har man i tillegg problemer med å holde den gamle veien åpen på grunn av stans som følge av snømengder og konsekvenser av det. I fylkesutvalget 1. april 2025 er Ferde klare på at det kun er myndighetene som kan endre forutsetningene for takstene.

Ser statsråden urimeligheten i dagens situasjon, og vil det bli tatt et slikt initiativ overfor Stortinget for å få bompengebelastningen ned?»

Alf Erik Bergstøl Andersen (FrP) [19:12:57]: Bakgrunnen for denne interpellasjonen er frustrasjonen over de galopperende bompengetakstene. E39 mellom Kristiansand og Mandal har en svært høy bompengetakst og langt høyere enn det som lå til grunn for kommunale vedtak da strekningen ble vedtatt bygget.

Fredag morgen den 2. mai kjørte jeg fra Mandal til Kristiansand sentrum, og da kjørte jeg faktisk på ny vei og noterte meg en samlet takst på 163 kr. For tungbil er vi nå på mellom 800 og 900 kr tur-retur. Næringsdrivende som kjører strekningen flere ganger om dagen, ber nå sine sjåfører om å kjøre den gamle, trafikkfarlige veien. Veistrekingen åpnet i november 2022, og bompengetakstene ble økt med 30 pst. allerede i februar 2024. Ferde varsler i brev av 7. april om en ytterligere økning. Ikke nok med det, men i og med at trafikken fortsatt ikke er tilfredsstillende, varsler nå Ferde en ytterligere økning utover den varslede prisstigningen. Da kan en spørre seg selv: Hvor skal grensen gå for å kjøre denne strekningen på 25 minutter?

Økningen i februar 2024 ble begrunnet med svakt inntektsgrunnlag, da mange velger å bruke den gamle veien, en strekning som er svært trafikkfarlig, med mange hardt skadde og tapte liv. Det er en stor og økende bruk av gammel vei på grunn av høye takster. Vinterstid har man i tillegg problemer med å holde den gamle veien åpen på grunn av stans som følge av snømengder, med de konsekvenser det gir for utrykningskjøretøy og hjemmesykepleie.

I fylkesutvalget 1. april i år er Ferde klar på at det er kun myndighetene – som de bruker som hovedbegrep –

som kan endre forutsetningene for takstene, altså at statsråden kan komme til Stortinget og ta en endelig avgjørelse.

Nå har frustrasjonen på Agder blant et svært bredt politisk miljø økt enda mer. Man er frustrert over at ansvarlig statsråd ikke virker å ta situasjonen på alvor og samtidig sender et noe tvetydig budskap. Det er tidligere i saken referert til lokale vedtak, til fylkeskommunen, til Vegdirektoratet og til Ferde, men den som faktisk sitter med nøkkelen til en stortingsbehandling, er statsråden selv.

Når vi i dag behandler denne interpellasjonen i Stortinget, har fylkestinget i Agder behandlet en tilsvarende sak tidligere i dag. Etter en lang og omforent debatt var det et enstemmig fylkesting som vedtok at politisk ledelse er gitt fullmakt til å gå i dialog med politisk ledelse i departementet, med formål å avklare muligheter og rammer for å få fram en ny bompengeproposisjon i Stortinget. Dermed håper jeg statsråden, som jeg ser er i salen, tar imot Agder-delegasjonen med åpne armer, et åpent sinn og en klar målsetting om å finne en løsning. Det kan jeg gjerne høre statsrådens kommentar til.

Dette har vært løst før, bl.a. i Vestfold og på strekningen Arendal–Tvedestrand. Vi vet alle at løsningen ligger i gulrot og ikke pisk for at bilistene skal velge ny vei. Reduserte bompengetakster med mål om økt volum er enkel økonomi. Vi vet alle at det kan gjøres gjennom 1) statlig tilskudd, og 2) forlenget nedbetalingstid. En kombinasjon vil selvfølgelig gi full effekt og være den beste løsningen for økt bruk av ny vei. Det håper jeg statsråden er enig i.

Gjennom et Dokument 8-forslag vedtok Stortinget følgende den 29. april, altså for en uke siden:

«Stortinget ber regjeringen gjenoppta dialogen med garantistene for Ryfast og snarest komme tilbake til Stortinget med tiltak som vil redusere bompengebelastningen i prosjektet.»

Til slutt har jeg lyst til å gjenta spørsmålet: Ser statsråden urimeligheten i dagens situasjon også på denne strekningen på E39, og vil det bli tatt et tilsvarende initiativ overfor Stortinget for å få bompengebelastningen ned?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:17:49]: Regjeringen følger opp ambisjonen om utbygging av strekningen E39 Kristiansand vest–Lyngdal vest i Agder. Hele prosjektet realiseres gjennom fullføringen av en rekke delstrekninger, og prosjektet vil være i en utbyggingsfase over flere år framover. Ferdig utbygd E39 mellom Kristiansand og Lyngdal vil innebære et tidsskille for transporten i regionen, med mye kortere reisetid for bilister og ikke minst for næringslivet. Vi får også en veldig trafiksikker og god vei med god kapasitet.

Som jeg har informert om tidligere, vil utbyggingen av delstrekningen E39 Mandal–Blørstad starte opp i år og ventes å være ferdigstilt i 2028. Til sommeren legges det opp til å åpne om lag ni kilometer med ny vei mellom Herdal og Røyskår i Lyngdal.

Stortinget fattet i 2017 vedtak om oppstart, utbygging og finansiering av E39 Kristiansand vest–Lyngdal vest, jf. Prop. 135 S for 2016–2017 og innstillingen i saken. Bompengelopplegget var basert på innkreving i ni bomstasjoner mellom kryssene på strekningen og lik kostnad per kilometer på hele strekningen.

Stortinget fattet i 2023 nytt vedtak om endringer i utbyggingen og bompengelopplegget for E39 Kristiansand vest–Røyskår i Agder fylke, jf. Prop. 89 S for 2022–2023 og innstillingen i saken. Endringene innebar bl.a. traséendring, nedkorting av prosjektlengden med åtte kilometer og reduksjon i antall kryss til syv.

Ved begge stortingsbehandlingene bygde framleggene for Stortinget på lokalpolitiske vedtak i forkant, der lokale myndigheter sluttet seg til utbyggings- og bompengelopplegget, inklusiv forslag til takster.

Delstrekningen mellom Kristiansand og Mandal ble åpnet for trafikk i 2022. Takstene i de fire bomstasjonene mellom Kristiansand og Mandal ble i februar 2024 justert i tråd med opplegget i Prop. 89 S for 2022–2023. Bakgrunnen for dette var at en gjennomgang av økonomien viste at grunntakstene var for lave til å oppnå fastsatt gjennomsnittstakst. Grunntakstene ble dermed oppjustert for å oppnå den vedtatte gjennomsnittstaksten i Prop. 89 S. Justeringen i bomstasjonene med virkning fra 23. mai 2025, som stortingsrepresentanten viser til, er en justering i tråd med konsumprisindeksen og den vedtatte proposisjonen.

Det er bompengeselskapet Ferde som følger opp prosjektets økonomi, og jeg er kjent med at Ferde i april i år vurderte prosjektets økonomi. Når Ferde tar hensyn til helårseffekten av tidligere takstendringer, er deres konklusjon at den faktiske gjennomsnittstaksten fortsatt er noe lavere enn den gjennomsnittstaksten som ble vedtatt gjennom Stortingets behandling. Det er derfor grunnlag for å indeksjustere takstene, slik det også er forutsatt i stortingsproposisjonen. Indeksjusteringen tilsvarer prisveksten siden takstene sist ble indeksjustert i september 2023. Det er helt vanlig og helt ordinært at bompengetakster prisjusteres.

I Ferdes rapport framgår det at selv om fire av bomstasjonene i prosjektet er åpnet, mangler likevel store deler av trafikkgrunnlaget – og dermed også inntektsgrunnlaget – i prosjektet. Prosjektøkonomien er derfor evaluert med en større usikkerhet enn normalt. Evalueringen som Ferde har gjennomført, viser at prosjektet vil kunne ha en betydelig restgjeld ved endt innkrevingssperiode.

Jeg mener det her kan være et grunnlag for å gjøre noen nye vurderinger, og jeg har derfor sendt oppdrag til Statens vegvesen om å gjennomgå finansieringsopplegget for hele prosjektet på nytt og vurdere om den totale situasjonen for det helhetlige prosjektet mellom Kristiansand og Lyngdal tilsier at det er behov for å fremme et revidert bompengeprojekt for strekningen. Vurderingen skal gjøres i samråd med Nye veier, Ferde og Agder fylkeskommune.

Avslutningsvis vil jeg gjerne påpeke at jeg mener det er viktig at trafikantene bruker nye veistrekninger når de er ferdigstilt, av hensyn til økt trafikkikkerhet. Den gamle veien har, som det ble sagt, lavere trafikkikkerhet og økt risiko for ulykker, noe som er årsaken til at den nye veien er et prioritert og viktig prosjekt. Som jeg har påpekt tidligere, står Agder fylkeskommune som veimyndighet fritt til å vurdere og foreslå relevante tiltak som kan sikre trafikkikkerheten på eget veinett.

Alf Erik Bergstøl Andersen (FrP) [19:22:57]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Vi er helt enige om at situasjonen om en helhetlig firefelts vei gjennom Agder skal følges opp. Det er egentlig bare litt synd at det har skjedd gjennom delstrekninger og ikke en helhetlig utvikling.

Statsråden var også inne på Herdal og Lyngdal. Der tror jeg Ferde lanserte sitt takstgrunnlag i dag, så vidt jeg fikk med meg. Det blir spennende å se om strekningen vil bli tatt i bruk, for sånn som det ligger an i dag, vil en ikke spare nevneverdig tid.

Jeg var inne på fylkestingets vedtak i dag, og jeg har lyst å gjenta oppfordringen min om at statsråden tar imot fylkesordføreren og hans delegasjon med åpne armer når de eventuelt måtte be om å få en prat med politisk ledelse i departementet.

Statsråden er inne på at det mangler inntekter for at Ferde skal komme i mål med sin finansieringsplan. Det er jo ganske åpenbart hvis det koster deg 163 kr å kjøre fra Mandal sentrum til Kristiansand sentrum. Et eksempel er renovasjonsbiler som kjører til Returkraft åtte–ti ganger om dagen. Det blir 800–900 kr. Da er det åpenbart at man velger gammel vei.

Det er litt rart at statsråden mener medisinen for å få bilister over på ny vei er å skru opp taksten. Det klarer ikke jeg å få til å rime. Det er mulig jeg hørte litt feil, men når en mangler inntekter og ønsker flere biler over på ny vei, og det ønsker vi alle, kan ikke medisinen være å skru opp taksten. Da må det være å skru ned taksten og få opp volumet. Det er vanlig logisk tenkning når en f.eks. selger melk og brød.

Jeg vil igjen takke statsråden for svaret, og jeg håper, som sagt, at statsråden tar imot Agder-delegasjonen og ser denne saken i sammenheng med den bestillingen

som statsråden har fått for Ryfast. Så vidt jeg kan huske, kostet det for Ryfast 167 kr, eller noe i den stilen. Så jeg vil takke statsråden og gjerne høre kommentarene til det.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:26:07]: Jeg vil begynne med å gjenta det som er det aller viktigste: Her bygges det en veldig god veiløsning for Agder. Det bygges en riksvei som har vært etterlengtet, og som har vært kjempet for gjennom lang, lang tid, slik veldig mange veiprosjekter er. Det var den forrige regjeringen, med Fremskrittspartiet i statsrådsposisjon, som la fram denne proposisjonen, med bompenger som en viktig, vesentlig finansieringskilde. Det er helt uomtvistelig.

Så har man gjort enkelte justeringer i bompengerelevningen fordi man så at det var mulig å spare noen bomsnitt og gjøre noen kostnadsreduksjoner i prosjektet. Sann sett vil jo det, alt annet likt, bety at man i sum betaler litt mindre bompenger gjennom hele prosjektets levetid.

Det er likevel riktig at som følge av at dette prosjektet nå ikke er ferdigstilt, men består av delparseller, er det noen utfordringer knyttet til at man ikke helt ser trafikkgrunnlaget dette prosjektet vil få når alt er ferdigstilt. Det gir oss noen felles utfordringer. Det er derfor jeg har bedt om at vi får gjort en ny gjennomgang av prosjektet, fordi vi selvfølgelig har en felles plikt til å sørge for at prosjektet lar seg finansiere slik som forutsatt.

Det arbeidet har jeg da satt i gang. Jeg har selvfølgelig ingenting imot å møte fylkesordføreren i Agder. Det er ingen fylkesordfører til dags dato som har fått nei til å møte meg, og det kommer heller ikke å skje med fylkesordføreren i Agder.

Så er det klart at det å skru opp takster er ikke noe jeg gjør, eller noe Stortinget gjør, utover at Stortinget har gitt noen rammer, og at Stortinget har sluttet seg til at man har en gjennomsnittstakst. Da må man skru på disse takstene med tanke på finansieringsevnen. Det er også en utfordring her at vi ennå ikke ser helheten. Det som er normalt å gjøre når man ikke har nok inntekter, er å skru opp takstene, men jeg ser jo dilemmaet som representanten er innom: Hva hvis det da fører til større avvisningseffekter? Det er en av grunnene til at vi nå har satt i gang et stykke arbeid på dette prosjektet.

Tore Grobæk Vamraak (H) [19:28:56]: Firefelts E39 gjennom Agder er en sterkt etterlengtet utbygging for å binde regionen sammen på en trygg og effektiv måte. Nå har vi den paradoksale situasjonen at mange velger gamleveien, som er mindre trygg og tar lengre tid, fordi bompengebelastningen har nådd et nivå mange opplever som urimelig. Bompengeselskapet Ferde har måttet øke takstene med hele 30 pst. – ikke fordi de ønsker det,

men fordi systemet tvinger dem til det. Ferde er tydelig på at de ikke har mandat til å gjøre noe annet.

Når foreldre velger gamleveien med barna i baksetet, fordi de ikke har råd til å kjøre den nye og sikre veien, har vi bommet på målet med bompengesystemet. Dette er en utvikling vi ikke kan være bekjent av.

Denne utfordringen har Agder fylkesting, hvor jeg er representant, arbeidet lenge med. Det er bred tverrpolitisk enighet om at vi må få ned bompengebelastningen på E39 gjennom Agder. Som interpellanten viste til, har et enstemmig fylkesting i dag gitt politisk ledelse i fylkeskommunen fullmakt til å gå i dialog med politisk ledelse i Samferdselsdepartementet for å løse utfordringene. Jeg er veldig glad for statsrådets signal om at delegasjonen er velkommen til ham.

Jeg vil takke interpellanten for å løfte problemstillingen opp til det nivået hvor den hører hjemme, nemlig hos samferdselsministeren og i stortingssalen. Jeg håper at vi alle kan være med på å finne gode løsninger nå som vi har gjort oss erfaringer med den nye veien og sett at bompengebelastningen har vært mer avvisende enn det som ble lagt til grunn.

Utbyggingen gjennom Agder – fra Kristiansand i øst til vest for Lyngdal – var planlagt som én sammenhengende strekning. Med dagens regjering og stortingsflertall har bevilgningene til Nye veier ikke økt i takt med den kraftige kostnadsveksten vi har sett i veiprosjekter, og utbyggingen er derfor blitt forsinket og mer stykkevis og delt. Når snaut 10 km ny vei fra Lyngdal øst til Lyngdal vest står ferdig til sommeren, gir det en ytterligere bedring av trafiksikkerheten, men når det er forutsatt at bompenger skal kreves inn fra dag én, og dette er en parsell med kronglete tilkobling til gammel vei østover til Mandal, er jeg redd at vi vil se at trafikantene også her velger gamleveien.

Det ville være svært ønskelig om statsråden kunne ta initiativ til at bompengerelevningen starter opp når hele parsellen fra Mandal til Lyngdal er ferdig utbygget, slik at trafikantene kan få etablert reisevaner med å kjøre den nye og trygge veien gjennom Lyngdal. Det ville være i tråd med intensjonen i prosjektet, slik det var planlagt fra starten av.

Vi er må erkjenne at det ikke er hensiktsmessig å legge opp til nedbetaling over bare 15 år for en vei som er bygget for å vare i generasjoner. Det gjør avgiften per passering unødigg høy og hindrer bruk.

I siste bompengeproposisjon for denne veistreknningen er det åpning for å utvide innkrevingstiden med fem år dersom økonomien i prosjektet blir svakere enn forutsatt.

Jeg vil utfordre samferdselsministeren til å gripe denne muligheten og sammen med de impliserte partene finne en hensiktsmessig måte å redusere bompenge-

belastningen på, slik at flere trafikanter kan ta den nye veien i bruk. Dette krever politisk lederskap fra samferdselsministeren og klare signaler om at han ønsker å få til reduserte bompengesatser for trafikantene på E39. I så tilfelle kan samferdselsministeren bidra til en løsning kanskje uten å måtte gå veien om en ny bompengeproposisjon. Dersom statsråden mener at en slik løsning er utenfor hans mandat, må han raskt arbeide med en ny proposisjon.

Samferdselsministerens statssekretær, Tom Kalsås, har pekt på at lengre innkrevingstid gir økt rentebelasting og innebærer en risiko for Agder fylkeskommune, som har garantert for bompengegjelden. På vegne av Agder fylkesting kan jeg si at vi er fullt ut klar over dette ansvaret og er beredt til å ta det.

Jeg håper at statsråden på sin side er beredt til å ta ansvar for å gi tydelige signaler om en mer fleksibel innkreving av bompenger på E39 gjennom Agder, slik at flest mulig av trafikantene kan ta i bruk den nye, sikre veien.

Masud Gharaikhani hadde her overtatt presidentplassen.

Eivind Drivenes (Sp) [19:33:15]: E39 Kristiansand–Mandal har vi diskutert mange ganger i denne salen, og dette er nok heller ikke siste gang.

Først litt historikk: Det var daværende samferdselsminister Solvik-Olsen og Agder-representant Åse Michaelsen, begge fra Fremskrittspartiet, som fikk denne bompengeordningen gjennom i Stortinget. Den gangen var det til stor jubel i Agder, med det bakteppet at E39 har en uforholdsmessig høy bompengebelastning i forhold til andre veistrekninger. Når vi nå som bilister, og spesielt tungtrafikken, har fått kjenne på prisen, har jubelen stilnet. Det er for dyrt å velge trafiksikker vei, og det bekymrer.

Svaret som samferdselsminister Nygård ga i dag, var et mer positivt svar enn han ga til meg i spørretimen for en måneds tid siden, og det er gledelig. Det er mot det bakteppet at det var et samlet Agder som sto bak kravet om en ny, trafiksikker europavei gjennom Agder, noe samferdselspolitikere i denne salen også har støttet i mange år. Det er da svært bekymringsfullt at det som blir kalt dødsveien, igjen har blitt hovedferdselsåren i Agder. Før hadde vi store utfordringer, spesielt på vinterstid når trailerne satte seg fast på glatta og veien ble stengt. Nå skjer det samme igjen.

E39 fortjener særskilt oppmerksomhet – der staten er en del av løsningen. Det kan ikke være de som velger den trafiksikre veien som skal betale regningen. Forutsetningene har endret seg siden vedtaket om finansiering ble fattet. Jeg forventer nå, og det har fylkeskommunen sagt i dag, at man sammen med Samferdselsdepar-

tementets og transport- og kommunikasjonskomiteens folk finner en snarlig løsning, og svaret kan ikke alltid være å sette opp prisene for å tjene mer penger.

Vi som har vært innenfor handel, vet at om vi priser oss ut av markedet – jo mer vi øker prisene, jo mindre får vi solgt – jo færre biler kjører på veien. Det skjer nå, og med den siste prisstigningen vil nedgangen i bilister øke enda mer.

En løsning som gjør at næringslivet ser seg tjent med å bruke den nye veien, og at foreldre ikke bekymrer seg for sine håpefulle på dødsveien, er det Agder trenger nå. Denne veistrekningen er den største trafikkåren fra Sør-Vestlandet og inn mot Østlandet. Det har gått nok liv tapt på denne strekningen.

Morten Stordalen (FrP) [19:35:53]: La meg først takke interpellanten for å ta opp en viktig problemstilling.

Jeg er litt undrende til de svarene som blir gitt, og hva som kommer av politiske stikk fra andre partier. Vi behandlet Ryfast-problematikken, der det faktisk var for lite trafikk fordi det var blitt for dyrt. Det var en ganske ryddig debatt i Stortinget, hvor det ikke var pekeleken om hvem som la fram hva, men at man heller forsto problemet for innbyggerne, som ikke hadde råd til å bruke den nye veien. Det samme gjelder her, og det er jo det som blir sagt, at forutsetningene er endret. Jeg var selv med og behandlet proposisjonen i Stortinget. Når forutsetningene endrer seg så mye at folk ikke har råd til å bruke veien, hjelper det lite å bare oppfordre alle andre til å bruke denne veien. Hvis de ikke har økonomi til det, har vi rett og slett bommet. Og man bygde en ny firefelts vei nettopp fordi det var tvingende nødvendig og også av hensyn til trafiksikkerheten.

Interpellanten peker bl.a. på hva man gjorde i Vestfold, og det er fullt mulig, og det går helt fint. Vi vet at Finansdepartementet ikke er så glad i det. Avdragstiden ble økt mot alle faglige råd, også fra Arbeiderpartiet den gangen, husker jeg. I Vestfold var det da stor bekymring knyttet til å gjøre det, for det ville bli så dyrt totalt sett – man fryktet rett og slett avvisning og økt trafikk på sideveinettet i utgangspunktet. Etter at man fikk ned takstene mye, velger folk den nye veien, det er færre avvisninger. Det betyr at folk har råd til å kjøre på den, og man unngår de alvorlige ulykkene. I mange år, hvert eneste nytt år, har jeg vært på minnemarkering over trafikk-skadde og drepte i Vestfold, og ulike samferdselsministre har vært med. Jeg synes det er fint å kunne se en nedgang i den statistikken, at man stort sett har nådd null drepte på den veien som var en dødsvei før.

Jeg håper samferdselsministeren tar det på alvor og vil bruke denne muligheten til å se på en forlengelse av avdragstiden. Det kan bidra. Det handler ikke om å være

for eller imot bompenger, det handler om å finne løsninger istedenfor å peke på hverandre. Det hjelper ingen av dem i Agder og de som er avhengige av veien, om man står her og peker på hvem som gjorde hva. Det som er en realitet, er at man har bygd en ny flott vei, men når ingen har råd til å bruke den, håper jeg Stortinget og regjeringen tar det inn over seg og prøver å finne gode løsninger på lik linje med det man gjorde med Ryfast, som vi diskuterte her for en drøy uke siden, der flere partier sa at ja, la oss gå i dialog og se hva vi kan få til. Det ber jeg innstendig om.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [19:38:54]: Prosjektet med å bygge ut ein ny og trafikksikker firefelts veg ikkje berre på den strekninga som vi no snakkar om, frå Kristiansand til Mandal, men òg vidare på E39 mellom Kristiansand og Stavanger, er eit særdeles viktig prosjekt, og det er godt å sjå at ein i viktige prosjekt òg får framdrift. Samtidig er det mykje som gjenstår. Det har vore mange alvorlege ulykker på strekninga. Det er viktige delar av strekninga som ikkje er tilpassa den trafikkmengda og den trafikksamansetjinga som er i dag, som skaper alvorlege situasjonar, som skaper kødanning, noko som gjer det veldig viktig at ein har framdrift i dei enkelte prosjekta.

Så til strekninga frå Mandal til Kristiansand, som fleire har påpeikt har vore tema i denne salen fleire gonger. Eg er glad for at statsråden i dag òg markerer tydeleg at ein både vil ha ein ny gjennomgang av bompengebelastninga i prosjektet og finansieringsordning, og at ein er positiv til å gå i dialog med fylkeskommunen. For eigen del har eg sjølv teke initiativ til møte med Agder fylkeskommune om saka. Eg meiner det er ei sak som fortener særskilt merksemd nettopp ut frå dei effektane som den totale bompengebelastninga inneber, men òg innretninga som er valt.

Eg er einig med representanten Stordalen i at det viktigaste er å sjå framover med tanke på kva slags løysingar vi kan finne i fellesskap, men når enkelte vel å vise til historia, er det ikkje anna enn å peike på at det som vart lagt til grunn då Framstegspartiet sin samferdselsminister, Ketil Solvik-Olsen, la fram saka for Stortinget om utbygging frå Kristiansand til Lyngdal, etter dagens kroneverdi var 10 mrd. kr i bompengar. Dei pengane skal krevjast inn på eit eller anna vis av dei som brukar vegen, og det er det som òg er mykje av den diskusjonen ein har stått oppe i i ettertid.

Eg meiner det er viktig å sjå på løysingar her, for det er klart at det ein opplever, er at dei som brukar den nye vegen, betalar stadig meir, og det vert urimeleg sett i forhold til korleis innretninga er i dag.

Så merkar eg meg nokre kommentarar frå både Høgre og Framstegspartiet. For det første vart det vist til at

utvida innkrevjingsperiode kan vere eit alternativ, og det er ikkje eit alternativ som Senterpartiet vil avvise. Vi er opptekne av å prøve å finne løysingar. Viss det vert løfta opp, og det er einigheit om det lokalt, er det noko av det som bør vurderast. Men det er heilt riktig, som det òg vert peikt på frå departementet si side, at ein utvida innkrevjingsperiode vil innebere at ein, alt anna likt, og om ein ikkje gjer noko anna, totalt sett må krevje inn meir bompengar – viss ein utvidar innkrevjingsperioden så det vert ein dyrare finansieringsmåte. Difor meiner eg ein må vere villig til å sjå på andre løysingar i tillegg. Og når ein viser til det vedtaket Stortinget gjorde når det gjaldt Ryfast, bad jo Stortinget regjeringa kome tilbake med ei løysing og tiltak som kunne redusere den totale bompengebelastninga i prosjektet. Viss svaret i denne saka berre er å utvide innkrevjingsperioden, vil ikkje det redusere bompengebelastninga i prosjektet. Men, som sagt, det er viktig å finne og å vere på jakt etter gode felles løysingar.

Eg registrerer òg at dei partia som i si tid innførte modellen med Nye vegar, no kritiserer måten Nye vegar prioriterer på, for det er Nye vegar som prioriterer i kva rekkjefølgje dei meiner at prosjekta skal kome. Eg meiner det er ein rett kritikk og motførestilling som her kjem, nettopp at det vert stykkevis og delt, og at ein ikkje får ut god effekt undervegs. Men det er altså ikkje som følgje av prioriteringar som er gjorde frå regjeringa si side, det er korleis Nye vegar har valt det innanfor sin portefølje.

Eg synest likevel det er positive framsteg gjennom interpellasjonsdebatten her i dag. Det er eg glad for. Eg håpar at ein gjennom god dialog mellom ulike partar finn løysingar som kan få bompengebelastninga ned for dei som brukar vegen, og at den nye vegen vert brukt i større grad.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [19:44:16]: Aller først vil jeg takke representanten Andersen for å ha fremmet denne viktige interpellasjonen.

Vi i Agder og på Sørlandet er heldige som har fått på plass en flott firefelts E39 mellom Kristiansand og Mandal. Det er en vei som kutter reisetiden både for gjennomreisende og for pendlere til Kristiansand fra kommunene rundt. Det er en vei som kan bidra til bedre flyt i trafikken og ikke minst til noe som vi i Kristelig Folkeparti er særlig opptatt av, nemlig økt trafikksikkerhet.

Dessverre hjelper det pent lite å ha fått på plass en sånn vei når bompengesatsen, som i utgangspunktet var høy, har økt. Veien har vært kostbar, og på grunn av lite trafikk på den nye veien signaliserer Ferde nye økninger. Uforholdsmessig høye bomtakster medfører naturlig nok at flere velger å kjøre den gamle E39 for å spare pen-

ger. Ja, det blir rett og slett for råflott, for dyrt, for folk flest å benytte den nye veien.

I fjor valgte derfor halvparten av bilistene å kjøre på den gamle E39 for å slippe bompenger, og det selv om man sparer 20 minutter i reisetid på den 26 kilometer lange nye veien. Gamleveien, som fra før av er en svært ulykkesutsatt strekning, blir nå belastet med mer trafikk og er mer utrygg enn noensinne. Sånn kan vi bare ikke ha det. Målet vårt nå må være å få denne trafikken over på ny, trygg og sikker vei.

Som statsråden helt sikkert har registrert, er dette en situasjon som bekymrer både stortingspolitikere, lokalpolitikere og fylkespolitikere. Vi har fra Agder fylkeskommunes side tidligere bedt Ferde, som er ansvarlig for innkrevingen, om å be Vegdirektoratet om en lengre nedbetalingstid på bompengegjelden, men der har vi fått avslag. Som flere Agder-representanter også har vært inne på: Senest i dag har et samlet fylkesting i Agder gått inn for å gi fylkesordføreren fullmakt til å gå i dialog med Samferdselsdepartementet for å løse bompengeflokken på E39.

Vi gjør i hvert fall alt vi kan fra vår side for å bidra til en løsning. Derfor ble vi veldig glade da vi for noen uker siden fikk kopi av et brev til Statens vegvesen fra departementet, som lovte å se på dette på nytt, men hva betyr den lovnaden egentlig?

Det haster med å få på plass en løsning, og vi har ikke tid til å vente på at en ny bompengeproposisjon fremmes i Stortinget til høsten. Spørsmålet er egentlig: Hva vil samferdselsministeren gjøre for å løse denne bompengeflokken på E39 i et snarlig tidsperspektiv? Jeg er helt enig med representanten Gjelsvik som talte før meg, i at dette er en sak som krever særskilt oppmerksomhet.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [19:47:26]: Jeg vil starte med å takke interpellanten for å løfte denne saken igjen i Stortinget. Den har blitt debattert i noen runder her.

Det er et samlet Agder som står bak veibyggingen i Agder. Da jeg satt som ordfører tidligere, hadde vi et anker vi kjempet for: Det var E18, og det var E39 og det var rv. 9. Så ser vi at det har skjedd mye veiutbygging i Agder, men nå møter vi store utfordringer, både på E18, den siste parsellen rundt Tvedestrand, og ikke minst den utfordringen vi nå ser med utbyggingen på E39.

Jeg er veldig glad for at det er et tverrpolitisk ønske fra Agder om at vi må finne en løsning. Fylkestinget har vært tydelig, og ikke minst er de politiske partiene i hele fylket tydelige på at vi trenger denne veien.

Så er det noen utfordringer – det er klart. Da Nye veier ble opprettet, handlet det om at vi skulle bygge helhetlig og ikke stykkevis og delt. Nå skulle det bli en annerledes utbygging, vi skulle få lengre traseer, og vi skulle

ikke måtte vente like lenge. Så ser vi at det å bygge vei i Norge er krevende, selv i Agder. Noe av utfordringen handler om at det er blitt kortere traseer, som gjør at en kanskje ikke har den tidsbesparelsen som en skulle ønske når en først betaler så mye for å kjøre på en ny vei. I tillegg er det mindre belastning på den gamle veien fordi noen bruker den nye veien, som gjør at det blir mindre fristende å kjøre på den nye veien og betale dyrt i bompenger.

Jeg er veldig glad for at statsråden er innstilt på å finne en løsning. Det er nok ikke enkelt å finne de løsningene, men jeg håper at vi kan se på dette, og kanskje bruke nye verktøy, for nettopp å klare å få bygd mer vei – og da spesielt E39.

Jeg har lyst til å peke på én ting som jeg oppfordrer Stortinget til å gjøre framover: Når langtidsplanleggingen av veiene er gjort, handler det om at vi, også som stortingsrepresentanter, er flinke til å forholde oss til de planene som er lagt. Vi ser at Nye veier stadig har fått utvidet sin portefølje, noe som gjør at det å prioritere innenfor de prosjektene som de i utgangspunktet fikk, til nå har gjort at Nye veier får en stadig større portefølje, og at de kan prioritere annerledes enn kanskje det vi politikere ønsker oss. Med en positivt innstilt statsråd, med et storting som ønsker en løsning, og med et fylkesting som ønsker å finne nye løsninger, håper jeg at vi fortsatt skal klare å bygge ut videre vei på E39.

Ingunn Foss (H) [19:51:00]: Jeg har dessverre ikke fått med meg hele debatten, det er veldig mange saker i komiteen, men det jeg har hørt av debatten, gir meg et håp om at noe kan skje.

E39 mellom Kristiansand og Stavanger blir ofte beskrevet som dødsveien på Sørlandet. Strekningen er preget av mange ulykker og mange dødsulykker, og det er tall som er graverende i forhold til perioder som blir målt, med alvorlige ulykker og veldig mange dødsulykker. Strekningen er en av de mest risikofylte i hele regionen.

Da jeg var ordfører i Lyngdal fra 2007 til 2013, var det ingen som trodde at vi ville få en firefelts motorvei gjennom kommunen vår. Tempoet på den tida gjorde at ingen trodde på at det ville skje i vår levetid. Men så kom veien, takket være en borgerlig regjering som startet arbeidet med en framtidsrettet og trafikksikker vei. Veien fra Mandal til Kristiansand har blitt en drøm å kjøre på – god framkommelighet, spesielt om vinteren, og ikke minst er den mye mer trafikksikker enn den gamle veien.

Nå står en ny delstrekning klar til å tas i bruk, men den nye veien er kommet med en kraftig bismak. Det har blitt så dyrt at folk ikke har råd til å kjøre på den, og man bruker derfor den gamle trafikkfarlige tofeltsveien. Det gjør at bompengeselskapet ikke får inn nok penger og må øke satsen ytterligere. Dette går ikke lenger. Det

må finnes en løsning som gjør at vi unngår ulykker i framtida, og at alle kan ha råd til å kjøre på en ny og trafikksikker vei. Det er positivt å høre at samstemmigheten som har vært i Agder med tanke på å få en trafikksikker vei, eksisterer den dag i dag. Hvis alle vil at noe skal skje, tenker jeg at vi kan ha håp om at denne veien kan bli tatt i bruk av dem som har bruk for den.

Alf Erik Bergstøl Andersen (FrP) [19:53:16]: Jeg har lyst til å benytte anledningen til å takke for at vi fikk en fin debatt, en positiv debatt og en statsråd som nå kanskje virker å være litt mer på glid enn vi har opplevd tidligere. Det er vi veldig glad for.

Jeg skal selvfølgelig gjenta at 24. november 2022 var en gledens dag. Da ble snoren klippet, og det ble en firefeltsvei, som representanten Foss var inne på, noe vi kanskje ikke trodde vi skulle få se på lang, lang tid. Det er selvfølgelig et paradoks at en ofte føler en kjører alene på denne veien, men jeg håper flere får oppleve drømmen.

Statsråden viser også til et brev fra 22. april som Samferdselsdepartementet sendte til Statens vegvesen. For innbyggere og næringsliv på Sørlandet kan det framstå litt kryptisk, for strekningen Kristiansand vest–Lyngdal vest skal altså evalueres med formål om å gjennomgå finansieringsopplegget, står det i brevet. Innbyggere, næringsliv og politikere i Agder øyner et ørlite håp i dette brevet, så det vil jeg virkelig takke statsråden for, men brevet beskriver altså en strekning som ikke er ferdig. Det gjør jo at en begynner å lure. Frykten er at en sånn evaluering fort kan munne ut i at det blir en «piskkonklusjon» med bompengeneinnkreving og innsnevring på den gamle veien på de delstrekningene der ny vei er åpnet. Mellom linjene er det lett å lese at nettopp det brevet kan framstå som en bestilling fra departementet til Statens vegvesen om å se mer på hvordan en kan legge hindringer for å kjøre på gammel vei, framfor å komme fram til gode løsninger og gulrøtter for å kjøre på ny vei. Det kunne være interessant å høre fra statsråden avslutningsvis – han kan vel neppe garantere fra denne talerstolen, men jeg skulle gjerne fått ham til å si noe om at den bestillingen som er gitt til Statens vegvesen, og de partene som er nevnt i brevet, ikke munner ut i en løsning som bare viser til tiltak på gammel vei.

Takk for debatten.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:56:10]: I likhet med andre vil jeg takke for debatten.

Det som slår meg, er at det virker som om noen har trukket en del konklusjoner tidlig i prosessen. Her har det kommet en rekke løsningsforslag, og det kan være at noe av det som har vært nevnt i denne debatten, er en del av løsningen. Hvorvidt denne situasjonen vi nå er i, skyldes høye priser – avvisningseffekt som følge av det –

og det faktum at prosjektet ikke er ferdigstilt, har vi ikke fullt og helt kontroll på i dag.

Fylkeskommunen har en rolle i den forstand at den har vært med på å vedta grunnlaget for proposisjonen – ikke bare én gang, men to ganger – så dagens situasjon er lokalpolitisk forankret. Det er selvfølgelig også sann at fylkeskommunen har en rolle knyttet til den gamle veien. Som representanten var inne på nå, må fylkeskommunen også gjøre sin del av jobben, og det er å gjøre vurderinger av hva slags trafikk som skal være på eksisterende, gammel vei.

Jeg vil bare gjenta: Hva har jeg nå gjort? Jo, jeg har gitt i oppdrag å gjennomgå finansieringsopplegget for hele prosjektet på nytt. Det vil danne grunnlag for om det skal lages et revidert opplegg. Det er nettopp det jeg har gitt i oppdrag å gjøre vurderinger av – jeg kan ikke hoppe til alle konklusjonene på talerstolen i dag.

Jeg vil minne om diskusjonen om sammenhengende utbygging/finansiering av Nye veier. Nye veier fungerer akkurat slik som forutsatt av dette storting. De får en fast finansiering årlig og må gjøre sine prioriteringer av hvilke prosjekter de starter opp. Det er riktig at det har vært en høy byggekostnadsindeks, men det gjelder også Statens vegvesens prosjekter og alle andre prosjekter i statlig, offentlig regi. Nye veier har fått finansiering etter det som har vært lønns- og prisvekst, og det er riktig at prisveksten innenfor anleggssektoren har vært høyere – men det gjelder også mange steder. Det har vært finansiert på denne måten, og jeg tenker vi får være fornøyd med at Nye veier har valgt – i stedet for ikke å bygge – å bryte opp og bygge delprosjekter. Jeg ikke hørt at noen vært motstander av det. Tvert imot opplever jeg at man er tilfreds med at det bygges prosjekter i Agder. Jeg er i hvert fall det.

Når man tar opp disse diskusjonene, med en særlig hilsen Høyre her, har heller ikke Høyre prioritert samferdsel på et sånt nivå, for i flere av statsbudsjettene har de prioritert mindre penger til samferdsel enn det denne regjeringen har gjort. Så tiden er ikke inne for å stå her og være høy og mørk. Her har vi en felles utfordring, og jeg har satt i gang en prosess for å se om vi kan finne en løsning.

Presidenten [19:59:08]: Dermed er sak nr. 14 avsluttet.

Det ringes til votering.

Votering

Presidenten [20:09:27]: Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5

annet punktum for representanten Kirsti *Bergstø* fra 6. mai kl. 20 og inntil videre

- fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten Audun *Lysbakken* tirsdag 6. mai fra kl. 20

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus: Haitham *El-noush*
For Hordaland: Sara *Bell*

Presidenten: Haitham El-noush og Sara Bell er til stede og vil ta sete. Stortinget går da til votering og starter med resterende saker fra Stortingets møte tirsdag 29. april, dagsorden nr. 72.

Votering i sak nr. 8, debattert 29. april 2025

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Sylvi Listhaug, Morten Wold og Morten Stordalen om strengere språkkrav for helsepersonell (Innst. 222 S (2024–2025), jf. Dokument 8:72 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Stina Hassel-Guribye på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus
- forslag nr. 2, fra Trine Fagervik på vegne av Senterpartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
- forslag nr. 3, fra Trine Fagervik på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 4, fra Stina Hassel-Guribye på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 5–7, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes over forslagene nr. 5 og 6, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge språkferdighetene til ansatte i spesialist- og primærhelsetjenesten og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilby norskopplæring til ansatte i spesialist- og primærhelsetjenesten som etter en kartlegging viser seg å ha for svake norskkunnskaper, og stille krav i etterkant av språkopplæringen om at norsktest må være bestått for å ha en stilling med pasientkontakt.»

Voteringstavlene viste at 148 representanter hadde stemt mot forslagene fra Fremskrittspartiet og 19 representanter hadde stemt for.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.58)

Presidenten: Det synes å være et teknisk problem, så vi må ta den voteringen en gang til. Vi har veldig mange voterings i dag, så vi prøver å få det i orden helt fra begynnelsen av.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 149 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.12.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer for å innføre krav om å ha bestått norsktest på minimum B1-nivå for å ha pasientkontakt i helsevesenet og å ha bestått norsktest på B2-nivå for stillinger som krever høyere utdanning.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 145 mot 24 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.13.53)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede lovendringer for å kunne innføre krav om å ha bestått norsktest på riktig nivå for å ha pasientkontakt og for stillinger som krever høyere utdanning i helsevesenet.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 140 mot 28 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.14.10)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det utarbeides en faglig veileder for språkkrav for ansatte i helse- og omsorgssektoren, i samarbeid med KS, ansatteorganisasjoner og øvrige fagmiljøer.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget. Senterpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 118 mot 51 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.14.33)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Senterpartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det tilbys norskopplæring til ansatte i spesialist- og primærhelsetjenesten som viser seg å ha for svake norskkunnskaper.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 107 mot 62 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.14.59)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en evaluering av kommunenes erfaringer med språkravene i forskrift om tilleggskrav for autorisasjon for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra land utenfor EØS og Sveits i etterkant av forskriftsendringen i 2017.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus ble med 108 mot 60 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.15.21)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:72 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Sylvi Listhaug, Morten Wold og Morten Stordalen om strengere språkrav for helsepersonell – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 140 mot 20 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.15.52)

Votering i sak nr. 9, debattert 29. april 2025

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Erlend Wiborg, Morten Wold og Hans Andreas Limi om å fjerne byråkrati og sikre gjennomføringskraft i Forsvaret (Innst. 224 S (2024–2025), jf. Dokument 8:106 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Mudassar Kapur på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 2–4, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 5, fra André N. Skjelstad på vegne av Venstre

Det votes over forslagene nr. 2–4, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at hensynet til rikets sikkerhet og Forsvaret skal settes foran alle andre hensyn i behandlingen av plan- og bygningsaker.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta i bruk statlig arealplan for å sikre at norsk forsvarsindustri skal kunne utvide og øke produksjonskapasiteten raskt.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta i bruk statlig arealplan for å sikre at Forsvaret får gjennomført Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036, og skjære gjennom byråkratiske hindre.»

V o t e r i n g:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 147 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.16.32)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at man tar i bruk statlig arealplan i de tilfeller der det er nødvendig for å sikre forsvarlig fremdrift for tiltak i Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036, samt for å sikre nødvendig produksjon av våpen og ammunisjon.»

Høyre har varslet støtte til forslaget.

Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Venstre ble med 106 mot 63 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.16.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vedta en midlertidig forskrift om unntak fra plan- og bygningsloven for tiltak som styrker forsvarsevnen, for å sikre hurtig behandling av plansaker som omhandler produksjon av ammunisjon og forsvarsmateriell og andre etableringer og/eller utvidelser som har til hensikt å styrke Norges forsvarsevne.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 112 mot 56 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.17.14)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen iverksette nødvendige tiltak for at forsvarsindustrien og andre kritiske samfunnsfunksjoner med betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser kan gis særskilt prioritering av strømnnett. Deresom dette ikke er mulig med dagens lovgivning, ber regjeringen om å fremme nødvendige forslag slik at slik prioritering lar seg gjøre, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 10, debattert 29. april 2025

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Mudassar Kapur, Mari Holm Lønseth og Trond Helleland om midlertidig lovhjemmel om unntak i plan- og bygningsloven ved kriser, katastrofer eller andre ekstraordinære situasjoner i fredstid (Innst. 226 L (2024–2025), jf. Dokument 8:110 L (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Mudassar Kapur satt fram et forslag på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Vedtak til lov om endring i plan- og bygningsloven

I

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endring:

Ny § 20-11 skal lyde:

§ 20-11 *Unntak ved kriser, katastrofer eller andre ekstraordinære situasjoner i fredstid*

Ved kriser, katastrofer eller andre ekstraordinære situasjoner i fredstid kan Kongen for inntil 1 år av gangen bemyndige departementet til å fatte beslutning om midlertidige tiltak uavhengig av foreliggende planer og uavhengig av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov. Beslutning gis bare etter anmodning fra annen statlig eller kommunal myndighet.

Midlertidige tiltak som nevnt i første ledd kan omfatte bruksendring, utvidelse av drift og plassering eller oppføring av byggverk. Beslutning kan også omfatte rett til å foreta endringer av byggverket eller eiendommen som anses nødvendige. Varigheten av tiltaket fastsettes i beslutningen.

Ved beslutning etter første ledd kan departementet fravike bestemmelsene om saksforberedelse og vedtak i forvaltningsloven kapittel IV og V. Før beslutning fattes, skal uttalelse fra kommunen innhentes så langt det er praktisk mulig. Departementet underretter snarest kommunen om beslutningen.

Bestemmelsene om grannevarsel i grannelova § 6 gjelder ikke.

Beslutning etter første ledd kan ikke påklages. Det samme gjelder vedtak om avvisning av klage. Det kan ikke gis midlertidig forføyning mot tiltak som iverksettes i medhold av første ledd. Det kan ikke kreves granneskjønn etter grannelova §§ 7 og 8 for slike tiltak eller retting etter grannelova § 10.

Departementet kan gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen.

II

Loven trer i kraft straks og oppheves 31. desember 2026.»

Under debatten trakk Fremskrittspartiet sin støtte til forslaget.

Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:110 L (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Mudassar

ar Kapur, Mari Holm Lønseth og Trond Helleland om midlertidig lovhjemmel om unntak i plan- og bygningsloven ved kriser, katastrofer eller andre ekstraordinære situasjoner i fredstid – vedtas ikke.

Voteringsstavlene viste at 124 representanter hadde stemt for komiteens innstilling og 39 representanter hadde stemt for forslaget fra Høyre.

(Voteringsutskrift kl. 20.18.49)

Presidenten: Det er flere som melder at de ikke fikk stemt. Da tar vi voteringen en gang til.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre ble innstillingen vedtatt med 130 mot 38 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.19.21)

Votering i sak nr. 11, debattert 29. april 2025

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Erling Sande, Geir Inge Lien, Heidi Greni, Jenny Klinge og Kathrine Kleveland om å ta lokalbefolkninga på alvor ved justering av kommunegrenser (Innst. 225 S (2024–2025), jf. Dokument 8:86 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Birgit Oline Kjerstad satt fram et forslag på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa syte for at Ona-Husøya og Sandøya blir grensejusterte over til Aukra kommune, i tråd med tilrådinga frå Statsforvaltaren i Møre og Romsdal 6. desember 2024.»

Det voterer alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:86 S (2024–2025) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Erling Sande, Geir Inge Lien, Heidi Greni, Jenny Klinge og Kathrine Kleveland om å ta lokalbefolkninga på alvor ved justering av kommunegrenser – vert ikkje vedteke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 110 mot 59 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.20.24)

Votering i sak nr. 12, debattert 29. april 2025

Debatt om kultur- og likestillingsministerens redegjørelse om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 24. april 2025)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at redegjørelsen vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 13, debattert 29. april 2025

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om En sterket arbeidslinje – flere i jobb og færre på trygd (Innst. 150 S (2024–2025), jf. Meld. St. 33 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 65 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Anna Molberg på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt
 - forslagene nr. 3–24, fra Anna Molberg på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 27, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt
 - forslag nr. 28, fra Anna Molberg på vegne av Høyre og Rødt
 - forslagene nr. 25 og 26, fra Alf Erik Bergstøl Andersen på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt
 - forslagene nr. 30–45, fra Anna Molberg på vegne av Høyre
 - forslag nr. 29, fra Alf Erik Bergstøl Andersen på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 46–55, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
 - forslag nr. 56, fra Alf Erik Bergstøl Andersen på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 57 og 58, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 59, fra Mimir Kristjánsson på vegne av Rødt
 - forslagene nr. 60–65, fra Sveinung Rotevatn på vegne av Venstre
- Det voterer over forslagene nr. 61 og 62, fra Venstre. Forslag nr. 61 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette forsøk i arbeids- og velferdsforvaltningen med formål om å gi private og offentlige arbeidsgivere bistand til å lyse ut egne helsejusterte stillinger for å beholde ar-

beidstakere som er i ferd med å falle ut av arbeidslivet og hjelpe flere arbeidstakere inn i arbeidslivet.»

Forslag nr. 62 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre nødvendige lovendring for at enkeltpersoner kan ha helsejustert lønn i sykemeldingsperioden, når de mottar arbeidsavklaringspenger eller dersom de mottar uføretrygd.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 161 mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.22.00)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 60 og 63–65, fra Venstre.

Sofie Marhaug (R) (fra salen): Rødt har varslet at vi vil stemme imot forslagene nr. 60, 64 og 65 og for forslag nr. 63, så det kan ikke votes felles over disse.

Presidenten: Da gjør vi en endring som tar hensyn til det Rødt nå melder, og ber om litt tid til å klargjøre dette.

Det votes da først over forslag nr. 63, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverk for å sikre at det ikke forekommer urimelige krav om tilbakebetaling av trygd for personer som kommer tilbake i arbeidslivet.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 142 mot 26 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.27.29)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 60 og 65, fra Venstre.

Forslag nr. 60 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til modeller for helsejustert lønn basert på den danske fleksijobbordningen.»

Forslag nr. 65 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke helsefaglig kompetanse i Nav i forsøkskommunene.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 158 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.27.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 64, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvikle en egen arbeidsinstruks for AAP og at resultatmål til både til behandlere og kommunene om å avklare personer på arbeidsavklaringspenger så raskt som mulig tydeliggjøres.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 158 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.28.12)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 59, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke fribeløpet for uføre til 1 G, slik at de som mottar trygd, kan jobbe mer ved siden av før Nav begynner å straffe dem dobbelt med avkorting i tillegg til vanlig skatt.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 152 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.29.00)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 57 og 58, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 57 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en jobbgaranti som innebærer statlig støtte til å faktisk skaffe arbeid, forutsatt at jobbene som etableres, er organiserte, ikke fortrenger annet fast arbeid og løser ekte behov.»

Forslag nr. 58 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en plan og tiltak for økt bruk av egenregi i arbeidsmarkedstiltak i Nav, særlig på oppfølging, samt åpne opp for mer bruk av egenregi i avklaring.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 153 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.29.21)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 56, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede maksimalt tak for hvor mye en kan motta i offentlige støtteord-

ninger, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 147 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.29.36)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 50 og 54, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om statlig medfinansiering til etter- og videreutdanning.»

Forslag nr. 54 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som sikrer at arbeidsmarkedstiltak ikke er konkurranseutsatt og ikke drives av kommersielle aktører, og reversere anbud der det er mulig, i tråd med Avkommersialiseringsutvalgets anbefaling.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 148 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.29.52)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 46, 47, 49, 51, 52 og 55, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2026 foreslå å øke fribeløpet for uføre til 1 G.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2026 foreslå en opptrappingsplan for minsteytelsene i uføretrygden og arbeidsavklaringspenger, samt andre relevante ytelser, til over den anslåtte fattigdomsgrensen for 2026.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en opptrappingsplan for de laveste trygdene, slik at ingen i Norge blir fattige som følge av å være syke.»

Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at delvis permitterte arbeidstakere tilbys opplæring og yrkesopplæring uten tap av dagpenge rettigheter.»

Forslag nr. 52 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2026 foreslå innføring av en tilretteleggingspott som arbeidsgivere kan søke på for å finansiere tilrettelegging på arbeidsplassen for å kunne inkludere og beholde flere i arbeid.»

Forslag nr. 55 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som i større grad gir Nav muligheten til å bruke skjønn når de vurderer tiltak for brukere av uføretrygd.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 144 mot 25 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.30.16)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 48 og 53, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2026 foreslå en opptrappingsplan for de veiledende satsene for økonomisk sosialhjelp, slik at disse samsvarer med SIFOs referansebudsjett.»

Forslag nr. 53 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå rammen for lønnstilskudd og legge frem forslag som sikrer at ordningen med lønnstilskudd fører til at flere går over i direkte, fast og varig arbeid.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 136 mot 33 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.30.39)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 37, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan det kan innføres en hovedregel der personer under 30 år ikke skal innvilges uføretrygd, med mindre det er åpenbare grunner til at man skal ha det, og sørge for at flere unge heller får inntektssikring gjennom en arbeidsrettet ytelse.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 131 mot 37 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.30.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 31, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre regelen om at summen av uføretrygd og barnetillegg ikke skal utgjøre mer enn 95 pst. av tidligere inntekt.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 128 mot 40 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.31.14)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 30, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en ny avkortingsmodell for uføretrygd, hvor fribeløpet på 0,4 G beholdes og det samtidig innføres halvert avkorting opp til 1,2 G, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 130 mot 39 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.31.32)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 32, 33, 38 og 39, fra Høyre.

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en analyse av forsøk, piloter, tilskuddsordninger og liknende prosjekter som har blitt startet opp i Arbeids- og inkluderingsdepartementet og underliggende etater, samt konkludere på hvilke som er aktuelle for en bredere implementering. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en plikt til at videregående skoler gir intensivopplæring til elever som står i fare for å ikke bestå fag som følge av manglende kompetanse, og at flere tilbyr et frivillig 11. skoleår etter 10. klasse.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som skal gjennomgå hele arbeidsmiljølovgivningen for å kartlegge hindre for inkludering i arbeidslivet.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å forlenge dagens prøvetid fra 6 til 12 måneder der det finnes store inkluderingsfordeler og det er i arbeidstakers interesse at prøvetiden forlenges.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 125 mot 44 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.31.54)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 40 og 45, fra Høyre.

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om den enkelte Nav-bruker kan samtykke til at potensielle arbeidsgivere kan få informasjon om dem for mulige ansettelser.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en innovasjonsreform i Navs arbeidsmarkedstiltak, hvor gode forsøk skaleres opp, flere sosiale entreprenører får bidra gjennom innovative innkjøp og økt lokal kontroll, samt flere mindre anbudsrunder og forenkling av anbudsrunderne.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 122 mot 47 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.32.15)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 34–36 og 42–44, fra Høyre.

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre norskopplæring til en del av aktivitetsplikten i alle kommuner.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan aktivitetsplikt og videre norskopplæring kan gjelde for flere ikke-universelle ytelser.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan kommunene på sikt kan innføre et mål om at fem pst. av nyansettelser skal være mennesker med hull i CV-en eller en funksjonsnedsettelse, og følge opp med årlig rapportering.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav øker bruken av innovative anskaffelser som metode, slik at det blir etablert i alle landets fylker.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav prøver ut nye finansieringsmodeller for samarbeid med sosiale entreprenører og øker bruken av effektkontrakter.»

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke kommunene og Nav sin kompetanse og kapasitet til å samarbeide med sosiale entreprenører, og herunder prioritere markedskontaktapparatet.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 120 mot 48 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.32.39)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 41, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for hvordan offentlige anskaffelser og anbud i større grad kan prioritere sosial bærekraft og inkludering, herunder vurdere opprettelsen av en nasjonal pre-kvalifiseringsordning for sosiale entreprenører.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 117 mot 51 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.32.58)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 29, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2026 rapportere til Stortinget om arbeidet med en tillitsreform i Nav, og gi en oversikt over mulige regelendringer Stortinget kan vedta gjennom lovendring for å redusere mengden rapportering og overstyring av ansatte og brukere.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 132 mot 36 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.33.18)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 28, fra Høyre og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at modulstrukturert opplæring dimensjoneres etter arbeidslivets behov, samt legge til rette for tettere samarbeid med næringslivet og en kombinasjon av vanlig undervisning og digital undervisning.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Rødt ble med 112 mot 55 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.33.39)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 27, fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for en tillitsreform i Nav ved at fagfolk i førstelinjen (på Nav-kontorene i kommuner og bydeler) gis myndighet til å gjøre vedtak i alle saker om arbeidsavklaringspenger (AAP). Dette fordrer at fagfolk på Nav-kontorene blir saksbehandlere i stedet for veiledere. Regjeringen bes videre prioritere reell økning i driftsbudsjettet til Nav-kontorene ved fremtidige budsjettjusteringer, slik at flere fagfolk kan gi mottakere av arbeidsavklaringspenger både raskere og riktig arbeidsavklaring og arbeidstrening. Inntektssikringsperioden kan dermed bli kortere.»

Miljøpartiet De Grønne og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Voteringsstavlene viste at 94 representanter hadde stemt mot forslaget og 70 representanter hadde stemt for.

(Voteringsutskrift kl. 20.34.04)

Presidenten: Flere melder at noe gikk galt, og vi tar derfor voteringen en gang til.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt ble med 95 mot 73 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.34.42)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 25 og 26, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen omgjøre dagens aktivitetshjelpemiddelordning til en overslagsbevilgning, slik at den dekker de reelle behovene i befolkningen.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en gjennomgang av avkortingsreglene i Nav-systemet.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 124 mot 45 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.35.06)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10 og 11, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige endringer slik at aktivitetsplikt til alle sosialhjelpsmottakere i arbeidsfør alder blir hovedregelen.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å innføre aktivitetsplikt for flere offentlige tjenester, ytelser og støtteordninger.»

V o t e r i n g:

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 110 mot 56 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.35.25)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag vedrørende innføring av nye kriterier for uføretrygd, der det som hovedregel skal være jevnlig behovsprøving, samt at ingen under 40 år skal bli varig ufør.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 109 mot 60 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.36.52)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en plikt for skolene til å gi intensivopplæring til elever med svake grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning ved start på 8. trinn.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 104 mot 64 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.37.14)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 6, 8, 9, 14–18 og 21–24, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i forskrift om arbeidsmarkedstiltak, slik at Nav kan etablere gruppetiltak i samarbeid med bedrifter.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjenoppta arbeidet med å etablere forsøket om arbeidsorientert uføretrygd.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at all aktivitet er arbeidsrettet, og at kvaliteten i aktivitetsplikten bedres.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å gi økt mulighet til midlertidige ansettelser, slik at flere får muligheten til å komme ut i arbeid.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å innrette nivået på støtteordningene slik at man alltid skal gå opp i inntekt om man begynner å jobbe.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå praksisen og regelverket i Nav for å gi unntak for aktivitetsplikt basert på tungtveiende grunner, for å sikre at flest mulig av brukerne tilbys aktiviteter.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge Nav å i større grad bruke reduksjon i stønad for brukere som ikke følger opp avtalte aktiviteter eller samarbeider.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et lovfor-
slag om krav til universell utforming av området arbeid i likestillings- og diskrimineringsloven i løpet av 2025.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen heve den årlige opptrappingen fra 500 til 1 000 varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) per år og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan varig tilrettelagt arbeid (VTA) og varig tilrettelagt arbeid i ordinært arbeidsliv (VTA-O) kan omgjøres til en mer fleksibel og individorientert ordning kalt tilrettelagt arbeid (TA), med tettere oppfølging både i og utenfor ordinært arbeidsliv.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at næringslivet kan leie inn arbeidskraft ved behov, i tråd med reglene som gjaldt fra 2019.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for større fleksibilitet for når på dagen arbeidsmarkedstiltak skal gjennomføres, tilpasset den enkelte brukers og bedriftens behov.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 99 mot 68 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.37.39)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4 og 7, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne aldersgrensen for stillingsvernet i arbeidslivet på 72 år, og fjerne adgangen til å fastsette en lavere bedriftsintern aldersgrense.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forsere arbeidet med en ny arbeidsrettet ytelse for unge, slik at den blir landsomfattende og permanent med oppstart innen høsten 2025.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 100 mot 68 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.38.59)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 3 og 13, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå hvordan ytelser, arbeidstider og ordninger kan innrettes slik at de ikke skaper barrierer for bedrifter og arbeidstakere som ønsker å stå lenger i arbeid.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer for å gjøre det mer lønnsomt å være i arbeid ved å redusere skatter og avgifter, herunder øke personfradraget i inntektsskatten.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 100 mot 67 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.39.21)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 19 og 20, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjenetablere et mål om at fem pst. av nyansettelsene i staten skal være mennesker med hull i CV-en eller en funksjonsnedsettelse, samt krav til årlig rapportering om oppfyllelse av målet.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre et oppfølgingsansvar for Nav, for tilfeller der den uføres helsetilstand er bedret og den uføre selv vil og kan prøve seg i jobb.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 97 mot 71 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.39.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at fagprøver kan gjennomføres med fleksible vurderingsformer, herunder muntlig, praktisk eller en kombinasjon av disse.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt ble med 92 mot 77 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.40.07)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en plan for å styrke bransjeprogrammene ved å utvide antall bransjeprogram og forlenge varigheten av eksisterende program.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt ble med 90 mot 79 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 20.40.28)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

Stortinget ber regjeringen tydeliggjøre at også mennesker med utviklingshemming har krav på en individuell arbeidsevnevurdering og bistand til å delta i arbeidslivet.

II

Stortinget ber regjeringen endre tiltaksforskriften med virkning fra 1. august 2025 slik at Arbeids- og velferdsetaten ved særlige tilfeller kan være med og medfinansiere tiltak for utsatte unge i alderen 16 til 19 år. Der ved kan disse få fullført sin tilrettelagte fag- og yrkesopplæring gjennom et offentlig-offentlig samarbeid med fylkeskommunen.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Videre var innstilt:

III

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve fribeløpet for uføre.

Presidenten: Høyre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 123 mot 36 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.40.51)

Videre var innstilt:

IV

Stortinget ber regjeringen arbeide for at gradert sykemelding brukes i større grad, og at Navs oppfølging av sykemeldte starter tidlig.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 145 mot 22 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.41.10)

Videre var innstilt:

V

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som skiller ut «Varig lønnstilskudd» som en egen budsjettpost i statsbudsjettet.

Presidenten: Høyre og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 122 mot 45 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.41.28)

Videre var innstilt:

VI

Stortinget ber regjeringen snarest mulig fremme forslag som legger til rette for en sømløs overgang fra videregående skole til varig tilrettelagt arbeid (VTA) for personer som fullfører videregående skole, og som har behov for varig tilrettelagt arbeid.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 159 mot 8 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.41.47)

Videre var innstilt:

VII

Stortinget ber regjeringen sikre at utlysninger av stillinger i statens virksomheter utformes slik at stillingens krav og ansettelsesprosessen kan prioritere funksjonshemmede. Regjeringen bes også arbeide sammen med kommuner og fylkeskommuner for tilsvarende praksis i deres stillingsutlysninger.

Presidenten: Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 111 mot 57 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.42.25)

Videre var innstilt:

VIII

Stortinget ber regjeringen gjøre nødvendige regelendringer for å sikre at deltakere i arbeidsforberedende trening (AFT) også kan følges opp på hensiktsmessig måte etter ansettelse, og åpne for at deltakere kan delta i fag- og yrkesopplæring som leder frem mot fagbrev.

Presidenten: Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 111 mot 58 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.42.42)

Videre var innstilt:

IX

Stortinget ber regjeringen trappe opp antallet nye varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) med 1 000 plasser i året, med oppstart i forslaget til statsbudsjett for 2026.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 85 mot 84 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.44.16)

Videre var innstilt:

X

Stortinget ber regjeringen gjennomgå hvordan ytelser og lovregler for arbeidstid og ferie kan innrettes slik at de fremmer mulighetene for at arbeidstakere kan stå lenger i arbeid når de blir eldre.

Presidenten: Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 103 mot 66 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.44.48)

Videre var innstilt:

XI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag som styrker opptrappingsplanen for varig tilrettelagt arbeid (VTA) ytterligere, med mål om 1 000 nye plasser per år.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 106 mot 62 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.45.46)

Videre var innstilt:

XII

Stortinget ber regjeringen sørge for at varig tilrettelagt arbeid (VTA) og arbeidsforberedende trening (AFT) ikke settes ut på anbud.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 104 mot 65 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.46.15)

Videre var innstilt:

XIII

Stortinget ber regjeringen prioritere ideelle og offentlige aktører i arbeidsmarkedstiltak for å sikre best mulig kvalitet i tiltakene for brukerne.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 105 mot 63 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.46.39)

Videre var innstilt:

XIV

Meld. St. 33 (2023–2024) – En forsterket arbeidslinje – flere i jobb og færre på trygd – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Vi går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra Stortingets presidentskap om regulering av lønnen for Høyesteretts medlemmer (Innst. 240 S (2024–2025))

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Med virkning fra 1. oktober 2024 fastsettes lønnen til Høyesteretts dommere slik:

Høyesterettsjustitiarius	2 607 300 kroner
Høyesterettsdommer	2 248 900 kroner

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Presidentskapets innstilling ble vedtatt med 158 mot 8 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.47.42)

Votering i sak nr. 2, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra justiskomiteen om Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig (Innst. 242 S (2024–2025), jf. Meld. St. 9 (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 61 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ingunn Foss på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslag nr. 14, fra Ingunn Foss på vegne av Høyre og Senterpartiet
- forslagene nr. 2–12, fra Sandra Borch på vegne av Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 13, fra Sandra Borch på vegne av Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslagene nr. 15 og 16, fra Sandra Borch på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslagene nr. 17–21, fra Sandra Borch på vegne av Senterpartiet og Fremskrittspartiet

- forslagene nr. 22–25, fra Helge André Njåstad på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre
 - forslagene nr. 28–37, fra Sandra Borch på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 38, fra Ingunn Foss på vegne av Høyre
 - forslag nr. 39, fra Sandra Borch på vegne av Senterpartiet og Venstre
 - forslagene nr. 26 og 27, fra Helge André Njåstad på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 40, fra Sandra Borch på vegne av Senterpartiet
 - forslagene nr. 43 og 44, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Venstre
 - forslagene nr. 41 og 42, fra Helge André Njåstad på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 45–47, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 48–50, fra Ingvild Wetrhus Thorsvik på vegne av Venstre
 - forslagene nr. 51–60, fra Tobias Drevland Lund på vegne av Rødt
 - forslag nr. 61, fra Anne Kristin Bruns på vegne av Kristelig Folkeparti
- Det votes over forslag nr. 61, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre kirken rammer til å ivareta sin rolle i beredskapsarbeid lokalt og nasjonalt.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 156 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.49.27)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 57, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å etablere regionale beredskapssentre for politiet, som skal legge til rette for håndtering av daglige operasjoner og krisesituasjoner, samt legge til rette for mer fellestrening mellom politi, forsvar og andre beredskapsaktører, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 156 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.49.43)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 53, 55 og 59, fra Rødt.

Forslag 53 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan førstegangstjenesten kan avtjenes i Sivilforsvaret og komme tilbake til Stortinget.»

Forslag 55 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for økt selvforsyning, slik at den nasjonale selvforsyningsgraden kommer opp på 60 prosent innen 2035.»

Forslag 59 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et lovutvalg og komme tilbake til Stortinget med forslag til lov om matberedskap og forsyningsikkerhet for mat og vann for sivile og militære uansett situasjon, også i krisetid. Utvalget bør utrede ansvarfordeling for å sikre samhandling mellom offentlige myndigheter, og utrede langsiktige finansieringsmodeller for beredskapsarbeid. Både forsvar- og beredskapsinstitusjoner og sivilsamfunn bør inkluderes i utredningsarbeidet.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 145 mot 24 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.50.05)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 58, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om et ytterligere skjerpet mål for omdisponering av dyrket mark.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 118 mot 51 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.50.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 51, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen påse at all informasjon nasjonal og offentlig informasjon om sivil beredskap, beredskapsplaner og egenberedskap utformes på en slik måte at alle innbyggere kan motta og finne informasjon, også de som har lav digital kompetanse eller er analfabeter.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 141 mot 28 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.50.41)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 60, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg som skal vurdere den folkerettslige statusen for sivile private aktører som understøtter militæret på ulik måte, eksempelvis i transportsektoren, i en krigssituasjon.»

Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 136 mot 33 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.51.54)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 52 og 54, fra Rødt.

Forslag 52 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en konkret handlingsplan for økt selvforsyning på personell i kritiske sektorer, mat og medisiner, og komme tilbake til Stortinget innen rimelig tid.»

Forslag 54 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke antallet øvelses-timer for tjenestepliktig mannskap i Sivilforsvaret fra 24 timer til 36 timer, og å sikre nødvendig økning i ressurser og fast ansatte i Sivilforsvaret til å sikre effektive øvelser for de tjenestepliktige mannskapene.»

Fremskrittspartiet har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 141 mot 28 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.52.41)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 56, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for hvordan man kan ta i bruk eksisterende infrastruktur som tunneler og underjordiske stasjoner på jernbane og T-bane, som mulige tilfluktsrom.»

Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble vedtatt med 162 mot 3 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.53.19)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 48 og 50, fra Venstre.

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at den kommende langtidsplanen for sivil beredskap og fremtidige totalberedskapsmeldinger inkluderer systematiske nytte-kostnadsanalyser eller kostnad-virkningsanalyser av alle vesentlige tiltak, der både forebyggende tiltak og beredskapstiltak vurderes på like fot.»

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere implementering av risikoberedskapsforordningen i norsk lovverk.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Venstre ble med 158 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.54.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 49, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre kriteriene for støtte til frivillige organisasjoner i redningstjenesten til å også omfatte nasjonale, frivillige beredskapsorganisasjoner som driver omsorgsberedskap.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Venstre ble med 151 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.54.24)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 45 og 47, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre fritak for engangsavgift for alle kjøretøy registrert på humanitær organisasjon, etter modell av dagens fritak for snøskutere registrert på humanitær organisasjon.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for hvordan bibliotekene kan bidra i krisesituasjoner, inspirert av den svenske modellen, der det blant annet slås fast at bibliotekene skal fun-

gere som en del av sivilforsvaret mot rykter, falske nyheter og propaganda.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 147 mot 22 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.54.45)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 46, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en utredning av responstid for alle nødetatene, der kravet til responstid ses i sammenheng med tjenesten som helhet, med kapasitet, kvalitet og faglig forsvarlighet.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 144 mot 25 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.55.03)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 43 og 44, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for oppdatering, styrking og modernisering av Norsk helsepersonellregister, med sikte på å ha løpende oversikt over tilgangen på helsepersonell i hele landet.»

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede sentrale spørsmål omkring konstitusjonelle skranker, parlamentarisk kontroll, domstolskontroll og rekkevidden av beredskapsfullmakter.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 135 mot 34 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.55.24)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 41, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle tillatelser og ordninger for personer fra land som utgjør en sikkerhetsrisiko for Norge, i alle sektorer, med mål om å tette sårbarheter.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 148 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.55.39)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 42, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i revidert nasjonalbudsjett for 2025 komme med en avklaring om anskaffelse av flere politihelikoptre i henhold til opsjonen med Leonardo Helicopters.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 141 mot 28 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.55.58)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 38, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre foranklinger i relevant forskrifts- og regelverk for å sikre kostnadsreducerende tiltak som tilsvarer minst de økte kostnadene ved å innføre en plikt til å bygge tilfluktsrom.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre ble med 130 mot 39 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.56.13)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 40, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommunesektoren og byggenæringen for å utrede en finansieringsmodell for bygging av tilfluktsrom og dekningsrom som imøtekommer behovet for økt dekningsgrad i hele landet og stimulerer til flerbbruksløsninger, herunder vurdere behovet for statlig medfinansiering.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 128 mot 40 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.56.30)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 39, fra Senterpartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i oppfølgingen av meldingen utrede omfanget av de frivillige beredskapsressursene og deres faktiske tilgjengelighet.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet og Venstre ble med 122 mot 47 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.57.09)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 34, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre regler som sikrer nasjonalt eierskap og kontroll over kollektivtransport og samfunnskritisk infrastruktur.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 119 mot 49 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.57.29)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 30 og 31, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere mat- og omsorgsberedskapsorganisasjonene Norske Kvinners Sanitetsforening og Norges Bygdekvinnelag i opptrappingen av tilskuddet til beredskapsorganisasjonene ved å foreslå å utvide den totale tilskuddsrammen tilsvarende.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede avgiftsfritak for de frivillige beredskapsorganisasjonene ved innkjøp av kjøretøy og utstyr, samt avgiftsfritak for tilknytning til nødnett.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 119 mot 50 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.57.48)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 28, 29, 32, 33 og 35–37, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å øke tilskuddspotten til de frivillige beredskapsorganisasjonene med 115 mill. kroner og gjennomføre opptrappingen i løpet av 6 år.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forsere den økonomiske opptrappingen av tilskudd til de frivillige beredskapsorganisasjonene og innfri dette i løpet av 6 år.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen plan for å beholde og sikre rekruttering av helsepersonell i et langsiktig, strategisk beredskapsperspektiv.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med forslag til en egen plan for styrking av forskning på sykdomsfremkallende mikroorganismer, og av de veterinærfaglige miljøene og deres kompetanse på zoonoser og matbåren smitte.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang en full gjennomgang av sikkerhet og beredskap knyttet til infrastruktur, transportmidler og kritisk personell for transport i Norge.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at offentlighetsprinsippet om innsyn og åpenhet inkluderes i beredskapsplaner, og at mediene sikres som kritisk samfunnsfunksjon under kritiske hendelser.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere bibliotekene i beredskapsstrategier på lokalt og nasjonalt nivå og sikre at det ved krisesituasjoner foreligger nødvendige planer for å sikre at bibliotekene kan holde åpent og tilby nødvendig informasjon til befolkningen.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 115 mot 54 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.58.11)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 26, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av dispensasjoner fra nasjonalitetskravet for kapteiner på NIS-skip, med mål om å tilbakekalle gitte dispensasjoner for å redusere antallet russiske kapteiner i den norske handelsflåten.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 131 mot 38 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.58.31)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 27, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en forbedring av nettolønnsordningen for å bedre vilkårene for norske sjøfolk og fremme dette for Stortinget senest i statsbudsjettet for 2026.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 127 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.58.49)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 22, 23 og 25, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at landets kommuner har oppdaterte beredskapsplaner og store nok fagmiljø alene eller i samarbeid med andre for å ivareta et godt lokalt beredskapstilbud for innbyggerne i hele landet.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og vedlikeholde oppdaterte og realistiske beredskapsplaner på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, med klare ansvarsfordelinger og kommunikasjonsrutiner.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede forutsetninger for å tilgjengeliggjøre transportressurser i kriser.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 116 mot 53 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.59.11)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 24, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en overordnet risiko- og sårbarhetskartlegging og be-

redskapsanalyse av transportområdet som inkluderer vei, bane og havner.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 113 mot 56 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.59.32)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 17 og 21, fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det ikke stilles krav om 100 pst. elektrifisering gjennom offentlige anskaffelser, men at det beholdes en tilstrekkelig andel fartøy og kjøretøy med annen fremdriftsteknologi / hybride løsninger.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i all politikk om det grønne skiftet også ta sikkerhets- og beredskaps-hensyn ved å ikke gjøre samfunnet for avhengig av elektrisitet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet ble med 117 mot 51 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.59.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 20, fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en plan for Stortinget for å gjøre Norge mindre sårbart for sabotasje av strømmettet gjennom mindre krav til elektrifisering av samfunnet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet ble med 120 mot 49 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.00.54)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 18, fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny nasjonal transportplan der beredskap får en sterkere omtale og prioritering.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet ble med 118 mot 51 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.01.16)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 19, fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest innen utgangen av 2025 komme tilbake til Stortinget med en sak om hvilke investeringer i infrastruktur som det er tidskritisk å gjennomføre kommende stortingsperiode, for å ta høyde for Stortingets behandling av Forsvarets langtidsplan og Totalberedskapsmeldingen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet ble med 117 mot 52 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.01.37)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 15 og 16, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere redaktørstyrte medier i oversikten over det som anses som kritiske samfunnsfunksjoner.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en særskilt vurdering av rollen NRK sine medarbeidere skal ha ved en militær mobilisering, slik man blant annet har i Sverige, der medarbeidere i Sveriges Radio er pålagt å komme på jobb.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 109 mot 60 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.01.59)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 14, fra Høyre og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å sikre kostnadsreduserende tiltak ved byggeprosjekter, herunder redusere tidsbruken på saksbehandling i plan- og byggesaksprosesser.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre og Senterpartiet ble med 97 mot 72 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.02.18)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 13, fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for å rehabilitere eksisterende tilfluktsrom.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 96 mot 72 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.02.40)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovendringsforslag som sikrer nasjonal kontroll over vannmagasin-fylling i en beredskapssituasjon der regulerbar kraft må sikres lokalt og ikke benyttes for eksport eller føre til avhengighet av import.»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 73 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.03.01)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2–9, fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for full dekning av Nødnett-terminaler til organisasjonene i redningstjenesten, og for reell kostnadsdekning for lisenser, implementering og drift av Nødnett og nytt felles aksjonsstøtteverktøy.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det nye aksjonsstøtteverktøyet for redningstjenesten kan tas i bruk i alle redningstjenestens aktiviteter, samt i beredskapsaktiviteten til de frivillige beredskapsorganisasjonene.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere og styrke nasjonale ordninger for å sikre produksjon av smittevernutstyr og nødvendige medisiner i Norge, for å redusere avhengigheten av internasjonale forsyningskjeder og sikre stabil tilgang i krisetider.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å øke antallet intensivplasser over hele landet, for å styrke akuttberedskapen og sikre at helsevesenet er bedre rustet til å håndtere store helsekriser.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke utdanningskapasiteten for helsepersonell, inkludert leger, sykepleiere og annet essensielt personell, for å møte fremtidige helseutfordringer.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke investeringer i forskning og utvikling innen helseberedskap, inkludert forskning på nye behandlingsmetoder og utvikling av bedre diagnostiske verktøy.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen intensivere og formalisere samarbeidet med frivillige helseberedskapsorganisasjoner som Røde Kors og Norsk Folkehjelp for å utvide og styrke den nasjonale helseberedskapen.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, som en oppfølging av vedtak nr. 813 (2020–2021) og for å raskest mulig styrke militær beredskap i nord, prioritere planleggingen av jernbanetraseen mellom Narvik og Bardufoss, og melde tilbake til Stortinget på egnet vis.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 73 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.03.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10 og 11, fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen straks sikre at offentlige anskaffelser av kjøretøy med beredskapsfunksjon og annen kritisk infrastruktur bare kan anskaffes fra land Norge har et sikkerhetspolitisk samarbeid med.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det innføres regler som sikrer at investeringer i kollektivtransport primært kommer fra land som Norge har et sikkerhetssamarbeid med, og at det ikke under noen omstendighet foretas anskaffelser som kan innebære en sikkerhetsrisiko.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 95 mot 74 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.03.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen basert på politidirektørens faglige råd fremme en stortingsmelding om langtidsplan for politiet, innen den 1. oktober 2025.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 91 mot 78 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.04.03)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen nedsette et politirulleutvalg innen 1. september 2025.

II

Stortinget ber regjeringen basert på politidirektørens faglige råd og politirulleutvalget fremme en stortingsmelding om langtidsplan for politiet så snart som mulig og gi en orientering om fremdrift i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.

III

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med organisasjoner som står for omsorgsberedskap i kriser og katastrofer, deriblant Norske Kvinners Sanitetsforening og Norges Bygdekvinnelag, og etablere ordninger som bedre ivaretar deres økonomiske behov.

IV

Stortinget ber regjeringen kartlegge de frivillige beredskapsressursenes omfang, kapasitet og tilgjengelighet, både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

V

Stortinget ber regjeringen styrke samarbeidet og koordineringen mellom ulike aktører i helsevesenet, som sykehus, kommuner, fastleger og andre helsetjenester, for bedre samhandling og effektiv respons i nødsituasjoner.

VI

Stortinget ber regjeringen sikre tilstrekkelig bemaning og ressurser i helsevesenet, inkludert rekruttere og ansette flere helsepersonell og øke kapasiteten på sykehus og helsestasjoner.

VII

Stortinget ber regjeringen intensivere innsatsen på forebyggende tiltak, inkludert informasjonskampanjer, vaksinasjonsprogrammer og tiltak for å redusere smittespredning.

VIII

Stortinget ber regjeringen søke å etablere beredskapsavtaler mellom privat og offentlig helsetjeneste, som er et fremforhandlet rammeverk som kan nyttes i kriser for å sikre at vi på en bedre måte utnytter samfunnets samlede ressurser.

IX

Stortinget ber regjeringen gjennomføre forenklinger i relevant forskrifts- og regelverk for å sikre kostnadsreduserende tiltak som tilsvarer omlag de økte kostnadene ved å innføre en plikt til å bygge tilfluktsrom.

X

Stortinget ber regjeringen, når nytt regelverk og kriterier er vedtatt, oppheve den gjeldende midlertidige dispensasjonen fra plikten til bygging av tilfluktsrom gitt i forskrift om tilfluktsrom, for offentlige og private tiltakshavere.

XI

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en overordnet risiko-, sårbarhets- og beredskapsanalyse på transportområdet.

XII

Stortinget ber regjeringen utrede forutsetninger for å tilgjengeliggjøre transportressurser i krise, blant annet

i lys av utviklingen med eierskap på tvers av landegrens-
ser.

XIII

Stortinget ber regjeringen sikre beredskap på fly-
plasser som gjør at redningshelikoptre, luftambulanser
og andre helikoptre som bidrar i søk, redning og trans-
port av skadde og syke, har en forutsigbarhet når det
gjelder tilgjengelighet av flyplass tjenester.

XIV

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at det utar-
beides beredskapsplaner for å sikre norsk kulturarv i
krise- og krigssituasjoner.

XV

Stortinget ber regjeringen prioritere å forsterke in-
frastruktur og sikre redundans i en form og størrelsesor-
den som følger av digitaliseringstakten, samfunnets av-
hengighet av ekom og risiko- og trusselbildet i samfunn-
et.

XVI

Stortinget ber regjeringen forsterke samarbeidet
mellom infrastruktureiere og tilbydere i kraftsektoren
og ekomsektoren når det gjelder beredskap og krise-
håndtering.

XVII

Stortinget ber regjeringen følge opp at virksomhe-
ter med ansvar for viktige og kritiske samfunnsfunksjo-
ner inkluderer bortfall av ekom i sine risiko- og sårbar-
hetsanalyser og reduserer egen sårbarhet ved å anskaffe
nødvendige reserveløsninger.

XVIII

Stortinget ber regjeringen kartlegge de samlede res-
sursene innen maritim sektor som kan benyttes i krise
og krig, i samråd med næringene, og komme tilbake til
Stortinget på egnet måte.

XIX

Stortinget ber regjeringen foreslå en modell for
matsikkerhet der sjømat, fiskeri og havbruk er inklu-
dert.

XX

Stortinget ber regjeringen skaffe oversikt over og
lage en plan for bemanning av norske skip i krig, og in-
volvare partene i arbeidslivet i arbeidet, og komme til-
bake til Stortinget på egnet måte.

XXI

Stortinget ber regjeringen legge til rette for mindre,
lokale anlegg for spredt lagring av korn på gårdsbruk.

XXII

Stortinget ber regjeringen utrede etablering av be-
redskapsbutikker tilsvarende ordningen i Finland og
komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

XXIII

Stortinget ber regjeringen utarbeide planer for styr-
ket beredskap i kraftsystemet og komme tilbake til Stor-
tinget på egnet måte.

XXIV

Stortinget ber regjeringen sørge for at det finnes til-
strekkelig finansiell beredskap, og særlig sørge for ram-
mebetingelser som gjør at Norge har norskeide banker
og finansinstitusjoner som betjener det norske marked-
et.

XXV

Stortinget ber regjeringen integrere romsektoren
bedre i totalforsvaret, med vekt på samarbeid mellom
sivile og militære aktører, for å sikre operative evner un-
der kriser og i væpnede konflikter.

XXVI

Stortinget ber regjeringen på egnet måte se på hvor-
dan totalberedskapen kan styrkes ved å sikre robuste sa-
tellittløsninger for kommunikasjon og overvåking, sær-
lig knyttet til forsvar, samfunnssikkerhet og nordområ-
dene.

XXVII

Stortinget ber regjeringen forsterke kontrollen over
verdikjeder innen romsektoren og legge frem en plan
for å redusere sårbarhet.

XXVIII

Stortinget ber regjeringen identifisere hvilken
kunnskap det er kritisk at Norge har i et sikkerhets- og
beredskapsperspektiv, og hvilke områder Norge kan
samarbeide med andre på, for eksempel Norden, Euro-
pa og USA.

XXIX

Meld. St. 9 (2024–2025) – Totalberedskapsmeldin-
gen – Forberedt på kriser og krig – vedlegges protokol-
len.

Presidenten: Det votes over I, II, IV, VI, VII, XI,
XIV–XXI og XXV–XXVIII.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det votes over III.

Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 105 mot 64 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.04.33)

Presidenten: Det votes over V og VIII.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 155 mot 8 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.04.51)

Presidenten: Det votes over IX.

Høyre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 130 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.05.08)

Presidenten: Det votes over X.

Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 113 mot 56 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.05.26)

Presidenten: Det votes over XII og XIII.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 154 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.05.45)

Presidenten: Det votes over XXII.

Høyre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 131 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.06.02)

Presidenten: Det votes over XXIII.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det votes over XXIV.

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 102 mot 67 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.06.57)

Presidenten: Det votes over XXIX.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 3, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.) (Innst. 232 L (2024–2025), jf. Prop. 43 L (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Michael Tetzschner på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
 - forslag nr. 2, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 3–6, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 7, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt
- Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en frist for egen saksbehandling av konsesjonssøknader fra søknaden er bekreftet komplett til den sendes på høring, og fra høringen er gjennomført til NVE fatter vedtak».

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 109 mot 59 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.07.55)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.)

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1-4 skal lyde:

§ 1-4 (*Statens anlegg*)

Lovens bestemmelser i § 2-4 annet og tredje ledd og §§ 3-2, 3-3, 3-4, 3-4 a, 3-6 og 10-3 gjelder ikke for statens anlegg.

§ 2-1 skal lyde:

§ 2-1 (*Melding med forslag til utredningsprogram*)

Dersom et tiltak omfattes av kravet til melding med forslag til utredningsprogram etter plan- og bygningsloven kapittel 14, skal konsesjonsmyndigheten ha motatt slik melding og fastsatt utredningsprogrammet før det kan søkes om konsesjon etter loven her.

Konsesjonsmyndigheten kan ved enkeltvedtak avslutte behandlingen av en melding med forslag til utredningsprogram dersom det er klart at søknaden om konsesjon til tiltaket vil bli avslått fordi

- a. selskapet som har inngitt meldingen, er oppløst eller tatt under konkursbehandling
- b. tiltaket helt eller delvis er planlagt plassert i et område omfattet av vernevedtak etter naturmangfoldloven eller Stortingets vedtak om vern av vassdrag, og tiltaket vil ha direkte innvirkning på verneverdiene
- c. tiltaket helt eller delvis er planlagt plassert i et område hvor det er særlig fare for naturskade
- d. tiltaket vil medføre vesentlige ulemper for miljø eller annen arealbruk som klart overstiger nytten ved tiltaket.

Hvis forslagsstilleren ikke har søkt om konsesjon innen to år etter at utredningsprogrammet er fastsatt, må tiltaket meldes på nytt før det kan søkes om konsesjon. Konsesjonsmyndigheten kan forlenge fristen etter søknad.

Nåværende § 2-1 blir § 2-2. Femte til syvende ledd skal lyde:

En søknad som tilfredsstiller gjeldende krav, skal tilgjengeliggjøres på konsesjonsmyndighetens nettsted, kunngjøres i en eller flere aviser alminnelig lest i distriktet og sendes på høring. Offentlige organer som berøres av tiltaket, og andre som tiltaket direkte gjelder, skal få søknaden tilsendt i forbindelse med høringen. Det skal fastsettes en frist for å avgi uttalelse til konsesjonsmyndigheten. Sø-

keren skal betale utgiftene ved kunngjøringen og høringen. Kunngjøring og høring kan unnlates når det er klart at søknaden vil bli avslått, eller det av andre grunner finnes unødvendig.

Reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6 gjelder så langt de passer ved behandling av søknader etter § 3-1 og § 10-4 annet ledd. De samme organene som har innsigelsesrett etter plan- og bygningsloven, har også klagerett på konsesjonsvedtaket etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Departementet kan gi forskrift om bruk av innsigelse i konsesjonssaker etter loven her.

Behandlingen av en søknad etter denne loven kan utsettes i påvente av en *energiutredning* etter forskrift fastsatt i medhold av § 7-1.

§ 2-3 skal lyde:

§ 2-3 (*Mangelfull melding eller søknad*)

Har en melding etter § 2-1 eller søknad etter § 2-2 feil eller mangler som kan rettes, skal konsesjonsmyndigheten sette en frist for retting og gi nødvendig veiledning med opplysninger om følgene av at retting ikke foretas innen fristen.

En melding eller søknad som etter rettefristens utløp fremdeles inneholder feil eller mangler, skal avvises. Det samme gjelder dersom meldingen eller søknaden inneholder feil eller mangler som ikke kan rettes.

Konsesjonsmyndigheten kan gi oppfriskning for oversittelse av rettefristen.

Nåværende § 2-2 blir ny § 2-4 og skal lyde:

§ 2-4 (*Vedtak*)

Kongen kan gi forskrift om at nærmere bestemte vedtak etter § 3-1 skal fattes av Kongen i statsråd. Konsesjon etter denne lov kan ikke erstattes av rettslig bindende planer etter plan- og bygningsloven. Konsesjon til vindkraftanlegg på land etter § 3-1 kan ikke gis før tiltaket er planavklart etter plan- og bygningsloven.

Konsesjon etter kap. 3, 4 og 5 gis for et begrenset tidsrom på inntil 50 år regnet fra da konsesjonen ble gitt.

Konsesjon gis til bestemt person, selskap, lag, kommune eller fylkeskommune.

Konsesjonsmyndigheten kan pålegge den som gis konsesjon etter § 3-1, å betale utgiftene ved kunngjøringen av konsesjonsvedtaket.

Nåværende § 2-3 blir ny § 2-5.

§ 3-1 første ledd annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder ombygging eller utvidelse av bestående anlegg, jf. § 10-4 annet ledd.

Ny § 3-1 a skal lyde:

§ 3-1 a (*Detaljplan*)

Konsesjonsmyndigheten kan bestemme at konsesjonæren skal utarbeide en detaljplan for bygging og drift av anlegg med konsesjon etter § 3-1. Detaljplanen skal vise og redegjøre for den endelige utbyggingsløsningen, alle planlagte arealinngrep, hvordan miljø og landskap skal ivaretas i anleggs- og driftsfasen, og ellers utfylle konsesjonen så langt det er nødvendig. Dersom utbyggingsløsningen beskrevet i detaljplanen kan gi endrede virkninger for miljø- og samfunnsinteresser sammenlignet med den utbyggingsløsningen som lå til grunn for konsesjonen, skal detaljplanen ha nødvendige utredninger og beskrivelser av de endrede virkningene. Anleggsarbeidet kan ikke starte før detaljplanen er godkjent av konsesjonsmyndigheten.

Det kan fastsettes vilkår i konsesjonen om utarbeiding av, innholdet i og frist for innsending av detaljplanen. Konsesjonsmyndigheten kan forlenge fristen etter søknad fra konsesjonær.

§ 2-2 femte ledd og sjetten ledd annet punktum gjelder tilsvarende for behandlingen av detaljplaner etter paragrafen her.

Ny § 3-1 b skal lyde:

§ 3-1 b (*Frister for bygging og idriftsettelse*)

En konsesjon etter § 3-1 bortfaller hvis arbeidet ikke er satt i gang innen fem år fra da konsesjonen ble gitt. Anlegget skal settes i drift innen fem år fra tidspunktet da arbeidet ble satt i gang.

Fristenes lengde kan fravikes i konsesjonen. Fristene kan etter søknad forlenges av konsesjonsmyndigheten med inntil to år av gangen. Beslutning om fristutsettelse treffes ved enkeltvedtak.

I fristene etter første og annet ledd medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

§ 3-2 nytt annet ledd skal lyde:

Konsesjoner etter første ledd omfatter også nødvendige nettanlegg som etableres for å oppfylle plikten etter § 3-4 a annet ledd.

§ 3-4 a nytt annet ledd skal lyde:

Områdekonsesjonæren skal på forespørsel bygge nødvendige nettanlegg helt frem til et anlegg for produksjon av elektrisk energi som tilknyttes nett med spenning opp til og med 22 kV innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for.

Nåværende § 3-4 a annet og tredje ledd blir tredje og nytt fjerde ledd.

§ 5-1 første ledd annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder ombygging og utvidelse av fjernvarmeanlegg, jf. § 10-4 annet ledd.

Ny § 10-1 a skal lyde:

§ 10-1 a (*Etterundersøkelser*)

Konsesjonsmyndigheten kan i driftsperioden pålegge konsesjonæren å utføre og bekoste undersøkelser av tiltakets virkninger for miljø eller annen arealbruk. Pålegget skal angi nødvendige rammer for undersøkelsene. Kostnadene ved pålegget skal stå i et rimelig forhold til tiltakets antatte skadevirkninger og den antatte nytten av undersøkelsene.

Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for konsesjonsmyndigheten.

§ 10-2 første ledd skal lyde:

Departementet eller reguleringsmyndigheten kan trekke tilbake en konsesjon eller annen tillatelse dersom rettighetshaveren har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning for vedtaket. Det samme gjelder dersom rettighetshaveren ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten etter grovt eller gjentatte brudd på *denne* loven eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven. *En konsesjon kan også trekkes tilbake ved oversittelse av frister som er gitt i eller i medhold av denne loven, og som er knyttet til fremdriften av tiltaket.*

§ 10-4 skal lyde:

§ 10-4 (*Omgjøring*)

I særlige tilfeller kan tillatelser endres av hensyn til allmenne eller private interesser. Det skal tas hensyn til kostnadene en endring vil påføre konsesjonæren, og de fordelene og ulempene endringen for øvrig vil medføre.

Endringer i tillatelser kan også foretas etter søknad fra konsesjonæren. Bestemmelsene i § 2-2 gjelder tilsvarende.

§ 10-7 første og annet ledd skal lyde:

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr etter reglene i forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer:

1. § 3-1 første ledd, § 3-1 a første ledd, § 3-1 b første ledd, § 4-2 første ledd, § 5-1 første ledd, § 5-4 første og tredje ledd, § 5-5 første og annet ledd, § 5-7 første, tredje og fjerde ledd, § 6-1 annet ledd, § 7-1, § 7-2 første ledd, § 7-3 første ledd, § 7-4 første ledd, § 8-2, § 8-3 første ledd, § 8-4 første ledd, § 8-5 første ledd, § 9-1 annet ledd, § 9-2 første ledd, § 9-3 første og annet ledd, § 9-5 annet ledd eller § 10-1 annet ledd
2. pålegg etter § 10-1 og § 10-1 a
3. konsesjon og konsesjonsvilkår, eller andre enkeltvedtak gitt i medhold av § 3-1 første ledd, § 3-1 a første

ste ledd, § 3-1 b annet ledd, § 3-2, § 4-2 annet og tredje ledd, § 4-4 første ledd, § 5-2, § 5-3, § 5-4 første ledd, § 5-5 tredje ledd, § 6-1 annet ledd, § 9-1 fjerde og femte ledd eller § 9-2 annet til fjerde ledd

4. forskrift, når det i forskriften er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr.

Reguleringsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr etter reglene i forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer:

1. § 3-3 første ledd, § 3-4 første ledd, § 3-4 a første og annet ledd, § 4-1 første ledd, § 4-3 tredje ledd, § 4-5 første ledd, § 4-5 a, § 4-6 første og annet ledd, § 4-7 første til tredje ledd, § 4-8, § 4-10 første og annet ledd, § 6-1 tredje ledd eller § 10-1 første, tredje og femte ledd
2. pålegg etter § 10-1
3. *konsesjon* og konsesjonsvilkår, eller andre enkeltvedtak gitt i medhold av § 3-3 fjerde ledd, § 3-4 tredje ledd, § 3-4 a fjerde ledd, § 4-1 annet og tredje ledd, § 4-2 fjerde ledd, § 4-3 annet, tredje og femte ledd, § 4-5 annet og tredje ledd eller § 6-1 fjerde ledd
4. forskrift, når det i forskriften er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr.

§ 11-1 nytt fjerde til sjette ledd skal lyde:

I saker hvor et utredningsprogram ble fastsatt før ikrafttredelsen av § 2-1, regnes fristen i § 2-1 tredje ledd fra og med datoen bestemmelsen trer i kraft.

For konsesjoner tildelt før ikrafttredelsen av § 3-1 b regnes fristen i § 3-1 b første ledd første punktum fra og med datoen bestemmelsen trer i kraft.

Bestemmelsen i § 3-4 a annet ledd gjelder ikke for produksjonsanlegg som er bygget eller bygging er igangsatt, på det tidspunktet bestemmelsen trer i kraft.

II

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette de ulike bestemmelsene i kraft til ulik tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom I § 2-1 og forslag nr. 7, fra Rødt. Forslaget lyder:

«§ 2-1 skal lyde:

§ 2-1 (Melding med forslag til utredningsprogram)

Dersom et tiltak omfattes av kravet til melding med forslag til utredningsprogram etter plan- og bygningsloven kapittel 14, skal konsesjonsmyndigheten ha mottatt slik melding og fastsatt utredningsprogrammet før det kan søkes om konsesjon etter loven her.

Konsesjonsmyndigheten kan ved enkeltvedtak avslutte behandlingen av en melding med forslag til

utredningsprogram dersom det er klart at søknaden om konsesjon til tiltaket vil bli avslått fordi

- a. selskapet som har inngitt meldingen, er oppløst eller tatt under konkursbehandling
- b. tiltaket helt eller delvis er planlagt plassert i et område omfattet av vernevedtak etter naturmangfoldloven eller Stortingets vedtak om vern av vassdrag, og tiltaket vil ha direkte innvirkning på verneverdiene
- c. tiltaket helt eller delvis er planlagt plassert i et område hvor det er særlig fare for naturskade
- d. tiltaket vil medføre vesentlige ulemper for miljø eller annen arealbruk som klart overstiger nytten ved tiltaket.

Hvis forslagsstilleren ikke har søkt om konsesjon innen tre år etter at utredningsprogrammet er fastsatt, må tiltaket meldes på nytt før det kan søkes om konsesjon. Konsesjonsmyndigheten kan forlenge fristen etter søknad.»

Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Rødt ble innstillingen vedtatt med 134 mot 33 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.08.30)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom I § 2-2 femte ledd første punktum og forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Energiloven § 2-2 femte ledd første punktum skal lyde:

En søknad som tilfredsstiller gjeldende krav, skal tilgjengeliggjøres på konsesjonsmyndighetens nettsted, legges ut i Norges vassdrags- og energidirektorat og i berørte kommuner eller annet høvelig sted i distriktet til gjennomsyn, kunngjøres i en eller flere aviser alminnelig lest i distriktet og sendes på høring.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen vedtatt med 143 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.09.01)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom I ny § 2-4 annet ledd og forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstre-

parti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Energiloven ny § 2-4 annet ledd skal lyde:

Konsesjon etter kap. 3, 4 og 5 gis for et begrenset tidsrom på inntil 30 år regnet fra da konsesjonen ble gitt.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen vedtatt med 135 mot 33 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.09.26)

Presidenten: Det votes alternativt mellom I ny § 3-1 b første til tredje ledd og forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Energiloven ny § 3-1 b første til tredje ledd skal lyde:

§ 3-1 b (*Frister for bygging og idriftsettelse*)

En konsesjon for anlegg for omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi etter § 3-1 bortfaller hvis arbeidet ikke er satt i gang innen fem år fra da konsesjonen ble gitt. Anlegget skal settes i drift innen fem år fra tidspunktet da arbeidet ble satt i gang.

En konsesjon for anlegg for produksjon av elektrisk energi etter § 3-1 bortfaller hvis arbeidet ikke er satt i gang innen tre år fra da konsesjonen ble gitt. Anlegget skal settes i drift innen tre år fra tidspunktet da arbeidet ble satt i gang.

Fristenes lengde kan fravikes i konsesjonen. Fristene kan etter søknad forlenges av konsesjonsmyndigheten med inntil to år av gangen og i maksimalt fire år til sammen for anlegg for produksjon av elektrisk energi. Beslutning om fristutsettelse treffes ved enkeltvedtak.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen vedtatt med 141 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.09.51)

Presidenten: Det votes alternativt mellom I ny § 3-1 a og forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Energiloven ny § 3-1 a første ledd skal lyde:

§ 3-1 a (*Detaljplan*)

Konsesjonsmyndigheten kan bestemme at konsesjonæren skal utarbeide en detaljplan for bygging og drift av anlegg for omforming, overføring og

fordeling av elektrisk energi med konsesjon etter § 3-1. Konsesjonæren skal utarbeide en detaljplan for bygging og drift av nye anlegg for produksjon med konsesjon etter § 3-1. Detaljplanen skal vise og redegjøre for den endelige utbyggingsløsningen, alle planlagte arealinngrep, hvordan miljø og landskap skal ivaretas i anleggs- og driftsfasen, og ellers utfylle konsesjonen så langt det er nødvendig. Deres utbyggingsløsningen beskrevet i detaljplanen kan gi endrede virkninger for miljø- og samfunnsinteresser sammenlignet med den utbyggingsløsningen som lå til grunn for konsesjonen, skal detaljplanen ha nødvendige utredninger og beskrivelser av de endrede virkningene. Anleggsarbeidet kan ikke starte før detaljplanen er godkjent av konsesjonsmyndigheten.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen vedtatt med 144 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.10.13)

Presidenten: Det votes alternativt mellom I § 10-2 første ledd og forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Energiloven § 10-2 første ledd skal lyde:

Departementet eller reguleringsmyndigheten kan trekke tilbake en konsesjon eller annen tillatelse dersom rettighetshaveren har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning for vedtaket. Det samme gjelder dersom rettighetshaveren ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten etter grovt eller gjentatte brudd på denne loven eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven. *En konsesjon kan også trekkes tilbake ved oversittelse av frister gitt i eller i medhold av denne loven, og som er knyttet til fremdriften av tiltaket. Konsesjoner for produksjon av elektrisk energi skal trekkes tilbake ved oversittelse av frister, inkludert mulig forlengelse, gitt i eller i medhold av denne loven og som er knyttet til fremdriften av tiltaket.*»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen vedtatt med 142 mot 26 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.10.37)

Presidenten: Det votes over resten av I samt II.

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 160 mot 3 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.10.57)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Une Bastholm (MDG) (fra salen): Vi kan stemme for.

Presidenten: Det er notert.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 165 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 21.11.21)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om fire representantforslag om stans av elektrifisering av Hammerfest LNG (Melkøya) og alternative energiløsninger (Innst. 221 S (2024–2025), jf. Dokument 8:61 S (2024–2025), Dokument 8:62 S (2024–2025), Dokument 8:67 S (2024–2025) og Dokument 8:70 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 28 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Bård Ludvig Thorheim på vegne av Arbeiderpartiet og Høyre
- forslag nr. 3, fra Lisa Marie Ness Klungland på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 4, fra Lisa Marie Ness Klungland på vegne av Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 5, fra Lisa Marie Ness Klungland på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 6, fra Lisa Marie Ness Klungland på vegne av Senterpartiet og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 7, fra Bård Ludvig Thorheim på vegne av Høyre
- forslag nr. 8, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne

- forslag nr. 9, fra Lisa Marie Ness Klungland på vegne av Senterpartiet
 - forslagene nr. 10–14, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 15, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 16 og 17, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
 - forslag nr. 18, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 19, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 20, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt
 - forslag nr. 21, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 22, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt og Pasientfokus
 - forslag nr. 23, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt, Pasientfokus og representanten Christian Tybring-Gjedde
 - forslagene nr. 24 og 25, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 26 og 27, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 28, fra Ola Elvestuen på vegne av Venstre
- Det votes over forslag nr. 21, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for stenging av Hammerfest LNG innen 2030.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 165 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.13.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 20, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en ny sak for Stortinget om hvordan utslippene fra Hammerfest LNG på Melkøya kan kuttes uten store belastninger på dagens kraftsystem eller ved utbygging av vindkraft, i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 160 mot 9 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.13.57)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 19, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge Equinor å stille med erstatningskraft gjennom gasskraft med karbonfangst og -lagring (CCS), eventuelt i kombinasjon med flytende havvind, slik at utslippene fra Melkøya kuttes raskt og før 2030.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 153 mot 16 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 21.14.12)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 18, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere kravene for utslippskutt fra petroleumsvirksomhet på norsk sokkel.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 149 mot 20 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 21.14.28)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 16 og 17, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om å stanse behandlingen av vindkraftsøknader i Finnmark tilknyttet «Kraft- og industriløft for Finnmark».

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til utslippsfrie alternativer, eventuelt alternativer som kutter utslippene med minimum 90 pst., til den planlagte elektrifiseringen av Melkøya.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 146 mot 22 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 21.14.45)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan det økte kraftbehovet fra Snøhvit Future-prosjektet kan stimulere til utbygging av flytende havvind, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»
Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 142 mot 27 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.15.03)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10–14, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Statnett om å frata Equinor reservert nytt forbruk til Snøhvit Future-prosjektet og elektrifiseringen av Hammerfest LNG på Melkøya.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en ny sak for Stortinget om fremtiden til Hammerfest LNG på Melkøya i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge Equinor å stille med erstatningskraft tilsvarende deres kraftbehov ved elektrifisering av Melkøya. Erstatningskraften må kutte utslippene fra Melkøya med minimum 90 pst.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bruke eierskapet i Equinor til å sørge for at selskapet kutter sine utslipp på andre måter enn ved elektrifisering av Hammerfest LNG på Melkøya, og utrede karbonfangst og -lagring videre.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at eventuell karbonfangst og -lagring (CCS) på Hammerfest LNG ikke skal finansieres med statlige midler.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 144 mot 25 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.15.20)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge Equinor å drive gasskraftverket på Melkøya videre samt starte arbeidet med forlengelse av eksisterende konsesjon.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 141 mot 27 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.15.35)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen avise vindkraftsøknader som innebærer inngrep i områder med urørt natur, reinbeite eller andre viktige natur- og friluftslivsverdier.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 135 mot 34 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.15.53)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte utredningene av en plan B for å sikre ny kraft i NO4 tilsvarende behovet til Melkøya, dersom det fremkommer i regjeringens årlige statusrapport for «Kraft og industriløft for Finnmark» at ny fornybar kraft ikke er tilkoblet nettet innen 2030, og sørge for at denne planen ferdigstilles og presenteres senest i 2028.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 132 mot 36 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.16.07)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest stanse elektrifiseringen av Hammerfest LNG på Melkøya med kraft fra land og starte prosessen med å planlegge for utvidelse av gasskraftverket på Melkøya for å fremskaffe nok kraft til Snøhvit Future-prosjektet.»
Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet ble med 119 mot 50 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.16.24)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på nytt vurdere om gasskraftverk med karbonfangst og-lagring (CCS) kan være et alternativ til planlagt elektrifisering med kraft fra strømmettet.»
Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 114 mot 55 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.16.48)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Statnett kan frigi kraften som er tildelt elektrifiseringsprosjektet på Melkøya, og legge til rette for at næringsaktører kan søke om nettilgang og tildeling av denne kraften.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 94 mot 74 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.17.11)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan etablering av et gasskraftverk med karbonfangst og -lagring kan etableres i tilknytning til Melkøya/Hammerfest-regionen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 105 mot 64 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.17.34)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 i Prop. 1 S (2025–2026) legge frem en konkret tidslinje med de viktigste prosessstegene, herunder konsultering med samiske interesser og tidspunkt for myndighetsbeslutninger, som sannsynliggjør realiseringen av et «Kraft- og industriløft for Finnmark».

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 i Prop. 1 S (2025–2026) gi en statusrapport om «Kraft- og industriløft for Finn-

mark», samt presentere en oppdatert statusrapport årlig deretter frem til det er realisert.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Høyre ble med 85 mot 84 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.17.53)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 22, fra Rødt og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse arbeidet med elektrifiseringen av Melkøya med landstrøm.»

Fremskrittspartiet, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt og Pasientfokus ble med 134 mot 35 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.18.19)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 23, fra Rødt, Pasientfokus og representanten Christian Tybring-Gjedde. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med alternativer til elektrifiseringen av Melkøya.»

Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt, Pasientfokus og representanten Christian Tybring-Gjedde ble med 94 mot 75 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.18.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 24, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan etablering av et gasskraftverk med karbonfangst og -lagring, kan etableres i tilknytning til Melkøya/Hammerfest-regionen, eventuelt at kraftbehovet for elektrifisering av Melkøya dekkes gjennom en realisering av Horisont energis planer.»

Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 133 mot 36 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.19.05)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 25, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med en uavhengig utredning av et gasskraftverk med CCS i Melkøya/Hammerfest-regionen. Utredningen skal legges fram senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

Senterpartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 106 mot 63 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.19.25)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 26, fra Fremskrittspartiet. Forslaget ble under debatten endret og lyder nå:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget om en alternativ og realistisk kraftløsning for Finnmark-regionen innen utgangen av 2025.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 83 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.19.52)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 27, fra Fremskrittspartiet. Forslaget ble under debatten endret og lyder nå:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget om en alternativ og realistisk kraftløsning for Melkøya/Hammerfest-regionen innen utgangen av 2025.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 83 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.20.15)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 28, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike løsnings for å sikre ny kraft i NO4 tilsvarende behovet til Melkøya, inkludert gasskraftverk med karbon-

fangst og lagring, om det viser seg at tilstrekkelig ny fornybar kraft ikke vil kunne bli tilkoblet nettet innen 2030.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 106 mot 63 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.20.39)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen sørge for at omsøkte prosjekter som kan gi tilstrekkelig kraft til Melkøya sikres fremdrift og deretter realitetsbehandling, slik at de potensielt kan være i drift innen 2030, og øke tempoet for realisering av kraftløftet.

Presidenten: Bak tilrådingen står Arbeiderpartiet og Høyre.

Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 85 mot 84 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.22.28)

Votering i sak nr. 5, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Geir Pollestad og Gro-Anita Mykjåland om sterkere folkevalgt styring av Statnett (Innst. 230 S (2024–2025), jf. Dokument 8:77 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Gro-Anita Mykjåland på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 2, fra Gro-Anita Mykjåland på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Terje Halleland på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 4 og 5, fra Gro-Anita Mykjåland på vegne av Senterpartiet og Rødt

Det votes over forslagene nr. 4 og 5, fra Senterpartiet og Rødt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i løpet av 2026 omgjøre Statnett fra et statsforetak til et direktorat.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at regelverket rundt leverings- og tilknytningsplikt endres slik at samfunnskritisk forsvarsindustri gis særskilt prioritet ved tildeling av kapasitet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Rødt ble med 130 mot 37 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.23.17)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede alternative finansieringsmodeller for utbyggingen av transmissjonsnettet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 126 mot 43 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.23.33)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2025 utrede en ny nettleiemodell der politisk prioriterte store nettutbygginger i sentralnettet dekkes over statsbudsjettet og ikke gjennom økt nettleie.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti ble med 115 mot 52 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.23.50)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at regelverket rundt leverings- og tilknytningsplikt revideres slik at det kan tas større hensyn til tilgjengelig kraft og nettilgang og til de samfunnsmessige effektene av et prosjekt.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 116 mot 53 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.24.06)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:77 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Geir Pollestad og Gro-Anita Mykjåland om sterke folkevalgt styring av Statnett – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 119 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.24.36)

Votering i sak nr. 6, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Gro-Anita Mykjåland og Aleksander Øren Heen om å stanse ytterligere elektrifisering med kraft fra land og Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om stans av elektrifiseringen av Haltenbanken med kraft fra land (Innst. 228 S (2024–2025), jf. Dokument 8:60 S (2024–2025) og Dokument 8:88 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Bård Ludvig Thorheim på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslag nr. 3, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt
- forslag nr. 4, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet og Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 5 og 6, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 7, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 8, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt

Det votes over forslag nr. 8, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn, og gi Statnett og NVE nødvendige instruksjoner om, at det ikke skal tillates flere kraft fra land-prosjekter hvor det ikke bygges ut gasskraft med karbonfangst og -lagring som dekker minimum hele kraftbehovet til prosjektet.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 160 mot 9 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.25.36)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikke gi tillatelse til elektrifisering av Haltenbanken med kraft fra land dersom dette ikke skjer gjennom at det bygges ut gasskraft med karbonfangst og -lagring som dekker minimum hele kraftbehovet til prosjektet.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 144 mot 25 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.25.53)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ikke gi tillatelse til elektrifisering av Haltenbanken med kraft fra land dersom dette ikke skjer i kombinasjon med at oljenæringen bidrar til kraftproduksjonen med flytende havvind og/eller gasskraft med karbonfangst og -lagring.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 122 mot 47 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.26.12)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om at petroleumsnæringen selv må finansiere ny erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter fra utslippsfri kraftproduksjon til havs eller med gasskraft med karbonfangst og -lagring. Produksjonen skal være lik behovet og tilføres samme region.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 124 mot 44 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 21.26.40)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre teknologinøytrale krav om at petroleumsnæringen selv må bidra med erstatningskraft ved elektrifiseringsprosjekter.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet ble med 118 mot 51 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 21.26.58)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvorvidt det er mulig å stanse pågående og godkjente elektrifiseringsprosjekter på norsk kontinentalsokkel.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Rødt ble med 110 mot 59 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 21.27.14)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre teknologinøytrale krav om at petroleumsnæringen selv må bidra med erstatningskraft ved nye elektrifiseringsprosjekter.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 102 mot 67 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 21.27.32)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti,

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse ytterligere elektrifisering med kraft fra land til petroleumsinnretningene på norsk kontinentalsokkel.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 93 mot 76 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.27.51)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Dokument 8:60 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Gro Anita Mykjåland og Aleksander Øren Heen om å stanse ytterligere elektrifisering med kraft fra land – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 95 mot 71 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.28.14)

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:88 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken om stans av elektrifiseringen av Haltenbanken med kraft fra land – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 121 mot 46 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.28.32)

Votering i sak nr. 7, debattert 6. mai 2025

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tina Bru, Nikolai Astrup, Ove Trellevik og Bård Ludvig Thorheim om å lyse ut 26. konsesjonsrunde (Innst. 237 S (2024–2025), jf. Dokument 8:87 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Marius Arion Nilsen på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 2 og 3, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 4, fra Lisa Marie Ness Klungland på vegne av Senterpartiet
 - forslag nr. 5, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- Det voteres over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sende alle utvidelser av oljeletingsareal, inkludert tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO), til stortingsbehandling.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 144 mot 25 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.29.12)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa setje i verk førebunde arbeid for 26. konsesjonsrunde med sikte på ei mogleg utlysing av runden tidleg i 2026.»

Høyre og Fremskrittspartiet har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 88 stemmer mot og 80 stemmer for forslaget fra Senterpartiet.

(Voteringsutskrift kl. 21.29.40)

Erna Solberg (H) (fra salen): President! Jeg tror jeg har stemt feil.

Presidenten: Vi tar voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble vedtatt med 85 mot 84 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.30.19)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ikke lyse ut nye konsesjonsrunder for petroleumsleting på norsk sokkel.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det ikke iverksettes petroleumsvirksomhet, inkludert leting og seismikkskyting, i områder definert som særlig verdifulle og sårbare (SVO).»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 133 mot 34 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.30.39)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa lysa ut 26. konsesjonsrunde for olje- og gassleting på norsk sokkel i første halvår 2025.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 113 mot 56 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.30.56)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:87 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tina Bru, Nikolai Astrup, Ove Trellevik og Bård Ludvig Thorheim om å lyse ut 26. konsesjonsrunde – vert ikkje vedteke.

Presidenten: Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 85 mot 82 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.31.29)

Votering i sak nr. 8, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Per-Willy Amundsen, Erlend Wiborg, Bengt Rune Strifeldt, Silje Hjemdal, Hans Andreas Limi, Dag-

finn Henrik Olsen og Marius Arion Nilsen om tilpasninger i eller reservasjon mot innføring av EUs fremtidige direktiv om blyforbud på skytebaner (Innst. 220 S (2024–2025), jf. Dokument 8:64 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Marius Arion Nilsen satt fram fire forslag på vegne av Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen aktivt arbeide for å ivareta norske interesser i forbindelse med EUs behandling av forslaget om å forby bly i ammunisjon.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen aktivt søke tilpasninger i og/eller unntak fra de delene av forslaget om å forby bly i ammunisjon som ikke ivaretar norske interesser, når forslaget er ferdigbehandlet i EU.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen omdefinere alle skytebaner til kritisk infrastruktur av hensyn til nasjonal beredskap.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere i ytterste konsekvens å benytte reservasjonsretten i § 102 i EØS-avtalen hvis Norge ikke innrømmes tilstrekkelige tilpasninger eller unntak i forbindelse med EUs behandling av forslaget om å forby bly i ammunisjon, slik at Norges interesser ivaretas.»

V o t e r i n g:

Forslagene fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet ble med 122 mot 47 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.32.08)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen i den videre behandlingen av blyforbudet i REACH – EUs kjemikalieforordning – støtte EU-kommisjonens forslag om at det etableres et unntak fra blyforbudet på private skytebaner.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 145 stemmer for og 16 stemmer imot innstillingen.

(Voteringsutskrift kl. 21.32.40)

Guri Melby (V) (fra salen): President! Stemmen min ble ikke registrert.

Kari Elisabeth Kaski (SV) (fra salen): Heller ikke min stemme ble registrert.

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 149 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.33.12)

Presidenten: Sak nr. 9 var interpellasjon, og sak nr. 10 var redegjørelse.

Votering i sak nr. 11, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson og Marie Sneve Martinussen om å styrke obligatorisk tjenstepensjon (OTP) (Innst. 193 S (2024–2025), jf. Dokument 8:92 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2–7, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt

Det votes over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å øke pensjonsinnskuddssatsen i obligatorisk tjenstepensjon til minimum 4 pst.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 136 mot 33 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 21.34.08)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:92 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson og Marie Sneve Martinussen om å styrke obligatorisk tjenstepensjon (OTP) – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 2–7, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag for Stortinget om at overtidsbetaling og tilleggssutbetalinger skal være pensjonsgivende inntekt i obligatorisk tjenstepensjon.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede endringer i regelverket for tjenstepensjon som kan sikre lik mulighet til pensjonssparing for alle inntekter, herunder å øke satsen for vanlige inntekter og begrense den for høye inntekter, og komme tilbake til Stortinget med forslag som kan sikre dette.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å innføre obligatorisk uførepensjon.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan obligatorisk tjenstepensjon kan bli en livsvarig ytelse, og komme tilbake til Stortinget med forslag som kan sikre dette.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en felles pensjonskasse for innskuddspensjon i privat

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

sektor, basert på et samarbeid mellom partene i arbeidslivet, for å få ned administrasjonskostnadene.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan økt arbeidsgiveravgift og innarbeiding av obligatorisk tjenstepensjon i folketrygden på lengre sikt kan brukes til å øke folketrygden slik at tjenstepensjoner blir overflødige.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 143 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.34.43)

Votering i sak nr. 12, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Pensjonar frå statskassa (Innst. 246 S (2024–2025), jf. Prop. 84 S (2024–2025))

v e d t a k :

om pensjonar frå statskassa

Opplysningar om søkjar			Pensjon			
Alder ved avskjeden (for etterlatne, noverande alder)						
Nr.	Kjønn		Vedteke	Pr. mnd.	Gitt frå	Merknad
<i>Utanriksdepartementet</i>						
1	Kvinne	67 år	09.01.2024	2 år og 10 mnd. tilleggstid	01.08.2023	Manglande opptening i SPK
2	Kvinne	60 år	09.07.2024	691	29.09.2020	
3	Mann	60 år	21.10.2024	2 599	01.05.2028	
4	Kvinne	60 år	12.11.2024	10 570	01.11.2025	
5	Kvinne	60 år	21.11.2024	1 461	01.08.2024	
6	Mann	60 år	25.11.2024	7 634	01.09.2024	
7	Mann	60 år	13.12.2024	7 312	01.05.2028	
8	Kvinne	56 år	18.12.2024	1 516	01.03.2027	Etterlatnepensjon
9	Mann	62 år	18.12.2024	143	01.04.2025	
10	Kvinne	86 år	18.12.2024	2 970	01.02.2024	Etterlatnepensjon
11	Mann	65 år	19.12.2024	848	01.10.2024	
12	Kvinne	60 år	22.12.2024	1 049	01.02.2025	

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 13, debattert 6. mai 2025

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Årsmelding 2024 for pensjonsordninga for stortingsrepresentanter

sentantar og regjeringsmedlemer (Innst. 247 S (2024–2025), jf. Meld. St. 19 (2024–2025))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 19 (2024–2025) – Årsmelding 2024 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemer – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Sak nr. 14 var interpellasjon.

Sak nr. 15 [21:35:17]

Referat

Presidenten [21:35:18]: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 21.36.

